

ЖИЛИЙН ТАЙЛАН | 2014

ХЭТИЙН ЗОРИЛГО АЛСЫН ХАРАА

Эрхэм зорилго

Хөгжлийн-Голомт

Бид нийгмийн хөгжлийн тулгуур нь байж
сайн сайхныг түгээж ажилладаг.

Алсын хараа

Дэлхийд өрсөлдөх

Монголын банк болно.

АГУУЛГА

ТҮЗ-ИЙН ДАРГЫН МЭНДЧИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРЛЫН МЭНДЧИЛГЭЭ БИДНИЙ БҮТЭЭСЭН 20 ЖИЛ

- Нийгэмд оруулсан хувь нэмэр
- Санхүүгийн амжилт
- Хүний нөөцийн амжилт
- Санхүүжүүлсэн томоохон бүтээн байгуулалт
- Салбартаа анхдагч 20 жил

КОРПОРАЦИЙН ЗАСАГЛАА

- Засаглалын тогтолцоо
- Голомт банкны хувьцаа эзэмшигчид
- Төлөөлөн удирдах зөвлөл
- Засаглалын баримт бичгүүд
- Засаглалын кодекс
- ТҮЗ-ийн дэргэдэх хороод
- Байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт
- Удирдлагын баг

САНХҮҮГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ ЗАХ ЗЭЭЛД ЭЗЛЭХ БАЙР СУУРЬ

- Иргэдийн зах зээл
- Байгууллагын зах зээл
- Хөрөнгө оруулалтын банк

ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА

- Эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо
- Эрсдэлийн засаглал
- Зээлийн эрсдэл
- Зах зээлийн эрсдэл
- Үйл ажиллагааны эрсдэл

АКТИВ ПАССИВЫН УДИРДЛАГА

АУДИТЫН ТАЙЛАН ХАРИЛЦАГЧ БАНКУУД САЛБАРЫН ХАЯГУУД

ТУЗ-ИЙН ДАРГЫН МЭНДЧИЛГЭЭ

Голомт банк Монгол Улсын анхны хувийн хэвшлийн арилжааны банк болж үүсгэн байгуулагдсаны 20 жилийн ой 2015 онд тохиож байна. Монгол Улсын банк, санхүүгийн зах зээлд нөлөө бүхий байгууллагын нэг болж өргөжихөд үнэтэй хувь нэмэр оруулсан үе үеийн Голомтчууддаа гүн талархал илэрхийлье.

Эрхэм хүндэт хувьцаа эзэмшигчид, харилцагчид, түнш байгууллагууд, ажиллагсад аа

Монгол Улсын анхны хувийн хэвшлийн банкуудын нэг болох Голомт банк үүсгэн байгуулагдсаны 20 жилийн ойгоор та бүгдтэй мэндчилж байгаадаа таатай байна.

2014 оны үр дүн

Голомт банкны хамт олон өнгөрсөн онд 64,3 тэрбум төгрөгийн татварын өмнөх ашигтайгаар ажиллаж, өөрийн хөрөнгийн өгөөж 19,1 хувьд хүрлээ. Тайлант хугацаанд банкны нийт өөрийн хөрөнгө 393,7 тэрбум төгрөгт хүрч, өмнөх оноос 19 хувиар өссөн. Өнгөрсөн онд эдийн засаг, бизнесийн орчин таатай бус байсан хэдий ч бид сорилт бүрийг амжилттай давж, эдийн засаг, бизнесийн салбарын хөгжлийг угтан өөрийн бизнесийн загвараа улам боловсронгуй болгоход анхаарал хандуулан ажилласан жил байлаа. Энэхүү хүчин чармайлтын үр дүнд илүү хүчирхэг Голомт банк бий болж байгаа гэдэгт итгэлтэй байна.

Өнөөг дүгнэж, ирээдүйг угтсан алхам

Сүүлийн хэдэн жилийн хугацаанд Монгол Улсын эдийн засаг, бизнесийн орчин тэлж, дагаад банкны үйл ажиллагаа олон дахин өргөжсөн. Эдгээр хүчин зүйлсийн нөлөөнд банкны өнөөгийн бүтэц, зохион байгуулалтыг цогцоор нь эргэн харж, сайжруулахаас гадна асар хурдацтай өөрчлөгдөж байгаа эдийн засагт үүсэж буй боломж, бололцоог бодит үр дүн болгоход дэмжлэг үзүүлэх хэмжээний бизнес загвар, бүтэцтэй байх шаардлага шинэ Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл (ТУЗ)-д тулгарсан юм. Иймд ТУЗ-өөс банкны үйл ажиллагааны

чанарыг улам сайжруулах, үр ашгийг нэмэгдүүлэх, эрх мэдэл, хариулагын тогтолцоог илүү боловсронгуй болгох зорилгоор бүтцийн өөрчлөлтийг хийж ажиллаа.

Энэ ажлын хүрээнд иргэдийн банк, банкны маркетинг хариуцсан ерөнхийлөгч, байгууллагын банк хариуцсан болон хөрөнгө оруулалтын банк, үнэт цаасны үйл ажиллагаа, кастодиан банкны үйл ажиллагаа зэрэг өргөн хүрээний асуудлууд хариуцсан тэргүүн дэд захирлуудыг томилон, банкны стратегийн үндсэн чиглэлүүдийн үйл ажиллагааг эрчимжүүлэхээр шийдсэн юм. Мөн олон улсын тэргүүн туршлагыг нэвтрүүлж, дотоод аудитын үйл ажиллагааг эрсдэлд суурилсан хяналтын тогтолцоо руу шилжүүлэх ажлыг эхлүүлээ.

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн бүтэц, бүрэлдэхүүн

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн гишүүд, өргөн цар хүрээний мэдлэг, тал бүрийн туршлагатай байх нь банкийг зохистой удирдлагаар хангаж, үр дүнтэй, оновчтой стратегийг тодорхойлоход чухал нөлөө үзүүлдэг. Иймд бид ТУЗ-ийг бүрдүүлэхдээ дэлхийд хүлээн зөвшөөрөгдсөн үр чадвар, тэргүүн туршлагыг байнга эрэлхийлж байдаг.

Өнгөрсөн оны 10 сарын 21-ний өдөр ноён Антонио ЛАБелог ТУЗ-ийн хараат бус гишүүнээр томиллоо. Тэрээр 2009 оноос хойш Сингапурт төвтэй зөвлөх үйлчилгээний Turms Advisors нөхөрлөлийн гишүүн бөгөөд захирлаар нь ажиллаж байна. Өмнө нь Credit Suisse, Goldman Sachs, BNP Paribas зэрэг олон улсын хөрөнгө оруулалтын банкуудад ажиллаж байсан

туршлагатай, банкир бөгөөд хуульч юм. Антонио
ЛАбеллогийн хөрөнгө оруулалтын банкны чиглэлээр
хуримтлуулсан туршлага нь өнөөгийн ТҮЗ-ийн
чадавхийг улам бэхжүүлнэ гэдэгт эргэлзэхгүй байна.
Антонио ЛАбелло нь ТҮЗ-ийн дэргэдэх Эрсдэлийн

удирдлага болон Аудитын хорооны гишүүнээр ажиллаж
байна.

20 жилийн ой

Голомт банк анхны хувийн хэвшлийн арилжааны

банкуудын нэг болж үүсгэн байгуулагдсаны 20 жилийн ой энэ онд тохиож байна. Монгол Улсын банк, санхүүгийн зах зээлд нөлөө бүхий байгууллагын нэг болж өргөжихөд үнэтэй хувь нэмэр оруулсан үе үеийн Голомтчууддаа гүн талархал илэрхийлье.

Ирээдүй рүү харахад

Бид цаашдаа багагүй хугацаанд бодож, төлөвлөн байж 2014 онд эхлүүлсэн ажлуудаа тууштай үргэлжлүүлж, олсон амжилтаа бататгаж, бэхжүүлэхийн төлөө анхаарч ажиллана. Түүнчлэн хурдтай тэлж буй бизнесийн салбарын хөгжлөөс нэг алхамын урд байж, байнга шинийг эрэлхийлж, боломж бололцоог бий болгож, бодит үр дүн авчрахын төлөө ажиллах болно.

Аливаа шинэ боломж, бололцоог цаг алдалгүй ашиглахад нь харилцагч, түншүүддээ найдвартай хамтрагч байх нь бидний нэн тэргүүний стратегийн зорилт юм. Бид бүхний төсөөлж, тэмүүлж байгаа тэр ирээдүй рүү хөтлөх чиг болсон стратеги төлөвлөгөөгөө амжилттай хэрэгжүүлэх үүрэг бидэнд оногдож байна.

Энэхүү үүргийн хүрээнд эдийн засгийн өсөлт, хөгжлийг тэтгэсэн хөрөнгө оруулалтыг дэмжиж ажиллахын зэрэгцээ банк руу чиглэсэн олон ажил бидний өмнө хүлээгдэж байгаа. Юун түрүүнд, эрсдэлийн удирдлагыг шинэ зохистой түвшинд гаргах, мэдээлэл, технологийн шинэ дэд бүтцийг ашиглаж харилцагч, түншүүддээ илүү өргөн хүрээнд, өрсөлдөхүйц үнэтэй үйлчилгээ үзүүлэх, банкны дотоод хяналтын тогтолцоог илүү боловсронгуй болгох ажил тус тус хүлээгдэж байна. Энэ бүгдийг бид өөрсдийн олон жилийн туршлага, үйл ажиллагааны хүрээ, харилцагч, түнш та бүгдийн дэмжлэгтэйгээр хийж чадна гэдэгт эргэлзэхгүй байна.

Өнгөрсөн 2014 оны ололт, амжилтыг бий болгохын төлөө ажилласан банкныхаа нийт хамт олонд Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн нэрийн өмнөөс гүн талархал илэрхийлье. Ирэх 20 жилийн хөгжлийн сүүрийг тавихад бидэнд дэмжлэг үзүүлсэн банкны хамт олон, итгэл хүлээлгэсэн хувьцаа эзэмшигчид, харилцагчид, түншүүд болон хамтарч ажилласан Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн гишүүддээ мөн талархал илэрхийлэхийн ялдамд ажлын өндөр амжилт, сайн сайхан бүхнийг хүсэн ерөөе.

Хүндэтгэсэн,

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн дарга

Ч.МӨНХБЭЦЭГ

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРЛЫН МЭНДЧИЛГЭЭ

20 жилийн өмнө үүсгэн байгуулагдсан Голомт банк нь эдүгээ эрийн цээнд хүрч, дэлхийд хүндлэгдсэн нэр хүндтэй, салбартаа тэргүүлэгч байр суурьтай, туршлагатай, хариуцлагатай, найдвартай банк болон төлөвшжээ.

Эрхэм хүндэт харилцагчид, хувьцаа эзэмшигчид болон хамтран ажиллагсад аа

Та бүхэнд 20 жилийн түүхтэй Голомт банкны 2014 оны үйл ажиллагааны үр дүнг тайлагнаж байгаадаа таатай байна.

2014 онд гадаад зах зээлийн орчин сайнгүй, дотоодын эдийн засгийн өсөлт удааширсан хэдий ч Голомт банк Монгол Улсын бүтээн байгуулалтын томоохон төсөл хөтөлбөрүүдэд өөрийн үүргийг гүйцэтгэж, үндэсний үйлдвэрлэлийг хөрөнгө оруулалтаар дэмжин, нийгмийн хариуцлагын хүрээнд олон бодитой ажлуудыг хийж хэрэгжүүлсний зэрэгцээ, банкны үйл ажиллагааны хувьд амжилт дагуулсан жил боллоо.

Монгол Улсын Засгийн газраас хэрэгжүүлж буй хөдөө аж ахуйн 5-н салбарыг (сүү, ноос, ноолуур, хүлэмж, оёдлын үйлдвэрлэл) санхүүжүүлэх Чингис бондын хөнгөлөлттэй төслийн хүрээнд 190 орчим тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг ААН-үүдэд олгосноор, зарим салбарт үйлдвэрлэлийн хүчин чадал 50-200 хувиар өсч, ойролцоогоор 1,600 гаруй ажлын байр шинээр нэмэгдээд байна.

Мөн Засгийн Газар, Монголбанкны зүгээс хэрэгжүүлж буй, эдийн засгийн өсөлтийг дэмжиж, бараа, бүтээгдэхүүний үнийн хэт өсөлтийг тогтворжуулах төслийн зээлийг дамжуулан олгох үүргийг хүлээн, амжилттай ажиллаж байгаа бөгөөд нийт 82 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг олгож, Монгол Улсын

шатахууны жилийн хэрэгцээний 35 хувь, махны хэрэгцээний 43 хувийг хангах нөхцлийг бүрдүүлээ.

Голомт банк 2013 оны 06 сараас эхэлсэн 8+/-1 хувийн орон сууцны зээлийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд голлох үүрэгтэйгээр оролцож, шинээр зээл олголт болон дахин санхүүжилтийн 30 орчим хувийг дангаар гүйцэтгэж, банкны систем дэх хамгийн их хөрөнгө оруулалтыг хийгээд байна. Үүний үр дүнд орон сууцны иж бүрэн 28 хороолол сүндэрлэж, 22,000 гаруй айл өрх буюу нийтдээ 80,000 гаруй иргэн орчин үеийн тохилог орон сууцанд амьдрах боломжоор хангагдсан юм.

Бид ямагт анхдагч байж, цоо шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг Монгол Улсад амжилттай нэвтрүүлэн, олон улсын шилдэг туршлага, дэлхийн мэдээллийн технологийн хөгжлийг эх орондоо нутагшуулж ирлээ.

Тухайлбал, 2014 онд дэлхийд мэдээллийн технологиор тэргүүлэгч Инфосис компанийн Финакл үндсэн бүртгэлийн системийг банкныхаа үйл ажиллагаанд амжилттай нэвтрүүлээд байна. Энэхүү систем нь банкны үндсэн бүртгэлийн системээс гадна Харилцагчийн үйлчилгээ (CRM), Нөөцийн удирдлага (Treasury), Гадаад худалдааны санхүүжилт (Trade Finance), Интернэт (e-Bank) болон Мобайл банк, Дебит карт зэрэг дэд системүүдийг багтаасан банкны цогц систем юм. Системийн шинэчлэл хийснээр, бид банкныхаа үйл ажиллагааны цар хүрээг тэлж, үйлчилгээний хурд болон найдвартай байдал нь олон улсын шаардлагад бүрэн нийцсэн, уян хатан үйлчилгээг харилцагчдад хүргэх нөхцлийг бүрдүүлээд байна.

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хүрээнд, Голомт банк нь 2008 оноос American Express® картыг төлбөрт хүлээн авагч цорын ганц банкаар сонгогдон ажиллаж эхэлсэн бол, 2014 онд American Express® картыг зах зээлд гаргаж, харилцагчиддаа дэлхийд нэр хүнд бүхий уг картыг эзэмших боломжийг олгоод байна. Үүний

зэрэгцээ Кастодиан банкны үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий анхны банк болсон. Монгол Улсад анх удаа орлого хийж, зарлага гаргах, улирал тутам шатлан өсөх хүүтэй Уян хадгаламжийн бүтээгдэхүүн гаргалаа. Мөн Интернэт банкаар Western Union мөнгөн гуйвуулга илгээх, хүлээн авах шинэлэг үйлчилгээ болон Голомт

Секюритиз ХХК Интернэт арилжааны системийг зах зээлд анх удаа амжилттай нэвтрүүлээ.

2014 онд олон улсын нэр хүнд бүхий санхүүгийн байгууллагуудтай тогтоосон хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлэх, эдгээр байгууллагаар дамжуулан томоохон харилцагч болон санхүүгийн шинэ бизнесийн шийдлүүдийг судлах, гадаад төлбөр тооцоог шуурхай гүйцэтгэх боломжуудыг бүрдүүлэхэд чиглэн ажилласан юм. Энэ хүрээнд 16 банктai шинээр харилцаа холбоо тогтоон, хамтын ажиллагааг эхлүүлээд байна. Үүнд: Raffaisen bank, VTB, China Minsheng Bank, Bank of Inner Mongolia, Nordea Bank, Credit Agricole, BN Paribas, Hungarian EXIM Bank, SACE, Banco Popolare di Vicenza, Unicredit, IntesaSanpaola, Hana Bank, Bank Gospodarstwa Krajowego, KUIKE, Mashreq Bank зэрэг байгууллагуудыг нэрлэж болно.

Мөн Азийн Санхүүгийн Хамтын Ажиллагааны холбоо Монгол Улсаас анхлан Голомт банкийг гишүүнээр элсүүлсэн нь манай банкны салбартаа тэргүүлэгч байр суурийг тодотгон харуулсан үйл явдал боллоо.

Санхүүгийн үр дүнг нэгтгэн дүгнэхэд, банкны нийт актив 4,1 их наяд төгрөгт хүрсэн нь өнгөрсөн оноос 303 тэрбум төгрөгөөр өссөн үзүүлэлт юм. Мөн 49,8 тэрбум төгрөгийн цэвэр ашиг, 5 сая амдолларын давуу эрхтэй хувьцаа буюу нийт 64 тэрбум төгрөгөөр өөрийн хөрөнгийг өсгөж, 394 тэрбум төгрөгт хүргээд байна.

Нийт харилцах, хадгаламжийн хэмжээг 2,23 их наяд төгрөгт хүргэсэн нь банкны системийн 22,1 хувийг эзэлж,

системийн тэргүүлэгч байр сууриа баттай хадгалж чадлаа.

Мөн Монголбанк, Засгийн газраас хэрэгжүүлж буй төсөл хөтөлбөрүүдийн хүрээнд эдийн засгийн зорилтот секторуудад бодит хувь нэмрээ оруулан, хамтын санхүүжилтийн эх үүсвэрийг 1 их наяд төгрөгт хүргэлээ, цэвэр зээлийн багц 263 тэрбум төгрөгөөр өсч, 2,5 их наяд төгрөгт хүрсэн нь банкны системийн цэвэр зээлийн 20,2 хувийг эзэлж байна.

20 жилийн өмнө үүсгэн байгуулагдсан Голомт банк нь эдүгээ эрийн цээнд хүрч, дэлхийд хүндлэгдсэн нэр хүндтэй, салбартаа тэргүүлэгч байр суурьтай, туршлагатай, хариуцлагатай, найдвартай банк болон төлөвшжээ.

Өнгөрөгч хугацаанд Голомт банк Монгол Улсын эдийн засгийн тогтвортой хөгжлийг хангасан, баялгийг бүтээгчид болон үндэсний үйлдвэрлэлийг дэмжсэн, банк санхүүгийн шилдэг шийдлүүдийг нэвтрүүлсэн тэргүүлэгч банк байж ирлээ.

Цаашид ч даяарчлагдаж буй дэлхийн хөгжилтэй харилцагчидтайгаа хөл нийлүүлэн алхаж, банк санхүүгийн шилдэг, шинэлэг бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ бүхнийг зориулан, хамгийн сайн засаглалын тогтолцоотой байж, нээлттэй, ил тод байдлаа бэхжүүлэн ажиллахаа илэрхийлье.

Та бүхэнд Голомт банк үүсгэн байгуулагдсаны 20 жилийн ойн чин сэтгэлийн халуун мэндчилгээг дэвшүүлж, ирээдүйн ажил үйлсэд тань амжилт хүсье!

Хүндэтгэсэн,

Гүйцэтгэх захирал

Г.ГАНБОЛД

БИДНИЙ
БҮТЭЭСЭН
20 ЖИЛ

НИЙГЭМД ОРУУЛСАН ХУВЬ НЭМЭР

ИРЭЭДҮЙД ОРУУЛСАН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

Голомт банк **ОЮУТНЫ ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ БАГА ХУРАЛ** болон **ОЮУТНЫ ТЭТГЭЛЭГТ ХӨТӨЛБӨР**-ийг уламжлал болгон 2002 оноос хэрэгжүүлж ирсэн бөгөөд
2014 онд 12 дахь жилдээ зохион байгуулсан.

12 ЖИЛИЙН ХУГАЦААНД

хамрагдсан оюутны тоо **1300** оюутан
нийт олгосон тэтгэлэг **1 тэрбум** төгрөг
эрдэм шинжилгээний хуралд хамрагдсан оюутны тоо **404**

ОРОН СУУЦНЫ САЛБАРТ

Голомт банк нь 2002 оноос эхлэн **ОРОН СУУЦНЫ ЗЭЭЛ** олгож байгаа бөгөөд Монгол Улсын орон сууцны санхүүжилтийн **30 ОРЧИМ ХУВИЙГ** дангаар гүйцэтгэж, банкны систем дэх хамгийн их хөрөнгө оруулалтыг хийсэн.

Орон сууцны зээл олгосон нийт өрхийн тоо **23 000**

Нийт байртай болсон иргэн **80 000**

Нийт олгосон зээл **700** тэрбум төгрөг

УЛСЫН ТӨСӨВТ ТӨВЛӨРҮҮЛСЭН ТАТВАР

Улсад нийтдээ **100 гаруй** төгрөгийн татвар **тэрбум** хуримтлуулсан.

Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар **80 гаруй тэрбум төгрөг**

Эрүүл мэнд, нийгмийн даатгал, хувь хүний орлогын албан татвар **20 гаруй тэрбум төгрөг**

ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН САЛБАРТ

140 | **190**
ТӨСӨЛД

ТЭРБУМ
ТӨГРӨГИЙН
САНХҮҮЖИЛТ
ОЛГОВ

1600 ШИНЭ
АЖЛАЙН
БАЙР

АВТО ЗАМЫН САЛБАРТ

2010-2014 ОНД

Голомт банк Монгол Улсын дэд бүтцийн хөгжилд **онцгой анхаарч** улсын хэмжээний замын төслүүдэд хөрөнгө оруулалтыг хийсэн.

ҮҮНЭЭС ГОЛОМТ БАНКНЫ САНХҮҮЖИЛТЭЭР

1667 KM АВТО ЗАМ ТАВИГДАВ

САНХҮҮГИЙН АМЖИЛТ

Голомт банк 1995 онд 436 сая төгрөгийн дүрмийн сантайгаар үйл ажиллагаагаа эхлүүлж байсан бол эдүгээ Монгол Улсын ДНБ-ий дөрөвний нэгтэй дүйцэх хэмжээний буюу 4 их наяд төгрөгийн активтай, 2,4 их наяд төгрөгийн татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө, 393 гаруй тэрбум төгрөгийн өөрийн хөрөнгөтэй болж, санхүүгийн хувьд улам хүчирхэгжин, тогтвортой өсөлтийг үзүүлж ирлээ.

НИЙТ АКТИВ

их наяд төгрөгөөр

НИЙТ ЭХ ҮҮСВЭР

их наяд төгрөгөөр

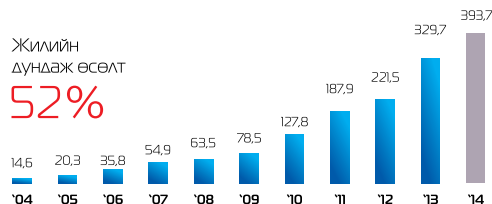
ЦЭВЭР ЗЭЭЛ

их наяд төгрөгөөр

НИЙТ ӨӨРИЙН ХӨРӨНГӨ

/сая төгрөгөөр

ХҮНИЙ НӨӨЦИЙН АМЖИЛТ

НИЙТ АЖИЛТАН

1995 онд **4** | 2014 онд **1862** | 20 жилийн хугацаанд **4000** хүнийг ажлын байраар хангасан | Нэг ажилтанд ногдох цэвэр ашиг **28 сая төгрөг**

2014 ОНЫ БАЙДЛААР

САНХҮҮЖҮҮЛСЭН ТОМООХОН БҮТЭЭН БАЙГУУЛАЛТ

МОНГОЛ УЛСАД АНХ УДАА ТӨМРИЙН ХҮДРИЙН НОЙТОН БАЯЖУУЛАХ ҮЙЛДВЭР БАЙГУУЛАГДАА

Хонг Конгийн хөрөнгө оруулалттай Фокус Метал Майнинг компани Голомт банкт хамтран, Булган аймгийн Бүрэнхангай сум, Худагбайшинт уурхайд 2012-2014 онуудад 20 сая ам.долларын хөрөнгө оруулалт хийснээр олон улсын жишигт нийцсэн, төмрийн хүдрийн нойтон баяжмалын томоохон үйлдвэр үйл ажиллагаагаа эхлүүлээд байна. Тус үйлдвэрийн эхний шугам ашиглалтад орсноор жилд 65 хувийн төмрийн агуулгатай, 300 мянган тонн баяжмалыг БНХАУ-руу экспортолно. Мөн Худагбайшинт уурхайгаас 600 мянган тонн төмрийн хүдэр олборлон, нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх юм. Тус үйлдвэр нь бүрэн хүчин чадлаараа ажилласнаар 5 жилийн хугацаанд 1,9 сая тонн нойтон баяжмал, 69 мянган тонн хуурай баяжмал борлуулж, 228,2 сая ам.долларын ашигтай ажиллах юм.

ГОЛОМТ БАНК АГААРЫН ТЭЭВРИЙН САЛБАРЫН ТӨЛБӨР ТООЦООНЫ 95 ХУВИЙГ ГҮЙЦЭТГЭДЭГ

Швейцарь улсад төвтэй International Air Transport Association байгууллага нь 2009 оноос Монгол Улсад үйл ажиллагаагаа эхлүүлсэн бөгөөд энэ үеэс Голомт банк төлбөр тооцоо гүйцэтгэх клирингийн банкны үйлчилгээг үзүүлж байна. Өнөөдрийн байдлаар International Air Transport Association-д гэрээтэй ажилладаг дотоодын нислэгийн билет

борлуулагч 13 агент, олон улсын 6 агаарын тээврийн компани Голомт банкаар дамжуулан төлбөр тооцоогоо гүйцэтгэн ажиллаж байна.

ТАЯН-НУУРЫН УУРХАЙ 2 СЯА ТОНН ТӨМРИЙН ХҮДРИЙН БАЯЖМАЛ ЭКСПОРТОЛДОГ БОЛОО

Говь-Алтай аймгийн Цээл сумын нутагт орших Таян-Нуурын уурхайд Алтайн Хүдэр компани 2008 оноос олборлолт явуулж байна. Голомт банк Таян-Нуурын үндсэн уурхай болоод баяжуулах үйлдвэр, уурхайгаас боомт хүрэх зам зэрэг томоохон бүтээн байгуулалтын ажлыг санхүүжүүлсэн юм. Таян-Нуурын уурхайгаас жилд 2 сая тонн төмрийн баяжмал экспортод гаргадаг бөгөөд энэ нь Монгол Улсын төмрийн баяжмалын нийт экспортын 20 гаруй хувийг бүрдүүлдэг.

МОНГОЛ УЛС ЭРЧИМЖСЭН МАЛ АЖ АХУЙН ЦОГЦОЛБОР ФЕРМТЭЙ БОЛОО

Голомт банк үндэсний үйлдвэрлэгчдээ дэмжих зорилтынхоо хүрээнд, Сүү ХК-д Чингис бондын санхүүжилтийг олгосноор, тус компани сүүлийн 20 жилд байгуулагдаагүй сүү, үржлийн чиглэлийн цогцолбор фермийг ашиглалтад оруулаа. Сүү ХК-ийн Чех Улсаас авчран нутагшуулж буй Голштейн үүлдрийн гүнж нь саалийн 365 хоногт 7,500-14,000 литр сүү өгдөг бөгөөд одоогоор хоногтоо 5 гаруй тонн шингэн сүү үйлдвэрт нийлүүлж байна. Сүү ХК сая гаруй хүн амтай Улаанбаатар хотын нийт хэрэглэгчдийн шингэн

сүүний хэрэглээний 80 хувийг хангадаг бөгөөд уг ферм ашиглалтад орсноор нийслэлчүүдийг өвөл зунгүй өндөр чанартай шингэн сүүгээр тасралтгүй хангах боломжтой болсон юм.

МОНГОЛЧУУД АНХ УДАА ХУУРАЙ СҮҮ ҮЙЛДВЭРЛЭЖ ЭХЛЭВ

Үндэсний манлай үйлдвэрлэгч Тэсо ХХК-ийн охин компани Милко компанитай хамтран, хуурай сүүний үйлдвэр байгуулах төслийг амжилттай хэрэгжүүлснээр хоногт 12 тонн хуурай сүү үйлдвэрлэх хүчин чадалтай үйлдвэр ашиглалтад ороод байна. Ингэснээр Монголчууд хуурай сүүнийхээ дотоодын хэрэгцээг бүрэн хангаад зогсохгүй, цаашид "Монголд үйлдвэрлэв" шошготойгоор эх орныхоо хүнсний дээжийг, дэлхийд экспортолох боломж бүрдсэн юм.

МОНГОЛД АНХ УДАА ХҮЙТЭН САВЛАГААНЫ ТЕХНОЛОГИЙГ НЭВТРҮҮЛЭВ

Үндэсний манлай үйлдвэрлэгч Витафит ХХК, Голомт банкны олон жилийн хамтын ажиллагааны үр дүнд 2008 онд АCF үйлдвэр ашиглалтад орж, Монголд анх удаа хүйтэн савлагааны технологийг

нэвтрүүлсэн билээ. Харин 2013 онд Германы Krones компанийн цагт 18,000 ширхэг бүтээгдэхүүн савлах, өндөр хүчин чадалтай HF28 тоног төхөөрөмжийг суурилуулснаар сүүн ундаа гэх мэт шинэлэг бүтээгдэхүүнийг амжилттай үйлдвэрлэх болжээ.

ОЮУТОЛГОЙ ТӨСӨЛ АМЖИЛТАЙ ХЭРЭГЖИХ ҮНДЭС СУУРИЙГ ТАВИЛЦАВ

Оюутолгой төслийн амин зүрх болсон дулааны цахилгаан станцын хэвийн үйл ажиллагааг хангах хариуцлагатай үүргийг хүлээн ажиллаж буй Хасу-Мегаватт ХХК нь Голомт банктай хамтран, Монголд анх удаа 1,200 мм хэмжээтэй, 2,5 км дулааны шугамыг суурилуулах ажлыг амжилттай гүйцэтгэж ашиглалтад оруулаад байна.

ДЭЛХИЙД ТАВ, АЗИД ГАНЦХАН БАЙДАГ ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИЙГ СУУРИЛУУЛАА

Эрдэнэт хивс ХХК-ийн хамт олон дэлхийд тав, энэ дундаа Азид анх удаа буюу Бельги Улсын Wan-De-Wiele фирмийн UC103 маркийн хивс урлалын машиныг эх орондоо суурилуулаад байна. Уг машин нь хивс, хивсэн бүтээгдэхүүний хамгийн олон өнгө болох 8 өнгө, хамгийн том хэмжээс болох 5 метрийн өргөнтэй хивсийг урладаг бөгөөд 1 метр квадратад 700,000-1,000,000 үслэг гогцоог гаргаж, 3 төрлийн нэхээсээр зэрэг нэхдэг юм. Түүнчлэн тус компани Голомт банкнаас Чингис бондын санхүүжилтийг авснаар Герман Улсад үйлдвэрлэсэн Fleissner

фирмийн барабант аргаар угаадаг бүрэн автомат угаах шугамыг Монголд анх удаа суурилуулж, жилд 4,400 тонн ноос угаах хүчин чадалтай болоод байна.

ҮНДЭСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭГЧИД ДЭЛХИЙН ХЭМЖЭЭНД ӨРСӨЛДӨЖ БАЙНА

Голомт банк Монгол Улсын арьс ширний салбарыг дэмжих зорилгоор үндэсний томоохон үйлдвэрлэгч Дархан Нэхий ХК-ийг дэмжин ажиллаж, эргэлтийн хөрөнгийг санхүүжүүлснээр, тус компанийн борлуулалт 2014 онд 43 хувиар, үйлдвэрлэл 68 хувиар өсөөд байна. Мөн хоёр байгууллагын хамтын ажиллагааны үр дүнд 2013 онд Испани улсын арьс шир боловсруулах тоног төхөөрөмжийг суурилуулснаар, бүтээгдэхүүний чанар, загвар, өнгө үзэмж дэлхийд сайшаагдаж байна.

МОНГОЛЧУУДДАА ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ӨНДӨР СОЁЛЫГ ЗОРИУЛАВ

Түшиг ХХК нь Голомт банктай хамтран олон улсын их дэлгүүрийн стандартын шаардлага хангасан, агаар сэлгэлтийн автомат удирдлага бүхий Улаанбаатар их дэлгүүрийг ашиглалтад оруулаад байна. Өөрийн гэсэн өвөрмөц өнгө төрхийг илэрхийлэх, Улаанбаатар их дэлгүүр ашиглалтад орсноор иргэд тав тухтай тохилог орчинд худалдааны бүх төрлийн үйлчилгээг нэг дороос авч байна.

ОРЧИН ҮЕИЙН ТАНСАГ ЗЭРЭГЛЭЛИЙН "ICC TOWER" ҮҮДЭЭ НЭЭЛЭЭ

Голомт банк, Монголын томоохон бүтээн байгуулагч Цаст групптэй хамтран 2014 онд 21 давхар орчин үеийн тансаг зэрэглэлийн оффисын барилгыг ашиглалтад оруулаа. Энэхүү барилгын архитектурыг олон улсад өндөр нэр хүнд бүхий БНХАУ-ын (CSCEC) China State Construction Engineering Corporation, интерьерийн шийдлийг Artmost компани гүйцэтгэсэн юм. Барилгын бас нэг онцлог нь европ стандартын дагуу европын нэр хүнд бүхий тоног төхөөрөмжөөр баригдсанд оршиж байна.

ЗАЛУУСТ ЗОРИУЛСАН "VIVA CITY" ХОРООЛОЛ

Голомт банк, MCS Property компанитай хамтран бүтээн байгуулсан "Viva city" хороололд нийт 1,619 айл өрх гал голомтоо бадраасан бөгөөд энэхүү хороолол нь 100 гаруй үйлчилгээний төв, 4 усан оргилуур, 7 спортын талбай, задгай кино театр гээд оршин суугчдын хэрэгцээг бүрэн хангажээ.

САЛБАРТАА АНХДАГЧ - 20 ЖИЛ

Голомт банк дэлхийн мэдээллийн технологийн дэвшилд тулгуурласан, шилдэг, шинэлэг бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг тогтмол нэвтрүүлж ирсэн тул "АНХДАГЧ-БҮТЭЭГЧ" банк гэсэн алдрыг харилцагчдаасаа зүй ёсоор хүртсэн юм.

1995.03.06

Монголын анхны хувийн хэвшлийн Голомт банк 4 ажилтан, 436 сая төгрөгийн дүрмийн сантайгаар үйл ажиллагаагаа эхлүүлж байсан бол эдүгээ санхүүгийн үйл ажиллагааны үзүүлэлтээрээ салбартаа тэргүүлэн тогтмол өсөлттэй хөгжиж ирлээ.

1997 он

Голомт банк Монгол Улсад анх удаа 24 цагийн банкны үйлчилгээг үзүүлж эхэлснээр иргэд цаг хугацаанд үл баригдан, банкны үйлчилгээг авах боломж бүрдсэн юм.

2000 он

Монгол Улсын арилжааны банкуудаас анх удаа олон улсын VISA International байгууллагын албан ёсны гишүүн болж, Голомт нэрийн VISA карт гаргаж, олон улсын төлбөр тооцооны SWIFT сүлжээнд нэгдэв.

Голомт банк бэлэн бус төлбөр тооцооны дэвшилтэт хэлбэрийг нэвтрүүлэх анхны алхам болгож төлбөрийн Голомт чекийг нэвтрүүлэв.

1996 он

1999 он

Монгол Улсын арилжааны банкуудаас анх удаа олон улсын Mastercard Worldwide байгууллагын албан ёсны гишүүн болж, Голомт нэрийн Мастеркарт картыг Монголын зах зээлд нэвтрүүлэв.

2013 он

Олон улсын төлбөрийн картын системийг Монголд анхлан нэвтрүүлсэн Голомт банк тив дэлхийн хаанаас ч төлбөр тооцоогоо төгрөгөөр хийх боломжтой Мастеркартыг зах зээлд анхлан гаргав.

**SMART
BANK**

2012 он

Банкны бүх төрлийн үйлчилгээг ухаалаг гар утсанд суурилсан аппликейшн болох Смарт банк үйлчилгээнээс авах цоо шинэ боломжийг Монголд нэвтрүүлэв.

Голомт банк дэлхийн төлбөрийн картын системд тэргүүлэгч, шилдэг брэнд American Express® картыг монголд анх удаа нэвтрүүлснээр олон мянган харилцагчдынхаа талархлыг хүлээлээ. American Express® Gold Card нь тухайн эзэмшигчийнхээ амжилт нэр хүндийн илэрхийлэл төдийгүй, дээд зэргийн үйлчилгээ, сэтгэлд нийлсэн хөнгөлөлт, урамшуулмыг олгодоггоороо давуу талтай.

2014 он

Голомт банк дэлхийд мэдээллийн технологиор тэргүүлэгч Инфосис компанийн Финакл үндсэн бүртгэлийн системийг Монгол Улсад анх удаа нэвтрүүлээ.

2012 он

Монголд анх удаа Өөртөө үйлчлэх банкны үйлчилгээг нэвтрүүлэв.

2001 он

Голомт банк Монголд
анх удаа телефон банкны
үйлчилгээг нэвтрүүлэв.

2001 он

Монгол Улсад анх удаа интернэт банкны
үйлчилгээ болон гар утаснаасаа картын
мэдээлэл авах SMS 525 үйлчилгээг нэвтрүүлэв.

2002 он

Мөнгөн хадгаламжийн
сертификатыг анхлан
нэвтрүүлэв.

2003 он

Монгол Улсад
анх удаа Оюутны
хөнгөлөлтийн картыг
зах зээлд гаргав.

2004 он

Соронзон туузан
нууцлал бүхий
хадгаламжийн
дэвтрийг анхлан
нэвтрүүлэв.

2010 он

Олон улсын зах зээлд анх удаа
China UnionPay юанийн карт болон
харилцагчийн хүссэн зургийг картын
нүүрэн дээр хэвлэх Нандин picture
картыг Монголын зах зээлд анхлан
нэвтрүүлэв.

2008 он

Нэр хүнд, амжилтын илэрхийлэл
болсон American Express картыг
Монгол Улсад хүлээн авагч цорын
ганц банкаар сонгогдлоо.

Аюулгүй байдлын №1 стандарт бүхий
EMV Chip картыг Монголд анх удаа
нэвтрүүлэв.

2005 он

Ко-бренд карт болон Хүүхэд
залуучуудын Виза карт, Тунгалаг
Виза болон Толин Мастеркарт,
Виза платиниум картуудыг зах
зээлд нэвтрүүлэв.

2011 он

Монголд анх удаа
Ажилтнуудад Хувьцаа
Эзэмшүүлэх Хөтөлбөрийг
амжилттай хэрэгжүүлэв.

2009 он

Мобиком корпорацийн хэрэглэгчид гүйлгээ хийх
боломжтой Мобайл банк болон төлбөрийн карт,
хадгаламж, харилцах дансны орлого, зарлагын
мэдээлмээ гар утсандаа хугацаа алдалгүй мессэжээр
авах боломжтой Easy Info үйлчилгээг нэвтрүүлээ.

2006 он

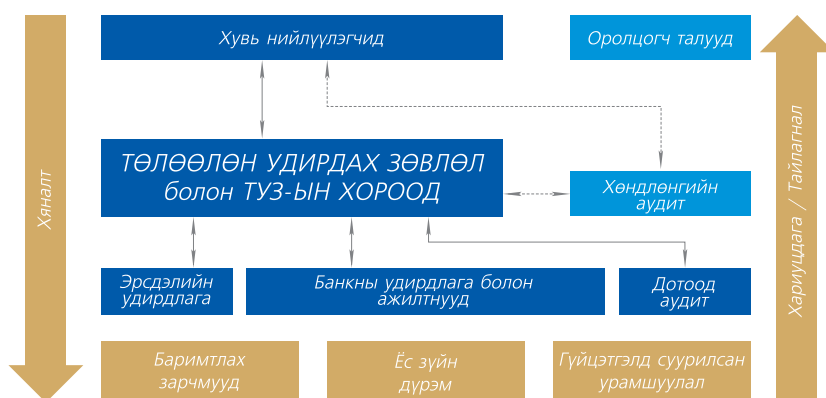

Банкны бүх төрлийн үйлчилгээг
нэг дороос авах боломжтой
Санхүүгийн супермаркет
үйлчилгээг үзүүлж эхлэв.

КОРПОРАЦИЙН ЗАСАГЛААЛ, БҮТЭЦ

Компанийн засаглалын тогтолцоо

Голомт банкны засаглалын бүдүүвч зураг

Голомт банкны хувьцаа эзэмшигчид

Энгийн хувьцаа эзэмшигчид

Голомт фاینэншил групп ХХК	- 83.66%
Swiss-MO Investment AG	- 10.04%
Trafigura Beheer B.V.	- 4.96%
Ажилтнуудад Хувьцаа Эзэмшүүлэх Хөтөлбөр	- 1.34%

Голомт фاینэншил групп ХХК

2014 оны эхэнд Голомт банкны толгой компани нь бизнесийн олон салбарт үйл ажиллагаа явуулдаг Бодь интернэшнл ХХК байсан бол илүү мэргэших, үр ашгийг нэмэгдүүлэх, зохион байгуулалтаа сайжруулах зорилтын хүрээнд тус компанийн хөрөнгө оруулалт, банк, даатгал, брокер зэрэг зөвхөн санхүүгийн чиглэлээр дагнасан компаниудыг нэгтгэн Голомт фاینэншил групп ХХК-ийг үүсгэн байгуулав. Ингэснээр тус компани Голомт банкны толгой компани болсон. Голомт фاینэншил групп ХХК нь хөрөнгө оруулалт, санхүүжилтийн чиглэлээр бизнесийн төвлөрсөн үйл ажиллагаа эрхэлдэг, 100 хувь Монголын хөрөнгө оруулалттай компани юм. Тус компани нь урт хугацааны хөрөнгө оруулалтын бодлого баримталаг ба Голомт банкны энгийн хувьцаа болон зарим хувьцаанд хөрвөх эзэлүүдийг эзэмшдэг байна.

Swiss-MO Investment AG нь хөрөнгө оруулалтын сан бөгөөд дэлхий даяар хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаагаа явуулдаг, хөрөнгө оруулалтын зөвлөгөө өгдөг компани юм. Үг компани нь Швейцарийн Гризонсд үүсгэн байгуулагдсан бөгөөд гол хувьцаа эзэмшигч нь Швейцарийн бизнесмэн, санхүүч, Монгол Улсын Швейцарь дахь өргөмжит Консул ноён Урс И Шварценбах билээ. Тэрбээр 2011 оны 6 сард 20 сая ам.долларын хөрөнгө оруулалт хийж, Голомт банкны энгийн хувьцааг эзэмшсэн.

Trafigura Beheer B.V нь 1993 онд үүсгэн байгуулагдсанаас хойш дэлхийн газрын тосны гурав дахь том арилжаалагч болж чадсан олон улсын корпораци юм. 2012 оны 3-р сард 15,9 сая ам.долларын хөрөнгө оруулж, Голомт банкны энгийн хувьцааг эзэмшсэн.

Ажилтнуудад Хувьцаа Эзэмшүүлэх Хөтөлбөр (АХЭХ)-ийг Голомт банкны ажилтнуудын урт хугацааны ашиг сонирхлыг хангах, банкны удирдлагад ажилтнуудын оролцоог нэмэгдүүлэх замаар компанийн засаглалыг сайжруулах зорилтын хүрээнд 2011 оноос хэрэгжүүлж эхэлсэн. 2014 оны 12 сарын 31-ний өдрийн байдлаар Голомт банкны хувьцаа эзэмшигч ажилтнуудын тоо 144, тэдгээрийн эзэмшиж байгаа хувьцааны хэмжээ нь нийт гаргасан хувьцааны 1,34 хувийг эзэлж байна.

Давуу эрхийн хувьцаа эзэмшигч

Монгол Улсын иргэн Мөнхчулууны Зоригт нь нийт 15 сая ам.доллартай тэнцэх давуу эрхийн хувьцаа эзэмшигч юм.

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл

2014 оны эхэнд Голомт банкны ТҮЗ нь таван гишүүнтэй ажиллаж байсан бол, 2014 оны 3 сард Испани Улсын иргэн ноён А.Лопез Абелло ТҮЗ-ийн хараат бус гишүүнээр нэмэгдэж сонгогдсоноор, ТҮЗ-ийн бүрэлдэхүүн зургаан гишүүнтэй болж, ТҮЗ-ийн хараат бус байдал, банкны засаглалыг сайжруулахад чиглэсэн чухал алхам боллоо.

ТҮЗ-ийн бүрэлдэхүүн

ТҮЗ-ийн дарга
Хатагтай **Ч.МӨНХЦЭЦЭГ**

ТҮЗ-ийн гишүүн
Ноён **З.ТЭМҮҮН**

ТҮЗ-ийн гишүүн
Ноён **ҮРС И.ШВАРЦЕНБАХ**

ТҮЗ-ийн гишүүн
Ноён **Д.МӨНХТӨР**

ТҮЗ-ийн хараат бус гишүүн
Ноён **Ж.ҮНЭНБАТ**

ТҮЗ-ийн хараат бус гишүүн
Ноён **ЛОПЕЗ АБЕЛЛО**

Голомт банкны ТҮЗ-д хараат бус гишүүнээр сонгогдсон ноён А.Лопез Абелло нь Испанийн Барселоны Их Сургуулийг Хуульч мэргэжлээр, IESE Бизнесийн сургуулийг Бизнесийн Удирдлагын Магистр цолтойгоор төгссөн. Мөн Барселоны хуулийн Ассоциацийн Мэргэшсэн хуульч, CEFFAS стандартын дагуу Мэргэшсэн Санхүүгийн Судлаач (CFA) зэрэгтэй. Credit Suisse, Goldman Sachs, BNP Paribas зэрэг олон улсын хөрөнгө оруулалтын банкуудад удирдах түвшний албан тушаалуудыг хашиж байсан. Сингапур болон Лондон хотын хөрөнгө оруулалтын тэргүүлэгч банкуудад 20 гаруй жил ажилласан, олон улсад өндрөөр үнэлэгддэг туршлагатай банкируудын нэг бөгөөд Turms Advisors LLP нөхөрлөлийн гишүүн бөгөөд захирлаар ажилладаг.

Засаглалын баримт бичгүүд

Голомт банкны ТҮЗ-ийн 2014 оны 3 сарын 28-ны өдрийн ээлжит хуралдаанаар Голомт банкны дунд хугацааны стратегийг батлав. Банкны дунд хугацааны стратеги (2014-2016 он) нь тухайн хугацаанд учирч болох боломж, бэрхшээлүүдийг тодорхойлох, улмаар банкны ашигт ажиллагаа болон бизнесийн тогтвортой өсөлтийг бий болгохуйц оновчтой шийдлийг гаргахад оршино. Мөн ирж буй өөрчлөлт, эрсдэлүүдийг урьдчилан харснаар, банкинд ашигтай боломжуудыг бий болгож, бодит байдалд нийцсэн шийдвэр гаргахад дөхөм байх болно.

Голомт банк нь Монгол Улсын эдийн засаг болон санхүүгийн системд нөлөө бүхий гол байгууллагуудын нэг юм. Тиймээс Монголбанкны болон өөрийн дотоод санхүүгийн зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтүүдийг тогтмол ханган, дэлхийн жишигт хүрсэн үйл ажиллагаатай байснаараа харилцагчийн итгэлийг хүлээсэн хариулагатай банк байх ба харилцагчдаас татсан эх үүсвэр болон төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварыг өндөр түвшинд хадгалснаар санхүүгийн хувьд хүчирхэг банк байх болно.

Голомт банкны дунд хугацаанд баримтлах стратеги дараах түлхүүр хүчин зүйлсэд тулгуурлана.

- Иргэдийн банкны бизнесийг өргөжүүлэх, хөгжүүлэх
- Байгууллагын банкны бизнесийг бэхжүүлэх, тэлэх
- Хөрөнгө оруулалтын банкны бизнесийг бий болгох, хөгжүүлэх
- Олон улсын шилдэг туршлагыг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлж ажиллах

Засаглалын кодекс

Голомт банк нь ТҮЗ-ийн 2014 оны 3 сарын 28-ны өдрийн ээлжит хурлаар батлагдсан Голомт банкны засаглалын кодексийг мөрдөн ажиллаж байна.

Голомт банкны засаглалд оролцогч талууд:

- Хувьцаа эзэмшигчдийн эрх
- Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл
- Гүйцэтгэх удирдлага
- Аудит ба тайлагнал

Голомт банкны засаглалын кодекс нь дараах бичиг баримтуудаас бүрдэнэ. Үүнд:

- Ёс зүйн код
- Сонирхлын зөрчилтэй асуудлыг шийдвэрлэх журам
- Мэдээллийн тэнцвэртэй байдлын бодлого
- Авлигын эсрэг бодлого
- Луйврын эсрэг бодлого
- Улс төрийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх бодлого
- Зөрчлийн тухай мэдээлэх бодлого

ТУЗ-ийн 2014 оны 12 сарын 16-ны өдрийн ээлжит хурлаар Голомт банкны Дотоод аудитын газрын дунд хугацааны стратеги батлагдсан. Тус стратегийн хүрээнд дараах үндсэн зорилтыг баталжээ. Үүнд:

- Дотоод аудитын зорилгыг хэрэгжүүлэхдээ эрсдэлд суурилсан аудитын арга, аргачлалд тулгуурлан хөгжүүлэх
- Дотоод аудитын газрын үйл ажиллагааг тасралтгүй хөгжүүлэх, дотоод аудитын олон улсын зөвлөмж, шилдэг туршлагыг нэвтрүүлэх
- Мэдээлэл, мэдээллийн технологид суурилсан аудитыг өндөр түвшинд гаргах юм.

ТУЗ-ийн дэргэдэх хороод

Аудитын хороо

Аудитын хороо нь Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлөөс томилогдон, зөвлөлд ажлаа шууд тайлагнах бөгөөд банкны санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих зорилготой санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, зарчмууд, хууль, дүрэм журмын нийцэл хийгээд хяналтын бусад тогтолцооны зохистой байдал зэргийн талаар дүгнэлт зөвлөмжүүдийг гаргах замаар хяналт тавин ажилладаг.

2010 оны Банкны тухай хуулийн дагуу Аудитын хороо нь банкны Дотоод аудитын газарт хяналт тавихын зэрэгцээ хөндлөнгийн аудиторруудтай хийх хамтын ажиллагааг удирдан ажилладаг. Дотоод аудитын газрыг банкны Гүйцэтгэх удирдлагаас хараат бус байх бүтцийг бий болгосон. Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл нь Аудитын хороогоор дамжуулан Дотоод аудитын газрын бүтэц, зохион байгуулалт, үйл ажиллагааны дүрэм, удирдлага, ажилтнуудын цалин урамшуулмыг батлах зэргээр хяналт тавин ажилладаг.

Аудитын хорооны бүрэлдэхүүн:

Дарга: О.Ганжолоо

Гишүүд: Ж.Үнэнбат, Ч.Мөнхцэцэг, А.Лопез Абелло, Д. Мөнхтөр

Эрсдэлийн удирдлагын хороо

Эрсдэлийн удирдлагын хороо нь ТУЗ-өөс томилогдон, үйл ажиллагаагаа ТУЗ-д шууд тайлагнах бөгөөд банкны бүхий л эрсдэлийг удирдах зорилгоор эрсдэлийг хэмжих, хязгаарлах, сулруулах зэрэг санал зөвлөмжийг гарган ажилладаг.

Эрсдэлийн удирдлагын хорооны бүрэлдэхүүн

Дарга: Ж.Үнэнбат

Гишүүд: Ч.Мөнхцэцэг, Э.Тэмүүн, А.Лопез Абелло, Д. Мөнхтөр

Цалин урамшууллын хороо

Цалин урамшууллын хороо нь ТУЗ-ийн дэргэд байгуулагдсан бөгөөд ТУЗ-ийн гишүүд болон Гүйцэтгэх удирдлагыг сонгон шалгаруулах, томилох, чөлөөлөх, цалин хөлс, урамшууллын системийг боловсруулах, батлахад ТУЗ-д санал, зөвлөмж өгч, хараат бус гишүүний бүрэлдэхүүнтэй ажилладаг. Хороо нь ТУЗ-ийн гишүүд, банкны гүйцэтгэх удирдлагатай холбоотой шалгаруулалт, цалин, урамшуулмыг зөв зохистой тодорхойлж, тэдний ажлын үр дүнг хэлэлцэж, дүгнэх, ТУЗ-д санал болгох, зөвлөх зорилго, үүрэгтэй хороо юм.

Цалин урамшууллын хорооны бүрэлдэхүүн

Дарга: Ч.Мөнхцэцэг

Гишүүд: Ж.Үнэнбат, Э.Тэмүүн, А.Лопез Абелло

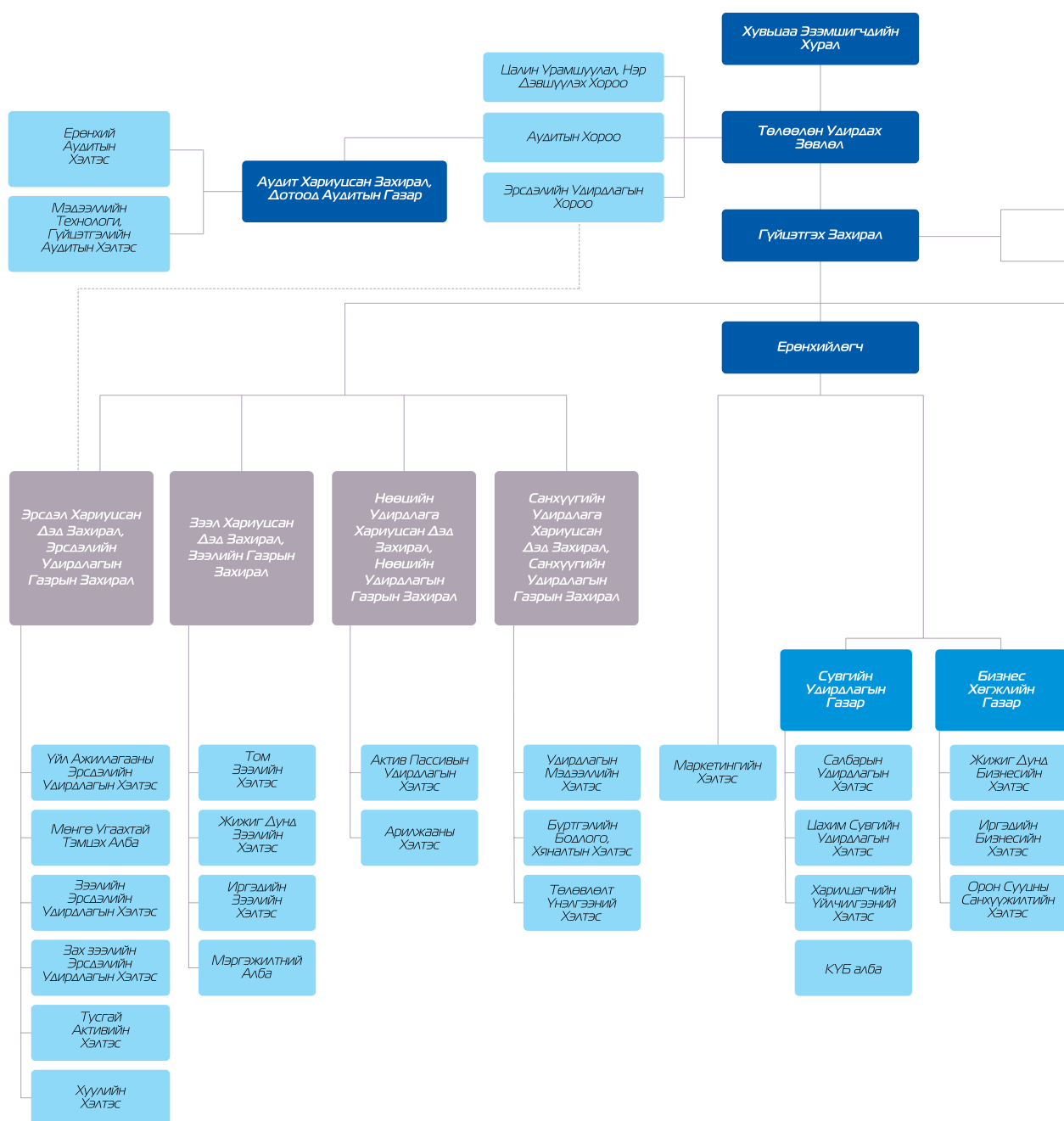
Байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт

Бид банкныхаа харилцагч төвтэй байгууллага байх үндсэн чиглэл, банкны бизнес стратегийг үндэслэн, өргөжин тэлж буй бизнесийн цар хүрээ, зах зээлийн эрэлт хэрэгцээнд тохируулж, байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалтаа

тогтмол өөрчлөн сайжруулж байна. 2014 онд Голомт банк бүтэц, зохион байгуулалтаа сайжруулах төслийг амжилттай хэрэгжүүлж дуусгалаа.

Голомт банкны бүтэц, зохион байгуулалтыг сайжруулах төслийг 2014 оны 3 сарын 28-ны өдрийн ТҮЗ-ийн ээлжит хурлаар баталсны дагуу, 2014 оны 7 сарын 8 болон 10 сарын 21, 12 сарын 16-ны ээлжит хурлуудаар бүтэц, зохион байгуулалтын өөрчлөлтүүдийг баталж, банкны үйл ажиллагаанд нэвтрүүлсэн.

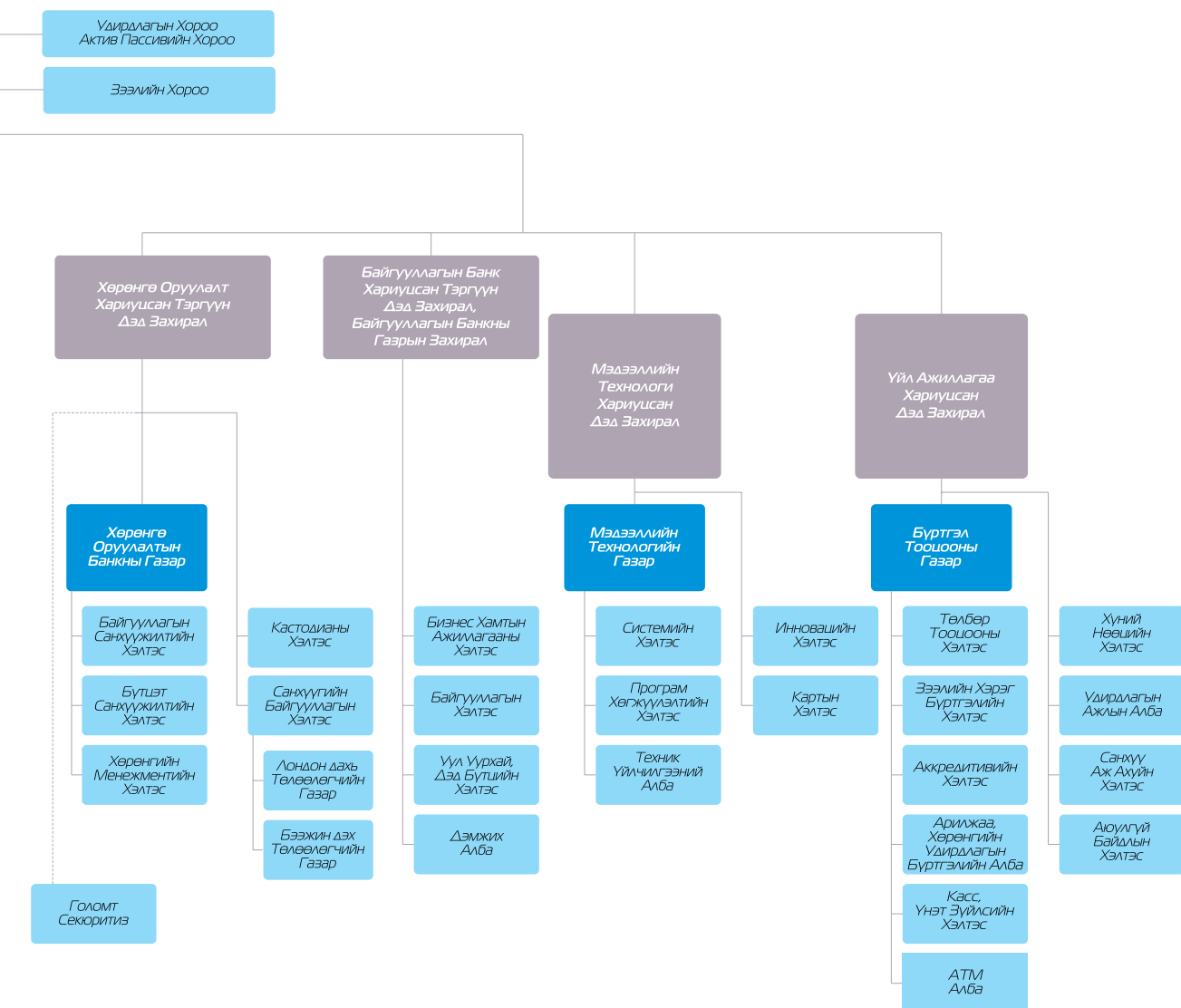
Энэхүү бүтцийн өөрчлөлтийн хүрээнд нэг ч орон тоо хасагдаагүй, нэг ч ажилтан халагдаагүй болно.

Бүтцийн өөрчлөлтийн гол зорилго нь:

- Хариуцагчийн сегментэд суурилсан бизнесийн моделийг хэрэгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх
- Шийдвэр гаргалт – хэрэгжүүлэлт – хяналтын тус тусдаа систем
- Ажил үүрэг, эрх мэдлийн зохистой хуваарилалт
- Хариуцлагын тогтолцоог сайжруулах
- Гүйцэтгэлд суурилсан цалин урамшуулмын систем зэргийг улам сайжруулан банкны үйл ажиллагааны цар хүрээ, стратегийн зорилгод нийцүүлэн хөгжүүлэхэд чиглэсэн болно.

Дээрх өөрчлөлтийн хүрээнд Голомт банкны Дотоод аудитын газрыг Гүйцэтгэх удирдлагаас бүрэн хараат бус байхаар зохион байгуулж, үйл ажиллагааны зарчим стандартуудыг сайжруулсан болно.

Удирдлагын баг

Банк нь мэргэжлийн өндөр үр чадвар бүхий туршлагатай удирдлагын багтай бөгөөд энэ нь үйл ажиллагааны болон санхүүгийн үр дүнгээс тодорхой харагддаг. Удирдлагын багийн зарим гишүүн нь Голомт банк үүсгэн байгуулагдсан цагаас эхлэн өнөөг хүртэл ажиллаж байна. Бүтэц зохион байгуулалтын дагуу Гүйцэтгэх захирал, Ерөнхийлөгч, Байгууллагын банк хариуцсан Тэргүүн дэд захирал, Хөрөнгө оруулалтын банк хариуцсан Тэргүүн дэд захирал, Дэд захирал, Газрын захирал гэсэн бүрэлдэхүүнтэй ажиллаж байна.

Ө.ГАНЗОРИГ

Ерөнхийлөгч

Л.ОЮУН-ЭРДЭНЭ

Байгууллагын банк хариуцсан
Тэргүүн дэд захирал,
Байгууллагын банкны газрын
захирал

Л.БОЛОРМАА

Хөрөнгө оруулалтын банк
хариуцсан Тэргүүн дэд
захирал

Б.МӨНХБААТАР

Нөөцийн удирдлага
хариуцсан дэд захирал,
Нөөцийн удирдлагын
газрын захирал

Т.НЯМСҮРЭН

Зээл хариуцсан дэд
захирал, Зээлийн газрын
захирал

О.БАТБААТАР

Эрсдэл хариуцсан дэд
захирал, Эрсдэлийн
удирдлагын газрын захирал

Р.БАТСҮРЭН

Аудит хариуцсан захирал,
Дотоод аудитын газрын
захирал

Б.ЭНХТУЯА

Үйл ажиллагаа хариуцсан
дэд захирал

Н.ЦЭРЭНДАВАА

Мэдээллийн технологи
хариуцсан дэд захирал

М.ЧИМЭГМӨНХ

Санхүүгийн удирдлага
хариуцсан дэд захирал,
Санхүүгийн удирдлагын
газрын захирал

Д.СҮГАР

Дэд захирал, Бизнес
хөгжлийн газрын захирал

У.ХОСЖАРГАЛ

Сүвгийн удирдлагын
газрын захирал

Ё.ПҮРЭВБАТ

Бүртгэл тооцооны газрын
захирал

Б.ЭРДЭНЭБАЯР

Мэдээллийн технологийн
газрын захирал

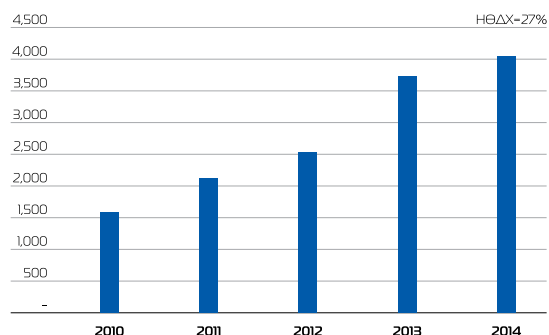
САНХҮҮГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

2014 онд гадаад болон дотоод зах зээлийн орчин сайнгүй, өсөлт удааширсан нь банкны салбарын санхүүгийн үзүүлэлтүүдэд сөргөөр нөлөөлж байсан хэдий ч Голомт банк нь санхүүгийн болон эрсдэлийн бүхий л үзүүлэлтүүдийг зохистой түвшинд барьж ажиглалаа.

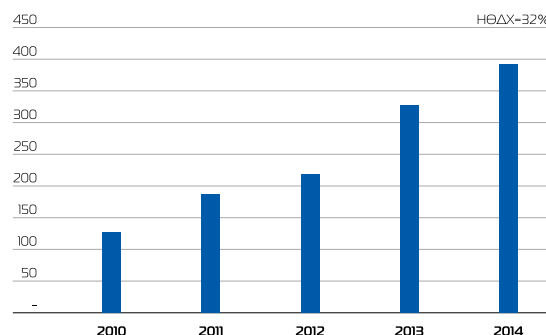
2014 онд Голомт банкны нийт актив 4,1 их наяд төгрөгт хүрч өнгөрсөн оноос 303 тэрбум төгрөгөөр буюу 8 хувь өссөн.

Активын эрсдэлийг хаахуйц хангалттай хэмжээний өөрийн хөрөнгийг төвлөрүүлэхийн зэрэгцээ тухайн хөрөнгийн өгөөжийг өндөр түвшинд хадгалж, хувь нийлүүлэгчдийн итгэлийг хүлээж ажиллах нь банкны найдвартай үйл ажиллагааны үндэс юм. Голомт банк 2014 онд 49,8 тэрбум төгрөгийн цэвэр ашиг, 5 сая ам.долларын давуу эрхтэй хувьцаагаар нийт өөрийн хөрөнгийг 64 тэрбум төгрөгөөр буюу 19 хувиар өсгөж, 394 тэрбум төгрөгт хүргэсэн.

Нийт Актив (тэрбум төгрөг)

Нийт Өөрийн хөрөнгө (тэрбум төгрөг)

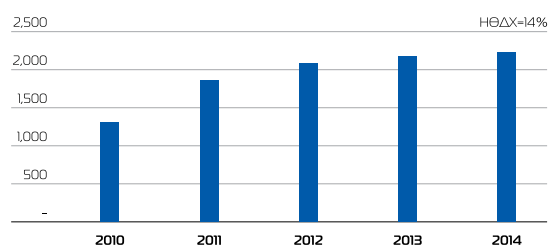

Нийт харилцах, хадгаламжийн хэмжээ 71 тэрбум төгрөгөөр буюу 3 хувиар өсч, 2,2 их наяд төгрөгт хүрсэн нь банкны системийн 22,1 хувийг эзэлж, банкны системийн хэмжээнд харилцах, хадгаламжийн хэмжээгээр тэргүүлэгч байр сууриа хадгалж чадлаа. Нийт харилцах, хадгаламжийн 60 орчим хувийг иргэдийн эх үүсвэр бүрдүүлж байна.

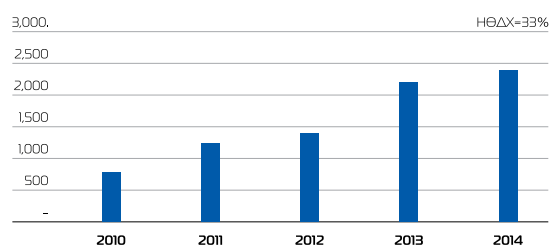
Голомт банк нь Монголбанк, Засгийн газраас хэрэгжүүлж буй төсөл хөтөлбөрүүдэд идэвхитэй оролцож, хамтран ажилласнаар, эдийн засгийн зорилтот секторуудад бодит хувь нэмрээ оруулан хамтын санхүүжилтын эх үүсвэрээ 1,0 их наяд төгрөгт хүргэлээ.

Цэвэр зээлийн багц 263 тэрбум төгрөгөөр буюу 12 хувиар өсч 2,5 их наяд төгрөгт хүрсэн нь банкны системийн цэвэр зээлийн 20,2 хувийг эзэлж байна. 2014 онд орон сууцны зээлийн багцаа 30 орчим хувиар, жижиг дунд бизнесийн зээлийн багцаа 14 хувиар өсгөж, иргэд болон жижиг дунд байгууллагуудад чиглэсэн зээлийн өсөлтийг дэмжиж ажигласан.

Харилцах, хадгаламж (тэрбум төгрөг)

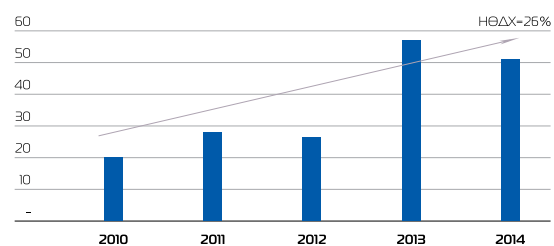

Цэвэр зээл (тэрбум төгрөг)

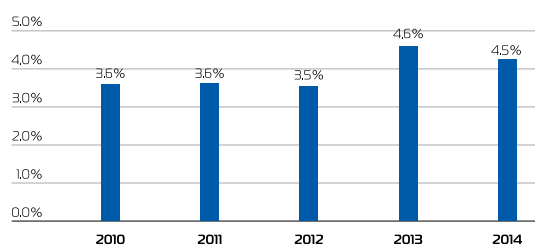

Төлбөрийн чадварыг зохистой түвшинд, ашигт ажиллагааг хамгийн өндөр түвшинд хүргэх Актив пассивын бодлого хэрэгжүүлснээр 49,8 тэрбум төгрөгийн цэвэр ашигтай ажиллалаа.

Татварын дараах ашиг (тэрбум төгрөг)

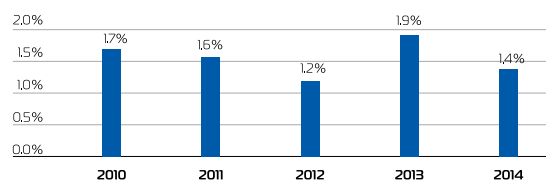

Цэвэр хүүгийн ахиуц (%)

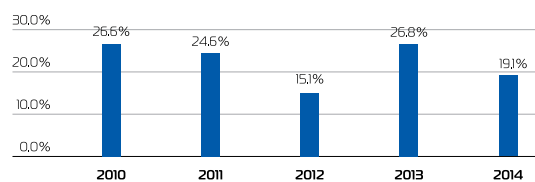

Өөрийн хөрөнгийн өгөөж 19,1 хувь, активын өгөөж 1,4 хувь, цэвэр хүүгийн маржин харьцаа 4,5 хувьд хүрсэн нь эдийн засгийн хүнд нөхцөл байдалд боломжит түвшинд гарсан үзүүлэлт гэж дүгнэж байна.

Дундаж активын өгөөж (%)

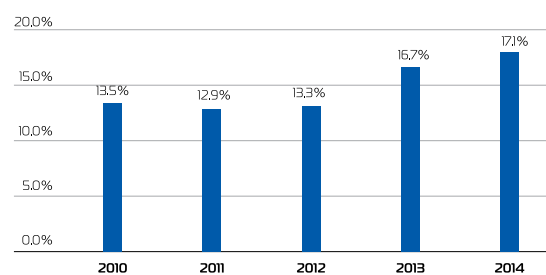
Дундаж өөрийн хөрөнгийн өгөөж (%)

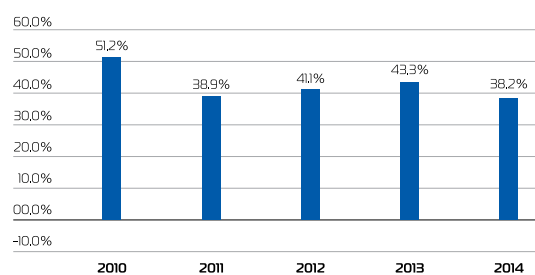
Монголбанк болон бусад зохицуулах байгууллагуудын шалгуур үзүүлэлтүүдийг бүрэн хангаж ажилласан.

Өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээ>14%

МБ-ны шаардлага 2013 онд 13%-с 14% болж нэмэгдсэн

Төлбөрийн чадварын харьцаа>25%

Таван жилийн санхүүгийн үр дүн

	2010	2011	2012	2013	2014
Балансын үзүүлэлтүүд (сая төгрөг)					
Нийт актив	1,573,413	2,134,683	2,526,945	3,749,806	4,053,153
Нийт харилцах, хадгаламж	1,317,499	1,839,324	2,056,728	2,161,779	2,232,270
Хамтын санхүүжилтийн эх үүсвэр	28,387	63,429	112,840	1,032,319	1,011,499
Цэвэр зээл	784,605	1,249,341	1,427,852	2,199,228	2,461,920
Нийт өөрийн хөрөнгө	127,774	187,959	221,501	329,740	393,736
Орлогын тайлангийн үзүүлэлтүүд (сая төгрөг)					
Хүүгийн орлого	111,157	165,165	200,245	290,945	338,366
Хүүгийн зардал	(81,448)	(116,240)	(143,127)	(184,701)	(209,312)
Цэвэр хүүгийн орлого	29,708	48,925	57,118	106,245	129,054
Цэвэр хүүгийн бус орлого	16,749	29,503	32,973	60,780	36,197
Үйл ажиллагааны орлого	46,457	78,428	90,090	167,024	165,251
Үйл ажиллагааны зардал	(21,242)	(32,515)	(45,419)	(67,116)	(73,068)
Эрсдэлийн сангийн зардал	983	(6,324)	(10,790)	(27,940)	(27,900)
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалтын үнэ цэнийн бууралт	-	(2,340)	(1,041)	(1,005)	-
Татварын өмнөх ашиг	26,198	37,249	32,841	70,963	64,283
Татварын зардал	(6,145)	(9,022)	(6,694)	(14,106)	(14,455)
Татварын дараах ашиг	20,053	28,226	26,146	56,857	49,828
Санхүүгийн бүтцийн харьцаанууд					
Нийт харилцах, хадгаламж / Нийт актив (%)	83.7%	86.2%	81.4%	57.7%	55.1%
Өөрийн хөрөнгө (I-р зэрэглэл) / Нийт актив (%)	5.3%	6.5%	7.4%	6.6%	7.3%
Цэвэр зээл / Нийт актив (%)	49.8%	58.5%	56.5%	58.6%	60.7%
Хөшүүргийн харьцаа (Нийт пассив / Нийт Капитал)	11.3	10.4	10.4	10.4	9.3
Ашигт ажиллагааны харьцаанууд					
Дундаж активын өгөөж (%)	1.7%	1.6%	1.2%	1.9%	1.4%
Дундаж өөрийн хөрөнгийн өгөөж (%)	26.6%	24.6%	15.1%	26.8%	19.1%
Цэвэр хүүгийн ахиуц (%)	3.6%	3.6%	3.5%	4.6%	4.5%
Зардал, орлогын харьцаа (%)	44.0%	41.3%	50.3%	40.7%	46.1%
Шалгуур үзүүлэлтүүд					
Өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээ >14% (МБ-ны шаардлага 2013 онд 13%-с 14% болж нэмэгдсэн)	13.5%	12.9%	13.3%	16.7%	17.1%
Гадаад валютын эрсдэлийн үзүүлэлтүүд:					
Нийт гадаад валютын хувьд <+/-40%	17.1%	10.6%	17.7%	7.0%	9.9%
Нэгж гадаад валютын хувьд <+/-15%	11.2%	-5.1%	-9.5%	-6.2%	-9.5%
Нэг зээлдэгчид олгосон зээлийн харьцаа <20%	17.6%	19.8%	19.0%	15.9%	15.8%
Холбогдох этгээдэд олгосон зээлийн харьцаа <5%	3.4%	3.4%	3.5%	3.0%	4.6%
Холбогдох этгээдэд олгосон нийт зээлийн харьцаа <20%	10.3%	12.7%	9.5%	8.2%	15.8%
Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадвар >25%	51.2%	38.9%	41.1%	43.3%	38.2%
Үндсэн хөрөнгийн харьцаа <8%	1.6%	1.5%	1.5%	1.6%	2.6%

ЗАХ ЗЭЭЛД ЭЗЛЭХ БАЙР СУУРЬ

Иргэдийн зах зээл

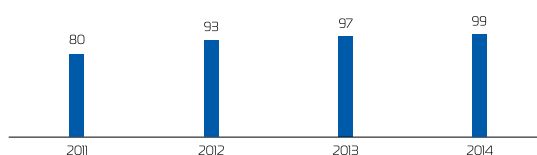
2014 онд харилцагчдад тулгарсан асуудал, гомдол саналыг хүлээн авч шийдвэрлэх, банкны талаарх мэдээ мэдээллийг хүргэх, бүтээгдэхүүн үйлчилгээний талаарх зөвлөгөө, зааварчилгааг өгөх, бүтээгдэхүүн борлуулах үйл ажиллагааг нэг дороос цогц байдлаар хэрэгжүүлэх боломжтой *Харилцагчийн үйлчилгээний төв*-ийг бий болгон хөгжүүлсэн нь харилцагчдын хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн томоохон ажил боллоо.

Салбар сүлжээ болон цахим сүлжээний өргөжилт

Бид 2014 онд салбар нэгжийн тооны өсөлтөөс илүү чанарын өсөлтийг зорилгоо болгон ажилласан бөгөөд жижиг дунд бизнес эрхлэгчдийг дэмжих, тэдэнд төвлөрч үйлчилгээ үзүүлэх зорилгоор шинээр 2 бизнес төвийг Баянзүрх, Хан-Уул дүүрэгт байгуулаа.

Нийт салбар нэгжүүдийн 58,5 хувь нь Улаанбаатар хотод, 41,5 хувь нь орон нутагт буюу 13 аймагт амжилттай үйл ажиллагаа явуулж байна.

Салбар нэгжийн тоо

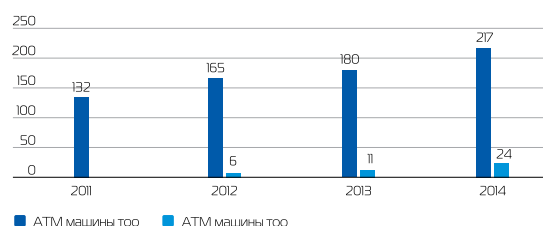
Гадаад харилцагч нарт үйлчлэх тусгайлан нэгжүүдийг бид 2009 оноос байгуулж эхэлсэн бөгөөд 2014 онд Монгол Улсын гадаад худалдаа, хөрөнгө оруулалтын томоохон түнш БНХАУ-ын иргэд, байгууллагад үйлчлэх нэгжийг Баянзүрх дүүрэгт шинээр нээлээ.

Голомт банк Өөртөө үйлчлэх банкны анхны салбараа 2012 онд ашиглалтад оруулж байсан бол 2014 оны эцэст 17 салбартай болсон байна.

Бэлэн мөнгөний орлого зарлагын автомат машины тоог 241-т хүргэсэн нь харилцагчдад банкны үйлчилгээг улам ойртуулсан алхам болсон.

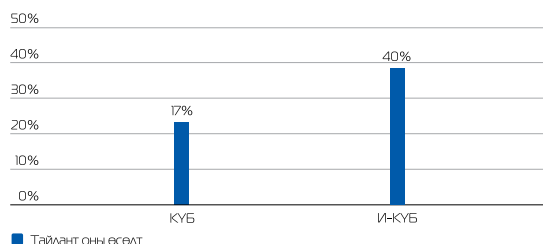
Харилцагч, үйлчлүүлэгчдийнхээ хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэн явуулын АТМ машины үйлчилгээг сайжруулан Хурдан АТМ төслийг амжилттай туршиж, зах зээлд байршуулахад бэлэн болоод байна. Энэ нь энгийн АТМ машинд үйлчлүүлснээс 2 дахин бага хугацаа зарцуулах буюу хийх үйлдлийг 2 дахин хялбарчлах юм.

Суурилуулсан бэлэн мөнгөний машины тоо

Бэлэн бус төлбөр тооцоог нэмэгдүүлэх, харилцагчдад ая тухтай, хурдан шуурхай үйлчилгээг хүргэх зорилгоор картаар үйлчлэгч байгууллагуудын сүлжээг өргөжүүлж, 1,900 орчим байгууллагатай хамтран ажиллаж байна.

Картаар үйлчлэгч байгууллага

2014 онд харилцагчдад тулгарсан асуудал, гомдол саналыг хүлээн авч шийдвэрлэх, банкны талаарх мэдээ мэдээллийг хүргэх, бүтээгдэхүүн үйлчилгээний талаарх зөвлөгөө, зааварчилгааг өгөх, бүтээгдэхүүн борлуулах үйл ажиллагааг нэг дороос цогц байдлаар хэрэгжүүлэх боломжтой *Харилцагчийн үйлчилгээний төвийг* бий болгон хөгжүүлсэн нь харилцагчдын хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн томоохон ажил боллоо.

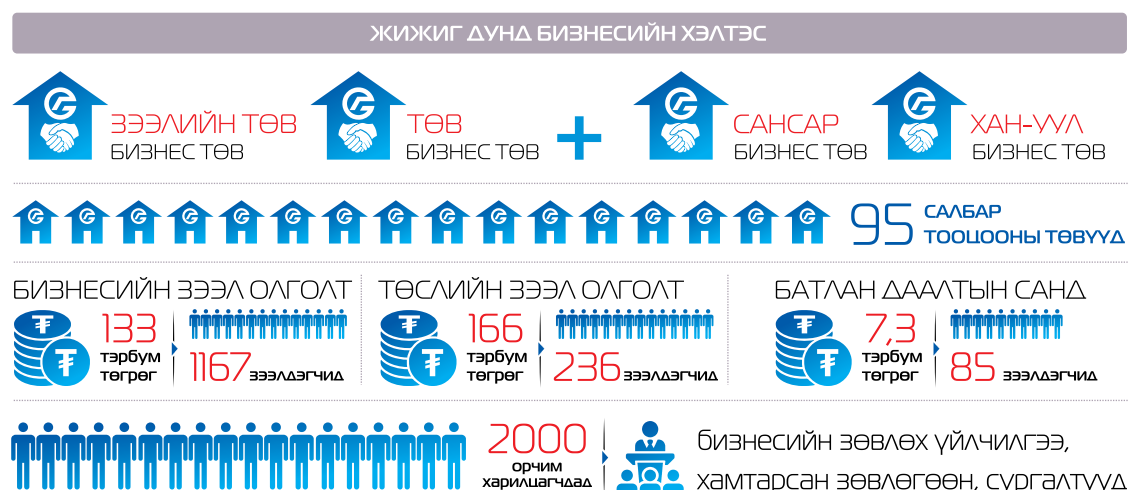
Бид 1800-1646 дугаараар үндсэн үйлчилгээг хүргэхээс гадна Харилцагчийн үйлчилгээний төвийн 7011-1646, 7000-1646, 7012-1646, 9944-1646 шугамаар харилцагчдад үйлчилгээгээ төрөлжүүлэн хүргэж байна.

Харилцагчийн үйлчилгээний төвд дуудлага бүртгэлийн ARP програмыг ашигладаг болсноор дуудлага бүрийг алдалгүй авах, ангилах, бүртгэх зэргээр дуудлагын менежментийг сайжруулан ажиллаж эхлээд байна.

Банкны үйлчилгээний ажилтнуудын дүрэмт хувцасны иж бүрдлийг шинэчилсэн нь банкны ажилтны итгэлтэй, шинэ өнгө төрхийг бүрдүүлж чадлаа.

Жижиг дунд бизнесийн үйл ажиллагаа

Жижиг дунд бизнес эрхлэгчдийг хөгжүүлэх, дэмжин ажиллах цогц бодлогыг тодорхойлох зорилгоор 2014 онд хийсэн бүтцийн өөрчлөлтийн хүрээнд Жижиг дунд бизнесийн хэлтсийг шинээр зохион байгуулан ажиллаж байна.

Голомт банк ЖДБ эрхлэгчдэд чиглэсэн төсөл хөтөлбөрүүдэд тэргүүлэгч байр сууриар оролцож, Монгол Улсын Засгийн газар болон олон улсын байгууллагуудтай амжилттай хамтран ажиллалаа.

ЭКСПОРТЫГ ДЭМЖИХ, ИМПОРТЫГ ОРЛОХ ДОТООДЫН ҮЙЛДВЭРЛЭЛҮҮДИЙГ ДЭМЖИХ 888 ТӨСӨЛ ХӨТӨЛБӨР

ДУСЛЫН ШИНГЭН, СЭНДВИЧЭН болон ХӨӨСӨНЦӨР ХАВТАН, ХУВАНЦАРЫН ҮЙЛДВЭР, НАНО БЛОК, ВАКУМ ЦОНХ...

АРЬС ШИРНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ ЭРХЛЭГЧДЭД ОЛГОХ ХӨНГӨЛТТЭЙ ТӨСЛИЙН ЗЭЭЛ

ЖИЖИГ ДУНД ҮЙЛДВЭРИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХ, БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ 2 ҮЕ ШАТТАЙ ТӨСЛИЙН ЗЭЭЛ /ЖАЙКА/

 ХАМГИЙН ОЛОН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨСӨЛ САНХҮҮЖҮҮЛСЭН БАНК

БУСАД ТӨСӨЛ ХӨТӨЛБӨРҮҮД

 ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ҮНЭ ТОГТВОРЖУУЛАХ ХӨТӨЛБӨРҮҮД

Иргэдийн бизнесийн үйл ажиллагаа

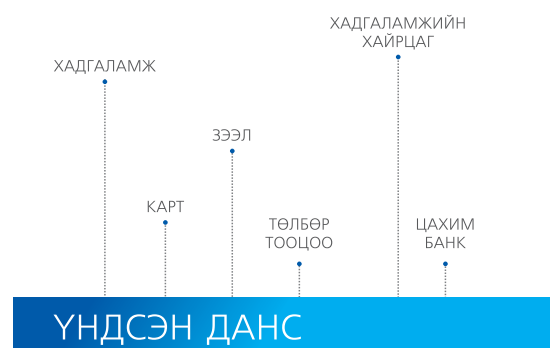
Голомт банк нь иргэдийн санхүүгийн боловсролыг нэмэгдүүлж, хувийн санхүүгээ зөв удирдах, хуримтлал үүсгэхэд нь туслах зорилгоор шаардлагатай мэдээлэл зөвлөгөөг өгч тэдний хүсэл сонирхолд нийцсэн бүтээгдэхүүн үйлчилгээнүүдийг хөгжүүлэн ажиллалаа.

Уян хадгаламж

2014 онд Голомт банк Уян хадгаламж хадгаламжийн бүтээгдэхүүнийг зах зээлд шинээр нэвтрүүлээ. Энэхүү бүтээгдэхүүн нь улирал тутам шатлан өсөх, хүүгийн өндөр өгөөжийг санал болгодог хугацаатай хадгаламж бөгөөд гэрээний хугацаанд хэдэн ч удаа орлого, зарлага гаргах боломжийг олгоно. Шинээр нэвтрүүлээд удаагүй ч 4,000 гаруй харилцагчид уг бүтээгдэхүүнийг сонгон үйлчлүүлж байна.

Мөн иргэн өөрийн цалингаасаа хуримтлал үүсгэхээс гадна байгууллагаасаа дэмжлэг авч хуримтлалаа 2 дахин өсгөх боломжтой Байгууллагын ажилтнуудын хуримтлалын сан хадгаламжийн шинэ бүтээгдэхүүнийг зах зээлд гаргалаа. Уг бүтээгдэхүүн нь байгууллагууд чадварлаг боловсон хүчнээ тогтвор суурьшилтай ажиллуулахад хөшүүрэг болох, манай улсад төдийлөн хөгжөөгүй хувийн тэтгэврийн санг орлох, цалингийн орлоготой иргэдийг баталгаатай хуримтлалтай болгох боломжийг олгосон бүтээгдэхүүн юм.

ҮНДСЭН ДАНС нь таны хувийн болон бизнесийнхээ санхүүгийн үйл ажиллагааг нэг дансаар ТӨВЛӨРҮҮЛЭН УДИРДАХ, өдөр тутмынхаа төлбөр тооцоог ХЯЛБАР ГҮЙЦЭТГЭХ боломжийг олгох харилцах дансны үйлчилгээ юм.

Мөн иргэдэд чиглэсэн банк, байгууллага, ажилтан гурвын хамтарсан гэрээгээр нээгдэх жижиг мөнгөн сангийн харилцах данс, орлого хийх боломжгүй өндөр хүүт хугацаат хадгаламж, харилцах дансны цогц үйлчилгээний боломж бүхий Үндсэн данс зэрэг шинэ бүтээгдэхүүн үйлчилгээг харилцагчиддаа санал болгон ажиллалаа.

Үндсэн данс харилцах дансны үйлчилгээ нь харилцагчид хувийн болон бизнесийн санхүүгийн үйл ажиллагаагаа нэг дансанд төвлөрүүлэн удирдах, өдөр тутмын бүх төрлийн төлбөр тооцоогоо заавал банкны салбарт очилгүйгээр хялбар гүйцэтгэх боломжийг олгоно.

Иргэдийн үнэ өртөг өндөр, ахуйн хэрэгцээт бараа бүтээгдэхүүнийг бага хүүтэй зээлээр санхүүжүүлэх ажлыг тогтмол хэрэгжүүлж ирлээ. Тухайлбал 2014 онд Монголын залуучуудын холбоотой хамтран Унадаг дугуйтай Улаанбаатар төслийг хэрэгжүүлж, дугуйн лизингийн үйлчилгээг хүргэж эхэлсэн нь иргэдийн биеийн тамир, эрүүл мэнд, хөдөлгөөнтэй амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлэхэд дэмжлэг үзүүлсэн ажил болсон.

Цахим банкны үйлчилгээ

Голомт банкны хувьд 2014 он, Монгол Улсын цахим банкны үйлчилгээ болон төлбөрийн картан зах зээлд манлайлагч байр сууриа баттай хадгалсан жил боллоо.

Иргэдийн кредит картан талаарх мэдлэгийг дээшлүүлэх, хэрэглээг хэвшүүлэх чиглэлээр дорвитой ажлууд хийгдсэний дүнд өмнөх онтой харьцуулахад кредит карт эзэмшигчдийн тоо 36 хувиар нэмэгдсэн байна.

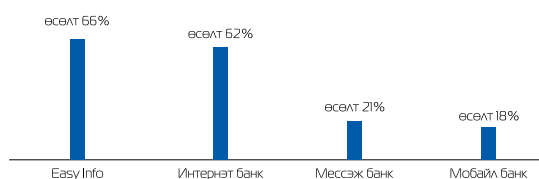

2014 онд картаар хийгдсэн гүйлгээний тоо 20 хувиар өссөн бөгөөд картын төлбөр тооцоог дэмжих, шинэлэг үйлчилгээг харилцагчиддаа хүргэх дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэлээ.

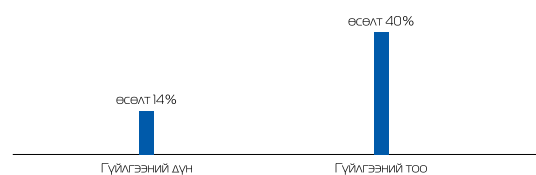
- American Express® болон UnionPay картыг нууцлалын өндөр түвшний EMV чип технологиор хүлээн авах боломжтой болсон
- Голомт банкны Интернет худалдааны системээр гадаадын банкны American Express® карт, UnionPay картыг төлбөрт хүлээн авах боломжтой болмоо
- Дотоодын болон олон улсын төгрөгийн картын пластик дээр харилцагчийн хүсэлтээр дансны дугаарыг хэвлэх үйлчилгээг нэвтрүүлсэн
- Нийт олон улсын карт эзэмшигчиддээ зориулан БНСУ-ын эрүүл мэнд, гоо сайхан, аялал жуулчлалын урамшуулалд хамрагдах хөтөлбөрийг амжилттай зохион байгууллаа.

Мөн 2014 онд Голомт банк дэлхийд нэр хүнд бүхий Инфосис компанитай хамтран Финакл бүртгэлийн системийг шинээр нэвтрүүлсэнтэй холбоотойгоор цахим үйлчилгээний системээ бүрэн шинэчлээд байна. Тухайлбал, Интернет банк, Смарт банк үйлчилгээгээр гүйлгээ хийхдээ хүлээн авагчийн дансны дугаарыг дансны дэвтэрт хадгалан, харилцагч гүйлгээ хийх бүртээ дансаа санах, лавлах шаардлагагүйгээр, өөрийн үүсгэсэн жагсаалтаасаа шууд сонгон гүйлгээ хийх зэргээр цаг хугацаа хэмнэх боломжийг бий болголоо.

Цахим үйлчилгээ хэрэглэгч

Интернет банкаар хийгдсэн гүйлгээ

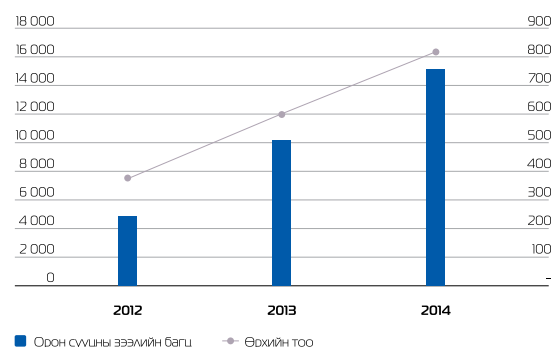

Мөн Монгол Улсад анх удаа Western Union үйлчилгээг интернет банкаар дамжуулан дансандаа хүлээн авах, данснаасаа илгээх үйлчилгээг амжилттай нэвтрүүлээ.

Интернет банк үйлчилгээнд дансны үлдэгдлийг нэгтгэсэн байдлаар харахаас гадна дансны төрлөөр тус тусад нь ангилан, үлдэгдлийн мэдээллийг илүү дэлгэрэнгүй харах, бүртгүүлсэн утасны дугаараараа дансныхаа мэдээллийг авах, гүйлгээ хийх зэрэг илүү боломжит үйлчилгээнүүдийг шинээр бий болголоо.

Орон сууцны санхүүжилтийн үйл ажиллагаа

Голомт банк 2014 онд шинээр 6,344 өрхөд 326 тэрбум төгрөгийн орон сууцны зээлийг олгосноор зээлийн багцын хэмжээ 28 хувиар өсч, 623 тэрбум төгрөгт хүрлээ. Мөн орон сууцны зээлд хамрагдсан өрхийн тоо 37 хувиар өсч 16,442-т тус тус хүрлээ.

Байгууллагын зах зээл

Голомт банкны байгууллагад зориулсан нийт актив нь Монгол Улсын банк санхүүгийн системд буй энэ төрлийн активын 20 хувийг дангаараа бүрдүүлж байгаа нь бидний томоохон байгууллагын харилцагчдад олгосон зээл болон түүнтэй адилтгах активаас бүрдэж байна.

Үүнээс эдийн засгийн салбараар авч үзвэл:

Салбарууд	Банкны сектор	Голомт банк	Зах зээлд эзлэх хувь
Хөдөө аж ахуй	316,834.4	63,595.4	20.1
Үүл уурхай	1,129,537.7	226,021.6	20.0
Үйлдвэрлэл	1,317,763.2	388,178.5	29.5
Эрчим хүч	64,011.1	56,384.3	88.1
Барилга	1,647,369.7	232,159.9	14.1
Худалдаа	1,803,412.9	280,274.0	15.5
Зам тээвэр	174,815.3	54,941.1	31.4
Банк санхүү	232,357.1	27,754.7	11.9
Үл хөдлөх хөрөнгө	2,223,460.6	96,333.1	4.3
Боловсрол	40,200.9	2,963.2	7.4
Эрүүл мэнд	73,455.9	20,306.0	27.6
Бусад	3,417,707.0	95,162.4	27.8
Нийт	12,440,926	2,400,074	19.3

Голомт банкны Байгууллагын банкны газар нь төр хувийн хэвшлийн болоод олон улсын байгууллага, элчин сайдын яамд гээд гадаад дотоодын нийт 400 гаруй томоохон байгууллага, аж ахуйн нэгж, харилцагчидтай хамтран ажиллаж, дэмжлэг үзүүлдэг.

Голомт банк нь Монгол Улсын Засгийн газар, Монголбанкны зүгээс хамтран хэрэгжүүлж буй эдийн засгийн голлох салбаруудын *Үнэ тогтворжуулах* хөтөлбөрт манлайлан оролцож, үндэсний хэмжээний корпорациудад нийт 82 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг дамжуулан олгосноор, Монгол Улсын шатахууны жилийн хэрэгцээний 35 хувь, махны хэрэгцээний 43 хувийг хангах нөхцөлийг бүрдүүлсэн билээ.

2014 онд Голомт банк өөрийн эх үүсвэрээс үндэсний хэмжээний төсөл хөтөлбөрүүдэд санхүүжилт олгосноор:

- Дөрвөн төрлийн савлагаа бүхий цагт 18,000 лонх бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хүчин чадалтай, бүрэн автомат жүүс, ундааны үйлдвэр ашиглалтад ороод байна.
- Олон улсын стандартад нийцсэн, хамгийн сүүлийн үеийн тоног төхөөрөмж бүхий, өдөрт 500 хүнд үйлчлэх өндөр хүчин чадалтай дэлхийн жишигт нийцсэн эмнэлэг үйл ажиллагаагаа эхлүүлээ.
- Улсын хэмжээнд 300 гаруй км хатуу хүчилттай авто зам баригдлаа.
- Олон улсын стандартын шаардлага хангасан, "А" зэрэглэлд үнэлэгдэх өндөр агууламж бүхий катодын зэсийг жилд 10,000 тонныг гарган авах хүчин чадалтай үйлдвэр нээлтээ хийсэн зэрэг юм.

Түүнчлэн Голомт банк Чингис бондын төслийн зээлийг дамжуулан зээлдүүлэх онцгой эрхтэй банкаар сонгогдсоноор ноос, ноолуур, хүлэмж, сүү, оёдол зэрэг хөдөө аж ахуйн 5 салбарын томоохон төсөл хөтөлбөрүүдийг дэмжин ажиллаж, шинэ үйлдвэр, шинэ шугам, шинэ технологи нэвтрүүлэх, шинэ бүтээгдэхүүн зах зээлд гаргах, ажлын байр нэмэгдүүлэх үйлсэд гар бие оролцож, нийгмийн өмнө хүлээсэн хариуцлагаа нэр хүндтэйгээр хэрэгжүүлэн ажиллалаа. Чингис бондын төслийн хүрээнд бид доорх төслүүдийг амжилттай хэрэгжүүлээд байна. Үүнд:

- Дэлхийд тав, энэ дундаа Ази тивд анх удаа буюу Монгол Улсад Wan-De-Wiele фирмийн UC103 маркийн хивс нэхэх машиныг суурилуулж Монгол брэндийн нэр төрлийг нэмэгдүүлэх боломж нээгдлээ.
- Барабант аргаар угаадаг технологи бүхий 7 онцгой бүрэн автомат ажиллагаатай, жилд 4,400 тонн ноос угаах хүчин чадалтай ноос угаах шугам ашиглалтад орлоо.
- Монгол Улсад анх удаа жилд 3,120 тонн хуурай сүү үйлдвэрлэх хүчин чадал бүхий хуурай сүүний үйлдвэрийг ашиглалтад оруулснаар, Монголчууд импортоос хараат бус улмаар экспортлогч орон болох эхлэл тавигдлаа.
- Жилд 880 тонн хонины ноосоор, байгаль орчинд ээлтэй барилгын эко дулаалгын материал үйлдвэрлэх шинэ үйлдвэр үүд хаалгаа нээлээ.
- Ноос ноолууран утас зэрэх нийт хүчин чадал 30 хувиар, сүлжмэл бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн хүчин чадал 2 сая ширхэгээр нэмэгдлээ.

- Сүүний эрчимжсэн фермийн аж ахуйг хөгжүүлэх зорилгоор 2,000 гаруй шилмэл үүлдрийн үнээ Франц, Герман, Словак улсаас оруулж ирлээ.
- Сүү боловсруулах үйлдвэрлэлийн хүчин чадал 11,700 тонноор өслөө

Өвлийн хүлэмжийн тариалалтын талбай 16 га-р нэмэгдэж нарийн ногоо болон жимсний гарц 9,000 тонноор өссөн зэрэг нь Голомт банк эх орны хөгжилд урт хугацааны тогтвортой үр ашиг өгөх төсөл хөтөлбөрүүдийг амжилттай хэрэгжүүлсний жишээ юм.

Уул уурхайн салбар

2014 онд дэлхийн болон БНХАУ-ын эдийн засгийн өсөлт саарч, ашигт малтмалын голлох бүтээгдэхүүний үнэ олон улсын зах зээлд буурснаас үүдэн манай улсын эрдэс бүтээгдэхүүний экспортын орлого мөнгөн дүнгээр төсөөлсөн хэмжээнд хүрээгүй ч, тоо хэмжээний хувьд өссөн үзүүлэлттэй гарсан жил байлаа. Голомт банк нь хариуцлагатай, бүтээлч уул уурхайн салбарыг дэмжигчийн хувьд ашигт малтмалын салбарт үйл ажиллагаа эрхэлдэг гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгж байгууллага, бизнес эрхлэгчидтэй нягт хамтран ажиллалаа. Ингэснээр Монгол Улсын хэмжээнд нийт экспортолсон төмрийн хүдэр, хүдрийн баяжмалын 40 хувь, жонш болон нүүрсний экспортын 15-20 хувийг бүрдүүлсэн нь бидний харилцагчид болон түнш байгууллагуудын маань хамтын ажиллагааны үр дүн юм.

Мөн 2014 онд Голомт банк Монгол Улсын эрдэс бүтээгдэхүүний экспортын хэмжээг нэмэгдүүлэхийн тулд гадаадын нэр хүнд бүхий банк санхүүгийн байгууллагуудтай хамтран ажиллаж, уул уурхай, олборлолтын салбарын харилцагч байгууллагуудынхаа эрэлт хэрэгцээнд нийцсэн зээл, гадаад худалдааны санхүүжилт, бусад төлбөр тооцооны арга хэрэгслүүдийг оновчтой зохион байгуулан, амжилттай хэрэгжүүлж чадлаа.

Үүний үр дүнд Голомт банкны зүгээс уул уурхай, олборлолтын салбарт олгосон зээл, түүнтэй адилтгах активын өсөлтийг зорилтот түвшинд хадгалж, тухайн салбарт олгосон зээлдэгчийн төвлөрлийг 30 хувиар бууруулж, эрсдэлийн түвшинг зохистой хэмжээнд удирдан ажилласан билээ.

2014 он алтны салбарт онцгой өсөлттэй жил байсан бөгөөд, Голомт банк Алт хөтөлбөрийн хүрээнд нийт 30 гаруй алт үйлдвэрлэгч аж ахуйн нэгж байгууллагын эргэлтийн хөрөнгийг өөрийн эх үүсвэрээс санхүүжүүлснээр 2014 оны Монгол Улсын алт тушаалт өмнөх оны мөн үеийнхээс даруй 3 дахин өсөхөд нөлөөлсөн гол хүчин зүйл болсон юм. Энэхүү хувь нэмрийг Монголын Алт Үйлдвэрлэгчдийн Холбооноос өндрөөр үнэлж, Голомт банкныг 2014 оны *Алтны салбарыг дэмжигч банк*-аар онцолсон нь бидний бас нэгэн амжилт байлаа.

Хөрөнгө оруулалтын банк

Голомт банк 2014 онд олон улсын нэр хүнд бүхий санхүүгийн байгууллагуудтай тогтоосон хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлэх, харилцагчдын экспорт импортод суурилсан бизнесийн санхүүжилтийн боломжийг нэмэгдүүлэх, гадаад төлбөр тооцоог хамгийн түргэн шуурхай, өргөн сонголттой хийх боломжийг бүрдүүлэхэд чиглэн ажиллалаа.

Бид дэлхийн 70 гаруй банк санхүүгийн байгууллагуудтай нягт хамтын ажиллагаатай бөгөөд нийт 13 валютаар гадаад төлбөр тооцоог гүйцэтгэж байна.

Өнгөрөгч онд манай банкны гадны банкнаас татсан эх үүсвэр 85 хувь, худалдааны санхүүжилтийн шугам 45 хувиар өсч, шинээр БНСУ-ын Hana Bank, Турк Улсын Yapi Ve Kredi Bank, Сингапур Улсын DBS банк, БНХАУ-ын Bank of Inner Mongolia, АНЭУ-ын Mashreq Bank зэрэг банкуудтай гадаад харилцаа, худалдааны санхүүжилт болон хамтын ажиллагааг эхлүүлсэн. Энэхүү амжилт нь олон улсад Голомт банкинд итгэх итгэл өндөр байгааг харуулаад зогсохгүй, харилцагчиддаа энэ хэмжээгээр илүү таатай нөхцөл бүхий санхүүжилт олгосон байна.

Гадаад худалдааны санхүүжилтийн хүрээнд аккредитив, баталгаа, аккредитивийн дараах санхүүжилт, шууд зээлийн

үйлчилгээг нийт 23 хамтын ажиллагаатай банк санхүүгийн байгууллагаараа дамжуулан хүргэж ажилласан. Түүнчлэн харилцагчиддаа илүү өргөн сонголт бүхий гадаад худалдааны санхүүжилтийн үйлчилгээг үзүүлэх зорилгоор өнгөрөгч онд шинээр Итали Улсын Banco Popolare di Vicenza, Дани Улсын Nordea банк, ОХУ-ын VEB, Польш Улсын BGK, Австри Улсын Raiffeisen Bank, ОХУ-ын Vnesheconombank, Унгар Улсын EXIM Bank, Итали Улсын SACE зэрэг банкуудтай гадаад худалдааны санхүүжилтийн чиглэлээр хамтын ажиллагааг эхлүүлээд байна.

Эдгээр хамтын ажиллагаа нь тухайн улс, бүс нутгаас бараа бүтээгдэхүүн, тоног төхөөрөмж импортолж байгаа болон тухайн улсын бизнес эрхлэгчидтэй хамтарсан бизнес эрхэлж буй аж ахуйн нэгжүүдэд зах зээлийн нөхцөлөөс хямд өртөг бүхий санхүүжилтийн боломжуудыг нээж өгч буйгаараа өндөр ач холбогдолтой билээ.

2014 онд Голомт банк нь Ази болон БНХАУ-ын тэргүүлэгч 38 санхүүгийн байгууллагыг эгнээндээ нэгтгэсэн “Азийн Санхүүгийн Хамтын Ажиллагааны Холбоо” (AFCA)-нд Монгол Улсаас анх удаа гишүүнээр элсэж, хамтран ажиллах санамж бичигт гарын үсэг зурлаа.

Энэхүү хамтын ажиллагаа нь дэлхийн банк санхүүгийн үйлчилгээг Монгол Улсад улам ойртуулах, бизнес эрхлэгчдийг олон улсын зах зээлд дэмжих боломжийг бүрдүүлж байгаа ба энэ хүрээнд Голомт банк нь AFCA холбоог үүсгэн байгуулагчдын нэг БНХАУ-ын Миньшэнь банктэй хамтын ажиллагааны санамж бичигт гарын үсэг зурж, тус улсын санхүүгийн байгууллагуудтай тогтоосон хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлэн тэлж ажиллалаа.

Голомт секюритиз УЦК ХХК

Голомт Секюритиз УЦК ХХК нь мэргэжлийн нарийн ур чадвар, ёс зүйн өндөр түвшинд бэлтгэгдсэн баг бүрдүүлэн харилцагчдынхаа хөрөнгийн зах зээлийн оролцоог нэмэгдүүлэх, баялаг бий болгоход нь туслах зорилгоор хөрөнгийн зах зээлийн сүүлийн үеийн мэдээлэл, судалгаа, шинжилгээнд үндэслэсэн зөвлөгөө болон үнэт цаасны зуучлалын цогц үйлчилгээг хүргэдэг компани юм.

Бид харилцагчиддаа Монголын Хөрөнгийн Бирж болон Нью-Йорк, Nasdaq, Лондон, Австрали, Хонг Конг, Торонто зэрэг олон улсын хөрөнгийн биржүүдийн үнэт цаасны арилжаанд оролцоход зуучлах үйлчилгээг үзүүлж байна. Мөн дэлхийн түвшинд танигдсан Nomura Research Institute-тай хамтарч харилцагчиддаа дэлхийн аль ч өнцгөөс интернэт ашиглан Монголын Хөрөнгийн Биржээр шууд арилжаа хийх боломжтой интернэт арилжааны системийг Монгол Улсад анхлан нэвтрүүлээ. Уг системийг нэвтрүүлснээр бид Монголын үнэт цаасны зах зээлийн хөгжилд томоохон хөгжил дэвшлийг авчирч чадсан гэдэгтээ итгэлтэй байна. Мөн 2014 оны 7-р сард зөвлөх үйлчилгээний тусгай зөвшөөрөл авснаар брокер дилерийн үйлчилгээ авдаг харилцагчдын тоо 45 хувиар өссөн.

Үнэт цаасны зах зээлд оролцож буй харилцагчдын хувьд хөрөнгө оруулалтын оновчтой шийдвэр гаргахад үнэн зөв мэдээлэл хамгаас чухал байдаг. Тиймээс First Frontier Capital Limited Английн хөрөнгө оруулалтын банктэй хамтран судалгаа, шинжилгээ хийх, дотоодын зах зээл рүү хөрөнгө оруулалт татах тал дээр хамтран ажиллах гэрээ байгуулан ажиллаж байна.

Мөн жил бүр уламжлал болон зохион байгуулагддаг New York Society of Security Analysts (NYSSA) болон Голомт банктэй хамтран Investing in Mongolia чуулга уулзалтыг 2014 онд Нью Йорк хотноо амжилттай зохион байгуулаа. Энэ арга хэмжээнд Монголын тэргүүлэгч компаниуд болон дэлхийн шилдэг хөрөнгө оруулалт болон судалгааны компанийн төлөөлөгчид оролцсон юм.

Бид 2015 онд гадаад харилцаагаа өргөжүүлж, харилцагчдад гадаад болон дотоодын үнэт цаасны арилжаанд оролцох боломжийг олгохын тулд програм хангамжийн тусламжтайгаар илүү хялбарчлагдсан, шинэ бүтээгдэхүүн үйлчилгээг зах зээлд нэвтрүүлэхэд голлон анхаарч ажиллах болно. Мөн харилцагчдынхаа эрх ашгийг ямагт дээдлэн, Монголын үнэт цаасны зах зээлийн хөгжилд бодитой хувь нэмэр оруулан, зах зээлд тэргүүлэгч, хөрөнгө оруулалтын зөвлөх, андеррайтер, брокерийн компани болохын төлөө улам идэвхитэй ажиллах зорилт тавьж байна.

ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА

Үр ашигтай буюу зохистой эрсдэлийн удирдлага нь банкны амжилтын үндэс болж, стратеги зорилтуудад хүрэх гол хөшүүрэг гэдгийг банкны шат шатны удирдлагууд бүрэн ойлгож, хүчтэй эрсдэлийн удирдлага, зөв эрсдэлийн соёл бүрдүүлэх замаар банкны ажилтан бүрийг хариуцсан чиглэлийн дагуу эрсдэлийн удирдлагын зохих мэдлэгтэй болгож, удирдлагаас өгөгдсөн эрх хэмжээний дагуу өөрийн гаргасан шийдвэрт хариуцлага хүлээх, эрсдэлийн удирдлагыг банкны хэмжээнд бүрэн хэрэгжүүлэх чиглэлээр банк амжилттай ажиллаж байна.

Эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо

Голомт банкны эрсдэлийн удирдлагын үндсэн зорилго нь эрсдэлийн хязгаарлалтын түвшинд эрсдэл болон өгөөжийн харьцааг хамгийн оновчтой байлгахад чиглэгдэж байна.

Өнөөдрийн тасралтгүй хөгжин дэвшиж, өөрчлөгдөж буй улс төр, эдийн засгийн нөхцөл байдалд банк эрсдэлийн чиг хандлагад үнэлэлт дүгнэлт өгч, шаардлагатай тохиолдолд бизнес болон бусад үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг шинэчлэн хөгжүүлдэг. Үүний томоохон жишээ нь банкны Хямралын үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө болон Засаглалын кодекс шинэчлэгдэн батлагдсан. Олон улсын түвшинд нэр хүнд бүхий Инфосис компанийн Финакл бүртгэлийн системийг иж бүрнээр нь амжилттай нэвтрүүлсэн явдал юм.

Голомт банк гурван давхар хамгаалалтын шугам бүхий эрсдэлийн удирдлагатай банкны бүтцийг өөрчлөн баталж, нэгжүүдийн эрсдэлийн удирдлагын үйл ажиллагаанд тавих хяналтын тогтолцоог улам сайжруулж ажилласаар байна. Үүнд:

- Бизнесийн нэгжүүд нь өөрийн нэгжийн үйл ажиллагаанд тулгарч болох эрсдэлийг удирдаж, гаргасан шийдвэрүүддээ бүрэн хариуцлага хүлээн ажилладаг.
- Эрсдэлийн удирдлагын газар нь эрсдэлийн удирдлагын бодлогыг тодорхойлж бизнесийн

нэгжүүдийн эрсдэлийг удирдах үйл ажиллагаанд нь хяналт тавин, холбогдох зохицуулалт, дүрэм, журам, стандарт, зөвлөмжийг банкны эрсдэлийн хязгаарлалтууд, үйл ажиллагааны цар хүрээнд зохистой байлгах бодлого барин боловсруулж, хяналт тавин ажиллаж байна.

- Дотоод аудитын газар нь нэг ба хоёрдугаар шугамын хүрээнд хяналтын шаардлагууд биелж байгаа эсэхэд хөндлөнгийн хяналт шалгалт хийж, дүгнэлт гарган цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний зөвлөмж, үүрэг өгөн ажиллаж байна.

Голомт банкны эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо нь эрсдэлийн засаглал, соёл, хязгаарлалтууд, арга хэрэгслүүд гэсэн үндсэн бүрэлдэхүүн хэсгээс тогтдог.

1. БИЗНЕСИЙН НЭГЖҮҮД

- Тухайн нэгжийн үйл ажиллагаатай холбоотой үүсэх эрсдэлээ харилцах
- Бизнесийн шийдвэр гаргалтандаа эрсдэлийг тооцох
- Нэгжийн үйл ажиллагаа нь банкны эрсдэлийн аппетит болон эрсдэлийн удирдлагын бодлоготой нийцэж байгаа эсэхийг тогтмол баталгаажуулж, бодлого журмыг дагаж мөрдөх
- Нэгжийн KPI үзүүлэлтийг зөвхөн санхүүгийн үзүүлэлтүүд дээр тулгуурлан тооцох бус эрсдэлийн аппетитыг хангаж байгаа эсэхээр нь давхар үнэлэх

2. Эрсдэлийн Удирдлагын Газар

- Эрсдэлийн удирдлагыг үр ашигтай хэрэгжүүлж байгаа эсэх дээр банкны бусад нэгжүүдээс хараат бус байдлаар хяналт тавин, хэрэгжилтийг хангуулах
- Эрсдэлийн удирдлагын бодлого, хяналт болон эрсдэлийн хязгаарыг тодорхойлж, тайлагнах үүрэгтэй
- Бизнесийн нэгжүүдэд эрсдэлийн удирдлагын бодлогын хүрээнд шаардлага тавьж ажиллах
- Бодлого журмын хэрэгжилтийг хангуулах зорилготой зөвлөгөө өгч, сургалт зохион байгуулах

3. Дотоод Аудитын Газар

- Банкны газар нэгжүүдээс хараат бус, бие даасан байдалтай хяналт тавих
- Эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо болон хяналтын системд анхааран ажиллах
- Аудитын дүгнэлтийг аудитын хороо болон удирдлагуудад үнэн зөв тайлагнах

Эрсдэлийн засаглал

Үр ашигтай эрсдэлийн удирдлага нь байгууллагад зохицсон эрсдэлийн удирдлагын хүчтэй засаглалд суурилдаг тул Голомт банкны Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл нь өөрийн дэргэдэх Эрсдэлийн удирдлагын хороонд шууд тайлагнах үүрэг бүхий Эрсдэлийн удирдлагын газрын дэмжлэгтэйгээр эрсдэлийг удирдахад идэвхитэй оролцдог.

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл: Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл нь Эрсдэлийн удирдлагын бодлого, хязгаарлалтуудыг баталж, хэрэгжилтийг улирал бүр Эрсдэлийн удирдлагын хороогоор дамжуулан хянан баталгаажуулдаг.

Гүйцэтгэх удирдлага: Гүйцэтгэх удирдлагууд нь Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлөөс баталсан эрсдэлийн бодлого, хязгаарлалтуудын хүрээнд эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлдэг. Дотоод аудитын газар, Эрсдэлийн удирдлагын газар нь банкны нэгж, ажилтнууд эрсдэлийн удирдлагын бодлогын хүрээнд ажиллаж байгаа эсэхэд хяналт тавьж, Гүйцэтгэх захирал түүний дэргэдэх Удирдлагын хорооноос гадна Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн дэргэдэх Эрсдэлийн удирдлагын хороонд шууд тайлагнадаг.

Эрсдэлийн удирдлагын газар: Эрсдэлийн удирдлагын газар нь банкны эрсдэлийн удирдлага, түүний тогтолцоо, хэрэгжүүлэх арга хэрэгслүүдийг бизнесийн нэгжүүдээс хараат бусаар хэрэгжүүлдэг.

Удирдлагын хороо: Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлөөр батлах банкны стратеги, бодлого, бизнес төлөвлөгөө, бусад баримт бичгүүдийн төсөлд эрсдэлийн удирдлагатай холбоотой шийдвэрлэх асуудлыг тусган, эрсдэлийн хязгаарлалтын хэрэгжилт, хяналт, санхүүгийн гүйцэтгэлийг үнэлэн, эрсдэлийн удирдлагын үйл ажиллагааны талаар хэлэлцэн зохистой шийдвэрийг гарган ажилладаг.

Зээлийн хороод: Зээлийн хороод нь зээлийн хэмжээнээс шалтгаалан Зээлийн хороо болон Зээлийн дэд хороо гэсэн бүтцээр ажилладаг. Эдгээр хороод нь Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлөөс баталсан эрсдэлийн удирдлагын бодлого,

зээлийн хязгаарлалтын хүрээнд шийдвэр гарган, зээлийн үйл ажиллагааны журам заавар стандартыг батлан хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажилладаг.

Актив, пассивын хороо: Банкны актив, пассивыг оновчтой удирдах замаар банкны ашигт ажиллагааг нэмэгдүүлэхийн хамт холбогдох эрсдэлийн хязгаарлалтуудыг хангах чиглэлээр шат дараалсан арга хэмжээ авах төлөвлөгөө боловсруулах, хэрэгжүүлэх чиглэлээр Гүйцэтгэх захирлын үйл ажиллагаанд дэмжлэг болон ажилладаг.

Эрсдэлийн удирдлагын соёл

Голомт банкны бизнесийн нэгжүүд нь өөрсдийн бизнес төлөвлөгөөг банкны эрсдэлийн удирдлагын бүтцэд нийцүүлэх, нэгжийн үнэлгээнд эрсдэлийн үзүүлэлтүүдийн хэрэгжилтийг зохистой хэмжээнд байлгах, үүнтэй холбоотой хариуцлагыг тухайн нэгж, түүний удирдлага бүрэн хүлээх чиглэлээр холбогдох журам, заавар бизнес төлөвлөгөөний үнэлгээний аргачлалуудад тогтмол өөрчлөлт, шинэчлэлт оруулдаг. Үүний зэрэгцээ эрсдэлийн удирдлагатай холбоотой гадаад дотоод сургалт хөтөлбөрүүдэд Эрсдэлийн удирдлагын газраас гадна бусад нэгжийн удирдлага, ажилтнуудыг тогтмол хамруулдаг болно.

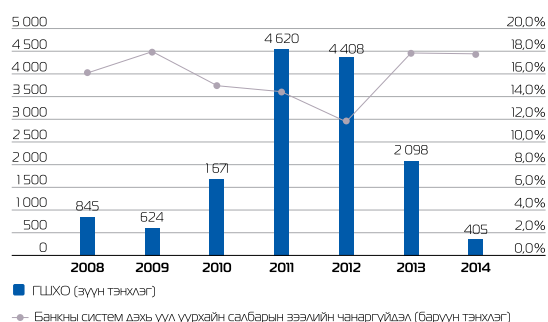
Эрсдэлийн аппетит

Голомт банк нь үр ашигтай эрсдэлийн удирдлагын гол үзүүлэлт болох эрсдэлийн хязгаарлалтуудыг банкны хэмжээнд, холбогдох нэгжүүдийн үйл ажиллагааны онцлог, цар хүрээг тооцоолон зохистой хэмжээнд боловсруулан баталж, хэрэгжүүлж ажилладаг. Банкны эрсдэлийн хязгаарлалтуудын гол эрсдэлүүдийг тодорхойлох судалгаа, эрсдэл даах чадварын үнэлгээ, гол эрсдэлийн хязгаарлалтуудыг тооцох аргачлалуудыг тодорхойлох замаар стратегийн болон санхүүгийн зорилтуудтай уялдуулан тоон болон чанарын үзүүлэлтүүдээр тодорхойлж өгдөг.

Зах зээлийн эрсдэл

Голомт банк нь макро эдийн засгийн үзүүлэлтүүдийг тогтмол хянан, банкны систем дэх орчны шинжилгээг тухай бүр хийсний үндсэн дээр ирээдүйд гарч болох эрсдэлүүдийг таамаглан Гүйцэтгэх удирдлага, Эрсдэлийн удирдлагын хороонд үнэтэй мэдээллийг өгч, зохистой шийдвэрийг гаргуулж ажилласан болно. Зах зээлийн эрсдэлийн удирдлагын хэлтэс нь эдийн засгийн хүндрэлийг урьдчилан таамаглах түрүүлэгч үзүүлэлтүүдийг оновчтой сонгон, эрсдэлийн удирдлагадаа нэвтрүүлж ажилласан бөгөөд 2005 оны суурь бүхий ДНБ-ний мөчлөгөөр бизнесийн мөчлөгийг тодорхойлж, макро эдийн засгийн орчны өөрчлөлтийг банкны хувьд оновчтой тодорхойлох үзүүлэлтүүдийг сонгон авч 2000 оноос 2013 он хүртэл Монголын эдийн засгийн бодит тоон мэдээлэлд тулгуурлан шинжилгээ хийн, банкинд нөлөөлөх нөлөөллийг үнэлсэн. Үүний үр дүнд манай улсын хувьд уул уурхай, олборлох үйлдвэрлэл, зэсийн үнэ, хүүгийн түвшин, мөнгөний нийлүүлэлт, гадаад валютын албан нөөц, валютын ханш, топ 20 индекс болон хөрөнгийн зах зээлийн нийт гүйлгээний үнийн дүн зэрэг нь эдийн засгийн мөчлөгийг тодорхойлогч гол үзүүлэлтүүд болохыг тогтоосон.

ГШХО ба уул уурхайн салбар

Монгол Улсын хувьд сүүлийн таван жилийн хугацаанд орж ирсэн гадаадын шууд хөрөнгө оруулалтын 80 хувь нь уул уурхайн салбарт чиглэгдсэн тул гадаадын шууд хөрөнгө оруулалтыг бид уул уурхайн салбарын ашигт ажиллагааг илэрхийлэх үндсэн түрүүлэгч үзүүлэлтээр авсан. Мөн таваарын үнийн хэлбэлзлийг уул уурхайн салбарын түрүүлэгч үзүүлэлтээр авч үзэн, үнийн өөрчлөлтөд тогтмол таамаглал хийж байсны үндсэн дээр 2014 онд бид уул уурхайн салбарын ашигт ажиллагааг бууралттай байна гэж таамаглан уг салбарт олгох зээлийн нийт багцад эзлэх хувь хэмжээг

эрсдэлийн хязгаарлалтын хүрээнд бууруулсан. Ийнхүү шинэчилсний үр дүнд бид зах зээлд үүсч болох эрсдэлүүдийг оновчтой таамаглаж, зээл чанаргүйдэх эрсдэлээс банкнийг хангалттай түвшинд хамгаалж чадсан. Үүнээс гадна эдийн засгийн бусад салбарууд дахь гарч болох эрсдэлүүдийг тооцоолон, барилга болон худалдааны салбар дахь зээл олголтыг хумих бодлого баримтлан ажилласны хамт 2014 онд хийсэн судалгаа, таамаглалын аргачлал дээр үндэслэн хямралын үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг баталж, хэрэгжүүлэх нөхцөлийг тодорхойлоод байна.

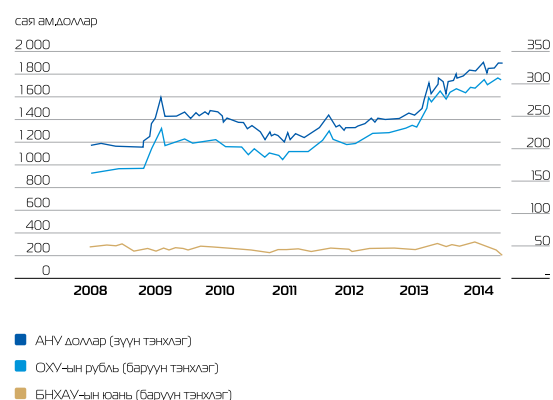
Хүүгийн эрсдэл

Банкны арилжааны бус багцаас шалтгаалсан зах зээлийн гол эрсдэл буюу хүүгийн түвшний өөрчлөлт нь банкны ашиг, улмаар өөрийн хөрөнгөд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг багасгах зорилгоор хүүгээс хамаарсан хөрөнгүүдэд хяналт тавих, хязгаарлалт тогтоох аргачлалыг ашиглаж байна. Эдгээр арга хэрэгслүүд нь хүүгийн зөрүүний шинжилгээ, хугацааны зөрүүний шинжилгээ, хүүгийн орлогын төсөөлөл зэргийг тооцоход ашиглагддаг. Хүүгийн хязгаарлалтын систем нь дараах хэсгүүдээс бүрддэг. Үүнд: хамгийн их алдагдлын хязгаар, хүүгийн зөрүүний хязгаар, нөөцийн хуваарилалтад хүүг хамгийн бага байлгах зэрэг болно. Голомт банк 2015 онд судалгаа шинжилгээний аргачлалуудыг улам бүр сайжруулан зах зээл дэх хүүгийн түвшинг бодитой таамаглаж, банкны дотоод стратеги болон бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлтийн үйл ажиллагаанд тусган ажиллахаар төлөвлөж байна. Ингэснээрээ эрсдэл болон ашигт ажиллагааны зохистой, тэнцвэрт түвшинг тодорхойлон ажиллах боломжтой болно.

Валютын ханшийн эрсдэл

Голомт банкны 2014 онд хийсэн судалгааны дүнд валютын ханшийг эдийн засгийн мөчлөгийн нэгэн түрүүлэгч үзүүлэлтээр тодорхойлж ажилласан. Манай улсын хувьд ам.доллар болон юанийн ханш бусад валюттай харьцуулахад мөчлөгт хүчтэй нөлөөтэй болох нь батлагдсан. Иймд эдгээр валютын ханшийн таамаглалыг оновчтой хийхэд онцгой анхаарч ажиллаж байна. Эрсдэлийн удирдлагын газрын зүгээс таваарын үнийн өөрчлөлт болон дэлхийн эдийн засгийн нөхцөл байдал, үүсч болох эрсдэлүүдийн талаар бусад газруудтай хамтран ажиллаж, 2014 оны хувьд ам.долларын ханшийг урт хугацаандаа төгрөгийн эсрэг чангарна гэж таамаглан уг таамгийг банкны холбогдох салбар нэгжүүдэд мэдээлж, үйл ажиллагаандаа тусгахыг зөвлөж ирсэн нь банкны ашигт ажиллагаанд эерэгээр нөлөөлж чадсан. Мөн ам.долларын ханшийн богино хугацаан дахь чангаралт нь валютаар олгох зээлийн чанарт сөргөөр нөлөөлөх магадлал өндөр тул ам.доллараар олгох зээлийн хэмжээг бууруулах тухай зөвлөмжийг Зээлийн газарт хүргүүлж, валютын зээлийн чанаргүйдэлээс бодитойгоор хамгаалж чадсан.

Төгрөгийн гадаад валюттай харьцах ханш

Хөрвөх чадварын эрсдэл

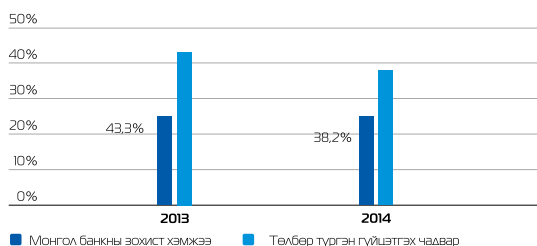
Голомт банкны хөрвөх чадварын удирдлагын тогтолцоо нь зах зээлийн хэвийн болон хэвийн бус нөхцөлд дурьдсан санхүүгийн үүргүүдээ бүрэн гүйцэтгэж чадахуйц хөрвөх чадварын баталгаат түвшингүүдийг тогтоох, хянах, удирдахад чиглэдэг. Банкны төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварыг Нөөцийн удирдлагын газар банкны бүх салбар нэгжээр дамжуулан зохистой түвшин болон таамаглалын үндсэнд удирддаг бөгөөд нэгжийн удирдлага нь банкны хөрвөх чадварыг хангах зорилгоор зээлийн шийдвэр гаргалтад шууд оролцдог. Мөн Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн дэргэдэх Эрсдэлийн удирдлагын хороогоор банкны хөрвөх чадварын

эрсдэлийг удирдах, олон улсын практик туршлага болон хуулийн шаардлагуудад нийцүүлэн хөрвөх чадварын эрсдэлийн удирдлагын зөвлөмжүүдийг тухай бүр гарган, шаардлагатай хязгаарлалтуудыг тогтоон мөрдүүлэх чиглэл өгч байна.

2014 онд бид зээлийн багцаа боломжит түвшинд өсгөж байгаа мэт төсөөлөл үүсгэн, төлбөрийн чадварт үзүүлэх нөлөөллийг стресс тестийн үр дүнгээр тодорхойлж, зээлийн багцын өсөлтөө бууруулах арга хэмжээ авсан ба үүний үр дүнд төлбөрийн чадварын үзүүлэлт төв банкны зохистой шалгуур үзүүлэлт болох 25 хувийг бүрэн дүүрэн хангасан.

Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадвар

Үүнээс гадна эдийн засгийн өсөлт удаашрах, санхүүгийн салбарын тогтвортой байдал алдагдах урьдач нөхцөл байдал үүсэх тохиолдолд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний байнгын төлөвлөгөөг шинэчлэн гаргаад байна. Ингэснээр эдийн засаг, санхүүгийн салбарт хүндрэлтэй нөхцөл байдал үүссэн тохиолдолд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ тодорхой болж, хүндрэлийг зардал багатай даван туулах бололцоо бүрдэх юм.

Төвлөрөл багатай багц буюу хөрөнгийн тараан байршуулалт

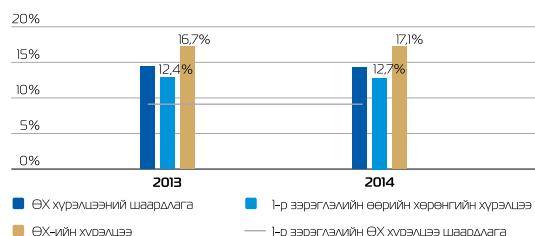
Банкны хөрөнгө, эх үүсвэрийг эдийн засгийн секторууд болон том, групп харилцагчдаас хэт хамааралтай болохоос урьдчилан сэргийлэх, төвлөрлийг сааруулах зорилгоор төвлөрлийн эрсдэлийн хязгаарлалтуудыг тогтоож ажилладаг. Голомт банкны эх үүсвэрийн дийлэнхийг тогтвортой харилцах, урт хугацаат хадгаламж болон харилцагчдын оновчтой түүврээс бүрдүүлэх замаар төвлөрлийн эрсдэлийг амжилттай удирдаж байна. Эдийн засгийн нөхцөл байдал хүндэрч, банкны систем дэх эх үүсвэр тогтворгүй болох үед жижиг харилцах, хадгаламжууд нь хамгийн найдвартай эх үүсвэр болж чаддаг.

Стресс тест

Эрсдэлийн удирдлагын газар нь гэнэтийн давагдашгүй хүчин зүйлсийн улмаас банкны эрсдэлийн үзүүлэлтүүдэд үүсч болзошгүй нөлөөллийг үнэлэх зорилгоор, тусгайлсан болон системчилсэн стресс сценариудыг гарган, тэдгээрт нийцсэн мөнгөн урсгалын төсөөлүүдийг тогтмол хийдэг. Сценариуд нь түүхэн эсвэл төсөөлсөн үйл явдлын аль алинд суурилагдаж болдог.

2014 оны эхний хагасын байдлаар банкны системийн хэмжээгээр чанаргүй зээлийн нийт өрийн үзүүлэлт өмнөх оны мөн үеэс 95.2 хувиар өссөн юм. Системийн хэмжээнд үүссэн зээлийн чанаргүйдэл нь Голомт банкны зээлийн багцад эрсдэл үүсгэж болзошгүй байсан ба хэрэв зээлийн багцын чанар муудвал зээлийн эрсдэлийн сан байгуулсан хэмжээгээр өөрийн хөрөнгө буурч, улмаар өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний үзүүлэлт буурах аюултай байв. Иймээс бид системд үүсч буй эрсдэл, банкны үйл ажиллагаанд хэрхэн нөлөөлөх талаар нарийвчлан судлан, макро орчны боломжит төсөөлүүдийг боловсруулж, стресс тестийн үр дүнд тулгуурлан зохистой арга хэмжээг авч хэрэгжүүлснээр өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээг Монголбанкны зохист хэмжээ болох 14 хувиас дээгүүр барьж ажилласан.

Өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээ

Зээлийн эрсдэл

Голомт банкны зээлийн эрсдэлийн удирдлага нь зээл болон зээлийн үйл ажиллагаатай холбоотой үүсч болох эрсдэлийг хамгийн бага түвшинд байлгах зорилготой. Зээлийн эрсдэлийн үр дүнтэй удирдлагыг хэрэгжүүлэхийн тулд зохистой зээлийн эрсдэлийн соёлыг бий болгох шаардлагатай байдаг. Эрсдэлийн удирдлагын бодлого, Зээлийн эрсдэлийн аппетит, Зээлийн бодлого зэрэг нь энэхүү соёлын үндсэн элемент юм. Эрсдэлийн удирдлагын газар нь банкны эрсдэлийн бодлогыг шинэчлэн сайжруулах саналыг Эрсдэлийн удирдлагын хороонд танилцуулж, улмаар

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл банкны Эрсдэлийн удирдлагын бодлого, Зээлийн эрсдэлийн аппетитыг жил бүр шинэчлэн баталдаг. Түүнчлэн Эрсдэлийн удирдлагын газар нь шинэчлэгдсэн эрсдэлийн бодлогын хүрээнд Зээлийн бодлогыг шинэчилж Удирдлагын хороонд танилцуулан батлуулдаг.

Эрсдэлийн удирдлагын бодлого болон Зээлийн эрсдэлийн аппетит нь дараах үндсэн зарчмыг агуулдаг. Үүнд:

- Зээлийн эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо, хэм хэмжээ
- Зээлийн төвлөрлийн эрсдэлийг бууруулах арга хэрэгсэл
- Зээлийн багцын чанарын хяналт

Банкны өсөлтийн стратегийг дэмжих хүрээнд Зээлийн бодлого нь дараах үндсэн зарчмуудыг агуулдаг. Үүнд:

- Зээлийн үйл ажиллагаанд баримтлах үндсэн зарчим, стандарт, хязгаарлалтууд
- Зээлийн үйл ажиллагаанд оролцогчдын баримтлах зарчим
- Зээлийн үйл ажиллагааны бүтэц, зохион байгуулалт, шийдвэр гаргалтын түвшин
- Зээлийн үйл ажиллагааг зохицуулах дүрэм, журам

Эрсдэлийн удирдлагын газар нь Зээлийн эрсдэлийн аппетит, Зээлийн бодлогын хэрэгжилтийг хянаж, хөгжүүлэхээс гадна зээлийн багцын чанарын судалгаа, зээлийн ангиллын санал боловсруулж, дүгнэлт гарган зээлийн үйл ажиллагаанд оролцогчдод зөвлөмж өгч ажилладаг. Банкны хэмжээнд зээлийн эрсдэлийн соёлыг хөгжүүлэх тасралтгүй үйл ажиллагаа нь Зээлийн газрын үүрэг бөгөөд бизнесийн нэгжүүдийг өдөр тутмын удирдлагаар хангаж, зээлийн ажилтнуудыг бэлтгэн, хөгжүүлэх замаар Зээлийн бодлогын хэрэгжилтийг хангадаг.

Голомт банкны зээлийн үйл ажиллагаа, стратеги, бодлого, журмууд нь Базелийн хорооноос баталсан Зээлийн эрсдэлийн удирдлагын үндсэн 16 суурь зарчмыг мөрдлөг болгодог. Энэхүү 16 суурь зарчим нь нэгт зохистой зээлийн эрсдэлийн орчинг бий болгох, хоёрт үл суурьтай зээл олгох, гуравт зээлийн хэрэг бүртгэл, хэмжих хэмжүүр, тайлагналын тогтолцоог бий болгох, дөрөвт үл суурьтай үр дүн бүхий хяналтын тогтолцоог бий болгох зэрэг үндсэн 4 бүлэг, 16 зарчмыг тогтоосон байдаг.

Зээлийн эрсдэлийн удирдлага

Өнгөрсөн онд эдийн засгийн байдалтай уялдуулан зээлийн хатуу бодлого барьж ажилласан бөгөөд ирэх 2015 онд энэ бодлогоо үргэлжлүүлнэ. Гадаадын шууд хөрөнгө оруулалт, валютын ханштай шууд холбоотой уул уурхай болон барилгын салбарын эрсдэлийн хязгаарыг өнгөрсөн онд бууруулснаар зээлийн төвлөрлийн эрсдэлийг тодорхой түвшинд барьж чадсан.

Банк харилцагчийн зээлжих чадвар, барьцаа хөрөнгийн барьцаа хангах байдал зэрэгт гарах өөрчлөлтийг урьдчилан илрүүлэх зээлийн чанарыг хянах процессыг бий болгосон. Зээлийн чанарыг хянах процесс нь банк болзошгүй эрсдэлээс үүсч болох алдагдлыг илрүүлэн үнэлж, зохих арга хэмжээ авахад тусалдаг. Хяналтын нэгж нь банкны зээлийн үйл ажиллагааны хяналт, мониторингийн тогтолцоог хангахын тулд стандарчлагдсан форматыг шалгаж, загварчилж, хөгжүүлэх үүрэгтэй. Зээлийн дотоод шинжилгээний аргачлалаар том болон жижиг дунд бизнес эрхлэгчдийн 50 сая төгрөг ба түүнээс дээш дүнтэй зээлдэгчийн эргэн төлөх чадварын дүгнэлтийг хараат бус байдлаар хийдэг. Энэ аргачлал нь зээлдэгчийн үйл ажиллагаа явуулж буй үндсэн болон дэд салбар, бизнесийн төлөв байдал (зээлдэгчийн туршлага, бизнесийн сегмент болон хэрэглэгчийн төвлөрөл, зах зээлд эзлэх хувь, брэнд) болон санхүүгийн ил тод байдал гэсэн үндсэн гурван хүчин зүйлийг зээлдэгч түс бүрийн хувьд үнэлдэг. Энэхүү шинжилгээний дүнг Зээлийн хороо, Зээлийн дэд хороо, салбарын зээлийн хороонд холбогдох зээлийн шийдвэр гаргалт болон олгогдсон зээлд мониторинг хийхэд ашиглана.

Зээлийн хороодыг өгөөж, эрсдэлийг тооцсон оновчтой шийдвэр гаргахад хоёр түвшинд хараат бус байдлаар

хийгддэг зээлийн шинжилгээ, эрсдэлийн дүгнэлт нь дэмжлэг болдог.

- Зээлийн шинжилгээ: Бизнесийн нэгжүүдийн боловсруулсан судалгаа, шинжилгээ, санал
- Эрсдэлийн дүгнэлт: Зээлийн газрын эрсдэл талаас харсан дүгнэлт, зээлийн шинжилгээний үнэлгээ

Зээлийн мониторинг

Зээлийн багцын чанарын хяналтыг дараах хоёр түвшинд хэрэгжүүлдэг. Үүнд:

- Багцын түвшинд
- Сегментийн түвшинд
 - Том байгууллагын зээл
 - Жижиг, дунд байгууллагын зээл
 - Иргэдийн зээл

Зээлийн хяналтын хүрээнд анхаарал татсан хугацаа хэтрэх магадлалтай болон хугацаа хэтэрсэн зээлүүдийг Watch list-д бүртгэж, холбогдох нэгжүүд нь шат дараалсан арга хэмжээ авч ажилладаг.

Зээлийн ангилал

Бид Монголбанкны журмын дагуу зээлийн ангиллыг хийж, тогтоосон аргачлалаар эрсдэлийн сан байгуулж, тайлагнадаг. Хуулийн дагуу татварт тайлагнахдаа Монголбанкнаас тогтоосон шаардлагын дагуу зээлийн эрсдэлийн санг тооцдог.

Зээлийн үнэ цэнийн бууралтын үнэлгээ

Банк зээлийн багцын үнэ цэнийн бууралтыг ОУСТС-ын дагуу тусгай зээлийн болон бүлгийн үнэлгээний аргаар тооцоолж, үнэ цэнийн бууралтын санг байгуулан санхүүгийн тайланд даа тусгаж ирсэн. 2014 оны хувьд зээлийн үнэ цэнийн бууралтын үнэлгээг олон улсын аудитын фирм PWC шалган баталгаажуулж, санхүүгийн тайланд тусгасан.

Тусгай зээлийн үнэлгээг хэрэв үнэ цэнэ нь буурсан тохиолдолд баланс болон цэвэр ашигт их хэмжээний нөлөө үзүүлэх өндөр дүнтэй зээл тус бүр дээр дараах үзүүлэлтүүдийг үндэслэн хийж гүйцэтгэсэн. Үүнд:

- Зээлдэгчийн ерөнхий мэдээлэл
- Зээлийн мэдээлэл (бусад байгууллага, банк санхүүгийн байгууллагаас авсан зээлүүд орно)
- Зээлдэгчийн бизнесийн онцлог, нөхцөл байдал
- Санхүүгийн тайлангийн шинжилгээ
- Авлагын эргэцийн шинжилгээ
- Санхүүгийн харьцааны шинжилгээ

Бүлгийн үнэлгээг ижил төстэй эрсдэл бүхий зээлүүдийг нэг бүлэг болгон, бүлгийн зээл тус бүр дээр LIP (Loss Identification Period), PD (Probability of Default), LGD (Loss Given Default) зэрэг үзүүлэлтийг тооцоолж хийсэн.

Үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлага

Үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлага нь бизнесийн өргөн цар хүрээг хамардаг бөгөөд Голомт банк нь энэхүү үйл ажиллагааны эрсдэлд тооцогддог дотоод үйл ажиллагаа, системийн сул хангалтгүй байдал, хүний санамсаргүй алдаа, санаатай үйлдлүүд, гадаад хүчин зүйлээс шалтгаалан үүсэх шууд болон шууд бус аливаа алдагдлыг зохистой хэмжээнд буюу эрсдэл өгөөжийн оновчтой түвшинд амжилттай удирдсаар ирсэн. Банк гадаад хүчин зүйлээс шалтгаалсан, нэг удаагийн давагдашгүй хүчин зүйлээс бий болох, менежментээс үл хамаарах эрсдэлийг даатгалын цогц бодлогоор удирдан ажилладаг. Үйл ажиллагааны эрсдэл нь банкний санхүүгийн алдагдалд оруулаад зогсохгүй зохицуулагч байгууллагын хориг арга хэмжээнд өртөх, мөн банкны нэр хүндэд нөлөөлөх сөрөг үр дагавартай тул банк үйл ажиллагааны эрсдэлийг сайн засаглал, хүчтэй эрсдэлийн соёлыг банкны удирдлага, үйл ажиллагааны шат

бүрт нэвтрүүлэх замаар удирдаж, харилцагч, хадгаламж эзэмшигчид, хувьцаа эзэмшигчдийн хөрөнгийн үнэ цэнийг тогтмол өндөрт байлгах чиглэл барин ажилладаг.

2014 онд үйл ажиллагааны эрсдэлээс үүдэлтэй алдагдал нь Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлөөс баталсан банкны эрсдэлийн хязгаарын түвшинд буюу хүлээн зөвшөөрөх хэм хэмжээнээс бага хэмжээнд байж чадсан.

Засаглал

Банк үйл ажиллагааны эрсдэлийг оновчтой тодорхойлж, үр дүнтэй хяналтын тогтолцоог нэвтрүүлж, шаардлагатай бодлого, журмууд, үнэлгээний аргачлалуудыг тогтмол хөгжүүлж ирсэн. Голомт банкны үйл ажиллагааны эрсдэлийн тогтолцоо нь дараах үндсэн зарчмын дагуу ажилладаг. Үүнд:

- Банкны эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлэх, тогтолцоо нь бүрэн тасралтгүй хэрэгжиж байгааг баталгаажуулах, эрсдэлийн үнэлгээ, хяналт шалгалтыг хараат бусаар бие даан хэрэгжүүлдэг.
- Эрсдэлийн удирдлагын газраас гадна банкны бизнесийн нэгжүүд үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагын гол үүрэг функцуудыг хэрэгжүүлж, Дотоод аудитын газар нь үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагад хөндлөнгийн дүгнэлт өгч Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлд шууд тайлагнадаг.

Өнгөрсөн онд банкны эрсдэлийг Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлөөс тогтоосон хязгаарлалтын хүрээнд удирдах эрсдэлийн зохистой удирдлага, үр ашигтай хяналтын тогтолцоо бүхий засаглал болон байгууллагын бүтцийг бий болгох чиглэлээр холбогдох шийдвэрүүд гарч ажиллаж эхлээд байна. Үүнд:

- Банкны үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагыг банкны эрсдэлийн апетитийн хүрээнд банкны зорилтот ашгийн түвшинд эрсдэлийг хамгийн бага түвшинд байлгах.
- Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл нь компанийн сайн засаглалыг бий болгоход чухал үүрэг гүйцэтгэдэг бөгөөд жил бүр банкны үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагын бодлого, үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоонд хяналт тавьдаг.
- Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл нь үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагын бодлого болон эрсдэлийн хязгаарлалтуудыг тодорхойлох, батлах болон банкинд учирсан томоохон хэмжээний үйл ажиллагааны эрсдэлийн мэдээлэл болон тайлантай танилцаж холбогдох шийдвэрийг тухай бүрт нь гаргадаг.
- Удирдлагын хороог Гүйцэтгэх захирал даргалдаг бөгөөд энэхүү хороо нь банкны үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагын хяналтыг тогтмол хэрэгжүүлдэг.
- Хараат бус дотоод аудитын газар нь томоохон хэмжээний эрсдэлүүдийг тодорхойлох, үнэлэх, нийт эрсдэл хүлээн зөвшөөрөх түвшинд байгаа эсэхийг баталгаажуулахад чухал үүрэгтэй оролцдог. Мөн тус нэгж нь банкны үйл ажиллагааны эрсдэлийн тогтолцоо, түүний үр дүнд хяналт тавьдаг.

Үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагын бодлогод дараах асуудлуудыг хамруулан Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл баталж байна. Үүнд:

- Үйл ажиллагааны эрсдэлийн тодорхойлолт, эрсдэлийн хязгаарлалт болон засаглалын бүтэц, банкны хэмжээнд үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагын зорилтууд
- Үйл ажиллагааны эрсдэлийн тогтолцоо буюу банкны одоогийн болон боломжит эрсдэлийг тодорхойлох, үнэлэх, хянах, удирдах арга, аргачлал.

Үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагын тогтолцооны хүрээнд банк нь мөн аюулгүй байдал болон эрсдэлийг гуравдагч этгээдэд шилжүүлэх даатгалын бодлоготой болно. Голомт банк нь дотоодын даатгалын компаниудтай хамтарч ажиллахын хамт Moody's, Fitch агентлагуудын "AA", "A" үнэлгээ бүхий Англи Улсын Lloyd's-ийн гишүүн даатгагч нартай амжилттай хамтарч ажилласаар байна.

Үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо

Банкны үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо нь банкны хэмжээнд эрсдэлийг тодорхойлох, үнэлэх,

хянах, бууруулах, тайлагнах, цогц, нэгдмэл аргачлалд суурилагдсан. Голомт банкны үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо нь дараах үндсэн хэсгүүдээс бүрддэг. Үүнд:

- Эрсдэлийн удирдлагын газар нь эрсдэлийг тодорхойлох, үнэлэх, удирдах, хяналт хийх аргачлалыг хөгжүүлэх, гарсан эрсдэлийг тайлагнах, бизнесийн нэгжүүдийн хийх үйл ажиллагааны эрсдэлийн үнэлгээ, удирдлагад чухал үүрэгтэй оролцдог.
- Үйл ажиллагааны эрсдэлийг үнэлэх процесс нь эрсдэл өндөртэй үйл ажиллагааны эрсдэлүүдийг илрүүлэх, эрсдэлийн асуулгын хариултуудад үнэлгээ хийхээс эхлэнэ. Эрсдэлийг илрүүлснээр, эрсдэл бүрийн хяналтын тогтолцоонд үнэлгээ өгч, тогтмол хяналт хийх эрсдэлийн үндсэн үзүүлэлтэд өөрчлөлт оруулах эсэх шийдвэрийг гаргадаг.
- Банк эрсдэлийн үнэлгээг ач холбогдол бүхий нэгж, бүтээгдэхүүн болон тэдгээртэй холбоотой үйл ажиллагаанд хийдэг. Ингэснээр банкны удирдлага нь томоохон эрсдэлүүдийг илрүүлж, түүнд үр ашигтай хяналтын тогтолцоог нэвтрүүлж чадсаныг баталгаажуулах суурь хүчин зүйл болдог.
- Голомт банк үйл ажиллагааны эрсдэлийн тохиолдлуудыг тусгай программ Базель II зөвлөмжийн дагуу ангилан бүртгэж үйл ажиллагааны эрсдэлийн мэдээллийн сан үүсгэдэг.
- Эрсдэлийн удирдлагын газар нь Check-list буюу үйл ажиллагааны хяналтын үзүүлэлт бүхий систем ашиглан салбар нэгжүүдэд зайны хяналтыг хэрэгжүүлдэг бөгөөд мэргэжлийн газар нэгж, үйл ажиллагаа, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ тус бүрт эрсдэлийн үнэлгээг хийж байна.
- Банкны үйл ажиллагааны эрсдэлийн мэдээллийн сан нь Эрсдэлийн удирдлагын газрын хяналтад байх бөгөөд энэхүү сангийн мэдээлэлд эрсдэлийн менежерүүд судалгаа шинжилгээ хийн, дүгнэлт гаргаж банкны хэмжээнд гарсан эрсдэл, түүнийг хязгаарлалтын түвшинтэй харьцуулах болон цаашдын хандлагыг тодорхойлон, Гүйцэтгэх удирдлага, Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлд тайлагнадаг.

Бизнесийн тасралтгүй ажиллагааны удирдлага

Голомт банк нь бизнесийн тасралтгүй ажиллагааг хангах зорилгоор Монголбанк болон зохицуулалтын байгууллагын шаардлага зөвлөмж, стандартуудыг мөрдөж ажилладаг. Бид нөөц төвтэй бөгөөд тогтмол тест хийж, шаардлагатай өөрчлөлтүүдийг бизнесийн тасралтгүй ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгаж, осол, саатлын үед системийг хэвийн байдалд эргүүлэн оруулах хугацааг хамгийн богино түвшинд байлгахыг чухалчилж, үүнтэй холбоотой банкны чадавхийг улам бэхжүүлэхийг түлхүү анхаарч ажиллаж байна.

Комплайнс бодлого

Голомт банк нь банкны ёс зүйн код, засаглалын кодекс дурьдагдсан зарчмуудаас эхлээд эрх бүхий байгууллагуудаас гаргасан дотоодын болон олон улсын хууль тогтоомж, дүрэм журам болон банкны ил тод байдал, нэр хүндэд нөлөөлөх бизнесийн тогтсон стандартыг дэмжиж, хэрэгжилтийг хянаж, мөрдүүлэн ажиллаж байна. Голомт банкны Комплайнс нэгж нь комплайнс эрсдэлийг удирдах, комплайнсыг банкны бүх түвшинд мөрдлөг болгох, сайжруулах үйл ажиллагааг тогтмол хэрэгжүүлсээр ирсэн.

Комплайнс нэгж нь дараах үүрэг хариуцлагыг хэрэгжүүлдэг. Үүнд:

- Банкинд тулгарч буй комплайнс эрсдэлийг тодорхойлох, үнэлэх, хянах, тайлагнах
- Комплайнс эрсдэлийг удирдах үүрэг бүхий банкны дээд удирдлагад дэмжлэг үзүүлэх, зөвлөгөө өгөх
- Банкны ажилтан бүрт комплайнс эрсдэлийг удирдахад зөвлөгөө өгөх
- Мөнгө угаахтай тэмцэх үйл ажиллагаа болон комплайнсын бусад асуудлаар сургалт зохион байгуулах
- Ёс зүйн код, засаглалын кодекс зэрэг комплайнс асуудалтай холбоотой банкны дотоод бодлого, журам, удирдамж зэрэгт санал, зөвлөмж хүргүүлэх

Голомт банкны комплайнс бодлогын нэг чухал хэсэг нь мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх асуудал юм. Банк нь мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэх зэрэг санхүүгийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх үүргээ улам бүр бэхжүүлж ирсэн. Үүний хүрээнд банкны мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх нэгжийн ажилтнуудын мэдлэг, боловсрол, чадавхийг сайжруулахад гол анхаарлаа хандуулж, банкны мөнгө угаах терроризмыг санхүүжүүлэхийн эсрэг тэмцэх, дотоод тогтолцоог олон улсын стандарт, зөвлөмжүүдэд нийцүүлэн ажиллаж байна.

АКТИВ ПАССИВЫН УДИРДАГА

Банкны актив пассивын удирдлагаар эрсдэлийн зохистой түвшинд хамгийн их ашиг олохуйц актив, пассивын оновчтой багц бүрдүүлэх, хүү тогтоох, эргэн төлөгдөх хугацааг уялдуулах замаар оновчтой удирдлагыг хэрэгжүүлэхэд зорин ажиллаж байна. Актив пассивын хосолсон удирдлагыг хэрэгжүүлэхдээ удирдлагын мэдээллийн систем болон дараах судалгаа, шинжилгээнүүдийг стандартчилж, илүү сайжруулав. Үүнд:

- Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын харьцаанууд, өдрийн давтамжтайгаар тооцсон ЭБН-ийн шаардлага
- Богино болон дунд хугацааны мөнгөн урсгалын шинжилгээ, таамаглал
- Баланс тайлангийн бүтцийн шинжилгээ
- Гадаад валютын төлбөрийн чадварын удирдлага
- Хүүний болон хугацааны зөрүүний шинжилгээ

2014 онд зах зээлийн тодорхойгүй байдалтай уялдуулан банкны зүгээс хангалттай төлбөрийн чадвартай байхаар зорин ажилласан ба оны эцсийн байдлаар төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын харьцааг 38,2 хувьтай ханган ажилласан.

Нэмж хэлэхэд, Монголбанкнаас мөнгөний бодлогын хүрээнд эрсдэлээр жигнэсэн актив, заавал байлгах нөөцийн хангалт болон бодлогын хүүнүүдэд мөнгөний болон валютын захад гарсан хөдөлгөөнүүдтэй уялдуулан өөрчлөлтүүдийг хийлээ. Голомт банкны хувьд эдгээр бодлогын өөрчлөлтүүдийг үйл ажиллагаандаа амжилттай хэрэгжүүлж, Монголбанкнаас арилжааны банкуудад тавьдаг шаардлагуудыг бүрэн ханган ажиллалаа.

Арилжааны үйл ажиллагаа

Үнэт цаасны арилжаа

Голомт банк нь Монголбанкны үнэт цаасны арилжаанд голлох байр суурьтай оролцож, 2014 онд нийт гаргасан төв банкны үнэт цаасны 43 хувийг худалдан авсан.

ТБҮҮЦ нь Монголбанкны мөнгөний бодлогын үндсэн хэрэгсэл бөгөөд банкны нөөцийг удирдахад чухал үүрэг гүйцэтгэдэг. Үнэт цаасны хүү нь Монголбанкны бодлогын хүүгээр тодорхойлогддог бөгөөд эдийн засгийн нөхцөл байдалтай уялдуулан уг хүүг 2014 оны 7 сард 1,5 хувиар өсгөж, 12 хувь болгон нэмэгдүүлсэн.

Засгийн газрын үнэт цаасны арилжааны захыг идэвхижүүлэх зорилгоор анхдагч болон хоёрдогч захын арилжаанд идэвхитэй оролцож, харилцагчдын нэрийн өмнөөс тэдний захиалгыг дамжуулан биелүүлж ажилласан.

Валют арилжаа

Гадаадын шууд хөрөнгө оруулалт сэргэхгүй хэвээр байгаа болон төлбөрийн тэнцлийн он дамнасан хүндрэл нь төгрөгийн амдолмартай тэнцэх ханшийг 13.8 хувиар сулрахад хүргэв.

Энэ хугацаанд Голомт банк өдөр тутмын валютын үйл ажиллагааг хэвийн хэрэгжүүлэхийн зэрэгцээгээр харилцагчиддаа гадаад валютын ханшийн болон төлбөрийн эрсдэлүүдийг удирдахад боломж олгож форвард, своп хэлхлүүдийг идэвхитэй хийж ажиллалаа.

Алтны арилжаа

2014 онд Монгол Улсын Засгийн газраас алт олборлох болон экспортлох үйл ажиллагааг дэмжих зорилгоор олон алхамууд хэрэгжүүлсний нэг нь алтны нөөц ашигласны татварыг 2,5 хувь хүртэл бууруулсан явдал байлаа. Голомт

банк нь байгууллага, иргэдээс биет алтыг зах зээлийн ханшаар түргэн шуурхай худалдан авах, алт барьцаалан урьдчилгаа санхүүжилт олгох, найдвартай хадгалах үйлчилгээг ая тухтай орчинд үзүүлж, идэвхитэй ажилласны үр дүнд Голомт банкны арилжаалсан биет алтны хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 4 дахин нэмэгдсэн ба Монголбанкинд тушаасан нийт алтны 14 хувийг Голомт банк дангаар гүйцэтгэсэн байна.

ГОЛОМТ БАНК ГРУПП

Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартын дагуу
бэлтгэгдсэн Санхүүгийн тайлангууд болон
Хараат бус аудиторын тайлан

2014 оны 12 дугаар сарын 31

ГОЛОМТ БАНК ХХК БОЛОН ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИ
Байгууллагын талаарх мэдээлэл

Үүсгэн байгуулах шийдвэр	Голомт Банк (цаашид “Банк” гэх) нь 1995 оны 03 дугаар сарын 06-ны өдрийн Бодь Интернэйшнл ХХК-ийн хувьцаа эзэмшигчдийн шийдвэрээр Бодь Интернэйшнл ХХК-ийн 100 хувийн охин компани болон анх үүсгэн байгуулагдсан.	
	Голомт Секюритиз ХХК (цаашид “Охин Компани” гэх) нь 2011 оны 05 дугаар сарын 17-ны өдрийн 01 тоот шийдвэрийн дагуу Голомт Банкны 100 хувийн эзэмшлийн охин компани болон Хязгаарлагдмал Хариуцлагатай Компанийн хэлбэрээр үүсгэн байгуулагдсан.	
Гэрчилгээ ба лиценз	Банк нь 2005 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдөр Монгол улсын Улсын Бүртгэлийн Ерөнхий Газраас 2075377 тоот регистрийн дугаар бүхий 9016001014 тоот Улсын Бүртгэлийн гэрчилгээг авсан.	
	Банк нь 1995 оны 03 дугаар сарын 06-ны өдөр Банкны үйл ажиллагаа эрхлэх 25 тоот Тусгай зөвшөөрлийг авсан.	
	Охин Компани нь 5481589 тоот регистрийн дугаар бүхий 9011287134 тоот Улсын Бүртгэлийн гэрчилгээг Монгол улсын Улсын Бүртгэлийн Ерөнхий Газраас 2011 оны 11 дүгээр сарын 02-ны өдөр авсан.	
	Санхүүгийн Зохицуулах Хорооны 2011 оны 11 дүгээр сарын 02-ны өдрийн 317 тоот шийдвэрээр Үнэт цаасны зах зээл дээр үйл ажиллагаа эрхлэх 3/97 тоот тусгай зөвшөөрлийг охин компани нь эзэмшдэг.	
Төлөөлөн удирдах зөвлөл	Ч.Мөнхцэцэг	ТУЗ-ийн дарга
	З.Тэмүүн	ТУЗ-ийн гишүүн
	Урс Е.Шварценбах	ТУЗ-ийн гишүүн
	Д.Мөнхтөр	ТУЗ-ийн гишүүн
	Ж.Үнэнбат	Хараат бус гишүүн
	Лопез Абелло	Хараат бус гишүүн
Гүйцэтгэх Удирдлага	Г.Ганболд	Гүйцэтгэх захирал
	Л.Болормаа	Хөрөнгө оруулалтын банк хариуцсан Тэргүүн дэд захирал
	Л.Оюун-Эрдэнэ	Байгууллагын банк хариуцсан Тэргүүн дэд захирал
	Б.Энхтуяа	Үйл ажиллагаа хариуцсан дэд захирал
	Н.Цэрэндаваа	Мэдээллийн технологи хариуцсан дэд захирал
	М.Чимэгмөнх	Санхүүгийн удирдлагын газрын захирал, дэд захирал
	Т.Нямсүрэн	Зээлийн газрын захирал, дэд захирал
	Б.Мөнхбаатар	Нөөцийн удирдлагын газрын захирал, дэд захирал
	Д.Сугар	Бизнес хөгжлийн газрын захирал, дэд захирал
	Р.Батсүрэн	Дотоод аудитын газрын захирал
	Ё.Пүрэвбат	Бүртгэл тооцооны газрын захирал
	У.Хосжаргал	Сувгийн удирдлагын газрын захирал
	Б.Эрдэнэбаяр	Мэдээллийн технологийн газрын захирал

Хаяг

Голомт Банк
Голомт банкны төв байр
Их эзэн Чингис хааны нэрэмжит талбай 5, Ш/х-22
Улаанбаатар 15160 , Монгол улс

Аудитор

ПрайсуотерхаусКуперс Аудит ХХК
Сентрал Тауэр, 6 давхар, 601
Их эзэн Чингис хааны нэрэмжит талбай, СБД-8
Улаанбаатар, 14200, Монгол улс

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН

Голомт Банк ХХК-ийн Хувьцаа эзэмшигчдэд болон Төлөөлөн удирдах зөвлөлд:

Бид Голомт Банк ХХК (цаашид "Банк" гэх) болон түүний охин компани болох Голомт Секюритиз ХХК (хамтад нь "Групп" гэх) –ийн 2014 оны 12 дугаар сарын 31–ний өдрөөр дуусгавар болсон Банкны бие даасан (хамтад нь "санхүүгийн тайлангууд" гэх) болон Группийн нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлан, мөн тус өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн ашиг алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан, өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлангууд болон нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогууд, бусад тайлбар тодруулгаас бүрдсэн санхүүгийн тайлангуудад аудит хийж гүйцэтгэлээ.

Санхүүгийн тайлангуудтай холбоотойгоор удирдлагын хүлээх хариуцлага

Эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартын дагуу бэлтгэх ба үнэн зөв толилуулах, мөн залилан, эсвэл алдаанаас үүсч болох материаллаг буруу илэрхийлэлгүй санхүүгийн тайлангууд бэлтгэхэд шаардагдах дотоод хяналтыг бүрдүүлэх хариуцлагыг Банкны удирдлага хүлээнэ.

Аудиторын хариуцлага

Өөрсдийн хийж гүйцэтгэсэн аудит дээрээ үндэслэн эдгээр санхүүгийн тайлангуудад дүгнэлт өгөх нь бидний хариуцлага юм. Бид аудитаа Аудитын олон улсын стандартын дагуу гүйцэтгэсэн болно. Тэдгээр стандартууд нь ёс зүйн шаардлагуудад нийцэх ажиллах, мөн санхүүгийн тайлангууд нь материаллаг буруу илэрхийлэлгүй эсэх талаар зохистой баталгаажуулалтыг олж авахын тулд аудитыг төлөвлөж гүйцэтгэхийг биднээс шаарддаг.

Аудитын ажил нь санхүүгийн тайлангийн дүн болон тодруулгуудын талаар аудитын нотолгоо олж авах горимуудыг агуулдаг. Сонгосон горимууд нь залилан, эсвэл алдааны улмаас санхүүгийн тайлангууд материаллаг буруу илэрхийлэгдсэн байх эрсдэлийн үнэлгээ зэргийг багтаасан аудиторын мэргэжлийн үнэлэмжүүдээс хамаарна. Тэдгээр эрсдэлийн үнэлгээнүүдийг хийхдээ аудитор нь байгууллагын дотоод хяналтын үр нөлөөтэй эсэх талаар дүгнэлт гаргах зорилгоор бус, зөвхөн тухайн нөхцөл байдалд зохистой аудитын горимуудыг зохих үүднээс байгууллагын санхүүгийн тайланг бэлтгэх, тэдгээрийг үнэн зөв толилуулахтай холбоотой дотоод хяналтыг харгалзан үздэг. Мөн аудитын ажил нь даган мөрдсөн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудын зохицол, удирдлагын хийсэн нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллуудын үндэслэлтэй байдал, мөн түүнчлэн санхүүгийн тайлангуудыг толилуулсан ерөнхий байдлын талаарх үнэлгээг агуулдаг.

Бидний олж авсан аудитын нотолгоо нь бидний гаргасан аудитын дүгнэлтээ гаргахад хангалттай бөгөөд зохистой үндэслэл болсон гэдэгт бид итгэлтэй байна.

Дүгнэлт

Бидний дүгнэлтээр хавсралтад буй нэгтгэсэн болон Банкны бие даасан санхүүгийн тайлангууд нь 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн Группийн болон Банкны санхүүгийн байдал хийгээд тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн үйл ажиллагааны үр дүн, мөнгөн гүйлгээг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартуудын дагуу үнэн зөв, бодитойгоор илэрхийлсэн байна.

Гарын үсэг:

Даваагийн Баярмаа
Гүйцэтгэх захирал
ПрайсуотерхаусКуперс Аудит ХХК

Зөвшөөрч баталсан:

Мэттью Поттл
Партнер

2015 оны 3 дугаар сарын 31
Монгол улс, Улаанбаатар хот

Голомт Банк
Нэгтгэсэн Санхүүгийн Байдлын Тайлан

Мянган төгрөгөөр	Тод-руулга	ГРУПП		БАНК	
		2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
Хөрөнгө					
Мөнгө ба Төв банкинд байршуулсан хөрөнгө (заавал байлгах нөөцөөс бусад)	7	557,135,627	310,932,806	557,038,818	310,932,590
Монгол банкинд байршуулсан зайлшгүй байлгах нөөц	8	278,718,087	259,809,543	278,718,087	259,809,543
Бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө	9	227,942	184,554	227,942	184,554
Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгө	10	267,924,182	159,657,425	267,924,182	159,657,425
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	11	2,461,920,038	2,199,227,860	2,461,920,038	2,199,227,860
Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	12	61,020,731	3,194,738	61,020,731	3,194,738
Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	13	290,497,306	731,014,385	290,344,064	731,014,385
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө	14	1,209,050	1,209,050	1,209,050	1,209,050
Охин компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт	15	-	-	200,000	200,000
Үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл	36	6,086,475	2,550,950	6,086,475	2,550,950
Бусад хөрөнгө	16	14,217,002	12,662,284	14,189,348	12,651,699
Орлогын татварын авлага	30	162,627	-	162,627	-
Биет бус хөрөнгө	17	13,809,757	4,638,351	13,809,317	4,637,302
Үндсэн хөрөнгө	18	91,999,909	52,670,047	91,987,116	52,648,556
Өмчлөх бусад хөрөнгө	19	8,315,491	11,887,806	8,315,491	11,887,806
Нийт хөрөнгө		4,053,244,224	3,749,639,799	4,053,153,286	3,749,806,458
Өр төлбөр					
Бусад банкуудын байршуулсан хөрөнгө	20	133,346,664	26,462,940	133,346,664	26,462,940
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	21	2,232,083,285	2,161,434,493	2,232,269,586	2,161,778,828
Зээлийн бусад эх үүсвэр	22	1,011,499,028	1,032,319,221	1,011,499,028	1,032,319,221
РЕПО хэлцэл	23	251,646,410	167,154,900	251,646,410	167,154,900
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	36	-	962,305	-	962,305
Орлогын татварын өглөг	30	2,930	714,402	-	691,907
Хойшлогдсон татварын өр төлбөр	30	3,092,793	1,499,173	3,092,793	1,499,173
Болзошгүй өр төлбөр		-	2,578,818	-	2,578,818
Бусад өр төлбөр	24	27,396,381	19,678,734	27,310,390	19,621,467
Хоёрдогч өглөг	25	66,248,404	58,261,173	66,248,404	58,261,173
Хойшлогдсон орлого		-	6,628,765	-	6,628,765
Нийт өр төлбөр		3,725,315,895	3,477,694,924	3,725,413,275	3,477,959,497
Эзэмшигчдийн өмч					
Давуу эрхтэй хувьцаа	26	25,778,900	16,388,100	25,778,900	16,388,100
Хувьцаат капитал	26	26,217,093	25,907,593	26,217,093	25,907,593
Нэмэгдэж төлөгдсөн капитал		44,699,421	42,322,298	44,699,421	42,322,298
Хуримтлагдсан ашиг		222,858,983	173,488,603	222,670,665	173,390,689
Өмчийн бусад хэсэг		8,373,932	13,838,281	8,373,932	13,838,281
Нийт эзэмшигчдийн өмч		327,928,329	271,944,875	327,740,011	271,846,961
Нийт өр төлбөр ба эзэмшигчдийн өмч		4,053,244,224	3,749,639,799	4,053,153,286	3,749,806,458

2014 оны 3 дугаар сарын 27-ний өдөр Банкны Удирдлагыг төлөөлж энэхүү тайланг нийтлэхийг хүлээн зөвшөөрч гарын үсэг зурав.

Ч.Мөнхцэцэг
ТУЗ-ийн дарга

Г.Ганболд
Гүйцэтгэх захирал

М.Чимэгмөнх
Санхүүгийн удирдлагын
газрын захирал, дэд
захирал

Нэгтгэсэн Ашиг, Алдагдал болон Бусад Дэлгэрэнгүй Орлогын Тайлан

Мянган төгрөгөөр	Тодруулга	ГРУПП		БАНК	
		2014	2013	2014	2013
Хүүгийн орлого	27	338,373,380	290,946,169	338,365,925	290,945,319
Хүүгийн зардал	27	(209,311,862)	(184,695,270)	(209,311,862)	(184,700,730)
Хүүгийн цэвэр орлого		129,061,518	106,250,899	129,054,063	106,244,589
Зээлийн үнэ цэнийн бууралтын сангийн (зардал)/ буцаалт		(25,777,881)	(27,342,769)	(25,777,881)	(27,342,769)
Зээлийн үнэ цэнийн бууралтын зардлын дараах хүүгийн цэвэр орлого		103,283,637	78,908,130	103,276,182	78,901,820
Хураамж, шимтгэлийн орлого	28	20,476,440	25,737,817	20,241,175	25,358,165
Хураамж, шимтгэлийн зардал	28	(6,815,563)	(5,442,569)	(6,748,505)	(5,350,053)
Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтаас үүссэн олз/ (гарз)		3,514,764	(511,739)	3,514,764	(511,739)
Нуугдмал санхүүгийн хэрэглүүрээс үүссэн олз	25	962,305	209,722	962,305	209,722
Бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгөөс үүссэн олз		3,320,552	2,550,950	3,320,552	2,550,950
Гадаад валютын болон үнэт металлын арилжаанаас үүссэн ашиг		16,807,266	578,245	16,807,266	578,245
Гадаад валютын ханшийн өөрчлөлтийн ашиг/ (алдагдал)		(2,196,297)	37,586,759	(2,197,815)	37,586,759
Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэ цэнийн бууралт		-	(1,005,420)	-	(1,005,420)
Бусад хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын сангийн өсөлт	16	(1,681,412)	(193,556)	(1,681,412)	(193,556)
Өмчлөх бусад хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын сангийн өсөлт	19	(440,287)	(404,011)	(440,287)	(404,011)
Ногдол ашгийн орлого		787	4,459	787	4,459
Үйл ажиллагааны бусад орлого		300,323	353,300	296,020	353,243
Удирдлага болон үйл ажиллагааны бусад зардал	29	(73,149,736)	(67,183,606)	(73,068,330)	(67,116,014)
Татварын өмнөх ашиг		64,382,779	71,188,481	64,282,702	70,962,570
Орлогын албан татварын зардал	30	(14,464,553)	(14,128,557)	(14,454,882)	(14,105,966)
Тайлант жилийн ашиг		49,918,226	57,059,924	49,827,820	56,856,604
Бусад дэлгэрэнгүй (зардал)/орлого:					
<i>Ирээдүйд ашиг алдагдалд ангилагдаж болзошгүй зүйлс</i>					
Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалт:					
- Тухайн жилийн цэвэр олз/ (гарз)		(813,651)	3,221,262	(813,651)	3,221,262
- Борлуулалт болон үнэ цэнийн бууралтаас орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрсөн цэвэр гарз		(3,116,008)	-	(3,116,008)	-
<i>Ирээдүйд ашиг алдагдалд ангилагдахгүй зүйлс:</i>					
- Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл		-	8,212,178	-	8,212,178
Тайлант жилийн нийт бусад дэлгэрэнгүй (зардал)/орлого	31	(3,929,659)	11,433,440	(3,929,659)	11,433,440
Тайлант жилийн нийт дэлгэрэнгүй орлого		45,988,567	68,493,364	45,898,161	68,290,044

Нэгтгэсэн Өмчийн Өөрчлөлтийн Тайлан

Мянган төгрөгөөр	Тодруулга	Группийн эздэд хамаарах							
		Давуу эрхтэй хувьцаа	Хувьцаат капитал	Нэмэгдэж төлөгдсөн капитал	Хувьцаанд суурилсан төлбөрийн нөөц	Борлуулахад бэлэн нөөц	Үндсэн Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан ашиг	Эзэмшигчдийн өмчийн нийт дүн
2012 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл		-	25,907,593	42,322,298	1,872,543	61,704	-	116,428,679	186,592,817
Тухайн жилийн ашиг		-	-	-	-	-	-	57,059,924	57,059,924
Бусад дэлгэрэнгүй орлого	31	-	-	-	-	3,221,262	8,212,178	-	11,433,440
2013 оны нийт дэлгэрэнгүй орлого		-	-	-	-	3,221,262	8,212,178	57,059,924	68,493,364
Нэмж гаргасан давуу эрхтэй хувьцаа	26	16,388,100	-	-	-	-	-	-	16,388,100
Хувьцаанд суурилсан төлбөр	40	-	-	-	470,594	-	-	-	470,594
2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл		16,388,100	25,907,593	42,322,298	2,343,137	3,282,966	8,212,178	173,488,603	271,944,875
Тухайн жилийн ашиг		-	-	-	-	-	-	49,918,226	49,918,226
Бусад дэлгэрэнгүй орлого	31	-	-	-	-	(3,929,659)	-	-	(3,929,659)
2014 оны нийт дэлгэрэнгүй орлого		-	-	-	-	(3,929,659)	-	49,918,226	45,988,567
Нэмж гаргасан давуу эрхтэй хувьцаа	26	9,390,800	-	-	-	-	-	-	9,390,800
АХЭХ-н дагуу нэмж гаргасан хувьцаа	26	-	309,500	2,377,123	(1,500,000)	-	-	-	1,186,623
Хувьцаанд суурилсан төлбөр		-	-	-	333,349	-	-	-	333,349
Зарласан болон төлсөн ногдол ашиг	32	-	-	-	-	-	-	(915,885)	(915,885)
Хуримтлагдсан ашиг руу шилжүүлсэн Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл		-	-	-	-	-	(368,039)	368,039	-
2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл		25,778,900	26,217,093	44,699,421	1,176,486	(646,693)	7,844,139	222,858,983	327,928,329

Нэгтгэсэн Өмчийн Өөрчлөлтийн Тайлан

In thousands of Mongolian Tugriks	Банкны эздэд хамаарах								Нийт эзэмшигчдийн өмч
	Тодруулга	Давуу эрхтэй хувьцаа	Хувьцаат капитал	Нэмэгдэж төлөгдсөн капитал	Хувьцаанд суурилсан төлбөрийн нөөц	Борлуулахад бэлэн нөөц	Үндсэн Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан ашиг	
2012 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл		-	25,907,593	42,322,298	1,872,543	61,704	-	116,534,085	186,698,223
Тухайн жилийн ашиг		-	-	-	-	-	-	56,856,604	56,856,604
Бусад дэлгэрэнгүй орлого	31	-	-	-	-	3,221,262	8,212,178	-	11,433,440
2013 оны нийт дэлгэрэнгүй орлого		-	-	-	-	3,221,262	8,212,178	56,856,604	68,290,044
Нэмж гаргасан давуу эрхтэй хувьцаа	26	16,388,100	-	-	-	-	-	-	16,388,100
Хувьцаанд суурилсан төлбөр	40	-	-	-	470,594	-	-	-	470,594
2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл		16,388,100	25,907,593	42,322,298	2,343,137	3,282,966	8,212,178	173,390,689	271,846,961
Тухайн жилийн ашиг		-	-	-	-	-	-	49,827,820	49,827,820
Бусад дэлгэрэнгүй орлого	31	-	-	-	-	(3,929,659)	-	-	(3,929,659)
2014 оны нийт дэлгэрэнгүй орлого		-	-	-	-	(3,929,659)	-	49,827,820	45,898,161
Нэмж гаргасан давуу эрхтэй хувьцаа	26	9,390,800	-	-	-	-	-	-	9,390,800
АХЭХ-н дагуу нэмж гаргасан хувьцаа	26	-	309,500	2,377,123	(1,500,000)	-	-	-	1,186,623
Хувьцаанд суурилсан төлбөр	40	-	-	-	333,349	-	-	-	333,349
Зарласан болон төлсөн ногдол ашиг	32	-	-	-	-	-	-	(915,885)	(915,885)
Хуримтлагдсан ашиг руу шилжүүлсэн Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл		-	-	-	-	-	(368,039)	368,039	-
2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл		25,778,900	26,217,093	44,699,421	1,176,486	(646,693)	7,844,139	222,670,665	327,740,011

Нэгтгэсэн Мөнгөн Гүйлгээний Тайлан

Мянган төгрөгөөр	Тодруулга	ГРУПП		БАНК	
		2014	2013	2014	2013
Үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ					
Татварын өмнөх ашиг		64,382,779	71,188,481	64,282,702	70,962,570
Тохируулгууд:					
Харилцагчдад олгосон зээл, урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралт	11	25,777,881	27,342,769	25,777,881	27,342,769
Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтаас үүссэн (олз)/ гарз		(3,514,764)	511,739	(3,514,764)	511,739
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрээс үүссэн (олз)/ гарз		(962,305)	(209,722)	(962,305)	(209,722)
Бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгөөс үүссэн олз		(3,320,553)	(2,550,950)	(3,320,553)	(2,550,950)
Үндсэн хөрөнгө борлуулсны (ашиг)		(24,860)	-	(24,860)	-
Гадаад валютын ханшийн өөрчлөлтийн цэвэр (ашиг)/алдагдал		2,196,164	(37,586,759)	2,197,815	(37,586,759)
Бусад хөрөнгийн нөөц	16	1,681,412	193,556	1,681,412	193,556
Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэ цэнийн бууралт		-	1,005,420	-	1,005,420
Элэгдлийн зардал	18	7,287,927	6,012,132	7,279,031	6,003,478
Хорогдуулалтын зардал	17	1,975,004	831,642	1,974,395	831,642
Данснаас хассан үндсэн хөрөнгө		17,537	13,508	17,537	13,508
Өмчлөх бусад хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт	19	440,287	404,011	440,287	404,011
Хувьцаанд суурилсан төлбөрийн зардал	29	333,349	470,594	333,349	470,594
Хүүгийн орлого	27	(338,373,380)	(290,950,778)	(338,365,925)	(290,945,319)
Хүүгийн зардал	27	209,311,862	184,700,730	209,311,862	184,700,730
Үйл ажиллагааны хөрөнгө, өр төлбөрийн өөрчлөлтийн өмнөх үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ		(32,791,660)	(38,623,627)	(32,892,134)	(38,852,733)
Монголбанкинд байршуулсан, зайлшгүй байлгах нөөцийн цэвэр өсөлт		(18,908,544)	(20,479,723)	(18,908,544)	(20,479,723)
Бусад банкнуудад байршуулсан хөрөнгийн цэвэр өсөлт		(567,921)	-	(567,921)	-
Харилцагчдад олгосон зээл, урьдчилгааны цэвэр өсөлт		(230,225,070)	(744,930,810)	(230,223,419)	(744,930,810)
Бусад хөрөнгийн цэвэр (өсөлт)		(930,258)	(1,565,863)	(913,189)	(1,567,735)
Бусад банкуудын байршуулсан хөрөнгийн цэвэр өсөлт		107,239,362	146,628,810	107,239,362	146,628,810
Харилцагчдын харилцах, хадгаламжийн цэвэр өсөлт		40,474,732	95,373,833	40,316,695	95,373,833
Бусад санхүүгийн өр төлбөрийн цэвэр (өсөлт)/ бууралт		7,698,081	(25,963,205)	7,688,923	(26,020,617)
Татвар болон хүүгийн өмнөх үйл ажиллагаанд зарцуулсан цэвэр мөнгө		(128,011,278)	(589,560,587)	(128,260,228)	(589,848,977)
Төлсөн орлогын албан татвар		(13,725,467)	(8,977,714)	(13,715,796)	(8,977,571)
Хүлээн авсан хүү		304,502,728	286,320,402	304,495,273	286,314,945
Төлсөн хүү		(210,928,757)	(175,023,723)	(210,928,757)	(175,023,723)
Үйл ажиллагаанд орсон цэвэр мөнгө		(48,162,774)	(487,241,622)	(48,409,507)	(487,535,326)

Нэгтгэсэн Мөнгөн Гүйлгээний Тайлан

Мянган төгрөгөөр	Тодруулга	ГРУПП		БАНК	
		2014	2013	2014	2013
Хөрөнгө оруулалтын мөнгөн гүйлгээ					
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалтын худалдан авалт		(141,049,957)	(521,130,990)	(140,899,816)	(520,837,286)
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалт борлуулсны орлого		203,613,767	479,090,869	203,613,767	479,090,869
Үндсэн хөрөнгийн худалдан авалт	18	(47,139,930)	(15,581,080)	(47,139,732)	(15,581,080)
Үндсэн хөрөнгө борлуулсны орлого		529,662	442,465	529,464	442,465
Биет бус хөрөнгийн худалдан авалт	17	(11,146,410)	(4,668,199)	(11,146,410)	(4,668,199)
Хөрөнгө оруулалтад (зарцуулсан)/ орсон цэвэр мөнгө		4,807,132	(61,846,935)	4,957,273	(61,553,231)
Санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ					
Нэмж гаргасан хувьцаанаас орж ирсэн орлого		10,577,423	16,388,100	10,577,423	16,388,100
РЕПО хэлцлээс орж ирсэн орлого		3,455,153,703	-	3,455,153,703	-
РЕПО хэлцлийн төлөлт		(3,370,788,571)	-	(3,370,788,571)	-
Зээлийн бусад эх үүсвэрээс орж ирсэн орлого		485,447,395	948,885,898	485,447,395	948,885,898
Зээлийн бусад эх үүсвэрийн эргэн төлөлт		(512,068,364)	(45,447,806)	(512,068,364)	(45,447,806)
Хоёрдогч өглөгийн эргэн төлөлт		-	-	-	-
Төлсөн Ногдол ашиг	32	(915,885)	-	(915,885)	-
Санхүүгийн үйл ажиллагаанд орсон мөнгөн гүйлгээ		67,405,701	919,826,192	67,405,701	919,826,191
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн цэвэр өсөлт		24,050,059	370,737,635	23,953,467	370,737,634
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		1,019,688,347	648,950,712	1,019,688,130	648,950,496
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	7	1,043,738,406	1,019,688,347	1,043,641,597	1,019,688,130

Бэлэн мөнгө болон түүнтэй адилтгах хөрөнгө шаардагдаагүй МИК-ТЗК-ийн хэлцлүүд нь Мөнгөн гүйл-гээний тайланд ороогүй бөгөөд дэлгэрэнгүйг Тодруулга 3 болон 13-аас үзнэ үү.

1 Танилцуулга

Эдгээр нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангууд нь Голомт Банк ХХК ("Банк") болон Голомт Секюритиз ХХК ("Охин Компани", хамтад нь "Групп" гэх)-ийн Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартууд ("СТОУС")-ын дагуу бэлтгэгдсэн 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр дуусгавар болсон жилийн санхүүгийн тайлангуудаас бүрдэнэ.

2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Банкныг шууд хянадаг, эцсийн шатны толгой компани нь Голомт Файнэншил Групп ХХК (2013.12.31: Бодь Интернэйшнл ХХК) байна. Банк нь Монгол Улсад бүртгэгдсэн, мөн тус улсад албан ёсны хаягтай юм. Банк нь хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани бөгөөд анх Бодь Интернэйшнл ХХК-ийн 100 хувийн охин компанийн хэлбэрээр Бодь Интернэйшнл ХХК-ийн хувьцаа эзэмшигчдийн шийдвэрээр Монгол Улсын хууль, эрх зүйн дагуу үүсгэн байгуулагдсан. 2014 онд өмнөх шууд хянадаг, эцсийн шатны толгой компани болох Бодь Интернэйшнл ХХК нь оруулсан өөрийн хөрөнгө оруулалтаа дахин бүтэцчилж, Банкин дахь эзэмшлийн бүх хувьцааг Монгол улсад шинээр бүртгэгдсэн Голомт Файнэншил Групп ХХК-д шилжүүлсэн.

2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Голомт Файнэншил Групп ХХК-ийн болон 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Бодь Интернэйшнл ХХК-ийн эзэмшигч Д.Баясгалан нь 2014 оны 12 дугаар сарын 31 болон 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Голомт банкны шууд хянадаг, эцсийн шатны эзэмшигч юм.

2014 оны 12 дугаар сарын 31 болон 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаарх Банкны хувь эзэмшигчдийн талаарх мэдээллийг Тодруулга 26-аас үзнэ үү.

Банк нь 2005 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдөр Улсын Бүртгэлийн Ерөнхий Газраас олгосон 2075377 тоот регистрийн дугаартай, 9016001014 тоот Улсын Бүртгэлийн Гэрчилгээтэй. Банк нь 1995 оны 03 дугаар сарын 06-ны өдөр Монгол Банкнаас ("МБ") олгосон Банкны үйл ажиллагаа эрхлэх 25 тоот тусгай зөвшөөрлийг авсан.

Банкны хүчин төгөлдөр дүрмийн дагуу Банкны үндсэн үйл ажиллагаа нь:

- Хадгаламж;
- Зээлийн үйлчилгээ;
- Картын үйлчилгээ;
- Баталгаа ба аккредитив;
- Мөнгөн шилжүүлэг;
- Гадаад валют худалдах, худалдан авах, хадгалах, болон арилжаалах;
- Үнэт метал худалдах, худалдан авах, хадгалах, болон арилжаалах;
- Гадаад төлбөр, тооцоо;
- Үнэт цаас гаргах, арилжаалах;
- Санхүүгийн түрээсийн үйлчилгээ;
- Зээл болон бусад санхүүгийн хэрэглүүр худалдан авах, худалдах;
- Кастодиан банкны үйлчилгээ;
- Хууль эрх зүйн хүрээнд хязгаарлаагүй бусад санхүүгийн үйлчилгээ болон Монгол Банк ба Засгийн Газрын байгууллагуудын хүлээн зөвшөөрсөн бусад үйлчилгээг үзүүлнэ.

Банк нь 2011 оны 06 дугаар сарын 02-ны өдөр Монгол Улсын Санхүүгийн Зохицуулах Хорооны 163 тоот тогтоолын дагуу андеррайтерийн үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг Санхүүгийн Зохицуулах Хорооноос ("СЗХ") авсан.

Банк нь 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Монгол Улсад 70 салбар, тооцооны төвтэй (2013.12.31: 66 салбар, тооцооны төвтэй), мөн 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 28 касс (2013.12.31: 30 касс)-тайгаар үйл ажиллагаагаа явуулсан.

2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар банкны ажилтны тоо 1,862 (2013.12.31: 1,731) байсан.

Банкны бүртгэгдсэн албан ёсны хаяг, компанийн байршил нь: Монгол Улс, Улаанбаатар хот-15160, Их эзэн Чингис хааны нэрэмжит талбай 5, шуудангийн хайрцаг-22 байна.

Голомт Банк ХХК-ийн 100 хувийн эзэмшлийн охин компани болох Голомт Секюритиз ХХК ("Охин Компани") нь Монгол Улсын хууль, эрх зүйн дагуу болон 2011 оны 05 дугаар сарын 17-ны өдрийн Банкны 1 тоот шийдвэрийн дагуу Хязгаарлагдмал Хариуцлагатай Компани хэлбэрээр үүсгэн байгуулагдсан.

Охин Компани нь 2011 оны 11 сарын 02-ны өдөр Улсын Бүртгэлийн Ерөнхий Газарт бүртгүүлж, 5481589 тоот регистрийн дугаар, 9011287134 тоот Улсын Бүртгэлийн Гэрчилгээ авсан. Охин компани нь Үнэт Цаасны Зах зээл дээр үйл ажиллагаа эрхлэх 3/97 тоот Тусгай Зөвшөөрлийг 2011 оны 11 дугаар сарын 02-ны өдрийн Санхүүгийн Зохицуулах Хорооны 317 тоот тогтоолын дагуу авсан.

1 Танилцуулга (үргэлжлэл)

Охин компанийн үндсэн үйл ажиллагаа нь:

- Брокерийн үйл ажиллагаа;
- Дилерийн үйлчилгээ;
- Санхүүгийн болон хөрөнгө оруулалтын үйлчилгээ.

2 Банкны үйл ажиллагааны орчин**2.1 Ерөнхий**

Монгол Улсын эдийн засаг нь харьцангуй өндөр инфляцийн болон хүүгийн түвшинтэй, бусад гадаадын улс орнуудад чөлөөтэй хөрвөх чадваргүй үндэсний мөнгөн тэмдэгттэй зэрэг хөгжиж буй зах зээлийн шинж чанарыг агуулж байна. Олон улсын хөрөнгө оруулагчдын хувьд Монгол Улс нь хөгжих боломжтой орон гэж харагдаж байна.

2010, 2011 онуудад тогтмол өсөлттэй байсан дотоодын эдийн засагт 2012 болон 2013 онд дэлхийн зах зээл дээрх түүхий эдийн үнийн уналт болон БНХАУ-ын эдийн засгийн удаашрал, 2012 онд Гадаадын хөрөнгө оруулалтын тухай хуульд орсон нэмэлт өөрчлөлтөөс үүдэн гадны хөрөнгө оруулалт буурсан зэрэгтэй уялдан эдийн засгийн хөгжил саарах хандлага илэрч байна. Дээрх эдийн засгийн удаашралт 2014 онд үргэлжилж үүний үр дүнд 2014 оны 7 дугаар сард Мүүди'с зэрэглэл тогтоох агентлаг Монгол Улсын зэрэглэлийг B1-ээс B2 болгон бууруулж, улмаар томоохон хэмжээний арилжааны банкуудын зэрэглэлийг мөн B1-ээс B2 болон B3 болгон бууруулсан. 2014 оны сүүлийн улирал болон 2015 оны эхний улирлуудад дэлхийн зах зээл дээрх түүхий эдийн үнийн огцом уналт болон БНХАУ-ын эдийн засгийн үргэлжилсэн удаашрал нь Монгол Улсын эдийн засагт муугаар нөлөөлсөөр байна.

2013 оны 10 дугаар сарын 03-нд Улсын Их Хурал Хөрөнгө оруулалтын тухай хууль болон Хөрөнгө оруулалтын хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийг баталсан ба эдгээр хууль нь 2013 оны 11 дүгээр сарын 01-нээс хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхэлсэн. Энэ хууль батлагдсанаар Гадаадын хөрөнгө оруулалтын тухай хууль болон Стратегийн ач холбогдолтой салбарт үйл ажиллагаа явуулж буй аж ахуйн нэгжид гадаадын хөрөнгө оруулалтыг зохицуулах тухай хууль тус тус хүчингүй болсон. Хөрөнгө оруулалтын хуулийн зорилго нь Монгол дахь хөрөнгө оруулагчдын хууль ёсны эрх, ашиг сонирхлыг хамгаалах, хөрөнгө оруулалтын хууль эрх зүйн баталгааг гаргах, хөрөнгө оруулалтыг дэмжих, татварын орчныг тогтворжуулах, төрийн байгууллагын эрх хэмжээ болон хөрөнгө оруулагчдын эрх, үүргийг тодорхойлох болон хөрөнгө оруулалттай холбоотой бусад харилцааг зохицуулахад оршино.

Монгол Улсын хувьд байгалийн баялагаа оновчтой байдлаар ашиглан эдийн засгаа бодитоор өргөжүүлэх нь томоохон шалгуур болоод байгаа. Оновчтой байдлаар байгалийн баялагаа ашиглах нь зөвхөн иргэдийн ахуй амьдралыг сайжруулахаас гадна Монгол Улсын эдийн засаг болон хөрөнгө оруулагчдын бизнесийн орчинг сайжруулах ашиг тустай. Монгол Улсын засгийн газрын зүгээс төсвийн байгууллагуудын нягтлан бодох бүртгэл болон санхүүгийн тайлагналыг нээлттэй болгох, зардлыг бууруулах, технологийн дэвшлийг үйл ажиллагаанд нэвтрүүлэх, ажилчдын бүтээмжийг дээшлүүлэх, мөн үндэсний үйлдвэрлэгчдийн бүтээгдэхүүнийг дэлхийн түвшинд өрсөлдөх чадварыг сайжруулах зэрэг олон шинэчлэлийг хийхээр ажиллаж байна. Мөн засгийн газрын зүгээс бизнесийн орчныг сайжруулах, гадаадын шууд хөрөнгө оруулалтыг дэмжих зэрэг ажлуудыг хийж байна.

Засгийн газрын зүгээс эдийн засгийг тогтворжуулахын тулд баримтлах бодлого нь тодорхойгүй байгаа боловч Монгол Улсын цаашдын эдийн засгийн өсөлт нь мөнгөний болон төсвийн бодлогын үр ашигтай байдлаас ихээхэн хамаарна. 2015 онд Монголбанкны Мөнгөний бодлогын үндсэн зорилт нь гадаад худалдааны эргэлтийг тэнцвэржүүлэх, инфляцийг бууруулах болон тогтвортой түвшинд хадгалах, эдийн засгийн тогтвортой байдлыг бэхжүүлэх, эдийн засгийг дунд болон урт хугацаанд тэнцвэртэй бөгөөд тогтвортой өсөх орчинг бүрдүүлэхэд чиглэнэ.

Хууль зүйн, татвар болон зохицуулагч журмын хувьд үе үе өөрчлөлтүүд хийгдэж, үргэлжлүүлэн сайжруулалт хийгдсээр байна. Монгол Улсын татварын болон бусад хууль тогтоомжууд нь өөр хоорондоо зөрүүтэйгээр тайлбарлагдах, ойр ойрхон өөрчлөгдөх хандлагатай байдаг (Тодруулга 35-г харна уу). Монголын эдийн засгийн ирээдүйн хөгжил нь дэлхийн зах зээл дээр түүхий эдийн үнийн цаашдын өсөлт болон БНХАУ-ын эрэлт хэрэгцээ, мөн Засгийн газраас эдийн засаг, санхүү, мөнгөний бодлогын чиглэлээр хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүдийн үр өгөөж болоод татвар, эрх зүй, улс төрийн өөрчлөлт, хөгжилтэй хамааралтай юм.

Дэлхийн болон бусад улс орнуудын санхүүгийн зах зээлийн тодорхойгүй бөгөөд тогтворгүй байдал, дэлхийн зах зээл дээрх түүхий эдийн үнийн уналт, БНХАУ-ын эдийн засгийн өсөлтийн удаашрал болон бусад томоохон эрсдэл бүхий хүчин зүйлс нь Монгол улсын санхүүгийн болон бизнесийн секторт сөрөг нөлөө үзүүлж болзошгүй

юм. Харилцагчдад олгосон зээл болон бусад санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын санг нягтлан бодох бүртгэлийн холбогдох стандартуудын шаардлагын дагуу "учирсан алдагдлын" загварыг ашиглан тодорхойлдог. Уг стандартууд нь өмнөх үед болсон үйл явдлаас үүссэн авлагын үнэ цэнийн бууралтын санг хүлээн зөвшөөрөхийг шаардаж, ирээдүйн үйл явдлаас үүсч болзошгүй үнэ цэнийн бууралтыг хүлээн зөвшөөрөхийг хориглодог. Ирээдүйд болох үйл явдал гэдэгт эдийн засгийн нөхцөл байдалд гарах өөрчлөлт хамаарна. Ирээдүйн үйл явдлаас үүсч болзошгүй үнэ цэнийн бууралт хэдий өндөр магадлалтай байлаа ч ирээдүйн үйл явдлаас үүссэн үнэ цэнийн бууралтын гарзыг хүлээн зөвшөөрдөггүй. Тиймээс, санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын гарз нь байгуулсан нөөцийн түвшингээс нилээд өөр байж болох юм.

Удирдлага нь Монголын эдийн засагт нөлөө үзүүлж болох ирээдүйн бүх үйл явдлыг урьдчилан харах боломжгүй бөгөөд улмаар тэдгээр нь Банкны ирээдүйн санхүүгийн байдалд хэрхэн нөлөөлж болохыг таамаглах бололцоогүй билээ. Хэдий тийм боловч удирдлага нь Банкны бизнесийн тогтвортой хөгжлийг дэмжихэд шаардагдах бүхий л арга хэмжээг авч хэрэгжүүлж байгаа гэдэгт итгэлтэй байна.

2.2 Инфляци

Монгол улсын эдийн засагт харьцангуй өндөр инфляцийн түвшин үргэлжилсээр байна. Сүүлийн зургаан жилийн инфляцийн индексүүдийг доорх хүснэгтэнд харуулав:

Дуусгавар болсон жилүүд	Хугацаан дахь инфляци
2014 оны 12 сарын 31	11.00%
2013 оны 12 сарын 31	12.50%
2012 оны 12 сарын 31	14.00%
2011 оны 12 сарын 31	10.20%
2010 оны 12 сарын 31	13.00%
2009 оны 12 сарын 31	4.20%

2.3 Валютын арилжаа

Гол гадаад валют болох Ам.доллар болон Евро зэрэг нь Монгол Улсын ихэнх бизнесийн төлбөр тооцоонд ашиглагдаж, суурь эдийн засагт чухал үүрэг гүйцэтгэдэг. Доорх хүснэгт нь Монгол Улсын Төв банкнаас зарласан Ам.доллар болон Еврогийн Төгрөгтэй харьцах ханшийг харуулав:

Огноо	Ам.доллар	Евро
2014 оны 12 сарын 31	1,885.60	2,293.36
2013 оны 12 сарын 31	1,654.10	2,275.63
2012 оны 12 сарын 31	1,392.10	1,835.83
2011 оны 12 сарын 31	1,396.37	1,806.76
2010 оны 12 сарын 31	1,256.47	1,662.31
2009 оны 12 сарын 31	1,442.84	2,071.34

3 Тайлан бэлтгэх үндэслэл**3.1 Ерөнхий зарчмууд**

Эдгээр Группийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангууд болон Банкны тусдаа санхүүгийн тайлангууд нь Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандартууд ("СТОУС")-ын дагуу, санхүүгийн хэрэглүүрүүдийг анх бодит үнэ цэнээр нь хүлээн зөвшөөрөх, мөн борлуулахад бэлэн санхүүгийн хөрөнгийг дахин үнэлэн бүртгэхээс бусад тохиолдолд түүхэн өртгөөр бүртгэх тогтсон зарчмыг баримтлан бэлтгэгдсэн.

Групп болон Банк нь Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу нягтлан бодох бүртгэлээ хөтөлдөг. Эдгээр нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангууд нь СТОУС-тай бүх материаллаг зүйлсийн хувьд нийцсэн нягтлан бодох бүртгэлийн суурийн дагуу бэлтгэгдсэн. Эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэхэд ашигласан нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогуудыг тодруулга 4-т толилуулав.

Монгол банкны тайлан бэлтгэх журмын дагуу эдгээр нэгтгэсэн болон тусдаа санхүүгийн тайлангуудийн тодруулгууд нь Групп болон Банкны хөрөнгө, өр төлбөр, эзэмшигчдийн өмч, орлого болон зардлын дүн болон бусад тодруулгуудыг багтаасан болно. Групп болон Банкны дүнгүүд өөр тохиолдолд, Группийн санхүүгийн байдал болон ажил гүйлгээ нь холбогдох тодруулгуудад тусгагдсан болно.

3.2 Гүйлгээний болон тайлагналын валют

Группийн үйл ажиллагааны валют нь түүний үйл ажиллагаа явуулж буй эдийн засгийн үндсэн орчны валют байна. Банкны болон түүний охин компанийн үйл ажиллагааны болон тайлагналын валют нь Монгол Улсын үндэсний мөнгөн тэмдэгт болох Монгол төгрөг юм. Эдгээр нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангууд нь Группийн гүйлгээний болон тайлагналын валют болох Монгол төгрөгөөр илэрхийлэгдсэн ба өөрөөр тусгайлан зааснаас бусад тохиолдолд бүх үзүүлэлтүүдийг мянганчлан илэрхийлсэн.

3.3 НББ-ийн Бодлогыг Хэрэгжүүлэхэд Ашиглагдсан Шийдвэрлэх Тооцоолол ба Үнэлэлтүүд

Санхүүгийн тайланг бэлтгэх нь санхүүгийн тайлан бэлтгэсэн өдрөөр тайлагнасан болон дараагийн санхүүгийн санхүүгийн жилийн хөрөнгө, өр төлбөрийн дүн, болзошгүй хөрөнгө, өр төлбөрийн нэмэлт тодруулга, тайлант хугацааны орлого болон зардлын тайлагнасан дүнд нөлөөлөх тооцоолол болон таамаглалыг шаарддаг. Удирдлагын туршлага болон ирээдүйн үйл явдлын талаарх тухайн нөхцөл байдалд зохистой гэж үзсэн хүлээлт зэрэг бусад хүчин зүйлүүдэд чухал тооцоолол дүгнэлтүүд нь байнга дахин хянагдаж байдаг.

Удирдлага нь мөн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогоо хэрэгжүүлэхдээ тооцооллоос гадна тодорхой дүгнэлт хийдэг. Нэгтгэсэн Санхүүгийн тайланд хүлээн зөвшөөрөгдсөн дүнгүүдэд хамгийн мэдэгдэхүйц нөлөө үзүүлэх үнэлэлтүүд болон дараагийн санхүүгийн жилийн хөрөнгө, өр төлбөрийн бүртгэлийн дүнгүүдэд мэдэгдэхүйц тохируулга хийх шаардлага үүсгэж болох тооцоолуудад дараах зүйлс хамаарна. Үүнд:

(i) Зээл болон урьдчилгааны үнэ цэнэ бууралтын гарз

Банк зээлийн багцын үнэ цэнэ бууралтыг тогтмол эргэн шалгадаг. Үнэ цэнэ бууралтын гарзыг тайлант жилийн орлого, зарлагад хүлээн зөвшөөрөх эсэхийг тодорхойлохдоо Банк зээлийн багц доторх дан ганц зээлийн хувьд үнэ цэнийн бууралт үүссэн эсэхийг тодорхойлохын өмнө, тухайн багцын ирээдүйд орж ирэхээр тооцоолсон мөнгөн урсгал хэмжихүйц хэмжээгээр буурсны шинж тэмдэг илэрснийг харуулсан нээлттэй мэдээлэл байгаа эсэх талаар шийдвэр гаргадаг. Энэ нотолгоонд бүлэг доторх зээлдэгчдийн төлбөр төлөх байдалд, мөн тухайн бүлэг доторх хөрөнгийн нөхөн төлөгдөх байдалтай уялдаа холбоотой дотоодын болон орон нутгийн эдийн засгийн нөхцөл байдалд сөргөөр нөлөөлөх өөрчлөлтүүдийн талаарх нээлттэй олдох мэдээлэл орсон байж болно. Удирдлага нь ирээдүйн мөнгөн урсгалыг товллохдоо ижил төрлийн зээлийн эрсдлийн шинж чанартай хөрөнгийн зүйлүүдийн хувьд хохирол учирсан түүхэн мэдээлэл, мөн багц доторхи хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын талаарх бодит нотолгоон дээр үндэслэн тооцоолол хийдэг. Тооцоолсон байсан гарзыг бодитоор үүссэн гарзын хэмжээтэй ойртуулах үүднээс ирээдүйн мөнгөн урсгалын хэмжээ болон цаг хугацааг тооцоолоход ашигласан аргачлал болон үндэслэлүүдийг тогтмол эргэн хянадаг.

Бодитоор үүсэх гарзын хэмжээг тооцоолсон гарзын хэмжээнээс 20 хувиар ихэсгэх буюу бууруулахад зээлийн үнэ цэнийн бууралтын гарз 15,396,332 мянган төгрөгөөр (2013: 11,511,011 мянган төгрөгөөр) ихсэх буюу буурна. Өндөр дүнтэй тусгай зээлүүдийн үнэ цэнийн бууралтын гарзыг тухайн зээл бүрийн аливаа эргэн төлөлт болон зээлийн барьцаа хөрөнгийг борлуулснаас орж ирэх мөнгөн урсгал зэргийг харгалзан үзэж ирээдүйн мөнгөн урсгалыг хямдруулсан дүнд үндэслэн тооцоолно.

(ii) Барилга байгууламж болон хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийн дахин үнэлгээ

2013 оноос өмнө Групп нь барилга байгууламж болон хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийг хуримтлагдсан элэгдлийг хассан дүнгээр өртгөөр нь бүртгэдэг байсан. Тодруулга 4, 14 болон 18-д

үзүүлсний дагуу, Групп нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогоо 2013 онд өөрчилж барилга байгууламжид дахин үнэлгээний загвар, хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийг хэмжих бодит үнэ цэнийн аргыг ашиглах болсон. Удирдлага нь 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө болон газар, барилга зэргийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлохын тулд тусгай үнэлгээний мэргэжилтэнг хөлсөлж ажиллуулсан. Барилга байгууламж, хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийг үнэлсэн тус мэргэжилтний ашигласан суурь нь харьцуулагдах зах зээлийн мэдээлэлд үндэслэсэн хөрөнгийн зах зээлийн үнэ цэнэ юм. 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаарх Группийн нийт барилга байгууламж болон хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг тооцоолохдоо идэвхтэй зах зээл дээрх зах зээлийн үнийг ашигласан бөгөөд дэлгэрэнгүй мэдээллийг тодруулга 14 болон 18-с үзнэ үү.

2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаарх Монгол улсын үл хөдлөх хөрөнгийн зах зээлийн нөхцөл байдал болон Группийн барилга байгууламж болон хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ цэнэд нөлөөлж болохуйц нээлттэй мэдээлэл дээр үндэслэн (тодруулга 2) удирдлагын зүгээс 2014 оны 12 дугаар сарын 31 болон 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний хооронд Группийн үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ цэнэд ямар нэгэн мэдэгдэхүйц том өөрчлөлт байхгүй гэж үзсэн. Мөн түүнчлэн 2014 онд хийсэн үл хөдлөх хөрөнгийн томоохон худалдан авалтууд нь шударга зах зээлийн шинжтэй буюу тухайн үеийн зах зээлийн үнээр хийгдсэн.

Хэрэв барилга байгууламжийн дундаж үнэлгээг одоогийн дансны үнээс 10 хувиар ихэсгэвэл 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар нийт барилга байгууламж болон түүний дахин үнэлгээний нөөцийн дансны үнэ ойролцоо дүнгээр 5,992,900 мянган төгрөгөөр өснө (2013.12.31: 2,217,549 мянган төгрөгөөр). Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийн үнийн өөрчилөлтийн нөлөө нь материаллаг бус байх магадлалтай байна.

(iii) Шүүхийн нэхэмжлэл болон бусад болзошгүй өр төлбөрүүд

Групп нь хүлээгдэж байгаа маргааныг шүүхээр эсвэл төлбөр тооцоонд хамаарах бусад өрийн үлдэгдлийн нэхэмжлэлийг харилцан тохиролцоо, зуучлал, арбитрын эсвэл төрийн хуулийн зохицуулалтаар шийдвэрлүүлэхтэй холбоотойгоор болзошгүй өр төлбөр төлөх эрсдэл болон түүнд зориулсан аливаа санг хэмжиж, хүлээн зөвшөөрөхдөө үнэлгээ хийдэг. Хүлээгдэж байгаа нэхэмжлэл нь амжилттай болох эсвэл хариуцлага хүлээх магадлалыг үнэлэх болон эцсийн төлбөр тооцоо хийгдэх боломжит тоон хэмжээг тодорхойлоход мэргэжлийн шийдэл гаргах шаардлагатай болдог. Мөн Монгол Улсын татварын, валютын болон гаалийн зохицуулалттай холбоотой хууль тогтоомжууд нь өөр хоорондоо зөрүүтэйгээр тайлбарлагдах хандлагатай байдаг (Тодруулга 35-ийг харна уу).

Үнэлгээний үйл явц дах уламжлалт тодорхой бус байдлаас үүдэн бодит алдагдал тооцоолсон сангаас зөрүүтэй байж болно. Хэмжилт нь дотоодын мэргэжилтнүүдийн эсвэл гадны зөвлөгчийн тусламжтайгаар бий болсон шинэ мэдээлэл ирэх болгонд өөрчлөгдөж болно. Тооцоолол дахь өөрчлөлт нь ирээдүйн үйл ажиллагааны үр дүнд томоохон нөлөө үзүүлэх магадлалтай байдаг. Тодруулга 35 дээр дурьдсанчлан Банкны удирдлагын зүгээс нээлттэй байгаа мэдээлэл дээр үндэслэн энэхүү санхүүгийн тайлангийн батлагдсан өдрийн байдлаар Банк нь ямар нэгэн шүүхийн нэхэмжлэл ирсэн тохиолдолд өөрийгөө хамгаалж чадах буюу том хэмжээний хохирол үзэх магадлал маш бага гэж үзэж байгаа. Банкны удирдлага нь холбогдох хууль тогтоомжийг тайлбарлан хэрэгжүүлсэн байдлаа зохистой бөгөөд Банкны татварын болон бусад хууль тогтоомжийн талаарх байр суурь тогтвортой гэж үзэж байгаа.

(iv) Засгийн Газар, Монгол Банк, төрийн байгууллага болон олон улсын санхүүгийн байгууллагуудаас зээлээр авсан эх үүсвэр

Банк нь Монгол Улсын Засгийн Газар (Монгол Улсын Хөгжлийн Банк, Монгол банк г.м), төрийн байгууллага болон олон улсын санхүүгийн байгууллагуудаас урт хугацаат санхүүжилтийг тэдгээрийн хэвийн үед зээлүүлдэг зээлийн хүүтэй ижил хүүгээр авдаг бөгөөд тус зээлийн хүү нь Банк бусад зээлдүүлэгчдээс авдаг зээлийн хүүгээс доогуур байж болзошгүй. Ийм санхүүжилтийн улмаас Банк эдгээр эх үүсвэрүүдийг зээлдүүлэгчийн тодорхойлсон зорилтот харилцагч нарт ашигтай нөхцөлтэйгөөр зээлүүлэх боломжтой юм. Удирдлага эдгээр хэрэглүүрүүдийн анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн үед олз, гарз үүссэн эсэхийг авч үзсэн. Уг ажил гүйлгээнүүд нь холбоогүй этгээдүүдтэй хийгддэг тул удирдлагын үнэлэлтээр эдгээр эх үүсвэрүүд болон холбогдох зээл олголтууд нь зах зээлийн үнээр хийгдсэн бөгөөд эдгээрийг анх хүлээн зөвшөөрөхөд олз, гарз үүсэхгүй гэж үзсэн. Уг үнэлэлтийг хийхдээ удирдлага эдгээр хэрэглүүрүүд нь тусгай зах зээл (тусгай сегмент г.м) болдог гэж үзэж байгаа. Мөн түүнчлэн дээрх удирдлагын үнэлэмжид Засгийн газрын санаачлагаар Монгол Банкны Үнэ Тогтворжуулах Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлж буй 4 хувийн хүүтэй эх үүсвэртэй, харилцагчид 8 хувийн хүүтэй олгогдож буй Ипотекийн орон сууцны зээлийн хөтөлбөр хамрагдаж байна.

Засгийн Газар, Монгол Банк, төрийн байгууллага болон олон улсын санхүүгийн байгууллагуудаас зээлээр авсан эх үүсвэрүүд нь 2014 оны 12 сарын 31-ний өдрийн байдлаар 1,011,499,028 мянган төгрөг (2013.12.31: 1,032,319,221 мянган төгрөг)-ийн дүнтэй байсан. Энэ талаарх мэдээллийг тодруулга 22-т толилуулсан.

3 Тайлан бэлтгэх үндэслэл (үргэлжлэл)**3.3 НББ-ийн Бодлогыг Хэрэгжүүлэхэд Ашиглагдсан Шийдвэрлэх Тооцоолол ба Үнэлэлтүүд (үргэлжлэл)****(iv) Засгийн Газар, Монгол Банк, төрийн байгууллага болон олон улсын санхүүгийн байгууллагуудаас зээлээр авсан эх үүсвэр (үргэлжлэл)**

Тодруулга 22-т заасны дагуу барилгын салбарыг санхүүжүүлэх хөтөлбөрийн хүрээнд авсан эх үүсвэрийг Банк нь тодорхой шаардлагыг хангасан (орон сууцны зориулалттай барилга барьж буй, Монголбанкны шаардлагыг хангасан) зээлдэгч нарт зээл олгох замаар ашиглах юм. Энэхүү хөтөлбөрийн хүрээнд олгох зээлийн хүүг Банк тогтоох эрхтэй бөгөөд холбогдох зээлийн хүү нь барилгын зээлийн зах зээлийн хүүгээс их зөрүүгүй байхаар тогтооно. Өөрөөр хэлбэл Банкны өөр эх үүсвэр ашиглан олгосон бусад зээлийн хүүтэй ойролцоо байна. Тиймээс тусгай нөхцөлүүд хангагдсан тул (зээл олгох тусгай урьтал нөхцөл, буцаан төлөх болон ашиглаагүй эх үүсвэрт хамгийн өндөр хүү төлөх шаардлага, Засгийн газрын зуучлагчийн үүргийг Монголбанк гүйцэтгэж буй гэх мэт) НББОУС 20-ын дагуу энэхүү зээл нь засгийн газрын хөнгөлөлтийн нөхцөлийг хангаж байна. Төгрөгийн зах зээлийн хүүгийн хамгийн оновчтой харьцуулалт нь Монголбанкны бодлогын 10.5 хувийн хүү гэж Удирдлага үзсэн. 2014 оны 12 дугаар сарын 31 болон 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх засгийн газрын төслийн эх үүсвэрийн үлдэгдэл дүнг тодруулга 22-т толилуулсан.

(v) Монголын ипотекийн корпораци (МИК)-ийн орон сууцны зээлээр баталгаажсан үнэт цаас (ипотекийн зээлийн багцыг үнэт цаасжуулах ажил гүйлгээ)

2013 болон 2014 онд Банк нь 3 удаагийн МИК-ийн орон сууцны зээлээр баталгаажсан үнэт цаасны хэлцэлд оролцсон. Банк нь 8%-ийн хүүтэй зээлийн багцыг Монголын Ипотекийн Корпорацийн 100 хувийн эзэмшлийн компани болох МИК ТЗК1, МИК ТЗК2, болон МИК ТЗК3 тусгай зориулалтын компанид зарж, 4.5%-ийн хүүтэй, давуу эрхтэй ипотекийн зээлээр баталгаажсан бонд мөн 10.5%-ийн хүүтэй, энгийн ипотекийн зээлээр баталгаажсан бонд хүлээн авсан. МИК, тусгай зориулалтын компанийн худалдан авсан зээлийн багц нь буцаах нөхцөлгүй. Давуу эрхтэй үнэт цаасны үндсэн төлбөр хийгдсэн тохиолдолд хоёрдогч үнэт цаасны үндсэн төлбөрийг авах боломжтой ба давуу эрхтэй үнэт цаас эзэмшигчид нь төлбөрийн хувьд давуу эрхтэй.

Банк нь зарагдсан зээл тус бүрийн хувьд Үйлчилгээ үзүүлэгчийн үүргийг гүйцэтгэх ба үйлчилгээний шимтгэлд цуглуулсан төлбөрөөс 2.5 хувийн шимтгэл авна. МИК-д үлдсэн цэвэр хөрөнгө нь (хэрэв байгаа бол) МИК-ийн хувьцаа эзэмшигчдэд очно. Түүнчлэн, МИК-ийн цэвэр хөрөнгө нь дутсан тохиолдолд үүнийг давуу болон хоёрдогч үнэт цаас эзэмшигчид МИК-д буцаах нөхцөлгүйгээр хариуцна (төлбөр болон давуу эрхийн хувьтай тэнцүү хэмжээгээр). Энэхүү гэрээний дагуу Банкны эзэмшиж буй давуу эрхтэй үнэт цаас нь Монголбанкнаас анх 8 хувийн хүүтэй орон сууцны зээлийг санхүүжүүлэх зорилгоор авсан 4 хувийн хүүтэй эх үүсвэрийг буцаан төлөхөд ашиглагдана.

Эдгээр зээлүүд нь НББОУС 39-ийн 36-д заасан данснаас хасах шаардлагыг хангасан эсэхийг Удирдлага үнэлж үзсэн. Мөнгөн хөрөнгийн эрхийн хугацаа дуусаагүй байгаа боловч эдгээр 8 хувийн Орон сууцны зээлийн хөрөнгийн мөнгөн урсгалыг хүлээн авах эрхээ шилжүүлснээр бүх эрсдэл өгөөжийг давхар шилжүүлсэн гэж Удирдлага үзсэн. Ингэснээр банкуудаас шилжсэн зээлийн нийт багцын эрсдэл нь өөр өөр зээлдэгч, үүрэг хүлээгч болон орон сууцны байршилд зарсан зээлийн эрсдэлээс материаллаг ялгаатай байх байдлыг авч үзсэн. Мөн эдгээр хэрэглүүрийг анх хүлээн зөвшөөрөхөд ашиг алдагдал үүсэх эсэхийг тооцсон.

Эдгээр хэлцлийг зах зээл дээр оролцогчид сайн дураараа хийсэн ба уг хэрэглүүрүүд нь зах зээлийн хүүтэй тул ашиг алдагдлыг анх хүлээн зөвшөөрөх шаардлагагүй гэж Удирдлага үзсэн. Түүнчлэн шийдвэр гаргахдаа Удирдлага нь эдгээр хэрэглүүр нь зах зээлийн тусдаа сегмент (тусдаа зах зээл) болохыг бодолцож үзсэн.

(vi) Хөрөнгө оруулалтын сан (ХОС)-д оруулсан хөрөнгө оруулалт

Тодруулга 12-д заасны дагуу 2014 оны 12 сарын сүүлээр Банк нь Монгол Улсад байгуулагдсан анхны хөрөнгө оруулалтын санд хөрөнгө оруулалт хийсэн. Ингэснээр 2014 оны 12 сарын 31-ний байдлаар тухайн хөрөнгө оруулалтын сангийн нэгжийн 10 хувийг Банк эзэмшиж, үлдсэн нэгжийн 90 хувь нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн батлагдсан өдрийн байдлаар бусад худалдагдаагүй байсан. Удирдлагын зүгээс Банк нь тус хөрөнгө оруулалтын санг удирдах эрхгүй ба үйл ажиллагааны чиглэлд нөлөөлж чадахгүй гэж үзсэн тул уг хөрөнгө оруулалтыг НББОУС 39-д заасны дагуу борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалт гэж ангилсан. Энэхүү дүгнэлтэд хүрэхийн тулд удирдлага нь доорх зүйлсийг авч үзсэн:

- 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар тухайн хөрөнгө оруулалтын сан нь Банкинд хамааралгүй удирдлагын багтай бөгөөд Банкны эзэд болон удирдлагын зүгээс уг ХОС-н удирдлагыг өөрчлөх ямар нэгэн эрхгүй
- Хөрөнгө оруулалтын сангийн удирдлагын зүгээс үлдэгдэл нэгжийн 90 хувьд хөрөнгө оруулагчийг идэвхтэй хайж байгаа бөгөөд хэрэв тухайн нэгжид хөрөнгө оруулагч олдохгүй тохиолдолд ХОС үйл ажиллагаагаа явуулж чадахгүйд хүрэх магадлалтай.
- Түүнчлэн холбогдох хуулийн болон гэрээний хүрээнд Голомт Банк болон бусад хөрөнгө оруулагчид ХОС-н удирдах компанийн үйл ажиллагаа, шийдвэр гаргалт болон хараат бус байдалд нөлөөлөх хориглогдсон

- Голомт Банк нь хамгийн ихдээ өөрийн оруулсан хөрөнгө оруулалтыг алдаж болох ба бусад хөрөнгө оруулагчдын алдагдлыг үүрэх ямар нэгэн үүрэг байхгүй. Ашиг өгөөжийн хувьд Банк нь зөвхөн өөрийн оруулсан хөрөнгө оруулалтад хамаарах хэсгийн хүртэх ба бусад хөрөнгө оруулагчдын хийсэн хөрөнгө оруулалттай холбоотой аливаа урамшууллаас хүртэх эрхгүй.
- Банк нь тухайн ХОС-н хөрөнгө оруулалтын шийдвэрт оролцохгүй бөгөөд удирдлагын компани бие даан бусад төрлийн хөрөнгө оруулалтыг хийх шийдвэр гаргана.

(vii) Тасралтгүй байх зарчим

Эдгээр санхүүгийн тайлангууд нь Монгол Улсын бизнесийн орчны нөлөөлөл Группийн үйл ажиллагаа болон санхүүгийн байдалд нөлөөлөх Группийн удирдлагын өнөөгийн үнэлгээг тусгасан. Монгол Улсын эдийн засгийн ирээдүйн хандлага нь Засгийн газрын авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээ болон улс төр зохицуулалтын хөгжлөөс шууд хамаарна. Энэ нь Группийн хяналтаас гадуур юм. Эдгээр хүчин зүйлс нь ирээдүйд Группийн санхүүгийн байдалд хэрхэн нөлөөлөхийг Группийн удирдлагууд таамаглаж чадахгүй юм.

Эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэхдээ тасралтгүй байх зарчмыг баримталсан. Группийн төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадвар болон хөрвөх чадварын эрсдлийн менежментийг Тодруулга 33-аас үзнэ үү.

Хөрвөх чадварын эрсдлээ цаг алдалгүй удирдахын тулд Групп нь Группийн хөрвөх чадварын түвшинд нөлөө үзүүлж болох гадаад хүчин зүйлсийг тогтмол хянаж, мөнгөн урсгалаа төлөвлөдөг. Хөрвөх чадварын дунд болон урт хугацааны эрсдлийг удирдахдаа хөрөнгө болон өр төлбөрийн дуусгавар болох хугацааны зөрүүтэй байдлыг шинжилдэг. Эрсдэлд өртөх магадлалыг бууруулахын тулд Групп хөрвөх чадварын зөрүүний хязгаар тогтоодог бөгөөд энэхүү тогтоосон хязгаарыг гадаад болон дотоод орчны өөрчлөлттэй уялдуулан тогтмол хугацаагаар шалгадаг.

Хөрвөх чадварын шаардлагатай түвшинг хадгалахын тулд Групп болон Банк нь Монгол Банкнаас болон банк хоорондын зах зээл дээрээс эх үүсвэр татах боломжтой. Хөрвөх чадварын эх үүсвэрийг төрөлжүүлэх нь Группийг ямар нэг эх үүсвэрээс хараат байх эрсдлийг хамгийн бага түвшин хүртэл бууруулж өр төлбөрөө бүрэн барагдуулах боломжийг олгодог. Группийн хуримтлуулсан өнөөгийн хөрвөх чадварын байдал болон нэмэлт санхүүжилт бий болгох боломжит эх үүсвэр зэрэг нь Группийг урт хугацааны турш үйл ажиллагаагаа тасралтгүй явуулах боломжийг олгодог. Өнгөрсөн үеийн түүхээс үндэслэн харахад харилцагчийн харилцах болон хадгаламж нь банкны тогтвортой, урт хугацааны эх үүсвэрийг бүрдүүлж буй томоохон хэсэг юм. Тодруулга 33-аас дэлгэрэнгүйг харна уу. Мөн Банк нь ойрын ирээдүйд тогтвортой үйл ажиллагаагаа явуулна гэж дүгнэхэд Удирдлагын зүгээс Банк нь хангалттай хэмжээний өөрийн хөрөнгөтэй (Тодруулга 34), толгой компаниас авсан нэг сарын дотор хөрвөх чадвартай томоохон хэмжээний санхүүгийн хөрөнгө болох хоёрдогч өглөг, түүний дуусах хугацааг сунгах боломж зэрэг боломжит санхүүжилт болон өөр бусад хүчин зүйлсийг тооцож үзсэн. Тодруулга 33-аас дэлгэрэнгүйг харна уу.

(viii) Ханшийн тэгшитгэлийн зөрүү болон үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн хойшлогдсон татвар

Одоо мөрдөгдөж буй татварын хууль тогтоомж болон холбогдох нэмэлт татварын хууль тогтоомжинд үүсмэл санхүүгийн хэрэглэлийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтөөс үүсэх олз гарзад хойшлогдсон татвар хүлээн зөвшөөрөх талаар тусгаагүй байдаг. Холбогдох татварын хууль нь зөвхөн ханшийн тэгшитгэлийн олз, гарзын татварыг хэрхэн тооцох талаар тусгасан бөгөөд байгууллагын орлогын албан татварын хуульд зөвхөн хэрэгжсэн ханшийн тэгшитгэлийн олзод татвар ногдуулна, хэрэгжсэн гарзыг татвар ногдуулах орлогоос хасна, хэрэгжээгүй олз, гарзыг хэрэгжих хугацааг хойшлуулж бүртгэнэ хэмээн заасан. Тиймээс орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийн олз гарзыг орлогын тайланд хүлээн зөвшөөртөл татвар төлөхгүй орлого болон татвар ноогдох орлогоос хасахгүй зардал гэж үздэг ба дээрх хэрэгжээгүй олз, гарз нь татварын түр зөрүү үүсгэдэг. 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар хүлээн зөвшөөрсөн цэвэр хойшлогдсон татварын өглөг нь 1,521,619 мянган төгрөг (2013.12.31: 586,256 мянган төгрөг) байна. Дэлгэрэнгүйг тодруулга 30-аас харна уу.

Дээрх шийдвэрийг гаргахдаа Банкны Удирдлага СТОУС-ын үндсэн зарчмууд, тухайн гүйлгээний шинж чанар, дээрх ажил гүйлгээтэй адил төрлийн гүйлгээг татварын хуулиар авч үзсэн байдал (жнь: Гадаад валютын гүйлгээний болон гадаад валютын хөрөнгийн ханшийн тэгшитгэлийн зөрүүтэй холбоотой татварын хууль гэх мэт), мөн татварын байгууллагын сүүлийн үеийн практик, өмнөх татварын шалгалтын дүгнэлт, банкны салбарын ерөнхий татварын практик болон хэрэгжсэн, хэрэгжээгүй татварын олз гарз гэсэн ойлголтыг авч үзэх байдал зэрэг хүчин зүйлсийг тооцож үзсэн. Татварын хууль тогтоомжид деривативын бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтөөс үүссэн хэрэгжээгүй олз, гарзыг татварын зорилгоор хэрхэн авч үзэх талаар тусгайлан заагаагүй болон гадаад валютын ханшийн тэгшитгэлийн олз, гарзыг хэрэгжсэн, хэрэгжээгүйгээр нь ялгах шаардлагыг харгалзан үзсэний үндсэнд удирдлага татварын байгууллага бодит үнэ цэнийн хэрэгжээгүй олзыг татвар ногдох орлого гэж авч үзэж нэмэлт татвар ногдуулах эсвэл Банкыг НББ-ын бодлогоо (Тодруулга 4) эргэн хянах шаардлага тавих эрсдлийг үнэлж дүгнэн, мөн санхүүгийн тайлан гарах өдрөөрх боломжит бүх мэдээлэлд үндэслэн уг эрсдлийг бага гэж дүгнэсэн. Орлогын татварын талаар дэлгэрэнгүйг тодруулга 30-аас, Монгол улсад мөрдөгдөж буй татварын хуулийн тайлбарын тодорхойгүй байдлыг тодруулга 35-аас үзнэ үү.

3 Тайлан бэлтгэх үндэслэл (үргэлжлэл)**(ix) Монгол Банкны журам болон СТОУС-ын зөрүүгээс үүдэлтэй хойшлогдсон татвар**

Банк нь СТОУС-ын дагуу үнэ цэнэ бууралтын сан байгуулахаас гадна Монгол Банкны (Төв Банк) тайлагналын шаардлагын дагуу үнэ цэнэ бууралтын санг Монгол Банк болон Сангийн яамны баталсан Активыг ангилах, Эрсдлийн сан байгуулах журмын дагуу байгуулдаг. Эдгээр журмын дагуу Банк нь харилцагчид олгосон зээл болон урьдчилгааны чанарыг тоо хэмжээний болон чанарын хүчин зүйлс дээр үндэслэн тодорхойлдог. Чанарын хүчин зүйлсд хугацаа хэтэрсэн байдал гэх мэт хугацааны шинжтэй хүчин зүйлс хамаардаг. Харилцагчид олгосон зээл нь дараах байдлаар ангилагддаг: хэвийн, хугацаа хэтэрсэн, мөн чанаргүй гэж. Хэвийн бус, эргэлзээтэй мөн муу зээлийг чанаргүй зээл гэж үздэг. Ангилал бүрт урьдчилж тодорхойлсон хувийн дагуу эрсдлийн санг байгуулдаг. Байгууллагын орлогын албан татварын хуулийн дагуу хэвийн зээл дээр байгуулагдсан үнэ цэнэ бууралтын эрсдлийн сан нь татвар төлөх орлогоос хасагдах зардал гэж үзэхгүй. Харин бусад ангилалын зээлд байгуулсан эрсдлийн санг татвар төлөх орлогоос хасагдах зардал гэж үздэг. Өмнөх жилүүдийн адил 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Банк нь СТОУС-ын дагуу үнэ цэнэ бууралтын эрсдлийн сан байгуулахтай холбогдуулан хэвийн зээлийн эрсдлийн санг тодорхойлсон. Түүнчлэн эдгээр эрсдлийн сангийн зардлыг татвар төлөх орлогоос хасагдахгүй зардал хэмээн тооцсон. Удирдлагын зүгээс эдгээр зардал болон хэвийн зээлийн эрсдлийн сангийн буцаалтын нягтлан бодох бүртгэл болон татварын тооцооллын талаар нарийвчлан үзсэн бөгөөд эдгээр нь түр зуурын татварын зөрүү үүсгэж, улмаар хойшлогдсон татварын авлага болох 808,016 мянган төгрөгийг (2013. 12 . 31: 753,159 мянган төгрөг) санхүүгийн тайланд хүлээн зөвшөөрсөн. Удирдлага нь хэвийн зээлийн эрсдлийн сангийн буцаалтын орлогыг татвар суутгахгүй орлого гэж үзсэн, мөн үүнтэй холбоотой хойшлуулсан татварын авлага нь ирээдүйд төлөгдөнө гэж үзсэн.

Татварын хууль тогтоомжид хэвийн зээлийн сан буцаасантай холбоотой орлогын тухай тусгайлан заагаагүй ба Монголын татварын хуулийг олон янзаар тайлбарладаг зэрэг нөхцөл байдлыг (Тодруулга 32) харгалзан үзвэл Татварын байгууллагаас уг орлогод албан татвар ноогдуулах байр суурьтай хандах магадлалтай тул уг хойшлуулсан татварыг буцаан авах боломжгүй байх магадлалтай гэж үзсэн. Гэхдээ Банкны удирдлагууд энэхүү тайланг бэлтгэх өдрийн байдлаар хойшлогдсон татварын нөлөөллийг бага хэмээн үзэж байна. Мөн дээр дурьдсан Монгол Банкны журмын дагуу 90-ээс дээш хоног хугацаа хэтрэлттэй зээлийн хүүгийн орлого нь ашиг алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрөгдөхгүй ба СТОУС-д уг хүүгийн орлогыг ашиг алдагдалд хүлээн зөвшөөрдөг. Татварын байгууллага нь Монгол Банкны дээрх журмыг татвар суутгах орлого болон татвар төлөх орлогоос хасагдах зардлыг тооцохдоо мөрддөг тул дээрхтэй холбоотой СТОУС-н дагуу санхүүгийн тайланд хүлээн зөвшөөрөгдсөн хүүгийн орлогыг татвар суутгахгүй орлого үзэх буюу энэ нь түр зуурын зөрүүг үүсгэнэ. Энэхүү хүүгийн орлогыг харилцагчаас авсны дараа Монгол Банкны журмын дагуу татвар суутгах орлого гэж үзнэ. Үүнээс үүдэн Банк нь 3,941,902 мянган төгрөгийн (2013.12 . 31: 5,247,586 мянган төгрөг) хойшлогдсон татварын өглөгийг хүлээн зөвшөөрсөн. Удирдлагын зүгээс Татварын байгууллагаас уг хүүгийн орлогод албан татвар ноогдуулах байр суурьтай хандах магадлалтай, эсвэл Группийн татварын бодлогыг буруу гэж үзэн нэмэлт татвар ноогдуулах эрсдэлтэй гэж үзсэн. Гэвч энэхүү тайлант огнооны байдлаар мэдэгдэж буй мэдээлэл, татварын байгууллагын сүүлийн үеийн практик , өмнөх татварын шалгалтын дүгнэлт, банкны салбарын ерөнхий татварын практик дээр үндэслэн Удирдлагын зүгээс дээр дурьдсан эрсдэл нь бага гэж үзсэн.

Орлогын татварын талаар дэлгэрэнгүйг тодруулга 30-аас, Монгол улсад мөрдөгдөж буй татварын хуулийн тайлбарын тодорхойгүй байдлыг тодруулга 35-аас үзнэ үү.

4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд

Банкны болон Группийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэхэд ашигласан нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогуудыг дор толилуулав. Өөрөөр заагаагүй тус бодлогуудыг толилуулж буй бүх тайлант үе бүрт тууштай хэрэгжүүлсэн болно (Тодруулга 5-аас үзнэ үү).

4.1 Нэгтгэл

Охин компани гэж банкны хөрөнгө оруулсан аж ахуйн нэгжийг хэлнэ. Групп нь (i) тухайн аж ахуйн нэгжийн ашигт байдалд мэдэгдэхүйц хэмжээгээр нөлөөлөх үйл ажиллагааг чиглүүлэх эрхтэй тул, (ii) тухайн хөрөнгө оруулсан аж ахуйн нэгжээс ашиг хүртэх эрхтэй тул, мөн түүнчлэн (iii) хөрөнгө оруулагчид хүртээх ашгийн хэмжээг тогтоох эрхтэй тул Групп энэхүү аж ахуйн нэгжийг удирддаг гэж үзнэ. Групп нь өөр аж ахуйн нэгжийг шууд удирддаг эсэхийг тодорхойлоход Группийн эрх мэдлийн хэм хэмжээ болон нөлөөлөхүйц эрх мэдэлтэй эсэхийг авч үздэг. Үүнд санал өгөх эрх зэрэг орно. Нөлөөлөхүйц эрх мэдэл гэж хөрөнгө оруулсан тухайн аж ахуйн нэгжийн бизнесийн үйл ажиллагааны чиглэлийн зайлшгүй шийдвэр гаргах үед хөрөнгө оруулагч нь бие даан шийдвэр гаргах эрхтэй байхыг хэлнэ. Групп нь дийлэнхээс бага саналын эрхийг эзэмшдэг хэр нь тухайн хөрөнгө оруулсан аж ахуйн нэгжээс илүү эрхтэй байж болно. Энэ тохиолдолд хөрөнгө оруулсан тухайн компаниас илүү саналын эрхтэй эсэхийг тодорхойлохдоо өөрийн саналын эрхийг бусад хөрөнгө оруулагчдын саналын эрхийн хэмжээнд харьцуулж тогтооно. Бусад хөрөнгө оруулагчдын хамгаалагдсан эрх (онцгой тохиолдолд үйлчлэх гэх

мэт) нь Группийн хөрөнгө оруулалтаа хийсэн аж ахуйн нэгжийг удирдах эрхийг хааж чадахгүй. Охин компанийн санхүүгийн тайлангийн нэгтгэл нь тухайн компани Группийн шууд удирдлаганд орсон цагаас эхлэх ба шууд удирдлагаас гарсан өдрөөс эхлэн санхүүгийн тайлангийн нэгтгэл зогсоно.

Группийн хооронд хийгдсэн ажил гүйлгээнээс үүссэн хэрэгжээгүй олзыг хасах бөгөөд түүнчлэн буцаан нөхөгдөх хэрэгжээгүй гарзыг мөн хасна. Банк болон түүний охин компаниуд Группийн адилаар нэг ижил нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого баримталдаг.

4.2 Санхүүгийн хөрөнгүүд

Групп нь санхүүгийн хөрөнгүүдээ дараах байдлаар ангилна:

- Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө (Тодруулга 4.4 ба 4.5).
- Бодит үнэ цэнэ нь ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрөгдөх санхүүгийн хөрөнгө (Тодруулга 4.6).
- Зээл ба авлага (Тодруулга 4.7 ба 4.8).
- Дуусах хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас (Тодруулга 4.9).
- Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас (Тодруулга 4.10).

Санхүүгийн хөрөнгийн хэмжилтийн ангиллын талаар тодруулга 38-ийг үзнэ үү.

Групп санхүүгийн хөрөнгүүдийн ангиллыг анхдагч хүлээн зөвшөөрөлтөөр тодорхойлдог. Анхдагч хүлээн зөвшөөрөлтөөрх санхүүгийн хөрөнгүүдийн ангилал нь тэдгээрийг олж эзэмших болсон зорилго болон тэдгээрийн шинж чанараас хамаарна. Санхүүгийн хэрэглүүрүүдийн ангиллаас хамааран тэдгээрийг дор тайлбарласны дагуу бодит үнэ цэнэ эсвэл хорогдуулсан өртгөөр бүртгэлд тусгадаг.

(i) Үндсэн нэр томъёо

Бодит үнэ цэнэ нь зах зээлд оролцогчдын хооронд хөрөнгө худалдах эсвэл өр төлбөр барагдуулах гүйлгээг хэмжилтийн огноогоор зохион байгуулалттай явуулахад авах үнэ юм. Бодит үнэ цэнийн хамгийн тод жишээ бол идэвхтэй зах зээл дээрх үнэ юм. Идэвхтэй зах зээл гэдэг нь хөрөнгө болон өр төлбөрийн хэлцлүүд нь үнийн мэдээллээр тогтмол хангахуйц түвшинд явагддаг зах зээлийг хэлнэ.

Идэвхтэй зах зээлд арилжаалагдаж буй санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийг хэмжихдээ тухайн хөрөнгө болон өр төлбөрийн заасан үнэ болон тухайн байгууллагын эзэмшиж буй хэмжээний үр дүнгээр тооцдог. Үүнийг зах зээлийн ердийн өдөр тутмын арилжааны хэмжээ нь эзэмшиж буй дүнгийн түвшинд хүрэхгүй бөгөөд позицйг нэг арилжаагаар зарах захиалга өгсөнөөр заасан үнэнд нөлөөлөх нөхцөл үүсгэсэн байлаа ч үүнийг ашиглах боломжтой.

Идэвхтэй зах зээлд арилжаалагддаггүй санхүүгийн үүсмэл хэрэглүүр болон бусад санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн багцыг хэмжихдээ бүлэг санхүүгийн хөрөнгө болон санхүүгийн өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг ашиглана. Ингэхдээ тодорхойлох өдрийн байдлаар зах зээлд оролцогч нарын хооронд тухайлсан эрсдэлийн дүнгийн хувьд цэвэр урт позицйг (өөрөөр хэлбэл хөрөнгө) зарахад хүлээн авах үнэ эсвэл цэвэр богино позицйг (өөрөөр хэлбэл хөрөнгө) шилжүүлэхэд төлөх үнэнд суурилна. Энэ нь давтагдах байдлаар бодит үнэ цэнээр бүртгэгдсэн хөрөнгийн хувьд хамааралтай ба Банк (а) Санхүүгийн хөрөнгө эсвэл санхүүгийн өр төлбөрийг зах зээлийн тодорхой эрсдэлийн хувьд эсхүл байгууллагын баримтжуулсан эрсдэлийн удирдлага болон хөрөнгө оруулалтын стратегийн дагуу тодорхой талын зээлийн эрсдэлийн хувьд удирддаг бол (б) Хөрөнгө болон өр төлбөрийн мэдээллийг гол удирдлагад мэдээллэдэг бол (в) тухайн байгууллагын зах зээлийн тодорхой эрсдэл (эсвэл эрсдүүд)-д өртөх байдал, санхүүгийн хөрөнгө болон санхүүгийн өр төлбөртэй холбоотой гарах зах зээлийн тодорхой эрсдлүүд нь үндсэндээ ижил бол тус хамааралтай байна.

Гадаад зах зээлийн мэдээлэл авах боломжгүй тохиолдолд санхүүгийн тодорхой хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийг тооцохдоо хямдруулсан мөнгөн урсгалын загвар, сүүлийн үеийн ойролцоо хэлцэлд ашигласан загвар болон хөрөнгө оруулсан талын санхүүгийн тайлан мэдээ зэрэг үнэлгээний аргачлалыг ашиглана. Бодит үнэ цэнийг бодит үнэ цэнийн ангилал тус бүрт тодорхойлох ба эдгээр түвшин нь (i) Ижил төрлийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн идэвхтэй зах зээл дэх зарласан (тохируулаагүй) үнийг ашиглан 1-р түвшинд тодорхойлно (ii) Хөрөнгө болон өр төлбөрийн хувьд боломжит өгөгдлыг ашиглан шууд (үнэ) болон шууд бусаар (үнээс гаралтай) бодит үнэ цэнийг тодорхойлох аргачлалыг 2-р түвшинд хэрэгжүүлнэ (iii) 3-р түвшинд зах зээлийн ашиглаж болох өгөгдөлд тулгуурлахгүйгээр (ашиглагдахгүй өгөгдөл) бодит үнэ цэнийг тодорхойлно. Тайлант хугацааны эцэст бодит үнэ цэнийн түвшин хооронд шилжүүлэг явагдсан гэж үзсэн ба дэлгэрэнгүйг Тодруулга 37-с үзнэ үү.

Өртөг нь тухайн хөрөнгийг худалдан авах үед зарцуулсан мөнгө болон түүнтэй адилтгах хөрөнгө, мөн бусад төлбөрийн нөхцөлийн бодит үнэ цэнэ болон үүнтэй холбоотой гүйлгээний зардлыг хэлнэ. Зах зээлийн жишиг үнэ байхгүй,, бодит үнэ цэнэ нь хэмжигдэх боломжгүй үнэт цаасны хэрэглүүрт оруулсан хөрөнгө оруулалтыг анхны өртгөөр нь хэмжинэ.

4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)**4.2 Санхүүгийн хөрөнгүүд (үргэлжлэл)****(i) Үндсэн нэр томъёо (үргэлжлэл)**

Гүйлгээний зардлууд нь санхүүгийн хэрэглүүрүүдийг худалдан авах, шинээр гаргах эсвэл борлуулахтай шууд холбоотой нэмэлт зардлууд юм. Нэмэлт зардал нь гүйлгээг хийгээгүй тохиолдолд үүсэхгүй байх зардал юм. Гүйлгээний зардалд агент (борлуулагч агентын үүрэг гүйцэтгэж буй ажиллагсад), зөвлөх, брокер, дилерүүдэд төлсөн хураамж шимтгэл, зохицуулах агентлаг болон хөрөнгийн биржийн ногдуулсан хураамж төлбөрүүд, мөн шилжүүлэлтэнд ногдуулсан татвар хураамжууд хамаарна. Гүйлгээний зардалд өрийн хямдруулалт буюу нэмэгдэл, санхүүгийн зардлууд, дотоодын удирдлагын буюу хадгалалтын зардлууд орохгүй.

Хорогдуулсан өртөг нь санхүүгийн хэрэглүүрүүдийг анх хүлээн зөвшөөрсөн дүнгээс аливаа үндсэн дүнгийн эргэн төлөлтийг хасаж, хуримтлагдсан хүүг нэмж, санхүүгийн хөрөнгийн хувьд үнэ цэнийн бууралттай холбоотой аливаа хасагдуулгыг хассан дүн юм. Хуримтлагдсан хүүд анх хүлээн зөвшөөрөх үед хойшлогдсон гүйлгээний зардлын хорогдуулалт, мөн үнийн аливаа нэмэгдэл буюу хөнгөлөлтийн дүнгийн үр ашигт хүүгийн аргаар тооцсон хорогдуулалт орно.

Хуримтлагдсан хүүгийн орлого, хуримтлагдсан хүүгийн зардал, мөн хуримтлагдсан купон болон үнийн хорогдуулсан нэмэгдэл буюу хөнгөлөлтийг (мөн аливаа хойшлогдсон шимтгэлийн хамт) тусад нь толилуулаагүй ба тэдгээрийг санхүүгийн байдлын тайлан дахь тэнцэлд хамаарах хэсэгт бүртгэлийн үнээр тусгасан болно.

Үр ашигт хүүгийн арга нь хүүгийн орлого эсвэл хүүгийн зардлыг хамаарах хугацааны туршид дансны үнээс тооцогдох хүүгийн хувийг тогтмол байлгах аргаар (үр ашигт хүүгийн хувь) хуваарилах арга юм. Үр ашигт хүүгийн хувь нь ирээдүйд орж ирэхээр тооцоолсон мөнгөн орлого, гарах зарлагыг (ирээдүйн зээлийн алдагдлыг үл харгалзан) санхүүгийн хэрэглүүрийн хүлээгдэж буй хугацааны эсвэл зохистой бол түүнээс богино хугацааны туршид хямдруулж санхүүгийн хэрэглүүрүүдийн бүртгэлийн цэвэр дүнг гаргаж авах хүүгийн хувь болно. Үр ашигт хүүгийн хувь нь хувьсах хүүтэй хэрэглүүрийн мөнгөн урсгалыг хүүг өөрчлөх дараагийн мөч хүртэл хямдруулах боловч хэрэглүүрт тусгагдсан хөвөх хүү дээр нэмэгдэх зээлийн хүүгийн зөрүүг илэрхийлсэн нэмэгдэл буюу хөнгөлөлтийг, мөн зах зээлийн түвшинд тохируулагддаггүй бусад хувьсах хүчин зүйлсэд үл хамаарна. Тийм нэмэгдэл, хөнгөлөлтийг хэрэглүүрийн хүлээгдэж буй нийт хугацаагаар хорогдуулна. Өнөөгийн үнэ цэнийн тооцоолдолд гэрээний талуудын хооронд өгч авалцах бүх хураамжийг оруулах бөгөөд тэдгээр нь үр ашигт хүүгийн бүрэлдэхүүн хэсэг болно.

(i) Санхүүгийн хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрөх

Арилжааны үнэт цаас, үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрүүд болон санхүүгийн бусад хэрэглүүрүүд нь анх бодит үнэ цэнээр бүртгэгдэнэ. Бусад санхүүгийн хэрэглүүрүүд нь анх бодит үнэ цэнэ дээр гүйлгээний зардал нэмсэн дүнгээр бүртгэгддэг. Анх бүртгэх бодит үнэ цэнэ нь гүйлгээ хийгдсэн үнээр хамгийн баталгаатайгаар нотлогдоно. Анх бүртгэх үед үүсэх олз эсвэл гарз нь бодит үнэ цэнэ болон гүйлгээний үнийн хооронд зөрүү гарсан тохиолдолд л бүртгэгдэх бөгөөд үүнийг зөвхөн ижил төрлийн хэрэглүүрийг сүүлийн үед арилжсан талаарх зах зээлийн нээлттэй мэдээллээр баталгаажуулсан эсвэл зөвхөн нээлттэй зах зээлээс авсан мэдээлэл дээр үндэслэж хийсэн үнэлгээний аргачлалаар тооцсон тохиолдлуудад бүртгэгдэж.

Зохицуулалт эсвэл зах зээлийн жишгээр тогтоогдсон ("хэвийн" худалдаа болон худалдан авалт) тодорхой хугацаанд багтаан нийлүүлэх шаардлагтай санхүүгийн хөрөнгийн бүхий л худалдаа болон худалдан авалтыг арилжаа хийсэн өдөр буюу Банк тухайн санхүүгийн хөрөнгийг нийлүүлэх үүрэг хүлээсэн үед бүртгэнэ. Бусад бүх худалдан авалтыг Банк санхүүгийн хэрэгслүүрийн гэрээний тал болсон үед хүлээн зөвшөөрнө.

(ii) Санхүүгийн хөрөнгийг бүртгэлээс хасах

Банк санхүүгийн хөрөнгийг дараах тохиолдолд бүртгэлээс хасдаг: (а) хөрөнгийн төлбөрийг авсан эсвэл хөрөнгөтэй холбоотой мөнгөн урсгалыг хүлээн авах эрх дуусгавар болсон, (б) хөрөнгөтэй холбоотой мөнгөн урсгалыг хүлээн авах эрхээ Банк бусад шилжүүлэн өгсөн эсвэл хүлээн зөвшөөрөгдсөн дамжуулан өгөх хэлцэлд оролцож (1) хөрөнгийг эзэмшихтэй холбоотой бүхий л эрсдэл болон өгөөжийг үндсэнд нь өөрөөсөө шилжүүлсэн, эсвэл (2) хөрөнгийг эзэмшихтэй холбоотой бүхий л эрсдэл болон өгөөжийг үндсэнд нь өөрөөсөө шилжүүлээгүй ч, мөн өөртөө авч үлдээгүй буюу хяналтын эрхийг хадгалж үлдээгүй тохиолдолд. Хяналтын эрхийг хадгалж үлдэнэ гэдэг нь нөгөө тал хөрөнгийн борлуулалтанд нэмэлт хязгаарлалт хийлгүйгээр холбоогүй гуравдагч этгээдэд бүхэлд нь худалдах боломжгүй тохиолдлыг хэлнэ.

4.3 Гадаад валютын хөрвүүлэлт

Мөнгөн хөрөнгө ба өр төлбөрүүдийг тайлант хугацааны эцсийн өдрийн Монголбанкны албан ханшаар хөрвүүлж бүртгэнэ. Гадаад валютаар хийгдсэн ажил гүйлгээ болон гадаад валютаар бүртгэгдсэн мөнгөн хөрөнгө ба өр төлбөрүүдийг жилийн эцсийн өдрийн Монголбанкны албан ханш руу хөрвүүлснээс үүсэх ханшийн олз, гарзыг орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрдөг. Түүхэн өртгөөр бүртгэдэг мөнгөн бус зүйлүүдийг тайлант жилийн хаалтын ханшаар хөрвүүлж бүртгэхгүй.

Бодит үнэ цэнэ нь гадаад валютаар илэрхийлэгддэг мөнгөн бус хөрөнгө, өр төлбөрүүдийг (үүнд үнэт цаасны хөрөнгө оруулалт орно) бодит үнэ цэнэ тооцогдсон өдрийн ханшийг ашиглан хөрвүүлнэ. Гадаад валютын ханшийн зөрүүгээс гарсан өөрчлөлт нь бодит үнэ цэнийн олз (гарз) дээр бүртгэгддэг.

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэхэд ашиглагдсан валютын ханшийг доорх хүснэгтэд үзүүлэв:

	2014	2013
<i>Монгол улсын төгрөг /Ам.доллар</i>		
12 сарын 31	1,885.60	1,654.10
<i>Монгол улсын төгрөг /Евро</i>		
12 сарын 31	2,293.36	2,275.63
<i>Монгол улсын төгрөг / Фунт Стерлинг</i>		
12 сарын 31	2,927.58	2,728.02
<i>Монгол улсын төгрөг / Юань</i>		
12 сарын 31	303.57	272.88
<i>Монгол улсын төгрөг /Рубль</i>		
12 сарын 31	33.25	50.56

4.4 Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө

Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө. Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгөд тодорхой хэмжээний мөнгө рүү түргэн хөрвөх боломжтой, үнэ цэнээ алдах эрсдэл багатай зүйлс хамаарна. Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгөд Төв Банкнд (Монголбанкнд) байршуулсан, зайлшгүй байлгах нөөцөөс бусад хадгаламжууд, Монгол банк ба Засгийн газрын үнэт цаас, мөн бусад банкуудад 3-аас доош сарын анхны хугацаатай байршуулсан бүх мөнгөн хөрөнгө орно. Ашиглалтанд нь анх гурван сараас дээш хугацаагаар хязгаарлалт хийсэн эх үүсвэрийг мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгөд оруулахгүй. Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийг хорогдуулсан өртгөөр бүртгэнэ.

Мөнгөн гүйлгээний тайланд тусгасан төлбөрт Банкны шилжүүлсэн бэлэн мөнгө болон түүнтэй адилтгах хөрөнгө орох ба үүнд банкны харилцагч талуудын банкинд байршуулсан харилцах дансанд оруулсан болон гаргасан үндсэн зээл болон хүүгийн орлого, зарлага зэргийг багтаасан. Учир нь харилцагчдад олгосон зээл нь харилцагчийн хувьд бэлэн мөнгө болон түүнтэй адилтгах хөрөнгийг төлөөлөх учир ийнхүү оруулсан.

4.5 Төв Банкнд байршуулсан, заавал байлгах нөөцийн үлдэгдэл

Монгол Улсын Төв Банкнд байршуулсан заавал байлгах нөөцийн үлдэгдэл гэж Группийн өдөр тутмын үйл ажиллагааг санхүүжүүлэх боломжгүй, Төв Банкнд байршуулсан нөөцийн дансыг хэлнэ. Энэхүү нөөцийн үлдэгдлийг мөнгөн гүйлгээний тайлангийн зорилгоор мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгөд оруулахгүй.

4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)**4.6 Бодит үнэ цэнэ нь ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрөгдөх санхүүгийн хөрөнгө**

Бодит үнэ цэнэ нь ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрөгдөх санхүүгийн хөрөнгөнд арилжааны үнэт цаас болон бусад бодит үнэ цэнэ нь ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрөгдөх санхүүгийн хөрөнгүүд багтана.

Арилжааны үнэт цаас нь үнийн эсвэл арилжаалагчийн ашгийн түвшний богино хугацааны хэлбэлзлээс ашиг хүртэх зорилгоор олж эзэмшсэн үнэт цаас эсвэл богино хугацааны арилжааны загвар оршин буй тохиолдолд багцад багтсан үнэт цааснуудыг илэрхийлнэ. Групп нь үнэт цаасыг худалдан авснаас хойш богино хугацааны дотор борлуулахаар зорьж байвал арилжааны үнэт цаас гэж ангилна. Арилжааны үнэт цаасыг ойрын хугацаанд тохиолдох магадлал маш бага, ер бусын, маш тодорхойгүй нэг үйл явдлаас үүссэн ховор тохиолдлоос бусад үед дахин ангилахгүй.

Арилжааны үнэт цаасыг бодит үнэ цэнээр нь хүлээн зөвшөөрнө. Арилжааны үнэт цааснаас олсон хүүгий орлогыг нэгтгэсэн орлогын тайлан болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүүгийн орлогоор тусгана. Ногдол ашгийг Групп авах эрх нь үүссэн бөгөөд хүлээн авах нь тодорхой үед нэгтгэсэн орлогын тайлан болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн авсан ногдол ашгаар хүлээн зөвшөөрнө. Бодит үнийн цэнийн өөрчлөлт болон үл хүлээн зөвшөөрөлтөөс үүссэн олз, гарзын бусад бүх элементүүдийг үүссэн тайлант үед нь нэгтгэсэн орлогын тайланд бодит үнэ цэнэ нь ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрөгдөх санхүүгийн хөрөнгөөс үүссэн олз гарзын зөрүүгээр бүртгэнэ.

Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрт голчлон гадаад валютын хүүгийн түвшний форвард арилжааны хэлцлүүд болон валют солилцооны гэрээ багтана. Дериватив санхүүгийн хэрэглүүр нь бодит үнэ цэнэ нь ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрөгдөх санхүүгийн хөрөнгийг төлөөлдөг бөгөөд бодит үнэ цэнээр бүртгэгддэг. Бүх дериватив санхүүгийн хэрэглүүрүүд бодит үнэ цэнэ нь эерэг бол хөрөнгөөр, сөрөг тохиолдолд өр төлбөрөөр бүртгэгддэг. Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг тухайн жилийн орлого, зардалд тусгадаг (Деривативын ашгаас алдагдлыг хассан дүнгээр). Групп нь эрсдлээс хамгаалалтын нягтлан бодох бүртгэл хөтөлдөггүй.

Мөн хоёрдогч өглөг гэх зэрэг зарим санхүүгийн хэрэглүүрт үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр агуулагдсан байдаг тул түүний эрсдэл болон шинж чанар нь үндсэн гэрээний нөхцөлтэй холбоогүй үед тусдаа үүсмэл санхүүгийн гэж авч үздэг. Дэлгэрэнгүйг тодруулга 25-аас үзнэ үү. Эдгээр агуулагдсан үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг Нэгтгэсэн ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй Орлогын Тайланд тусдаа мөрөнд үзүүлсэн.

4.7 Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгө

Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгийг Банк харилцагч банк руу арилжааны бус зорилгоор мөнгө шилжүүлснээр хөрөнгийн зах зээл дээр бүртгэгдээгүй, дериватив бус, тодорхой буюу тодорхойлох боломжтой хугацаанд эргүүлэн төлөгдөх авлага үүсэх үед хүлээн зөвшөөрнө. Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгийг хорогдуулсан өртгөөр бүртгэнэ.

4.8 Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа

Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааг Групп нь харилцагчдаасаа хөрөнгийн зах зээл дээр бүртгэгдээгүй, дериватив бус, тодорхой буюу тодорхойлох боломжтой хугацаанд эргүүлэн төлөгдөх авлагыг худалдан авах буюу үүсгэх зорилгоор мөнгө шилжүүлсэн үед, мөн уг авлагаа арилжих зорилгогүй тохиолдолд хүлээн зөвшөөрнө. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааг хорогдуулсан өртгөөр бүртгэнэ.

4.9 Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас

Энэ ангилалд тогтсон эсвэл тодорхой төлбөр болон тогтсон дуусах хугацаатай, Групп нь хугацаа дуусах хүртэл эзэмших эрмэлзэл, боломжтой үүсмэл бус санхүүгийн хэрэглүүрүүд багтана. Хэрэв үнэт цаас гаргагчийг хугацаанаас нь өмнө эргэн төлөлт хийх эсвэл хөрөнгө оруулалтыг буцаан авахыг Банк шаардах эрхтэй ба хөрөнгийг хугацаа дуусах хүртэл нь эзэмших зорилгыг өөрчлөх боломжтой бол хөрөнгө оруулалтыг дуусах хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалт ангилалд багтаахгүй. Дуусах хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтыг анх хүлээн зөвшөөрөх үед нь Удирдлага ангилдаг ба тухайн ангиллын зохистой эсэхийг тайлант хугацааны эцэс бүрт дахин үнэлдэг. Дуусах хугацаа хүртэл эзэмших үнэт цаасыг хорогдуулсан өртгөөр бүртгэдэг.

Хэрэв Групп дуусах хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын багцын нөлөө бүхий хэсгийг хугацаанаас нь өмнө борлуулвал энэхүү ангиллын үлдэх санхүүгийн хөрөнгүүдийг борлуулах зориулалттай санхүүгийн хөрөнгөөр дахин ангилна. Дуусгавар хугацаа хүртэл нь эзэмших хөрөнгө оруулалтаас үүссэн хүүг дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүүгийн орлогоор хүлээн зөвшөөрнө.

4.10 Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас

Энэ ангилалд Банк нь хөрвөх чадвар хэрэгтэй болсон үед болон хүү, ханш, хөрөнгийн үнэ өөрчлөгдөхөд зарах зориулалтаар тодорхойгүй хугацаагаар эзэмшиж буй хөрөнгө оруулалтын үнэт цаасыг багтаана. Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаасыг бодит үнээр бүртгэдэг. Борлуулахад бэлэн өрийн үнэт цаасыг үр ашигт хүүгийн аргаар тооцож жилийн ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрдөг.

Борлуулахад бэлэн өрийн хөрөнгийн хэрэглүүрийн ногдол ашгийг төлбөр хүлээн авах Банкны эрх үүсч, ногдол ашиг авах нь тодорхой болсон үед ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрнө. Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийн бусад хэсгийг тухайн хөрөнгө оруулалт эргүүлэн хүлээн зөвшөөрөгдөх эсвэл үнэ цэнийн бууралтад орох хүртэл бусад дэлгэрэнгүй орлогод хүлээн зөвшөөрөх ба энэ үед нийт ашиг, алдагдал нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоос жилийн ашиг, алдагдалд шилжин ангилагдана. Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаасыг анх хүлээн зөвшөөрсний дараа тохиолдсон нэг болон хэд хэдэн үйл явдлын ("алдагдлын тохиолдол") үр дүнд алдагдал үүсэх үед үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг жилийн ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрнө. Өөрийн хөрөнгийн үнэт цаас өөрийн үнээс доогуур түвшинд бодит үнэ нь үргэлжлэн буурах нь тухайн үнэт цаас үнэ цэнийн бууралтад орсны илэрхийлэл юм. Худалдаж авахад гарсан зардал болон одоогийн бодит үнийн зөрүүгээс ашиг, алдагдалд өмнө нь хүлээн зөвшөөрөгдсөн тухайн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хассанаар тооцоологддог үнэ цэнийн бууралтын нийт алдагдал нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоос жилийн ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрөгдөнө. Өөрийн хөрөнгийн хэрэглүүрийн үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг буцаахгүй ба цаашид гарсан аливаа ашгийг бусад дэлгэрэнгүй орлогод хүлээн зөвшөөрнө. Хэрэв дараа дараагийн хугацаан дахь борлуулахад бэлэн ангилалд багтсан өрийн хэрэглүүрийн бодит үнэ өсч, энэхүү өсөлт нь ашиг, алдагдалд үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хүлээн зөвшөөрснөөс хойшхи үйл явдалтай холбоотой бол жилийн ашиг алдагдлаас үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг буцаана.

4.11 Худалдан авсан өрийн бичиг

Худалдан авсан өрийн бичиг нь тэдгээрийн эдийн засгийн мөн чанараас хамааран борлуулахад бэлэн санхүүгийн хөрөнгө, дуусах хугацаа хүртэл нь эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас, бусад банкнаас авах авлага эсвэл харилцагчдад олгосон зээлд багтах ба хөрөнгийг эдгээр ангиллуудын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын дагуу бүртгэнэ.

4.12 Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт

Санхүүгийн хөрөнгийг анх бүртгэснээс хойш тохиосон нэг буюу олон үйл явдлын ("гарз учруулсан үйл явдлууд") үр дүнд үүссэн бөгөөд санхүүгийн дан ганц эсвэл бүлэг хөрөнгөөс ирээдүйд хүлээгдэж буй мөнгөн урсгалын хэмжээ болон цаг хугацаанд нөлөө үзүүлэх үнэ цэнийн алдагдлыг тухайн нөлөөг баталгаатай тооцох боломжтой үед тайлант жилийн орлого, зарлагад бүртгэнэ. Хэрэв Банк нь дан ганцаар үнэлсэн санхүүгийн хөрөнгийн хувьд үнэ цэнэ буурсаныг илэрхийлэх бодит нотолгоо байхгүй гэж тодорхойлсон бол тухайн санхүүгийн хөрөнгийг ижил төрлийн зээлийн эрсдлийн шинж чанартай санхүүгийн хөрөнгийн бүлэгт багтаан уг бүлгийн үнэ цэнийн бууралтыг хамтатган үнэлдэг. Банкны санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнэ буурсан эсэхийг тодорхойлохдоо авч үздэг үндсэн хүчин зүйлс нь тэдгээрийн хугацаа хэтрэлтийн байдал, мөн аливаа холбогдох барьцаа хөрөнгийг борлуулах бололцоо юм.

Үнэ цэнийн алдагдал үүссэн эсэхийг илэрхийлэх бодит нотолгоог тодорхойлоход дараах бусад үндсэн шалгууруудыг мөн авч үздэг:

- хуваарьт төлбөрүүдийн аль нэг нь хугацаа хэтэрсэн бөгөөд хугацаа хэтрэлт нь төлбөр тооцооны системээс үүссэн сааталтай хамааралгүй
- зээлдэгч санхүүгийн мэдэгдэхүйц хүндрэлд орсон нь Банкны олж авсан санхүүгийн мэдээллээр баталгаажсан
- зээлдэгч дампуурлаа зарлах буюу санхүүгийн бүтцийн өөрчлөлт хийхээр төлөвлөж байгаа
- улсын буюу орон нутгийн эдийн засгийн нөхцөл байдал зээлдэгчид нөлөөлөхүйцээр өөрчлөгдсөнөөс түүний төлбөр төлөлтийн байдал муудсан; эсвэл
- зах зээлийн нөхцөл байдал муудсанаас барьцаа хөрөнгийн үнэ цэнэ мэдэгдэхүйц хэмжээгээр буурсан.

Үнэ цэнийн бууралтыг хамтатган үнэлэх зорилгоор санхүүгийн хөрөнгүүдийг зээлийн эрсдлийн шинж чанарт үндэслэж, ижилсүүлэн бүлгүүдэд хуваарилдаг. Тэдгээр шинж чанарууд нь өглөгтэй талууд бүх өр төлбөрөө гэрээний нөхцлийн дагуу эргэн төлөх чадварыг илэрхийлдэг тул тухайн бүлгийн ирээдүйн мөнгөн урсгалыг тооцоолоход ач холбогдолтой юм.

Бүлэг санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтыг хамтатган үнэлж буй тохиолдолд тэдгээрийн ирээдүйн мөнгөн урсгалыг гэрээгээр заасан мөнгөн урсгал, мөн өмнөх үеийн хугацаа хэтрэлт болон төлбөр нөхөн төлөгдсөн түүхийн талаарх удирдлагын туршлага дээр үндэслэн тооцоолдог. Өнөө үеийн мэдээллийн үндсэн дээр өмнөх үеийн туршлагаа баяжуулж өмнөх үед нөлөө үзүүлээгүй шинэ нөхцөл байдлын нөлөөг оруулж өнөө үед арилсан өмнөх үеийн нөхцөл байдлын нөлөөг арилгадаг.

4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)**4.12 Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт (үргэлжлэл)**

Хэрэв хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгддэг санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнэ буурсан бөгөөд түүний нөхцлийг өөрчлөн тохиролцсон эсвэл нөхцлүүдийг зээлдэгч эсвэл үнэт цаас гаргагчийн санхүүгийн байдал муудсанаас өөрчилсөн тохиолдолд үнэ цэнийн бууралтыг нөхцөл өөрчлөгдөхийн өмнөх үр ашигт хүүг ашиглан тооцно.

Үнэ цэнийн алдагдлыг үргэлж нөөцийн сангийн дансанд бүртгэж хөрөнгийн дансны үнийг хүлээгдэж буй мөнгөн урсгалын (зээлийн хэрэгжээгүй ирээдүйн алдагдлыг оруулаагүй дүнгээр) анхны үр ашигт хүүгээр тооцсон өнөөгийн үнэ цэнэ хүртэл бууруулж бүртгэнэ. Барьцаат хөрөнгөөр баталгаажсан санхүүгийн хөрөнгийн ирээдүйд хүлээгдэж буй мөнгөн урсгалын өнөөгийн өртгийг барьцаа хөрөнгийг хураан авах нь магадлалтай эсэхээс үл хамааран түүнийг хураан авч борлуулснаас олох орлого болон зардлын зөрүүн дээр үндэслэн тооцно.

Хэрэв үнэ цэнийн алдагдал дараах үеүдэд буурсан бөгөөд уг бууралтыг хүлээн зөвшөөрснөөс хойш тохиосон бодит үйл явдалтай холбох боломжтой бол өмнө нь хүлээн зөвшөөрсөн үнэ цэнийн алдагдлыг үнэ цэнэ бууралтын сангийн дансанд залруулан бичих замаар тухайн жилийн орлого, зарлагад бүртгэнэ. Эргэн төлөгдөх боломжгүй болсон хөрөнгийг хасагдуулахдаа хөрөнгийг нөхөн төлүүлэхэд шаардлагатай бүхий л арга хэмжээг авсан бөгөөд алдагдлын хэмжээ тодорхой болсон үед холбогдох алдагдлын сангийн дансанд бүртгэн хасагдуулна. Өмнө нь хасагдуулсан хөрөнгийн дүн дараа нь нөхөн төлөгдсөн тохиолдолд нөхөн төлөгдсөн дүнг тухайн жилийн орлого, зарлагад бүртгэж алдагдлын сангийн дансыг бууруулна.

Групп нь дангаараа өндөр дүнтэй зээл болон урьдчилгаа бүрт тусгайлан сан байгуулна. Үнэ цэнийн бууралтын сангийн хэмжээг тодорхойлоход зээлдэгчийн бизнес төлөвлөгөөний тогтвортой байдал, санхүүгийн хүндрэл гарахад үйл ажиллагаагаа сайжруулах чадвар, дампуурсан тохиолдолд төлөвлөснөө хүлээн авах болон ногдол ашгийн төлбөр, гаднаас авах санхүүгийн дэмжлэгийн боломж, барьцаа хөрөнгийн борлуулах үнэ болон мөнгөн урсгалын хүлээгдэж буй цаг хугацаа гэх мэтийг авч үзнэ. Үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг төлөвлөөгүй нөхцөл байдлын улмаас илүү нарийн авч үзэхээс гадна тайлант хугацаа бүрээр үнэлнэ.

Дангаараа өндөр дүнгүй зээлүүд болон дангаараа өндөр дүнтэй боловч дангаараа үнэ цэнэ буурсан гэх бодит нотолгоо гараагүй зээл болон урьдчилгаанд бүлгээр нь сан байгуулна. Багц тус бүрт тайлант үед байгуулсан сангийн хэмжээг удирдлагын зүгээс хяналт тавина. Тусгайлан үнэлэхэд үнэ цэнэ бууралтын бодит нотолгоо илрээгүй боловч бүлгээр үнэлэхэд гарсан үнэ цэнийн бууралтыг багцын үнэ цэнийн бууралтаар тооцно. Үнэ цэнийн бууралтын алдагдалд дараах зүйлсийг авч үзнэ: багцад гарч байсан түүхэн алдагдал, эдийн засгийн өнөөгийн байдал, алдагдал тохиох болон үнэ цэнийн бууралтыг нь тусгайлан авч үзэх шаардлагатай хэмээн үзэх хүртэлх хугацааны хожимдол болон үнэ цэнийн бууралтад орсны дараах эргэн төлөлт гэх зэрэг.

4.13 Хөрөнгө, өр төлбөрийг хооронд нь хаах

Санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийг хооронд нь хааж санхүүгийн байдлын тайланд цэвэр дүнгээр бүртгэх нь хүлээн зөвшөөрсөн дүнгүүдийн хаалт хийх эрх зүйн үндэслэл байгаа бөгөөд төлбөрийг цэвэр дүнгээр хийх эсвэл хөрөнгийг худалдаж, нэгэн зэрэг өр төлбөрийг барагдуулах төлөвлөгөө байгаа тохиолдолд л зөвшөөрөгдөнө. Эдгээр хооронд нь хаах эрх нь (a) ирээдүйд болох ямар нэгэн үйл явдлаас хамааралгүй байх, мөн (b) доорхи нөхцөл байдалд хуулийн хүрээнд шийдвэрлэх боломжтой байх: (i) бизнесийн хэвийн үйл ажиллагааны үед, (ii) дампуурах үед, мөн түүнчлэн төлбөрийн чадваргүй болсон үед.

Санхүүгийн өр төлбөрийг бодит үнэ цэнэ нь ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрөгдөх санхүүгийн өр төлбөр эсвэл хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдсэн санхүүгийн өр төлбөр гэж ангилна.

Групп нь бодит үнэ цэнэ нь ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрөгддөггүй санхүүгийн өр төлбөрийг анх бүртгэхдээ түүний бодит үнэ цэнэ болон санхүүгийн өр төлбөрийг худалдан авах үед зарцуулсан ажил гүйлгээний дүнгийн нийлбэрээр бүртгэнэ.

Санхүүгийн өр төлбөрийн үүрэг чөлөөлөгдөх, хүчингүй болох, эсвэл хугацаа нь дуусах үед санхүүгийн өр төлбөрийг үл хүлээн зөвшөөрнө.

Санхүүгийн өр төлбөрийг өөр заалттай өр төлбөрөөр солих эсвэл заалтийг их хэмжээгээр өөрчлөх үед анхны өр төлбөрийг үл хүлээн зөвшөөрж, өөрчлөгдсөн өр төлбөрийг шинээр хүлээн зөвшөөрнө. Өр төлбөрийн өөрчлөлтөөс үүссэн зөрүүг дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэнэ.

4.14 Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэсэн санхүүгийн өр төлбөр

Бусад банкнаас байршуулсан хөрөнгө — Бусад банкнаас байршуулсан хөрөнгийг харилцагч банк Банк руу мөнгө

буюу бусад төрлийн хөрөнгө шилжүүлсэн үед хүлээн зөвшөөрнө. Дериватив бус өр төлбөрийг хорогдуулсан өртгөөр бүртгэдэг. Хэрэв Банк өөрийн гаргасан өрийн хэрэгслийг эргүүлэн худалдаж авах тохиолдолд холбогдох өр төлбөрийг санхүүгийн байдлын тайлангаас хасч дансны үнэ болон тухайн өрийг худалдан авахад төлсөн төлбөрийн дүнгийн зөрүүг өрийг хасагдуулахад үүссэн олз эсвэл гарзад оруулан бүртгэнэ.

Харилцагчдын харилцах, хадгаламж - Харилцагчдын харилцах, хадгаламжууд нь хувь хүмүүс, улсын болон хувийн эзэмшлийн аж ахуйн нэгж, байгууллагад төлөх дериватив бус өр төлбөр бөгөөд хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгддэг.

Зээлээр авсан бусад эх үүсвэр - Зээлээр авсан бусад эх үүсвэрт олон улсын санхүүгийн байгууллагууд, Монгол Улсын Засгийн Газар, төрийн байгууллагуудаас авсан зээл болон гаргасан өрийн бичгүүд багтана. Эдгээр санхүүгийн өр төлбөрүүдийг үр ашигт хүүгийн аргаар хорогдуулсан өртгөөр бүртгэдэг.

Хоёрдогч өглөг - Хоёрдогч өглөгийг үр ашигт хүүгийн аргаар хорогдуулсан өртгөөр бүртгэдэг. Хоёрдогч өглөг нь энгийн хувьцаанд хөрвөх боломжтой бөгөөд энэ нь агуулагдсан үүсмэл санхүүгийн хэрэглэлийн тодорхойлолтыг хангаж байвал тайлант хугацааны эцэс бүрт тухайн агуулагдсан үүсмэл санхүүгийн хэрэглэлийн үнэ цэнийг тооцож, өөрчлөлтийг тухайн жилийн орлого зарлагад хүлээн зөвшөөрнө. Дэлгэрэнгүйг тодруулга 25-с үзнэ үү.

Худалдааны болон бусад өглөг - Худалдааны өглөгийг нөгөө тал гэрээнд заасан үүргээ биелүүлсэн үед хуримтлуулан тооцож хорогдуулсан өртгөөр тусгана.

4.15 Борлуулалт болон буцаан худалдан авах хэлцэл

Борлуулалт болон буцаан худалдан авах хэлцэл ("репо хэлцэл")-ийг зээлдэгчийн эргэн төлөлтийг үр дүнтэйгээр хангах баталгаат санхүүгийн гүйлгээ гэж үздэг. Repo хэлцлийн хүрээнд худалдсан үнэт цаасыг бүртгэлээс хасдаггүй. Үнэт цаасны санхүүгийн байдлын тайлан дахь ангиллыг ерөнхийдөө өөрчилдөггүй боловч үнэт цаасаа шилжүүлж буй тал гэрээний дагуу эсвэл тогтсон хэвшлийн дагуу үнэт цаасыг зарах эсвэл барьцаанд өгөх эрхтэй тохиолдолд үнэт цаасыг эргэн худалдан авах авлага гэж ангилна. Холбогдох өглөгийг санхүүгийн байдлын тайланд "репо хэлцлүүд" гэж тусад нь толилуулдаг.

Буцаан худалдах хэлцлийн дагуу худалдан авсан үнэт цаас ("урвуу репо хэлцэл") нь зээлдэгчээс банкинд эргэн төлөлтийг үр дүнтэйгээр хангах бөгөөд бусад банкнаас авах авлага буюу харилцагчдаас авах зээл ба урьдчилгааны аль тохиромжтойгоор нь бүртгэнэ. Худалдах болон дахин худалдан авах үнийн зөрүүгээр хүүгийн орлого хүлээн зөвшөөрөх ба репо хэлцлийн хугацааны турш үр ашигт хүүний аргаар хуримтлуулна.

4.16 Байшин барилга болон үндсэн хөрөнгө

Барилгыг дор дурьдсанчлан дахин үнэлэгдсэн өртгөөс хуримтлагдсан элэгдлийг, мөн шаардлагатай бол үнэ цэнэ бууралтын зардлыг хассан дүнгээр тусгадаг.

Банкны эзэмшиж буй барилгыг анх өртгөөр нь бүртгэнэ. Үл хөдлөх хөрөнгийн дансны үнэ нь бодит үнээс материаллаг зөрүүтэй эсэхийг тайлант хугацаа бүрийн эцэст дахин үнэлнэ. Дахин үнэлгээнээс нэмэгдсэн дансны үнээр бусад дэлгэрэнгүй орлогыг кредитлэн, өөрийн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдлийг нэмэгдүүлнэ. Ижил хөрөнгийн өмнө үүссэн нэмэгдлийг хааж буй дахин үнэлгээний бууралтыг бусад дэлгэрэнгүй орлогод хүлээн зөвшөөрч, өөрийн хөрөнгөд өмнө хүлээн зөвшөөрсөн дахин үнэлгээний нэмэгдлийг бууруулна; Бусад бүх бууралтыг тухайн жилийн орлого зарлагад хүлээн зөвшөөрнө. Хөрөнгийг данснаас хасахад гарсан нэмэгдэл буюу хөрөнгийг Банк ашиглаж буй тохиолдолд өөрийн хөрөнгөд орсон барилга тоног төхөөрөмжийн дахин үнэлгээний нөөцийг хуримтлагдсан алдагдал буюу хуримтлагдсан ашиг руу шууд хаана; сүүлийн тохиолдолд бодит зөрүүгийн хэрэгжсэн өсөлт нь хөрөнгийн дахин үнэлсэн дансны үнээс бодсон элэгдэл болон хөрөнгийн анхны өртгөөс бодсон элэгдлийн зөрүүтэй тэнцэнэ.

Группийн үл хөдлөх хөрөнгийн дахин үнэлгээг адил төрлийн үл хөдлөх хөрөнгийг үнэлж байсан туршлагатай хараат бус мэргэжлийн хөрөнгийн үнэлгээний байгууллагаар хийлгэсэн үнэлэлт дээр тулгуурлаж хийнэ. Групп нь 2012 ба түүнээс өмнө ашиглаж байсан өртгийн аргыг 2013 өөрчилж дахин үнэлгээний аргыг үнэлгээндээ ашиглаж эхэлсэн. Дэлгэрэнгүйг тодруулга 3 болон 18-с үзнэ үү.

Банкны эзэмшиж буй тоног төхөөрөмжийг үнэ цэнэ бууралтын алдагдал болон элэгдлийг хассан дүнгээр бүртгэнэ. Бага хэмжээний засварын өртгийг гарсан даруйд нь зарлагадна. Барилгын томоохон хэсэг эсвэл бүрэлдэхүүн хэсгийг шинэчлэхтэй холбоотой гарсан зардлыг капиталжуулж, сольсон хэсгийг ашиглалтаас хасна.

4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)**4.16 Байшин барилга болон үндсэн хөрөнгө (үргэлжлэл)**

Үндсэн хөрөнгийн үнэ цэнэ буурсан шинж тэмдэг илэрсэн эсэхийг удирдлага тайлант үе бүрийн эцэст үнэлдэг. Тийм шинж тэмдэг илэрсэн тохиолдолд удирдлага хөрөнгийн бодит үнэ цэнээс борлуулах өртгийг хассан дүн болон түүний ашиглалтын үнэ цэнийн аль ихээр нь нөхөн сэргээгдэх өртгийг тооцож, дансны үнийг нөхөн сэргээгдэх өртөг хүртэл бууруулан гарзыг тухайн жилийн орлого, зарлагад бүртгэдэг (байшин барилгын хувьд өмчийн өмнөх дахин үнэлгээний нэмэгдлийг давах хэмжээгээр). Хөрөнгийн ашиглалтын үнэ цэнэ, бодит үнэ цэнэ эсвэл борлуулах зардлын тооцоолдолд өөрчлөлт орсон бол өмнөх жилүүдэд хүлээн зөвшөөрсөн үнэ цэнийн бууралтын гарзыг шаардлагатай бол залруулан бүртгэнэ.

Борлуулсны олз, гарзыг тодорхойлохдоо борлуулалтаас олсон орлогыг бүртгэлийн дүнтэй харьцуулж тооцох бөгөөд олз, гарзыг тухайн жилийн орлого, зарлагад бүртгэнэ (үйл ажиллагааны бусад орлого, зардал хэсэгт). Дуусаагүй барилгыг элэгдүүлдэггүй. Үндсэн хөрөнгийн бусад зүйлүүдийн элэгдлийг тэдгээрийн өртгийг доорх хүлээгдэж буй ашиглах хугацааны туршид шулуун шугамын аргыг ашиглан үлдэх өртөг хүртэл нь бууруулан хуваарилж тооцно:

- Барилга – 40 жил
- Тээврийн хэрэгсэл – 10 жил
- Тавилга – 10 жил
- Тоног төхөөрөмж ба компьютер болон бусад хөрөнгө – 3-10 жил
- Түрээсийн сайжруулалт – Хөрөнгийн ашиглагдах хугацаа болон түрээсийн хугацааны аль богиноор нь

Үлдэх өртөг гэдэг нь тухайн хөрөнгийн ашиглалтын хугацаа дуусах үед хөрөнгийг зарж борлуулах дүнгээс түүнтэй холбоотой гарах зардлыг хассан дүнг урьдчилан тооцоолсон дүн юм. Хөрөнгийн үлдэгдэл өртөг, ашиглагдах хугацааг тайлант үе бүрийн эцэст дахин үнэлж шаардлагатай гэж үзвэл тохируулга хийнэ.

4.17 Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө

Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө гэдэг нь удирдлагын зорилгоор эсвэл бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг нийлүүлэх зорилгоор ашигладаг, бизнесийн ерөнхий үйл явцад зарагдах бус, түрээсийн орлого ба капиталын өгөөж хүртгэх зорилготой эсвэл тус 2 зорилгыг хоёуланг нь хэрэгжүүлэхээр эзэмшиж буй өмч хөрөнгө юм.

Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийг анх бодит үнэ цэнээр буюу худалдаж авсан үнэ дээр худалдан авахтай холбоотой шууд зардлыг нэмж бүртгэдэг. Дараа нь хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийг тухайн тайлант хугацааны зах зээлийн нөхцөл байдал дээр үндэслэн бодит үнэ цэнээр хэмждэг. Тухайн хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг уг үл хөдлөх хөрөнгийн зах зээл дээр худалдагдах үнэ гэж үзнэ. Холбогдох гүйлгээний зардлыг хасахгүй.

Үл хөдлөх хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлттэй холбоотой олз гарзыг тухайн олз гарз нь бүртгэгдсэн жилийн ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрнө. Худалдаж авсны дараах зардлыг зөвхөн тухайн хөрөнгөөс үүдэлтэй Группийн ирээдүйд олох ашиг нь тодорхой болсон болон тухайн зардлыг бодитоор хэмжих боломжтой үед уг хөрөнгийн дансны үнэд нэмж бүртгэнэ. Бусад бүх засвар үйлчилгээтэй холбоотой зардлыг тухайн жилийн ашиг алдагдалд хүлээн зөвшөөрнө.

Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө нь хөрөнгийг данснаас хасах эсвэл ашиглалтаас бүр мөсөн хасах үед болон хөрөнгийн ашиглалтаас ирээдүйд өгөөж өгөхгүй бол үл хүлээн зөвшөөрнө. Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийг данснаас хасах, актласнаас үүсэх олз ба гарз нь тухайн жилдээ орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөгддөг.

Группийн хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг адил төрлийн үл хөдлөх хөрөнгийг үнэлж байсан туршлагатай хараат бус мэргэжлийн хөрөнгийн үнэлгээний байгууллагаар хийлгэсэн үнэлэлт дээр тулгуурлаж хийнэ. Групп нь 2012 ба түүнээс өмнө ашиглаж байсан өртгийн аргыг 2013 өөрчилж дахин үнэлгээний аргыг үнэлгээндээ ашиглаж эхэлсэн. Дэлгэрэнгүйг тодруулга 14-өөс үзнэ үү.

4.18 Биет бус хөрөнгө

Группийн биет бус хөрөнгө нь ашиглах тодорхой хугацаатай бөгөөд үндсэндээ капиталжуулсан компьютерийн программ хангамжийн лицензүүд болон газар ашиглах эрх юм. Худалдан авсан компьютерийн программ хангамжийн лицензүүдийг тэдгээрийг худалдан авах үед үүсэх зардал болон ашиглахад бэлэн болгоход гарсан зардлын үндсэн дээр бүртгэдэг. Хэрэв Группийн эзэмшлийн бүх төрлийн программ хангамжын урт хугацааны

өгөөж нь зардлаас их байх нь тодорхой бол тухайн программ хангамжыг хөгжүүлсэнтэй холбоотой зардлыг биет бус хөрөнгө гэж бүртгэнэ. Капиталжих зардалд программыг хөгжүүлсэн ажилчдын зардал болон хамаарах илүү цагийн зардлууд багтана. Компьютерийн программ хангамжтай холбоотой бусад бүх зардлуудыг ашиг алдагдалд зардал гэж хүлээн зөвшөөрнө.

Хязгаарлагдмал хугацаатай биет бус хөрөнгийг шулуун шугамын аргаар эдийн засгийн ашигтай хугацааны турш хорогдуулах ба үнэ цэнэ бууралтын шинэ тэмдэг илэрсэн үед тухайн хөрөнгийн үнэ цэнэ бууралтыг үнэлэнэ. Энэхүү хорогдуулалтын аргачлалыг хамгийн багадаа жил бүрийн тайлант хугацааны эцэст хянаж үздэг. Биет бус хөрөнгийн төлөвлөсөн ашиглагдах хугацааг дараах байдлаар тогтоосон.

- Программ хангамжийн лицензүүд — 3 жил
- Газар ашиглах эрх — газар ашиглах эрхийн хугацаа

4.19 Үйл ажиллагааны түрээс

Групп нь түрээсийн гэрээнд түрээслэгчээр оролцож, өмчлөлийн ихэнх эрсдэл болон урамшуулал нь түрээслүүлэгчээс Групп-д шилжин ирээгүй тохиолдолд түрээсийн нийт төлбөрийг түрээсийн хугацааны туршид шулуун шугамын аргыг ашиглан хуваарилж тухайн тайлант жилүүдийн орлого, зарлагад (түрээсийн зардлаар) бүртгэнэ.

Хэрэв хөрөнгийг үйл ажиллагааны түрээсээр түрээслүүлсэн тохиолдолд түрээсийн авлагыг түрээсийн хугацааны туршид шулуун шугамын аргаар хуваарилан түрээсийн орлогоор бүртгэнэ.

4.20 Хувьцаат капитал болон давуу эрхтэй хувьцаа

Энгийн хувьцаа болон буцаан төлөх, эргэн дуудах нөхцөлгүй давуу эрхтэй хувьцааг эзэмшигчдийн өмч гэж ангилдаг. Шинэ хувьцаа гаргахтай шууд холбоотой нэмэлт зардлыг хувьцаа борлуулсны татварын дараах орлогоос хасах дүнгээр эзэмшигчдийн өмчид тусгадаг. Хувьцаа борлуулснаас орж ирсэн орлогын бодит үнэ цэнэ нь хувьцааны нэрлэсэн үнээс илүү гарсан хэсгийг нэмэгдэж төлөгдсөн капитал гэж эзэмшигчдийн өмчид тусгадаг.

4.21 Нэмэгдэж төлөгдсөн капитал

Нэмж төлөгдсөн капитал нь гаргасан хувьцааны нэрлэсэн үнээс давуулан оруулсан хөрөнгө оруулалтыг илэрхийлнэ.

4.22 Ногдол ашиг

Ногдол ашгийг зарласан хугацаанд эзэмшигчдийн өмчид бүртгэнэ. Тайлант үеийн эцсээс хойш, гэхдээ санхүүгийн тайлангуудыг нийтлэхийг зөвшөөрөхөөс өмнө зарлагдсан ногдол ашгийг тайлант хугацааны дараах үйл явдлын тодруулгад оруулан толилуулдаг. Ногдол ашгийн хуваарилалтыг хуримтлагдсан ашгаас олгоно.

4.23 Болзошгүй хөрөнгө ба болзошгүй өр төлбөр

Болзошгүй хөрөнгийг санхүүгийн тайланд хүлээн зөвшөөрөхгүй боловч эдийн засгийн өгөөжийн орох урсгал магадлалтай үед санхүүгийн тайланд нэмж тодруулна.

Төлбөрийг барагдуулахтай холбоотой мөнгөн урсгал гарах магадлалтай бол болзошгүй өр төлбөрийг санхүүгийн тайланд хүлээн зөвшөөрөхгүй боловч нэмж тодруулна.

4.24 Зээлтэй холбоотой хүлээсэн үүргүүд

Групп нь санхүүгийн баталгаа болон зээл олгох үүрэг хүлээх үйлчилгээ үзүүлдэг. Санхүүгийн баталгаа нь гуравдагч этгээдэд хүлээсэн үүргээ харилцагч биелүүлж чадаагүй тохиолдолд Банк харилцагчийн өмнөөс төлбөр гүйцэтгэхээр буцалтгүй нөхцлөөр олгосон баталгаа бөгөөд зээлтэй адил зээлийн эрсдэл агуулдаг. Санхүүгийн баталгаа болон зээл олгох үүрэг нь анх бодит үнэ цэнээрээ хүлээн зөвшөөрөгддөг бөгөөд энэ үнэ цэнэ нь хэвийн үед хүлээн авсан хураамжийн дүнгээр нотлогддог. Уг дүнг хүлээсэн үүргийн хүчинтэй байх хугацааны туршид шулуун шугамын аргаар хорогдуулан бүртгэдэг. Энэ арга нь Банк зээл олгох үүрэг хүлээж уг үүргийнхээ дагуу тодорхой зээлийн хэлцэлд оролцох нь магадлалтай бөгөөд уг зээлээ олгосны дараа богино хугацаанд бусдад шилжүүлэх төлөвлөгөөгүй тохиолдолд үйлчлэхгүй. Энэ тохиолдолд зээлийн үүргийн хураамжийг хойшлуулж олгосон зээлийн анхны хүлээн зөвшөөрөх дүнд оруулан тооцно. Тайлант үе бүрийн эцэст үүргүүдийг (i) анх хүлээн зөвшөөрсөн тухайн өдрөөрх хорогдуулаагүй дүнгийн үлдэгдэл, (ii) үүргийг тухайн өдөр барагдуулахад шаардагдах зардлын хамгийн баталгаатайгаар тооцоолсон дүнгийн аль ихээр бүртгэнэ. Хураамжуудыг үүргийн үлдэгдэл дүнтэй холбоотойгоор тогтмол давтамжтай тооцдог тохиолдолд тэдгээрийг үүргийн үйлчлэх хугацааны туршид пропорциональ хэмжээгээр орлогод хүлээн зөвшөөрдөг.

4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)**4.25 Нөөц**

Групп нь өнгөрсөн үйл явдлын үр дүнд өнөөгийн эрх зүйн хувьд эсвэл бодит үндэслэлтэй үүрэг хүлээсэн бөгөөд энэхүү үүргээ биелүүлэхэд эдийн засгийн үнэ цэнэ бүхий эх үүсвэрийг төлөх магадлалтай, мөн уг үүргийн дүнг баталгаатайгаар тооцоолох боломжтой үед нөөц/санг хуримтлуулан байгуулна.

4.26 Засгийн газрын хөнгөлөлтүүд

Монголбанк (Засгийн газрын зуучлагчийн үүргээр оролцож буй)-наас зах зээлээс доогуур хүүтэй авсан зээлийн үр ашгийг засгийн газрын хөнгөлөлтөд тооцно. Энэхүү төрлийн зээлийг зах зээлийн хүүг ашиглан хорогдуулсан өртгөөр хэмжих ба зээлийн бусад эх үүсвэрт хүлээн зөвшөөрнө. Зах зээлийн хүүгээс доогуур хүүний үр ашгийг (өөрөөр хэлбэл, зээлийг анх хүлээн зөвшөөрөхөд гарах ашиг) НББОУС 39-ийн дагуу тодорхойлсон зээлийн анхны дансны үнэ болон хүлээн авсан төлбөрийн зөрүүгээр хэмждэг ба засгийн газрын хөнгөлөлтийн орлогоор хүлээн зөвшөөрдөг. Хөнгөлөлтийн холбогдох орлогыг зээлийн хугацааны турш үр ашигт хүүгийн аргаар ашиг алдагдалд системтэйгээр хүлээн зөвшөөрдөг. Хөнгөлөлтийн орлогыг хүүний зардлаар цэвэршүүлэн бүртгэдэг.

Удирдлагын зүгээс засгийн газрын хөнгөлөлтүүдийн өр төлбөрийн дүн нь материаллаг бус тул тусдаа мөр байх шаардлагагүй гэж үзээд “Зээлээр авсан бусад эх үүсвэр” –н мөрөнд багтаасан.

4.27 Итгэмжлэгдсэн хөрөнгө

Гуравдагч этгээдийн дансанд бүртгэлтэй байгаа Группийн нэр дээрх хөрөнгийг энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд оруулаагүй. Үүнээс орох шимтгэлийн орлогыг “Хураамж, шимтгэлийн орлого” хэсэгт багтаасан.

4.28 Орлогын албан татвар

Орлогын албан татварыг тайлант үеийн эцэст бүхэлд нь эсвэл ерөнхийд нь батлагдсан хууль тогтоомжийн дагуу санхүүгийн тайлангуудад хүлээн зөвшөөрнө. Орлогын албан татварын зардал нь тухайн жилийн болон хойшлогдсон татвараас бүрдэх бөгөөд уг зардлуудтай холбоотой ажил гүйлгээ нь тухайн буюу өөр тайлант хугацаанд бусад дэлгэрэнгүй орлогод эсвэл өмчид шууд бүртгэгдсэнээс бусад тохиолдолд тухайн жилийн орлого, зарлагад хүлээн зөвшөөрөгдөнө.

Тайлант хугацааны татвар нь тухайн болон өмнөх хугацаанд үүссэн татвар ногдуулах ашиг, алдагдалтай холбоотой татварын байгууллагад төлөх эсвэл түүнээс нөхөн авах дүн болно. Санхүүгийн тайланг холбогдох татварын албанд тушаахаас өмнө баталж амжаагүй тохиолдолд татвар ногдуулах ашиг, алдагдлыг урьдчилан тооцно. Орлогын албан татвараас бусад татваруудыг үйл ажиллагааны зардалд бүртгэдэг.

Хойшлогдсон татварыг Балансын өглөгийн аргыг ашиглан дараа тайлант хугацаанд шилжүүлэн тооцох татварын алдагдал дээр мөн санхүүгийн тайлангийн өдрийн байдлаарх хөрөнгө, өр төлбөрийн татварын суурь болон санхүүгийн тайлан дах бүртгэлийн дүнгийн хооронд үүсэх түр зөрүүн дээр үндэслэж тооцдог. Хойшлогдсон татвар нь бизнесийн нэгдлээс өөр гүйлгээний явцад анх хүлээн зөвшөөрсөн бөгөөд тухайн үедээ бүртгэлийн ашиг болон татвар ногдох ашигт нөлөө үзүүлэхгүй хөрөнгө, өр төлбөрөөс үүсэх түр зөрүүнүүдэд хүлээн зөвшөөрдөггүй. Хойшлогдсон татварыг хөрөнгө ашиглагдах эсвэл өглөг төлөгдөх тайлант хугацаанд ашиглагдах, санхүүгийн тайлангийн өдрийн байдлаар батлагдсан буюу үндсэндээ батлагдсан байгаа хууль тогтоомжоор тогтоосон татварын хувь хэмжээгээр эсвэл дараа тайлант хугацаанд шилжүүлэн ашиглагдах татварын алдагдлаар тооцдог. Банк хойшлогдсон татварын хөрөнгө болон өглөгийг хооронд нь хааж бүртгэдэг. Хойшлогдсон татварын өглөг нь татвар ногдуулах бүхий л түр зөрүүнд, хойшлогдсон татварынхөрөнгийг татвараас хасагдах бүхий л түр зөрүүнд, мөн ашиглагдаагүй татварын алдагдал, татварын хөнгөлөлтөнд тэдгээрийг ирээдүйн татвар ногдуулах ашигт татвараас хасагдах түр зөрүү, ашиглагдаагүй татварын алдагдал болон хөнгөлөлтийг хасагдуулан ашиглах магадлалтай.

Гадаад валютын арилжааны үүсмэл хэрэглүүрийн үнэ цэнийн өөрчлөлтийг хүлээн зөвшөөрөөгүй олз гарз гэж үздэг ба түр зуурын зөрүү гэж бүртгэдэг (Тодруулга 3 болон 30). Бусад хөрөнгө болон бусад өр төлбөрийн гадаад валютын ханшийн тэгшитгэлийн зөрүү нь гадаад валютын арилжааны олз гарз гэж үздэг ба энэ нь түр зуурын зөрүү үүсгэдэггүй.

Группийн татварын тодорхой бус байр суурийг удирдлага тайлант үеийн эцэс бүрт дахин үнэлдэг. Группийн орлогын татварын байр суурийг татварын байгууллага хүлээн зөвшөөрөхгүй байж болохоос үүдэн нэмэлт татвар ногдуулах нь ногдуулахгүй байхаас илүү магадлалтай гэж удирдлага үзсэн тохиолдолд өглөг хүлээн зөвшөөрнө. Санхүүгийн тайлангийн өдрийн байдлаар бүхэлдээ буюу үндсэндээ батлагдсан байсан хууль тогтоомжийн тайлбар,

мөн ижил асуудлыг шүүх байгууллагын шийдвэрлэсэн байдал дээр үндэслэн үнэлгээ хийгддэг. Торгууль, алданги болон орлогын бус татвартай холбоотой өглөгийн хувьд тайлант хугацааны эцэс дэх өр төлбөрийг барагдуулахад шаардагдах зардлыг удирдлага хамгийн боломжит аргаар тодорхойлсноор хүлээн зөвшөөрнө.

4.29 Ажиллагсдын тэтгэмж ба нийгмийн халамж

(i) Богино хугацаат тэтгэмж

Цалин, хөлс, бусад цалин хөлстэй холбоотой бусад зардлууд нь Групп болон Банкний ажилтан нь холбогдох ажил үйлчилгээг үзүүлсэн тухайн жилдээ зардлаар хүлээн зөвшөөрөгддөг. Цалинтай ээлжийн амралт зэрэг нөхөн олговортой бусад богино хугацаат хуримтлагдах ажлын чөлөөг ажиллагсад ирээдүйд нөхөн олговортой чөлөө авах эрхийг үүсгэх үйлчилгээг үзүүлсэн үед, нөхөн олговортой богино хугацаат хуримтлагдахгүй ажлын чөлөөг (жишээ нь, өвчний улмаас чөлөө авах) тухайн үед нь хүлээн зөвшөөрдөг.

(ii) Тогтоосон тэтгэмжийн төлөвлөгөө

Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулж буй компаниуд хуулийн дагуу улсын тэтгэврийн болоод нийгэм, эрүүл мэндийн даатгалын сангуудад шимтгэл төлдөг. Эдгээр шимтгэлүүдийг үүссэн үед нь орлого, зарлагад зардлаар бүртгэдэг. Групп өөрсдийн байгуулсан тэтгэврийн санд шимтгэл төлдөг. Төлсөн шимтгэлийг ажилтны Групп-д ажилласан хугацаанд нь хувь тэнцүүлэн "Тэтгэврийн сангийн зардал" дансанд бүртгэнэ.

4.30 Орлого, зардлын хүлээн зөвшөөрөлт

Хүүгийн орлого, зардлыг өрийн хэрэгсэл бүрийн хувьд аккрузль суурь дээр үндэслэн үр ашигт хүүгийн аргаар тооцоолон бүртгэнэ. Энэ аргын дагуу гэрээний талуудын хооронд төлөгдсөн эсвэл хүлээн авсан бүх хураамж, гүйлгээний зардал болон бүх үнийн нэмэгдэл буюу хөнгөлөлтийг үр ашигт хүүнд оруулан тооцож, цаг хугацааны хувьд хойшлуулан хүүгийн орлого эсвэл зардалд бүртгэдэг.

Үр ашигт хүүгийн бүрэлдэхүүн хэсэг болох хураамжид санхүүгийн хөрөнгийг худалдан авах эсвэл санхүүгийн өр төлбөрийг үүсгэхэд шууд холбоотойгоор нэмэгдэн гардаг, жишээлбэл төлбөрийн чадварыг үнэлэх, зээлийн баталгаа эсвэл барьцааг үнэлэх болон бүртгэх, хэрэглүүрийн нөхцлүүдийг хэлэлцэх болон холбогдох баримт бичиг боловсруулах зэрэг гэрээ байгуулахтай холбоотой аливаа хураамжууд орно. Групп нь харилцагчид зээл олгосны дараах богино хугацаанд тухайн зээлийн худалдах магадлалтай тохиолдолд тухайн зээлийг зах зээлийн хүүгээр олгохтой холбоотой хураамж, шимтгэлийг үр ашигт хүүгийн бүрэлдэхүүн хэсэг болгон тооцно. Зээл олгохоор хүлээсэн үүргийг Банк ашиг алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр хэмжигдсэн санхүүгийн өр төлбөр гэж ангилдаггүй.

Зээл болон бусад өрийн хэрэгслүүд найдваргүй болсон үед тэдгээрийг хүлээгдэж буй мөнгөн урсгалын өнөөгийн үнэ цэнэ хүртэл бууруулж бүртгэх бөгөөд түүнээс хойш өнөөгийн үнэ цэнийн өсөлтийг тухайн хөрөнгийн үнэ цэнэ бууралтын гарзыг тооцоход ашигласан үр ашигт хүүгийн үндсэн дээр тооцоолж хүүгийн орлогоор бүртгэдэг.

Бусад бүх шимтгэл, хураамж болон бусад орлого, зардлын зүйлүүдийг ерөнхийдөө аккрузль суурь дээр үндэслэн тухайн ажил гүйлгээний гүйцэтгэлтэй уялдуулан хүлээн зөвшөөрөх бөгөөд гүйцэтгэлийг нийт тохирсон үйлчилгээнээс бодитоор үзүүлсэн үйлчилгээний хувь хэмжээгээр тооцдог.

4.31 Өмчлөх бусад хөрөнгө

Өмчлөх бусад хөрөнгө гэдэг нь хугацаа хэтэрсэн зээлийн үүргийг хангуулахаар хураан авсан санхүүгийн болон санхүүгийн бус хөрөнгө (барилга зэрэг үл хөдлөх, машин тоног төхөөрөмж, бараа материал зэрэг хөдлөх, үнэт цаас зэрэг санхүүгийн хөрөнгө)-ийг хэлнэ. Хөрөнгийг анхлан бодит үнэ цэнээр хүлээн зөвшөөрөх бөгөөд тухайн хөрөнгийн шинж чанар, Группийн сонирхол зэргээс шалтгаалж холбогдох хөрөнгийн бүлэгт хамаарах нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын дагуу дахин хэмжигдэж бүртгэгддэг.

Санхүүгийн бус хөрөнгийн хувьд, хэрэв Групп нь хураан авсан барьцаа хөрөнгийг (үл хөдлөх хөрөнгийг) өөрийн бизнесийн үйл ажиллагаанд ашиглах бол уг хөрөнгийг "Байшин барилга ба үндсэн хөрөнгө" гэж дахин ангилан, Байшин барилга ба үндсэн хөрөнгөтэй холбоотой нягтлан бодох бүртгэлийн журмын дагуу бүртгэнэ (Тодруулга 4.17). Хэрэв Групп нь хураан авсан барьцаа хөрөнгийг түрээслүүлэх болон үнэ цэнийн өсөлтийн зорилгоор, эсвэл уг 2 тохиолдлын хоёулангийн зорилгоор өөрөө ашиглахгүйгээр хадгалж үлдсэн бол Групп нь уг хөрөнгийг "Өмчлөх бусад хөрөнгө"- өөс "Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө" хэсэгрүү дахин ангилан холбогдох нягтлан бодох бүртгэлийн журмын дагуу бүртгэнэ (Тодруулга 4.18). Хэрэв Групп нь хураан авсан барьцаа хөрөнгөөр авсан хөдлөх болон үл хөдлөх хөрөнгийг худалдах тохиолдолд Групп нь бараа материалтай холбоотой нягтлан бодох бүртгэлийн журмыг баримтлан зөвхөн СТОУС-5-ын шаардлага биелэн худалдах зорилготой хөрөнгө гэж ангилснаас бусад тохиолдолд уг хөрөнгийг "Өмчлөх бусад хөрөнгө" гэж Санхүүгийн Байдлын Тайланд тусгана. Худалдахаар төлөвлөсөн санхүүгийн бус хураан авсан барьцаа хөрөнгийн талаар тодруулга 19-өөс үзнэ үү.

4 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)**4.31 Өмчөх бусад хөрөнгө (үргэлжлэл)**

Хэрэв хураан авсан санхүүгийн хөрөнгө (Үнэт цаас гэх мэт)-ийг худалдсанаар анхны үнээ нөхөх бол Группийн зүгээс энэхүү хөрөнгийг "Өмчлөх бусад хөрөнгө" гэж үзэн СТОУС-ын хэмжилтийн дагуу борлуулахад бэлэн үнэт цаас гэж ангилан бодит үнэ цэнээр хэмждэг. Хураан авсан санхүүгийн барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг тайлант хугацаа бүрт тооцдог бөгөөд бодит үнэ цэнийн тохируулгыг өмчийн хэсэг дэх Борлуулахад бэлэн үнэт цаасны нөөцөд хүлээн зөвшөөрдөг. Борлуулахад бэлэн санхүүгийн хөрөнгийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын талаар тодруулга 4.10-т тусгасан. Хураан авсан санхүүгийн барьцаа хөрөнгийн талаар тодруулга 19-ийг үзнэ үү.

4.32 Нөхцөл өөрчлөгдсөн зээлүүд

Групп барьцаа хөрөнгийг хураан авахаасаа илүү аль болох төлбөр хийх хугацааг сунгах, зээлийн нөхцлийг шинээр тохиролцох зэрэг замаар зээлийн нөхцлийг өөрчлөх боломжийг хайдаг. Нөхцлүүдийг дахин хэлэлцэн тохиролцсоны дараа тухайн зээлийг хугацаа хэтэрсэнд ангилдаггүй. Удирдлага нөхцөл өөрчлөгдсөн зээлүүдийг үргэлж эргэн шалгаж, бүх шалгуурууд биелэгдсэн эсэх, ирээдүйд орж ирэх төлбөрүүд төлөгдөх магадлалтай эсэхийг авч үздэг. Эдгээр зээлүүдийг мөн цаашид ч тэдгээрийн анхны үр ашигт хүүг ашиглан дан ганцаар нь эсвэл бүлгийн үнэлгээгээр нь үнэ цэнийн бууралтын хувьд шинжилдэг.

4.33 Хувьцаанд суурилсан төлбөрүүд

Хувьцаанд суурилсан төлбөр оролцуулсан ажил гүйлгээний хүрээнд хүлээн авсан буюу худалдаж авсан үйлчилгээг Банк тухайн үйлчилгээг хүлээн авсан үед хүлээн зөвшөөрдөг. Хэрэв хувьцаанд суурилсан бөгөөд хувьцаагаар төлөх төлбөр оролцуулсан ажил гүйлгээний хүрээнд үйлчилгээ хүлээн авсан бол эзэмшигчдийн өмчийг нэмэгдүүлэн бүртгэдэг, харин хувьцаан дээр суурилсан бөгөөд мөнгөөр төлөх төлбөр оролцуулсан ажил гүйлгээний хувьд өглөгийг нэмэгдүүлэн бүртгэдэг.

Хувьцаанд суурилсан бөгөөд хувьцаагаар төлөх төлбөр оролцуулсан ажил гүйлгээний хувьд Банк хүлээн авсан үйлчилгээ болон эзэмшигчдийн өмчийн холбогдох өсөлтийг олгосон хувьцааны бодит үнэ цэнэ дээр үндэслэн шууд бус аргаар тооцно. Хувьцаанд суурилсан бөгөөд мөнгөөр төлөх төлбөр оролцуулсан ажил гүйлгээний хувьд Банк хүлээн авсан үйлчилгээ болон үүссэн өр төлбөрийг уг өр төлбөрийн бодит үнээр хэмжинэ. Өр төлбөр барагдаж дуустал Банк тайлант үе бүрийн эцэст болон өр төлбөр барагдаж дуусах өдөр тухайн өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг дахин үнэлэх ба дахин үнэлгээнээс үүсэх бодит үнэ цэнийн аливаа өөрчлөлтийг тухайн үеийн орлого, зарлагад хүлээн зөвшөөрдөг.

4.33 Толилуулгын өөрчлөлт

Тухайн жилийн толилуулгад нийцүүлэхийн тулд зарим шаардлагатай дүнгүүдийг тохируулсан. Доорх толилуулгын өөрчлөлтүүд хийгдсэн:

- Бусад хөрөнгийн эрсдлийн сан болон зээлтэй холбоотой үүргийн эрсдлийн санг тусдаа харуулах зорилгоор 2014 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх Нэгтгэсэн ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй Орлогын Тайланд шинэ мөрөнд тайлагнасан. Холбогдох зардлуудыг мөн бусад хөрөнгийн, зээлтэй холбоотой болон холбоогүй үүргийн үнэ цэнэ бууралтын эрсдлийн сангийн зардал гэж 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний Нэгтгэсэн ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй Орлогын Тайланд тусгасан.
- 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний Нэгтгэсэн Санхүүгийн Байдлын Тайлан болон Нэгтгэсэн ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй Орлогын Тайланд зарим мөрний дүнг өөрчлөхгүйгээр нэрийг нь өөрчилсөн.

Дээрх өөрчлөлтүүд нь мөн 2014 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх Нэгтгэсэн болон Тусдаа Мөнгөн Гүйлгээний тайланд тусгасан. Удирдлагын зүгээс бусад сайжруулалтыг мөн 2014 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх Нэгтгэсэн болон Тусдаа Мөнгөн Гүйлгээний тайланд хийсэн. Удирдлага тус сайжруулалтын материаллаг нөлөөг тайлан хэрэглэгчийн өнцгөөс тайлагнан, харгалзан үзээд, энэхүү мэдээллийг тусад нь харуулахгүй байх нь уг санхүүгийн тайлан хэрэглэгчдийн шийдвэр гаргалтанд нөлөөлөхгүй тул тусдаа тодруулга байдлаар үзүүлэх шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.34 Санхүүгийн тайлангуудыг нийтэлсний дараа хийгдэх өөрчлөлтүүд

Банкны удирдлага болон хувьцаа эзэмшигчид санхүүгийн тайлангуудыг нийтэлсний дараа өөрчлөх эрх мэдэлтэй болно.

5 Шинэ буюу өөрчлөгдсөн стандарт, тайлбаруудын хэрэгжилт

Дараах шинэ стандарт болон тайлбаруудыг хэрэгжилт нь 2014 оны 1 сарын 1-ээс хүчинтэй:

НББОУС 32-ийн өөрчлөлтүүд – “Санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрүүдийг хооронд нь хаах” (2011 оны 12 дугаар сард батлагдсан, 2014 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдөр болон түүнээс хойш эхлэх тайлант жилүүдэд мөрдөгдөнө). НББОУС 32-ын өөрчлөлтөөр хэрэглээний тайлбарыг шинээр оруулж, хөрөнгө, өр төлбөрийг хооронд нь хаахтай холбоотой шалгууруудын зарим үл нийцэх зүйлсийг тодруулахад чиглэсэн. Үүнд: “Одоогийн байдлаар хуулийн дагуу хооронд нь хаах эрхтэй” гэдгийг дэлгэрүүлж зарим нийт дүнгээр төлөх системийг цэвэр дүнгээр төлөх системтэй адилтган үзнэ гэж заасан. Өр төлбөрийг хооронд нь хаах эрх гэдгийг а) Ирээдүйн үйл явдлаас хамаарах ёсгүй б) дараах бүхий л нөхцөл байдалд хуулийн дагуу хөрөнгө өр төлбөрийг хаах эрхтэй. Үүнд: (i) бизнесийн хэвийн үйл ажиллагааны явцад, (ii) төлбөр төлөгдөхгүй байх тохиолдолд, (iii) төлбөрийн чадваргүй болсон эсвэл дампуурсан тохиолдолд гэсэн дэлгэрүүлж бичсэн өгүүлбэрүүд хамаарна. Нэмэлт өөрчлөлт оруулсан стандарт нь Группийн санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөө үзүүлэхгүй.

СТОУС 10, СТОУС 12 болон НББОУС 27-д орсон нэмэлт өөрчлөлтүүд – “Хөрөнгө оруулалтын аж ахуйн нэгжүүд” (2012 оны 10 дугаар сарын 31-ний өдөр гарсан бөгөөд 2014 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс хойшхи тайлант жилүүдэд мөрдлөг болгоно). Өөрчлөлт нь хөрөнгө оруулалтын аж ахуйн нэгжийг дараах байдлаар тодорхойлсон: (i) хөрөнгө оруулалтын удирдлагын үйлчилгээ үзүүлэх зорилгоор хөрөнгө оруулагчдаас хөрөнгө татсан, (ii) үйл ажиллагааны зорилго нь зөвхөн хөрөнгийг өсгөх болон хөрөнгө оруулалтын ашиг олох зорилгоор хөрөнгийг зарцуулахад оршдог гэсэн хариуцлагыг хөрөнгө оруулагчдын өмнө хүлээсэн, (iii) хөрөнгө оруулалтаа бодит үнэ цэнээр тооцож, үнэлдэг. Хөрөнгө оруулалтын аж ахуйн нэгж нь өөрийн охин компаниудаа ашиг алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр бүртгэж, зөвхөн аж ахуйн нэгжийн хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаатай хамааралтай үйлчилгээг үзүүлдэг охин компаниудынхаа тайланг нэгтгэхийг шаарддаг. СТОУС 12-т оруулсан нэмэлт өөрчлөлтөнд тухайн байгууллага, этгээд нь хөрөнгө оруулалтын байгууллага эсэх, хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаатай холбоотой үйлчилгээ үзүүлдэггүй охин компанид санхүүгийн талаарх мэдээлэл эсвэл бусад дэмжлэг үзүүлдэг ба үзүүлэх гэж байгаа эсэх зэрэгт гол дүгнэлтүүд гаргах шинэ тодруулгуудыг тусгасан байна. Банкны Удирдлагууд эдгээр өөрчлөлтүүд нь Группийн санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөө үзүүлэхгүй гэж үзэж байна.

ОУСТТХ 21 – “Хураамж” (2013 оны 05 дугаар сарын 20-нд гарсан бөгөөд 2014 оны 01 сарын 01-ний өдрөөс хойшхи тайлант жилүүдэд мөрдлөг болгоно). Энэхүү тайлбарт орлогын албан татвар бус хураамжийг төлөх үүрэгтэй холбоотой нягтлан бодох бүртгэлийг тодорхой болгож өгсөн. Энэхүү үүрэг нь хууль тогтоомжоор хураамж төлөх үүргийг зааж өгсөн тохиолдолд үүснэ. Аж ахуйн нэгж нь ирээдүйд үйл ажиллагаа явуулах эдийн засгийн үүрэгтэй байдаг байдал эсхүл тасралтгүй үйл ажиллагаа явуулах төсөөлөл дээр үндэслэн санхүүгийн тайлангаа гаргадаг байдал нь дээр заасан үүргийг бий болгодоггүй. Үүнтэй ижил зарчмыг улирлын болон жилийн санхүүгийн тайланд баримтална. Агаарт ялгаруулах хорт хийг бууруулах зорилгоор хэрэгжүүлдэг худалдааны хөтөлбөртэй холбоотой өр төлбөрт энэхүү тайлбарыг сайн дурын үндсэн дээр ашиглана. Банкны Удирдлагууд эдгээр өөрчлөлтүүд нь Группийн санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөө үзүүлэхгүй гэж үзэж байна.

НББОУС 36-д орсон өөрчлөлт – “Санхүүгийн бус хөрөнгийн эргүүлэн олж болох дүнгийн толилуулга” (2013 оны 05 дугаар сард гарсан бөгөөд 2014 оны 01 сарын 01-ний өдрөөс хойшхи тайлант жилүүдэд мөрдлөг болгоно. СТОУС 13-ыг нягтлан бодох бүртгэл болон харьцуулсан хугацаанд ашигладаг бол дээр заасан хугацаанаас өмнө нэвтрүүлж болно). Бэлэн мөнгө дангаар бий болгогч нэгжид гүүдвил болон тодорхойгүй хугацаатай биет бус хөрөнгө багтаж байгаа бөгөөд үнэ цэнийн бууралтад ороогүй бол нөхөгдөх дүнг толилуулах үүргийг хасах өөрчлөлтийг үүгээр оруулсан. Удирдлагууд эдгээр өөрчлөлтүүд нь Группийн санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөө үзүүлэхгүй гэж үзэж байна.

НББОУС 39-д орсон өөрчлөлт – “Үүсмэл хэрэглүүрийг шилжүүлэх болон хэйджийн бүртгэлийн үргэлжлэл” 2013 оны 06 дугаар сард гарсан бөгөөд 2014 оны 01 сарын 01-ний өдрөөс хойшхи тайлант жилүүдэд мөрдлөг болгоно). Хэйджлэх хэрэглүүрээр тодорхойлогдсон үүсмэл хэрэглүүрийг тусгай шаардлага хангасан үед хууль тогтоомжид нийцүүлэн төвлөрсөн нэг талтай клиринг хийх зорилгоор шилжүүлэх (өөрөөр хэлбэл, талууд нөгөө талаа шинэ талаар солихоор тохиролцсон) тохиолдолд хэйджийн бүртгэлийг үргэлжлүүлэхийг энэхүү өөрчлөлтөөр зөвшөөрсөн. Банкны Удирдлагууд эдгээр өөрчлөлтүүд нь Группийн санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөө үзүүлэхгүй гэж үзэж байна.

6 Нягтлан бодох бүртгэлийн шинээр батлагдсан мэдэгдлүүд

2015 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдөр болон түүнээс хойш эхлэх тайлант хугацаанд заавал мөрдөх стандартууд ба тайлбарууд шинээр батлагдаж, хэвлэн нийтлэгдсэн ба эдгээрийг Банк хугацаанаас өмнө хэрэгжүүлж эхлээгүй.

СТОУС 9 – “Санхүүгийн хэрэглүүр: Ангилал ба хэмжилт” (2014 оны 7 сард нэмэлт өөрчлөлт оруулсан ба 2018 оны 1 сарын 1-нээс эхэлсэн болон үүнээс хойшхи санхүүгийн тайланд дагаж мөрдөнө). Энэхүү стандартын гол агуулгаас дурьдвал:

- Санхүүгийн хөрөнгүүдийг дараагийн тайлант үе бүрт хорогдуулсан өртгөөр нь хэмжих, бусад дэлгэрэнгүй орлогод бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бүртгэгдэх бодит үнэ цэнээр нь хэмжих болон тайлант үеийн ашиг алдагдалд бодит үнэ цэнийн зөрүү нь бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгүүд гэж 3 ангилна.

6 Нягтлан бодох бүртгэлийн шинээр батлагдсан мэдэгдлүүд (үргэлжлэл)

- Өрийн хэрэгслийг ангилах нь аж ахуйн нэгжийн санхүүгийн хөрөнгийг удирдах бизнесийн модел болон гэрээнд заасан мөнгөн гүйлгээ нь зөвхөн үндсэн зээл болон хүүгийн төлбөр байх эсэхээс хамаарна. Хэрэв өрийн хэрэгсэл нь зөвхөн үндсэн зээл болон хүүгийн төлбөрийг авах зорилготой байвал хорогдуулсан өртгөөр бүртгэнэ. Хэрэв аж ахуйн нэгж нь өрийн хэрэгслийг үндсэн зээлийн төлбөр болон хүүг авах мөн шаардлагатай тохиолдолд зарах зорилгоор эзэмшиж байвал бусад дэлгэрэнгүй орлогод бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бүртгэгдэх бодит үнэ цэнээр нь хэмжих санхүүгийн хөрөнгө гэж ангилна. Үндсэн зээл болон хүүгийн төлбөрийн мөнгөн гүйлгээгүй санхүүгийн хөрөнгийг тайлант үеийн ашиг алдагдалд бодит үнэ цэнийн зөрүү нь бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгүүд гэж ангилна (жишээ нь дериватив). Нуугдмал деривативыг санхүүгийн хөрөнгөөс салгаж үзэхгүй болсон ба зөвхөн үндсэн зээл болон хүүгийн төлбөрийн нөхцлийг хангаж буй эсэхийг үнэлнэ.
- Бүх өмчийн хэрэгслийг дараагийн тайлант үеүдэд үргэлж бодит үнэ цэнээр хэмжинэ. Хэрэв санхүүгийн хөрөнгийг арилжаалах зорилгоор эзэмшээгүй бол бусад дэлгэрэнгүй орлогод бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бүртгэгдэх ангилалын сонголтыг хийж болох ба энэ сонголтыг буцаах боломжгүй. Хэрэв өмчийн хэрэгслийг арилжаалах зорилготой бол тайлант үеийн ашиг алдагдалд бодит үнэ цэнийн зөрүү нь бүртгэнэ.
- НББОУС 39-ийн ангилал болон хэмжилтийн ихэнх шаардлагууд нь СТОУС 9-д шилжихдээ өөрчлөгдөөгүй. Гол өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогод бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бүртгэгдэх бодит үнэ цэнээр хэмжсэн санхүүгийн өр төлбөрийн зээлийн эрсдлийн тайланд өөрчлөлтийн нөлөөний талаар тусгах шаардлагатай гэж заасан.
- СТОУС 9-д үнэ цэнийн бууралтыг хүлээн зөвшөөрөх шинэ загвар болох ирээдүйд учирч болох зээлийн гарзын загварыг нэвтрүүлсэн. Эхний хүлээн зөвшөөрөлтөөс хойш санхүүгийн хөрөнгийн зээлийн чанарт гарах өөрчлөлтөд үндэслэсэн “З үе шат”-ны арга байна гэж заасан. Практикийн хувьд шинэ аргаар үнэ цэнэ нь буураагүй санхүүгийн хөрөнгийг (дансны авлагын хувьд авлага хаагдах хүртэл буюу хугацаанд үндэслэхгүйгээр учирч болох эрсдлийн гарзын сан байгуулна) анх хүлээн зөвшөөрөхдөө ирэх 12 сард учирч болох зээлийн гарзыг тэр даруйд нь хүлээн зөвшөөрнө гэж заасан. Зээлийн эрсдэлд томоохон сөрөг өөрчлөлт гарсан тохиолдолд 12 сарын биш хугацаагүй учирч болох зээлийн гарзын сан байгуулна. Энэхүү загварт түрээс болон дансны авлагыг арай энгийн байдлаар авч үзсэн.
- Хэйджийн бүртгэлийг аж ахуйн нэгжийн эрсдлийн удирдлагатай уялдахуйц байхаар нэмэлт өөрчлөлт оруулсан. СТОУС 9-д макро хейджийг хэрхэн бүртгэх талаар тусгаагүй тул СТОУС 9-ийн хэйджийн бүртгэл эсвэл НББОУС 39-ийн хэйджийн бүртгэлийг үргэлжлүүлэн ашиглах талаар нягтлан бодох бүртгэлдээ тусгах сонголтыг аж ахуйн нэгжид үлдээсэн.

Групп шинээр гарсан стандартуудын санхүүгийн тайланд нөлөөлөх байдлыг үнэлж байгаа.

НББОУС 19-д орсон нэмэлт өөрчлөлтүүд – “Тогтоосон тэтгэмжийн төлөвлөгөө: Ажилчдын төлсөн шимтгэл” (2013 оны 11 сард батлагдсан ба 2014 оны 7 сарын 1-нээрх болон түүнээс хойшхи санхүүгийн тайлангуудад дагаж мөрдөнө). Хэрвээ ажилчдын төлсөн шимтгэл нь ажиллах хугацаатай хамааралгүй бол ажиллах хугацаанд хуваарилахгүйгээр ажилтан ажил үүргээ гүйцэтгэсэн хугацаанд ажил олгогчоос гарсан үйлчилгээний өртгийг бууруулж болно гэж заасан. Банк дээрх нэмэлт өөрчлөлтийн санхүүгийн тайлангуудад нөлөөлөх байдлыг дүгнэж байгаа.

СТОУС-уудад жил бүр хийгддэг сайжруулалтууд 2012 (2013 оны 12 сард батлагдсан ба доорх мөрөнд өөрөөр заагаагүй бол 2014 оны 7 сарын 1-нээрх болон түүнээс хойшхи санхүүгийн тайлангуудад дагаж мөрдөнө). Сайжруулалтад нийтдээ 7 стандарт хамрагдсан. СТОУС 2-т “баталгаажих нөхцөл” гэдгийг “гүйцэтгэлийн нөхцөл” болон ажил үүргээ гүйцэтгэх нөхцөл гэж салгаж нарийн тодорхойлсон. Энэхүү нэмэлт өөрчлөлтийг дагаж мөрдөх тохиолдолд хувьцаанд суурилсан төлбөрийн гүйлгээ хийхийг зөвшөөрсөн өдөр нь 2014 оны 7 сарын 1-нээр эсвэл түүнээс хойшхи өдөр байна. СТОУС 3-д дараах өөрчлөлтүүд орсон. Үүнд: 1) НББОУС 32-ын тодорхойлолтын үндэслэлийн дагуу санхүүгийн хэрэгслийн тодорхойлолтыг хангаж байгаа санхүүгийн өр төлбөр эсвэл өмчөөр ангилсан, болзошгүй өр төлбөрийн төлбөр хийх үүрэг; 2) санхүүгийн болон санхүүгийн бус, өмчийн хэрэгслээр төлөгдөхгүй болзошгүй төлбөрийг тайлант үе бүрээр бодит үнэ цэнээр хэмжиж бодит үнэ цэнийн зөрүүг тайлант үеийн ашиг алдагдалд бүртгэнэ. СТОУС 3-д орсон нэмэлт өөрчлөлтийг зөвхөн 2014 оны 7 сарын 1-нээрх болон түүнээс хойшхи хугацаанд үүссэн бизнесийн нэгдэлд дагаж мөрдөнө. СТОУС 8-д дараах нэмэлт өөрчлөлтүүд орсон. Үүнд: 1) Нэгтгэсэн үйл ажиллагааны сегментүүдийн нэр мөн нэгтгэх үндэслэл болох тухайн сегментүүд нь ижил төрлийн эдийн засгийн шинж чанартай гэдгийг нотлох эдийн засгийн үзүүлэлт зэргийг багтаасан үйл ажиллагааны сегментийг нэгтгэх удирдлагын үнэлэлт болон шийдвэр гаргалтын талаар тодруулах шаардлагатай болсон; Сегментийн хөрөнгийг тайлагнасан тохиолдолд сегментийн хөрөнгийг аж ахуйн нэгжийн хөрөнгөтэй тааруулсан хүснэгт; СТОУС 13 гарахад НББОУС 39-аас цөөн тооны мөр арилгасанаар үнэ цэнийг нь хорогдуулахад үүсэх нөлөө нь материаллаг бус бол богино хугацаат авлага болон өглөгийг нэхэмлэхийн үнээр хэмжиж болох боломжтой гэдгийг хасаагүй гэдгийг тодруулсан. НББОУС 16 болон НББОУС 38-д орсон нэмэлт өөрчлөлтөөр, аж ахуйн нэгж дахин үнэлгээний загвар ашиглаж байгаа үед дансны нийт дүн болон хуримтлагдсан элэгдлийг хэрхэн авч үзэх талаар нарийн тодорхой зааж өгсөн.

НББОУС 24-д орсон нэмэлт өөрчлөлтөөр тайлан гаргагч аж ахуйн нэгжид удирдлагын үйлчилгээ үзүүлсэн эсвэл тайлан гаргагч аж ахуйн нэгжийн толгой компанид удирдлагын үйлчилгээ үзүүлсэн бол удирдлагын үйлчилгээ үзүүлэгч компаниас авсан үйлчилгээний шимтгэлийг холбоотой талуудын тодруулгад тусгана. Банк дээрх шинэ стандартуудын санхүүгийн тайланд нөлөөлөх байдлыг үнэлж байгаа.

СТОУС-уудад жил бүр хийгддэг сайжруулалтууд 2013 (2013 оны 12 сард батлагдсан ба 2014 оны 7 сарын 1-нээрх болон түүнээс хойшхи санхүүгийн тайланд дагаж мөрдөнө). Сайжруулалтад нийтдээ 4 стандартын өөрчлөлт багтсан. СТОУС 1-ийн дүгнэлт гаргах үндэслэл хэсэгт стандартын шинэ хувилбар гарсан бөгөөд дагаж мөрдөх шаардлагагүй ч хугацаанаас нь өмнө хэрэглэх боломжтой бол стандартыг анх удаа хэрэглэж байгаа хэрэглэгч хуучин эсвэл шинэ хувилбарыг хэрэглэж болно гэхдээ толилуулсан тайлангийн хугацаанд адилхан стандарт хэрэглэсэн байна гэж заасан. СТОУС 11-ийн дагуу хамтарсан хэлцэл бий болох үеийн бүртгэлийг СТОУС 3-аар бүртгэхгүй гэж заасан. Хамтарсан хэлцлийн санхүүгийн тайланд бизнесийн нэгдлийн бүртгэлийг хэрэглэхгүй болохыг мөн дээрх нэмэлт өөрчлөлтөөр зааж өгсөн. СТОУС 13-д орсон нэмэлт өөрчлөлтөөр, СТОУС 9 эсвэл НББОУС 39-д хамаарагдах бүх гэрээтэй (санхүүгийн бус хөрөнгө, өр төлбөрийг худалдах болон худалдан авах хэлцэл мөн хамаарна) холбоотой санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн бүлгийн бодит үнэ цэнийг цэврээр нь хэмжиж болно гэж заасан. НББОУС 40-д НББОУС 40 болон СТОУС 3-ыг зэрэг хэрэглэх боломжтой гэж нэмэлт өөрчлөлт оруулсан. НББОУС 40-өөр санхүүгийн тайланг бэлтгэгчдэд хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө болон өмчлөгч нь эзэмшиж буй хөрөнгийн ялгааг хэрхэн гаргах талаар заавар өгсөн. Санхүүгийн тайланг бэлтгэгч нь хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийг худалдан авах нь СТОУС 3- бизнесийн нэгдлийг үүсгэж буй эсхийг нягтална. Банк дээрх нэмэлт өөрчлөлтийн санхүүгийн тайлангуудад нөлөөлөх байдлыг дүгнэж байгаа.

СТОУС 11-д орсон нэмэлт өөрчлөлт - Хамтарсан үйл ажиллагаан дахь ашиг сонирхолыг эзэмших ажил гүйлгээг бүртгэх (2014 оны 5 сарын 6-нд батлагдсан ба 2016 оны 1 сарын 1-нээр эхлэж буй болон түүнээс хойшхи санхүүгийн тайланд дагаж мөрдөнө. Энэхүү өөрчлөлтөөр бизнесийн үйл ажиллагаа үүсгэж байгаа хамтарсан хэлцэл дэх ашиг сонирхлын эзэмшлийг хэрхэн бүртгэх талаар зааж өгсөн. Банк дээрх нэмэлт өөрчлөлтийн санхүүгийн тайлангуудад нөлөөлөх байдлыг дүгнэж байгаа.

НББОУС 16 болон НББОУС 38-д орсон нэмэлт өөрчлөлт - Элэгдэл болон хорогдлыг тооцох аргыг илүү тодорхой болгох нь (2014 оны 5 сарын 12-нд батлагдсан ба 2016 оны 1 сарын 1-нээрх болон түүнээс хойшхи санхүүгийн тайланд дагаж мөрдөнө). Энэхүү өөрчлөлтөөр хөрөнгийг ашиглаж буй үйл ажиллагаанаас бий болсон орлогод тухайн хөрөнгийн эдийн засгийн үр өгөөжийн ашиглалтаас гадна өөр бусад хүчин зүйлс нөлөөлсөн байдаг тул нь орлогод суурилсан аргаар үндсэн хөрөнгийг элэгдүүлэх нь тохиромжгүй гэж НББОУС-ын зөвлөл оруулж өгсөн. Банк дээрх нэмэлт өөрчлөлтийн санхүүгийн тайлангуудад нөлөөлөх байдлыг дүгнэж байгаа.

СТОУС 15, Харилцагчтай байгуулсан гэрээний орлого (2014 оны 5 сарын 28-нд батлагдсан ба 2017 оны 1 сарын 1-нээрх болон түүнээс хойшхи санхүүгийн тайланд дагаж мөрдөнө). Шинэ стандартаар бараа, ажил үйлчилгээг харилцагчид шилжүүлсэн үед ажил гүйлгээний үнээр орлогыг заавал хүлээн зөвшөөрнө гэсэн үндсэн зарчмыг танилцуулсан. Салгаж болохуйц багцын бараа, ажил үйлчилгээний орлогыг салгаж бүртгэнэ, гэхдээ гэрээний хөнгөлөлт, урамшуулалыг холбогдох зүйлд нь заавал хуваарилж бүртгэнэ гэж заасан. Харилцагчтай байгуулсан гэрээний эрсдлийг бууруулахтай холбоотой гарсан зардлыг капиталжуулж гэрээний орлого олох хугацаанд хорогдуулна. Банк дээрх нэмэлт өөрчлөлтийн санхүүгийн тайлангуудад нөлөөлөх байдлыг дүгнэж байгаа.

НББОУС 16 болон НББОУС 41-д орсон нэмэлт өөрчлөлт - Хөдөө аж ахуй: Биологийн хөрөнгө (2014 оны 6 сарын 30-нд батлагдсан ба 2016 оны 1 сарын 1-нээрх болон түүнээс хойшхи санхүүгийн тайланд дагаж мөрдөнө). Усан үзмийн мод, резины мод болон тосны мод нь үйлдвэрлэлийн шинж чанартай тул үндсэн хөрөнгөөр бүртгэнэ гэж нэмэлт өөрчлөлт оруулсан. Тиймээс дээрх өөрчлөлтийг НББОУС 16-д оруулж НББОУС 41-ээс хассан. Гэхдээ биологийн ургамалыг ургуулах хугацаанд НББОУС 41-ийг баримтална. Банк дээрх нэмэлт өөрчлөлтийн санхүүгийн тайлангуудад нөлөөлөх байдлыг дүгнэж байгаа.

НББОУС 27-д орсон нэмэлт өөрчлөлт - Бие даасан санхүүгийн тайлан дахь өртгийн арга (2014 оны 8 сарын 12-нд батлагдсан ба 2016 оны 1 сарын 1-нээрх болон түүнээс хойшхи санхүүгийн тайланд дагаж мөрдөнө). Энэхүү нэмэлт өөрчлөлтөөр аж ахуйн нэгж нь бие даасан санхүүгийн тайландаа охин компани, хараат компани, хамтарсан үйлдвэрт оруулсан хөрөнгө оруулалтыг өртгийн аргаар бүртгэх боломжтой болсон. Банк дээрх нэмэлт өөрчлөлтийн санхүүгийн тайлангуудад нөлөөлөх байдлыг дүгнэж байгаа.

СТОУС 10 болон НББОУС 28-д орсон нэмэлт өөрчлөлтүүд - Хөрөнгө оруулагч, түүний хараат компани болон хамтарсан үйлдвэрийн хооронд хөрөнгө борлуулах болон хандивлах (2014 оны 9 сарын 11-нд батлагдсан ба 2016 оны 1 сарын 1-нээрх болон түүнээс хойшхи санхүүгийн тайланд дагаж мөрдөнө).

6 Нягтлан бодох бүртгэлийн шинээр батлагдсан мэдэгдлүүд (үргэлжлэл)

Хөрөнгө оруулагч, түүний хараат компани болон хамтарсан үйлдвэрийн хооронд хөрөнгө борлуулах болон хандивлах ажил гүйлгээг хэрхэн бүртгэх талаар СТОУС 10 болон НББОУС 28-д ялгаатай байдлаар тусгасан байдлыг арилгахад чиглэгдсэн. Өөрчлөлтийн үр дүнд, хөрөнгө борлуулах эсвэл хандивлах ажил гүйлгээ нь бизнесийн шинж чанартай бол олз, гарзыг нийт дүнгээр хүлээн зөвшөөрнө гэж заасан. Бизнесийн үйл ажиллагаанд ашиглагддаггүй хөрөнгийг хараат компани эзэмшиж байсан ч хөрөнгө борлуулах болон хандивлах ажил гүйлгээний олз, гарзыг хэсэгчлэн хүлээн зөвшөөрнө. Банк дээрх нэмэлт өөрчлөлтийн санхүүгийн тайлангуудад нөлөөлөх байдлыг дүгнэж байгаа.

СТОУС 2014-үүдэд жил бүр хийгддэг сайжруулалтууд – (2014 оны 9 сарын 25-нд батлагдсан ба 2016 оны 1 сарын 1-нээрх болон түүнээс хойшхи санхүүгийн тайлангуудад дагаж мөрдөнө). Дээрх өөрчлөлтөд 4 стандарт хамрагдсан. СТОУС 5-д, ашиглах эрхийг шилжүүлэх хэлбэр өөрчлөгдсөн (жнь борлуулах ангилалаас эздэд хуваарилах ангилалд шилжүүлэх эсвэл эсрэгээрээ) нь уг хөрөнгийг зарж борлуулах эсвэл эздэд хуваарилах төлөвлөгөөг өөрчилсөн гэж үзэхгүй бөгөөд тийм байдлаар бүртгэхгүй гэж нэмж дэлгэрүүлж өгсөн. СТОУС 7-ын тодруулгын шаардлагын дагуу, шилжүүлсэн санхүүгийн хөрөнгөтэй холбоотой гэрээний нөхцлүүдэд шилжүүлэгчийн зүгээс цаашид уг санхүүгийн хөрөнгөтэй холбоотой оролцоо байгаа эсэхийг удирдлага тодорхойлоход илүү дөхөмтэй болгосон. НББОУС 34-өөр шаардаагүй тохиолдолд, завсрын тайлангуудад СТОУС 7-ийн дагуу санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийг цэвэршүүлж толилуулахгүй байх боломжтой гэж заасан. НББОУС 19-д орсон нэмэлт өөрчлөлтөөр ажил эрхлэлтийн дараах тэтгэмжийн өр төлбөрийг хорогдуулах хүүгийн түвшин тодорхойлохдоо өндөр зэрэглэлтэй байгууллагын гаргасан бонд, эсвэл уг бонд байхгүй бол засгийн газрын бондын хүүг авахдаа уг өрийн хэрэгслийг гаргасан улсын валют биш тухайн өрийн хэрэгсэл гарсан валютаарх өрийн хэрэгслийн хүүг суурь болгоно гэж заасан. НББОУС 34 –ийн дагуу “завсрын санхүүгийн тайлан мэдээнд толилуулсан мэдээ” гэж бичихдээ санхүүгийн тайлангаас тухайн мэдээлэл байгаа хэсгийг зааж өгнө гэж нэмж оруулсан. Групп нь дээрх нэмэлт өөрчлөлтийн санхүүгийн тайлангуудад нөлөөлөх байдлыг дүгнэж байгаа.

НББОУС 1-д орсон санхүүгийн тайлангийн толилуулгатай холбоотой нэмэлт өөрчлөлт (2014 оны 12 сард батлагдсан ба 2016 оны 1 сарын 1-нээрх болон түүнээс хойшхи санхүүгийн тайланд дагаж мөрдөнө). Өөрчлөлтөөр материаллаг байдал гэсэн ойлголтыг дэлгэрүүлж дараах байдлаар тайлбарласан: СТОУС-ын дагуу тодруулах шаардлагатай тусгай зүйлсийн жагсаалтад орсон эсвэл хамгийн багадаа тухайн зүйлийг тодруулна гэж заасан байсан ч хэрэв тухайн тодруулгаар харуулсан мэдээлэл нь материаллаг бус бол СТОУС-ын дагуу заавал толилуулах шаардлагатай зүйлсийг ч тодруулахгүй байж болно гэж заасан. Мөн, стандартаар санхүүгийн тайлан дахь дэд бүлгийн нийт дүнгийн талаар шинэ заавар өгсөн. Үүнд: (i) дэд бүлгийн нийт дүнг бүрдүүлж буй зүйлс нь СТОУС-ын дагуу хэмжигдэж хүлээн зөвшөөрөгдсөн байх; (ii) дэд бүлгийн тоог бүрдүүлж буй зүйлсийн нэрсийг тусгаж, харахад ойлгомжтой цэвэрхэн байдлаар толилуулна; (iii) тайлант үеүдэд толилуулах байдлыг тууштай хадгалах; (iv) СТОУС-ын дагуу дэд бүлгийг бүрдүүлж буй зүйлсэд дэд бүлгийн нийт дүн болон үндсэн бүлгийн нийт дүнгээс илүү ач холбогдол өгөхгүйгээр толилуулах.

СТОУС 10, СТОУС 12 болон НББОУС 28-д орсон нэгтгэл хийхээс чөлөөлөгдөх нэмэлт өөрчлөлт (2014 оны 12 сард батлагдсан ба 2016 оны 1 сарын 1-нээрх болон түүнээс хойшхи санхүүгийн тайланд дагаж мөрдөнө). Хөрөнгө оруулалтын аж ахуйн нэгж нь хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаа эрхэлдэг охин компаниа тайлант үеийн ашиг алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр хэмжинэ гэж нэмэлт өөрчлөлт оруулсан. Мөн, хэрэв охин компанийн эцсийн эсвэл дундын толгой компани олон нийтийн хүртээл болгох нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан гаргадаг бол нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан гаргахаас чөлөөлөгдөнө гэснийг охин компанийн эцсийн болон дундын толгой компанийн санхүүгийн тайландаа охин компанийг нэгтгэсэн эсвэл СТОУС 10-ын дагуу тайлант үеийн ашиг алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр охин компанийг бүртгэсэн эсэхээс үл хамааран нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан бэлтгэхээс чөлөөлөгдөнө гэж нарийн тодорхойлж өгсөн. Дээр дурьдсанаас бусад тохиолдолд шинэ стандарт болон тайлбарууд нь Группийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд томоохон нөлөө үзүүлэхгүй.

	ГРУПП		БАНК	
	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
Мянган төгрөгөөр				
Бэлэн мөнгө	100,664,369	94,632,268	100,567,560	94,632,052
Монгол банкинд байршуулсан мөнгө (заавал байлгах нөөцөөс бусад)	456,471,258	216,300,538	456,471,258	216,300,538
Нийт мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	557,135,627	310,932,806	557,038,818	310,932,590

Мөнгө ба Монгол банкинд байршуулсан мөнгөн (заавал байлгах нөөцөөс бусад) хөрөнгө нь барьцаа хөрөнгөөр баталгаажуулагдахгүй. 2014 оны 12 сарын 31-ний болон 2013 оны 12 сарын 31-ний байдлаар тус хөрөнгийн дүнд хугацаа хэтэрч, эсвэл үнэ цэнэ буурсан дүн байхгүй. Монгол банк нь Мүүди'с-ийн B2 үнэлгээтэй.

Мөнгө ба Монгол банкинд байршуулсан мөнгөн (заавал байлгах нөөцөөс бусад) хөрөнгийн валют, хүү болон дуусах хугацааны шинжилгээг Тодруулга 33-с үзнэ үү.

Мөнгөн гүйлгээний тайланд тусгасан мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн дэлгэрэнгүйг дор үзүүлэв:

Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө

	ГРУПП		БАНК	
	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>				
Бэлэн мөнгө ба Монгол банкинд байршуулсан хөрөнгө (Тодруулга 7)	557,135,627	310,932,806	557,038,818	310,932,589
Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгө (Тодруулга 10)	267,284,933	159,657,425	267,284,933	159,657,425
Монгол банкны үнэт цаас (Тодруулга 13)	209,591,218	549,098,116	209,591,218	549,098,116
Засгийн Газрын бонд (Тодруулга 13)	9,726,628	-	9,726,628	-
Нийт мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	1,043,738,406	1,019,688,347	1,043,641,597	1,019,688,130

8 Монгол банкинд байршуулсан зайлшгүй байлгах нөөц

	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>		
Монгол банкинд байршуулсан заавал байлгах нөөц	278,718,087	259,809,543
Монгол банкинд байршуулсан заавал байлгах нөөц	278,718,087	259,809,543

Банк нь Төв Банк буюу Монголбанкн дахь харилцах дансандаа Монголбанкнаас тавьдаг шаардлагын дагуу зайлшгүй байлгах нөөц байршуулдаг. Төв банкинд байршуулдаг хөрөнгийн үлдэгдэл нь 14 хоногийн татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийн 12.0% (2013: 12.0 %) -иас багагүй байдаг. Группийн болон Банкны заавал байлгах нөөцийн дүн дээрх дүнтэй адил учир тусдаа тодруулга шаардлагагүй.

9 Бодит үнэ цэнэ нь ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрөгдөх санхүүгийн хөрөнгө

Хөрөнгийн биржид арилжаалагддаг бодит үнэ цэнэ нь ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрөгдөх санхүүгийн хөрөнгүүд нь Хонг Конг, Торонто болон Нью Йоркийн Хөрөнгийн Биржид бүртгэлтэй өмчөөрх хөрөнгө оруулалтыг илэрхийлнэ.

2014 болон 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаарх бодит үнэ цэнэ нь ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрөгдөх санхүүгийн хөрөнгийн өөрчлөлтийг доороос харна уу:

	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>		
1 сарын 1-нээрх бодит үнэ цэнэ	184,554	520,464
Худалдаж авсан	99,218	-
Гадаад валютын ханшийн зөрүүгийн нөлөө	159,142	175,829
Бодит үнэ цэнийн тохируулга	(214,972)	(511,739)
12 сарын 31-нээрх бодит үнэ цэнэ	227,942	184,554

Эдгээр үнэт цаасыг нийтэд нээлттэй зах зээлийн мэдээлэл (харьяалагдах хөрөнгийн биржээс) дээр үндэслэн бодит үнэ цэнээр бүртгэдэг тул Групп эдгээр үнэт цаасны үнэ цэнэ бууралтын шинж тэмдгийг хянадаггүй. Группийн болон Банкны дүн дээрх дүнтэй адил учир тусдаа тодруулга шаардлагагүй.

Голомт банк

Санхүүгийн тайлангуудын тодруулгууд – 2014 оны 12 дугаар сарын 31

10 Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгө

	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>		
Бусад банкууд дахь харилцах данс		
Дотоод	12,050,621	5,078,753
Гадаад	179,606,349	145,754,357
Богино хугацаат хөрөнгө		
Дотоод	75,658,290	30,313
гадаад	-	8,270,684
Бусад банкуудад анх 3 сараас их хугацаагаар байршуулсан хөрөнгө	608,921	523,318
Нийт бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгө	267,924,182	159,657,425

Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгө нь барьцаа хөрөнгөгүй. Зээлийн эрсдлийн чанарын тодруулгад эдгээр банкуудын үнэлгээг Стандарт ба Пүүрсийн үнэлгээгээр эсвэл бусад Мүүди'с болон Фитчийн үнэлгээг Стандарт ба Пүүрсийн ойлцоох зэрэглэл рүү хөрвүүлсэн. Зээлийн эрсдлийн чанарыг дор үзүүлэв:

	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>		
Хугацаа хэтрээгүй ба үнэ цэнэ нь буураагүй		
АА-	57,294,804	39,045,292
А+	7,985,477	18,979,265
А	74,676,504	66,609,167
А-	25,151,220	24,262,248
BBB+	4,426,915	2,924,097
BBB	3,626,232	1,744,673
BB+	245,882	-
BB	3,756,909	-
B+	-	213,654
B	88,779,886	5,878,303
Зэрэглэл хийгдээгүй	1,980,354	726
Нийт хугацаа хэтрээгүй ба үнэ цэнэ нь буураагүй	267,924,182	159,657,425

Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгийн валют, хүү болон дуусах хугацааны шинжилгээг Тодруулга 33-с үзнэ үү.

11 Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа

	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>		
Бизнесийн зээл	1,164,191,875	963,588,386
Хувь хүнд олгосон хэрэглээний зээл	197,177,121	172,817,915
Жижиг дунд бизнесийн зээл	554,558,265	634,592,067
Хувь хүнд олгосон орон сууцны зээл	622,974,437	485,784,545
Харилцагчдад олгосон нийт зээл ба урьдчилгаа	2,538,901,698	2,256,782,913
Хасах нь: Зээлийн үнэ цэнэ бууралтын сан	(76,981,660)	(57,555,053)
Харилцагчдад олгосон нийт зээл ба урьдчилгаа	2,461,920,038	2,199,227,860

2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар 30 том зээлдэгчдэд олгосон зээлийн дүн 814,405,751 мянган төгрөг (2013 оны 12 дугаар сарын 31: 815,408,460 мянган төгрөг) байсан бөгөөд нийт харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны 31.9% хувийг (2013 оны 12 дугаар сарын 31: 36.2% хувийг) эзэлж байсан. Группийн болон Банкны дүн дээрх дүнтэй адил учир тусдаа тодруулга шаардлагагүй.

Зээлийн үнэ цэнийн бууралтын санд 2014 онд гарсан өөрчлөлтүүдийг дор үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	Бизнесийн зээл	Хэрэглээний зээл	Жижиг дунд бизнесийн зээл	Орон сууцны зээл	НИЙТ
Зээлийн үнэ цэнэ бууралтын сан 2014.01.01	45,841,017	2,063,664	9,430,834	219,538	57,555,053
Тайлант жилд сангаас буцаасан/байгуулсан сан	10,565,749	397,569	13,763,027	1,051,536	25,777,881
Ханшийн зөрүү	362,555	727,828	1,734,277	-	2,824,660
Тайлант жилд найдваргүй гэж данснаас хассан дүн	(7,588,441)	(317,281)	(1,237,783)	(32,429)	(9,175,934)
2014.12.31-нээрх зээлийн үнэ цэнэ бууралтын сан	49,180,880	2,871,780	23,690,355	1,238,645	76,981,660

Зээлийн үнэ цэнийн бууралтын санд 2013 онд гарсан өөрчлөлтүүдийг дор үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	Бизнесийн зээл	Хэрэглээний зээл	Жижиг дунд бизнесийн зээл	Орон сууцны зээл	НИЙТ
Зээлийн үнэ цэнэ бууралтын сан 2013.01.01	16,935,990	291,100	8,448,258	273,893	25,949,241
Тайлант жилд (сангаас буцаасан)/байгуулсан сан	25,771,676	1,832,542	(144,238)	(117,211)	27,342,769
Ханшийн зөрүү	3,133,351	71,756	1,155,835	62,856	4,423,797
Тайлант жилд найдваргүй гэж данснаас хассан дүн	-	(131,734)	(29,021)	-	(160,754)
2013.12.31-нээрх зээлийн үнэ цэнэ бууралтын сан	45,841,017	2,063,664	9,430,834	219,538	57,555,053

Харилцагчдын зээлийн багц дахь бизнесийн салбарын эрсдлийн төвлөрлийг дор үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	2014		2013	
	Дүн	%	Дүн	%
Орон сууц, орон сууцны засвар	622,974,437	24.54%	485,801,607	21.53%
Боловсруулах үйлдвэр	392,218,432	15.45%	289,325,032	12.82%
Уул уурхай, хайгуул	264,470,798	10.42%	257,783,816	11.42%
Барилга	242,971,931	9.57%	209,297,917	9.27%
Бөөний болон жижиглэн худалдаа	210,326,761	8.28%	220,621,902	9.78%
Цалин, хэрэглээ	180,584,629	7.11%	166,129,940	7.36%
Эрчим хүч, шатахуун	150,886,448	5.94%	178,415,942	7.91%
Үл хөдлөх хөрөнгө	98,224,022	3.87%	80,313,586	3.56%
Санхүү	81,665,181	3.22%	61,619,030	2.73%
Хөдөө аж ахуй	64,061,373	2.52%	54,213,516	2.40%
Тээвэр ба харилцаа холбоо	57,849,209	2.28%	42,060,104	1.86%
Аялал жуулчлал	42,726,221	1.68%	41,676,617	1.85%
Дэд бүтэц	26,231,413	1.03%	42,295,242	1.87%
Засвар үйлчилгээ	24,489,574	0.96%	30,579,055	1.35%
Эрүүл мэнд	20,368,107	0.80%	16,711,918	0.74%
Зочид буудал, ресторан	20,063,947	0.79%	33,573,138	1.49%
Нийгмийн халамж	18,203,961	0.72%	17,780,748	0.79%
Гэр ахуйн цахилгаан бараа	9,686,200	0.38%	1,728,337	0.08%
Авто машин	6,904,957	0.27%	8,993,506	0.40%
Боловсрол	2,988,761	0.12%	17,358,844	0.77%
Олон нийтийн үйлчилгээ	517,260	0.02%	191,552	0.01%
Хувиараа эрхлэх аж ахуй	484,860	0.02%	305,527	0.01%
Олон улсын байгууллага	3,216	0.00%	6,037	0.00%
Нийт харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (үнэ цэнийн бууралтын өмнөх дүн)	2,538,901,698	100%	2,256,782,913	100%

11 Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (үргэлжлэл)

2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх зээлийн барьцаа хөрөнгийн мэдээлэл:

Мянган төгрөгөөр	Бизнесийн зээл	Хэрэглээний зээл	Жижиг дунд бизнесийн зээл	Орон сууцны зээл	НИЙТ
Зээлийн барьцааны төрөл:					
- Оршин суух ҮХХ	328,300,175	3,512,426	280,022,814	593,221,812	1,205,057,227
- бусад үл хөдлөх хөрөнгө	201,911,998	141,375	37,453,986	1,095,300	240,602,659
- үнэт цаас	134,071,800	-	18,399,902	-	152,471,702
- бэлэн мөнгө	175,104,531	33,199,227	27,780,845	1,408,642	237,493,245
- бусад хөрөнгө	324,803,371	5,363,179	190,900,718	27,248,683	548,315,951
Барьцаа хөрөнгөгүй зээл	-	154,960,914	-	-	154,960,914
Харилцагчдад олгосон нийт зээл ба урьдчилгаа	1,164,191,875	197,177,121	554,558,265	622,974,437	2,538,901,698

2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх зээлийн барьцаа хөрөнгийн мэдээлэл:

Мянган төгрөгөөр	Бизнесийн зээл	Хэрэглээний зээл	Жижиг дунд бизнесийн зээл	Орон сууцны зээл	НИЙТ
Зээлийн барьцааны төрөл:					
- Оршин суух ҮХХ	273,503,253	3,589,458	350,690,333	459,162,718	1,086,945,762
- бусад үл хөдлөх хөрөнгө	167,745,293	96,635	79,468,876	1,185,489	248,496,293
- үнэт цаас	89,210,450	-	27,469,309	-	116,679,759
- бэлэн мөнгө	179,841,286	32,369,928	43,163,989	2,837,913	258,213,086
- бусад хөрөнгө	253,288,104	11,322,322	133,799,560	22,598,425	421,008,411
Барьцаагүй хөрөнгөгүй зээл	-	125,439,572	-	-	125,439,572
Харилцагчдад олгосон нийт зээл ба урьдчилгаа	963,588,386	172,817,915	634,592,067	485,784,545	2,256,782,913

Дээрх тодруулгад зээл болон зээлийн барьцаанд авсан хөрөнгийн бүртгэлийн дүнгийн аль багыг тусгасан ба үлдсэн хэсгийг барьцаагүй зээлийн хэсэгт толилуулсан.

Барьцаа хөрөнгөгүй зээл нь гол төлөв цалингийн зээл байна. Эдгээр зээлүүдэд банк тусгайлан барьцаа хөрөнгө шаарддаггүй боловч зээлдэгчийн ирээдүйн тэтгэвэр болон цалингийн төлөлтүүдийг хянаж байдаг. Тэтгэвэр болон цалингийн зээл авах гол шаардлага нь цалин болон Засгийн Газраас авах тэтгэврийг Банкны дансаар дамжуулан авах явдал болно.

2014 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх зээлийн үлдэгдлүүдийн эрсдлийн чанарын шинжилгээг дор үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	Бизнесийн зээл	Хэрэглээний зээл	Жижиг дунд бизнесийн зээл	Орон сууцны зээл	НИЙТ
<i>Хугацаа хэтрээгүй, үнэ цэнийн бууралтад ороогүй</i>					
Маш сайн	613,542,462	171,273,067	374,140,980	584,489,304	1,743,445,813
Сайн	59,608,632	808,648	16,207,237	7,208,618	83,833,135
Зээлийн нөхцлийг өөрчилсөн	224,807,819	80,612	44,716,233	140,366	269,745,030
Нийт хугацаа хэтрээгүй, үнэ цэнэ нь буураагүй	897,958,913	172,162,327	435,064,450	591,838,288	2,097,023,978
<i>Хугацаа хэтэрсэн боловч үнэ цэнийн бууралтад ороогүй</i>					
- 30-аас цөөн хоногоор хэтэрсэн	63,914,236	14,093,643	14,599,900	22,698,939	115,306,718
- 30-аас 90 хоногоор хэтэрсэн	16,962,015	3,911,898	14,519,533	4,571,427	39,964,873
- 91-ээс 180 хоногоор хэтэрсэн	49,845,631	2,102,176	5,744,789	1,151,280	58,843,876
- 181-ээс 360 хоногоор хэтэрсэн	26,072,045	1,703,241	27,026,745	2,051,008	56,853,039
- 360-аас дээш хоногоор хэтэрсэн	-	3,203,836	16,884,471	663,495	20,751,802
Нийт хугацаа хэтэрсэн боловч үнэ цэнэ нь буураагүй	156,793,927	25,014,794	78,775,438	31,136,149	291,720,308
<i>Тусгайлан үнэ цэнэ нь буурсан зээл</i>					
- 30-аас цөөн хоногоор хэтэрсэн	998,796	-	-	-	998,796
- 30-аас 90 хоногоор хэтэрсэн	-	-	33,294	-	33,294
- 91-ээс 180 хоногоор хэтэрсэн	19,805,086	-	107,748	-	19,912,834
- 181-ээс 360 хоногоор хэтэрсэн	26,866,823	-	34,317,476	-	61,184,299
- 360-аас дээш хоногоор хэтэрсэн	61,768,330	-	6,259,859	-	68,028,189
Нийт тусгай үнэлгээгээр үнэ цэнэ нь буурсан зээл	109,439,035	-	40,718,377	-	150,157,412
Хасах нь: үнэ цэнийн бууралтын сан	(49,180,880)	(2,871,780)	(23,690,355)	(1,238,645)	(76,981,660)
Нийт харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	1,115,010,995	194,305,341	530,867,910	621,735,792	2,461,920,038

11 Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (үргэлжлэл)

2013 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх зээлийн үлдэгдлүүдийн эрсдлийн чанарын шинжилгээг дор үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	Бизнесийн зээл	Хэрэглээний зээл	Жижиг дунд бизнесийн зээл	Орон сууцны зээл	НИЙТ
<i>Хугацаа хэтрээгүй, үнэ цэнийн бууралтад ороогүй</i>					
Маш сайн	758,458,788	162,274,250	542,430,879	449,603,472	1,912,767,390
Сайн	3,899,285	1,166,334	24,898,765	18,846,536	48,810,920
Зээлийн нөхцлийг өөрчилсөн	115,282,516	73,762	1,224,043	1,711,022	118,291,342
Нийт хугацаа хэтрээгүй, үнэ цэнэ нь буураагүй	877,640,589	163,514,346	568,553,687	470,161,030	2,079,869,651
<i>Хугацаа хэтэрсэн боловч үнэ цэнийн бууралтад ороогүй</i>					
- 30-аас цөөн хоногоор хэтэрсэн	-	2,533,219	7,417,429	10,708,521	20,659,169
- 30-аас 90 хоногоор хэтэрсэн	14,180,282	1,791,572	5,001,967	3,068,365	24,042,186
- 91-ээс 180 хоногоор хэтэрсэн	-	1,132,512	10,432,127	243,641	11,808,280
- 181-ээс 360 хоногоор хэтэрсэн	-	1,553,329	1,418,099	766,284	3,737,712
- 360-аас дээш хоногоор хэтэрсэн	-	1,808,014	1,155,231	202,185	3,165,430
Нийт хугацаа хэтэрсэн боловч үнэ цэнэ нь буураагүй	14,180,282	8,818,646	25,424,853	14,988,996	63,412,777
<i>Loans individually determined to be impaired</i>					
- less than 30 days overdue	-	-	14,104,851	-	14,104,851
- 30 to 90 days overdue	-	-	-	418,358	418,358
- 91 to 180 days overdue	-	-	424,270	216,162	640,431
- 181 to 360 days overdue	4,578,514	235,370	11,093,347	-	15,907,230
- over 360 days overdue	67,189,001	249,552	14,991,060	-	82,429,614
Нийт тусгай үнэлгээгээр үнэ цэнэ нь буурсан зээл	71,767,515	484,922	40,613,528	634,519	113,500,484
Хасах нь: үнэ цэнийн бууралтын сан	(45,841,017)	(2,063,664)	(9,430,834)	(219,538)	(57,555,053)
Нийт харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	917,747,369	170,754,251	625,161,233	485,565,007	2,199,227,860

Групп нь багц хөрөнгөд эрсдлийн сан байгуулах тухай НББОУС 39, Санхүүгийн хэрэглүүр: Хүлээн зөвшөөрөлт ба хэмжилт-т заасан аргачлалыг ашигласан боловч дан ганц зээлд тусгайлан оноох боломжгүй үнэ цэнэ бууралтын гарзыг тайлант хугацааны эцэст багцын хэмжээнд сан байгуулсан. Группийн бодлогын дагуу тухайн нэг зээлийн үнэ цэнэ буурсаныг тусгайлан харуулсан бодит нотолгоо илэртэл зээл бүрийг "хугацаа хэтрээгүй ба үнэ цэнэ нь буураагүй" гэж ангилдаг. Энэхүү бодлого буюу бүлгээр байгуулсан сангийн нөлөөгөөр нийт сангийн дүн нь тусгай үнэлгээгээр үнэ цэнэ буурсан зээлийн дүнгээс хэтэрч болно.

Группийн зээлийн үнэ цэнэ буурсан эсхийг тодорхойлохдоо авч үздэг үндсэн хүчин зүйлс нь тэдгээрийн хугацаа хэтрэлтийн байдал, мөн аливаа холбогдох барьцаа хөрөнгийг борлуулах бололцоо юм. Үүний үр дүнд үнэ цэнэ буурахаар тодорхойлогдсон авлагын насжилтын тайланг дээр толилуулсан.

Хугацаа хэтэрсэн боловч үнэ цэнэ алдаагүй зээлүүд нь ихэвчлэн барьцаат зээлүүдээс бүрдэх бөгөөд барьцаа хөрөнгийнх нь бодит үнэ нь хугацаандаа төлөгдөөгүй хүү болон зээлийн үлдэгдлийг нөхөхөд хүрэлцээтэй байсан. Хугацаа хэтэрсэн боловч үнэ цэнэ алдаагүй зээлийн дүн нь зээлийн зөвхөн хугацаа хэтэрсэн хуваарьт төлбөрийн дүнг бус зээлийн нийт үлдэгдэл дүнг харуулж байгаа.

Барьцаа хөрөнгийн санхүүгийн нөлөөг дараах байдлаар тусад нь толилуулсан (i) барьцаа хөрөнгө болон зээлийн сайжруулалт нь хөрөнгийн дансны үнээс илүү буюу тэнцүү байх санхүүгийн хөрөнгүүд ("илүү барьцаа бүхий хөрөнгө") мөн (ii) барьцаа хөрөнгө болон зээлийн сайжруулалт нь хөрөнгийн дансны үнээс бага байх санхүүгийн хөрөнгүүд ("дутуу барьцаа бүхий хөрөнгө").

2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн барьцаа хөрөнгийн нөлөөг дор харуулав:

	Илүү барьцаа бүхий хөрөнгө		Дутуу барьцаа бүхий хөрөнгө	
	Хөрөнгийн дансны үнэ	Барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ	Хөрөнгийн дансны үнэ	Барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ
<i>Мянган төгрөгөөр</i>				
Бизнесийн зээл	1,108,202,014	2,760,385,624	55,989,861	27,795,552
Хэрэглээний зээл	39,755,737	103,028,437	157,421,384	1,929,790
Жижиг дунд бизнесийн зээл	466,272,050	1,474,836,065	88,286,215	62,348,400
Орон сууцны зээл	622,363,337	1,188,829,728	611,100	450,000
НИЙТ	2,236,593,138	5,527,079,854	302,308,560	92,523,742

2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн барьцаа хөрөнгийн нөлөөг дор харуулав:

	Илүү барьцаа бүхий хөрөнгө		Дутуу барьцаа бүхий хөрөнгө	
	Хөрөнгийн дансны үнэ	Барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ	Хөрөнгийн дансны үнэ	Барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ
<i>Мянган төгрөгөөр</i>				
Бизнесийн зээл	867,736,519	2,221,344,416	95,851,867	64,848,680
Хэрэглээний зээл	44,440,561	101,457,909	128,377,354	553,408
Жижиг дунд бизнесийн зээл	574,492,670	1,464,256,109	60,099,396	48,002,361
Орон сууцны зээл	482,706,436	937,674,844	3,078,110	2,553,526
НИЙТ	1,969,376,186	4,724,733,278	287,406,727	115,957,651

Барьцаа хөрөнгийн дээр заасан үнэ нь тайлант үеийн зах зээлийн үнэ бөгөөд Банкны дотоодын үнэлгээний мэргэжилтнүүд доошлуулсан таамаглал дээр үндэслэж гаргасан.

Хугацаа хэтрээгүй, үнэ цэнээ алдаагүй боловч нөхцөл өөрчлөгдсөн зээлүүдэд анхны нөхцлүүдийг өөрчлөөгүй тохиолдолд хугацаа хэтэрсэн эсвэл үнэ цэнээ алдсан гэж ангилагдах байсан зээлүүдийн дансны үнийг оруулсан. Хугацаа хэтэрсэн боловч үнэ цэнээ алдаагүй зээлүүд нь ихэвчлэн барьцаат зээлүүдээс бүрдэх бөгөөд барьцаа хөрөнгийнх нь бодит үнэ нь хугацаандаа төлөгдөөгүй хүү болон зээлийн үлдэгдлийг нөхөхөд хүрэлцээтэй байсан. Хугацаа хэтэрсэн боловч үнэ цэнээ алдаагүй зээлийн дүн нь зээлийн зөвхөн хугацаа хэтэрсэн хуваарьт төлбөрийн дүнг бус зээлийн нийт үлдэгдэл дүнг харуулсан байна.

Группийн хувьд өмчлөх бусад хөрөнгө гэж бүртгэдэг хураагдсан барьцаа хөрөнгийн талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 19-өөс үзнэ үү.

Харилцагчдад олгосон зээл болон урьдчилгааны бодит үнэ цэнийн тооцооллыг Тодруулга 37 үзнэ үү. Холбоотой талуудын дүнг Тодруулга 41-д харуулсан. Тодруулга 35-д харилцагчдад олгосон зээл болон урьдчилгааны валютын, хүүний болон эргэн төлөгдөх хугацааны эрсдлийн шинжилгээг толилуулсан.

12 Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас

	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>		
Хөрөнгийн биржид бүртгэлгүй хувьцаа-бодит үнэ цэнээр	60,598,447	2,398,095
Хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй хувьцаа-бодит үнэ цэнээр	422,284	796,643
Нийт	61,020,731	3,194,738

Голомт банк

Санхүүгийн тайлангуудын тодруулгууд – 2014 оны 12 дугаар сарын 31

12 Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас (үргэлжлэл)

2014 болон 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ны байдлаар борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаасны өөрчлөлтийг дор үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	2014	2013
1 сарын 1-ний өдрөөрх дансны үнэ	3,194,738	1,778,566
Бодит үнэ цэнийн тохируулга	(813,651)	(1,041,675)
Худалдаж авсан – Хөрөнгийн биржид бүртгэлгүй	58,000,000	1,755,174
Худалдсан - Хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй	(12,336)	(2)
Гадаад валютын ханшийн зөрүүгийн нөлөө	651,980	702,675
12 сарын 31-ний өдрөөрх дансны үнэ	61,020,731	3,194,738

Монгол Улсын засгийн газраас 2013 онд хөрөнгө оруулалтын сан байгуулах тухай хууль батлагдсанаар анхны хөрөнгө оруулалтын сан (ХОС) байгуулагдсан. Уг хөрөнгө оруулалтын сан нь банкны удирдлага болоод эзэмшигчтэй холбоогүй, Монгол Улсад бүртгэлтэй менежментийн компаниар удирдуулдаг бөгөөд гол бизнесийн үйл ажиллагаа нь хөрөнгө оруулагчаас татсан эх үүсвэр ашиглан хөрөнгө оруулалт хийх юм. 2014 оны 12 сарын 31-ний байдлаар Банк нь тус сангийн хөрөнгө оруулалтын нэгжийн 10 хувийг худалдаж авсан бөгөөд 2015 оны эхээр ХОС-ийн менежментийн компани Банкны хөрөнгө оруулалтаар үл хөдлөх хөрөнгийн зах зээлд хөрөнгө оруулалт хийсэн. Банк нийт 58 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийсэн бөгөөд хөрөнгө оруулалт хийгдсэн үл хөдлөх хөрөнгийн зах зээлийн (дотоодын үнэлгээгээр) үнийг харгалзаж үзээд Банкны удирдлагын зүгээс энэхүү хөрөнгө оруулалт нь бүрэн нөхөгдөх хөрөнгө гэж үзэж байгаа.

Удирдлагын зүгээс уг хөрөнгө оруулалтын сангийн үйл ажиллагаа болон мөн санхүүгийн шийдвэрийг хянах эсвэл төдийлөн нөлөөлөх эрхгүй гэж үзсэн. Иймээс НББОУС 39-ийн дагуу уг хөрөнгө оруулалтыг борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалт гэж үзнэ (Тодруулга 3). Уг хөрөнгө оруулалт нь 2014 оны 12 сард хийгдсэн бөгөөд тайлант огнооны үед үнэ цэнэ бууралтын шинж тэмдэг илрээгүй тул Удирдлагын зүгээс уг хөрөнгө оруулалтын дансны үнэ нь бодит үнэ цэнэтэй адил гэж үзсэн.

13 Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас

Мянган төгрөгөөр	ГРУПП		БАНК	
	2014	2013	2014	2013
Монголбанкны үнэт цаас (а)	209,591,218	549,098,116	209,591,218	549,098,116
Засгийн Газрын бонд (б)	66,121,588	154,939,387	65,968,346	154,939,387
МИК Бонд (в)	14,784,500	26,976,882	14,784,500	26,976,882
Нийт дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	290,497,306	731,014,385	290,344,064	731,014,385

Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаасны хэмжилтийг тодруулга 38-аас харна уу.

(а) Монгол банкны үнэт цаас ("МБ")

Монголбанкны үнэт цаас нь хөнгөлөлттэй гаргасан хүү бүхий богино хугацаат үнэт цаас болно. 2014 оны 12 дугаар сарын 31 болон 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн турш Монголбанкны үнэт цаасны багцад гарсан өөрчлөлт нь дараах байдалтай байна. Үүнд:

Мянган төгрөгөөр	2014	2013
01 сарын 01-ний өдрөөрх дансны үнэ	549,098,116	247,402,728
Нэмэгдсэн	15,041,993,102	15,004,341,388
Хасагдсан	(15,381,500,000)	(14,702,646,000)
12 сарын 31-ний өдрөөрх дансны үнэ	209,591,218	549,098,116

(б) Засгийн газрын бонд

Засгийн газрын бонд нь Сангийн яамнаас хөнгөлөлттэй гаргасан 7 жилийн дотор дуусгавар болох хугацаатай бондыг илэрхийлнэ. Засгийн газрын бондын дүнд анхны дуусах хугацаа нь 3 сараас бага Засгийн газрын үнэт цаас орсон бөгөөд мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө гэж үзнэ. 2013 болон 2014 оны туршид Засгийн Газрын Бондийн багцад гарсан өөрчлөлт хөдөлгөөнийг доорхи хүснэгтээс үзнэ үү:

Мянган төгрөгөөр	ГРУПП		БАНК	
	2014	2013	2014	2013
01 сарын 01-ний өдрөөрх дансны үнэ	154,939,387	72,554,598	154,939,387	72,554,598
Нэмэгдсэн	143,173,300	487,814,150	143,018,000	487,814,150
Хасагдсан	(235,333,037)	(405,134,976)	(235,333,037)	(405,134,976)
Хорогдуулаагүй урамшуулал нэмэгдүүлэлт/хямдруулалт	2,407,365	(1,386,272)	2,412,811	(1,386,272)
Хуримтлагдсан хүүгийн орлого	934,573	1,091,887	931,184	1,091,887
12 сарын 31-ний өдрөөрх хорогдуулсан өртөг	66,121,588	154,939,387	65,968,346	154,939,387

(в) МИК-н (Монголын Ипотекийн Корпораци) бонд

МИК-н (Монголын Ипотекийн Корпораци) бонд нь Монголын ипотекийн корпорацийн Банкны харилцагчдад олгосон орон сууцны зээлийн багцаар баталгаажсан үнэт цаасыг ("ОСЗБҮЦ") төлөөлнө. Бонд нь мөн Тодруулга 4-т толилуулсан Монголын ипотекийн корпорациас авсан орон сууцны зээлийн багцаар баталгаажсан хоёрдогч үнэт цаасыг төлөөлнө.

Банк нь 2013 оны 4-р улиралд анхны 8 хувийн зээлийн багцаа (26,943,028 мянган төгрөгийн) МИК-д зарж 24,248,725 мянган төгрөгийн 4.5 хувийн хүүтэй давуу эрхтэй орон сууцны зээлийн багцаар баталгаажсан үнэт цаас болон 2,694,303 мянган төгрөгийн 10.5 хувийн хүүтэй хоёрдогч ОСЗБҮЦ-ыг авсан. Дэлгэрэнгүйг тодруулга 4-с үзнэ үү.

2014 оны 3 ба 4-р улиралд 42,443,192 болон 76,126,435 мянган төгрөгийн 8 хувийн зээлийн багцыг МИК-д зарж 4.5 хувийн хүүтэй 38,198,873 болон 68,513,792 мянган төгрөгийн давуу эрхтэй орон сууцны зээлийн багцаар баталгаажсан үнэт цаас авсан. Мөн 10.5 хувийн хүүтэй 4,244,319 болон 7,612,644 мянган төгрөгийн хоёрдогч ОСЗБҮЦ-ыг авсан. Дэлгэрэнгүйг тодруулга 4-с үзнэ үү.

Банкны урирдлагын зүгээс давуу эрхтэй ОСЗБҮЦ-ыг Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас, хоёрдогч ОСЗБҮЦ-ыг дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас гэж тус тус бүртгэсэн. 2014 онд Банк нь уг хөтөлбөрийн журмын дагуу давуу эрхтэй ОСЗБҮЦ-ыг Монгол Банкнд зарж орон сууцны 8 хувийн зээлийн хөтөлбөрийн 4 хувийн эх үүсвэрийг төлсөн.

Тодруулга 4-т заасны дагуу давуу эрхтэй үнэт цаасны үндсэн төлбөр хийгдсэн тохиолдолд хоёрдогч үнэт цаасны үндсэн төлбөрийг авах боломжтой ба давуу эрхтэй үнэт цаас эзэмшигчид нь төлбөрийн хувьд давуу эрхтэй. Түүнчлэн, МИК-ийн цэвэр хөрөнгө нь дутсан тохиолдолд үүнийг давуу болон хоёрдогч үнэт цаас эзэмшигчид (төлбөрийн эрхийн дарааллын дагуу) хариуцна.

Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмшиж буй хөрөнгө оруулалтын үнэт цаасны зээлийн чанарын үнэлгээг 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар доор харуулав:

Мянган төгрөгөөр	Засгийн газрын			
	Монголбанкны үнэт цаас	бонд	МИК бонд	НИЙТ
<i>Хугацаа хэтрээгүй ба үнэ цэнэ нь буураагүй</i>				
- В	209,591,218	65,968,346	-	275,559,564
- Зэрэглэл хийгдээгүй	-	-	14,784,500	14,784,500
Нийт хугацаа хэтрээгүй ба үнэ цэнэ нь буураагүй	209,591,218	65,968,346	14,784,500	290,344,064

Голомт банк

Санхүүгийн тайлангуудын тодруулгууд – 2014 оны 12 дугаар сарын 31

13 Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас (үргэлжлэл)

(в) МИК-н (Монголын Ипотекийн Корпораци) бонд (үргэлжлэл)

Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмшиж буй хөрөнгө оруулалтын үнэт цаасны зээлийн чанарын үнэлгээг 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар доор харуулав:

Мянган төгрөгөөр	Монголбанкны үнэт цаас	Засгийн газрын бонд	МИК бонд	НИЙТ
<i>Хугацаа хэтрээгүй ба үнэ цэнэ нь буураагүй</i>				
- В+	549,098,116	154,939,387	-	704,037,503
- Зэрэглэл хийгдээгүй	-	-	26,976,882	26,976,882
Нийт хугацаа хэтрээгүй ба үнэ цэнэ нь буураагүй	549,098,116	154,939,387	26,976,882	731,014,385

14 Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө

Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө нь бодит үнэ цэнийн аргаар бүртгэгдсэн Группийн үндсэн үйл ажиллагаанд ашиглагдаагүй зуслангийн цогцолборын дансны үнийг илэрхийлнэ. Уг хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийн бодит үнэ цэнэ нь 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар ойролцоо дүнгээр 1,209,050 мянган төгрөг (2013: 1,209,050 мянган төгрөг) байна.

15 Охин компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт

Мянган төгрөгөөр	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
Хөрөнгийн биржид бүртгэлгүй хувьцаа-өртгөөр	200,000	200,000

Энэхүү дүн нь Монгол улсад үүсгэн байгуулагдаж, брокер, дилерийн үйл ажиллагаа явуулдаг Голомт Секюритиз ХХК-ийн 100 хувийн эзэмшлийн хөрөнгө оруулалтыг илэрхийлнэ.

16 Бусад хөрөнгө

Мянган төгрөгөөр	ГРУПП		БАНК	
	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
Санхүүгийн бусад хөрөнгө:				
Мөнгөн хөрөнгө болон гүйлгээний авлага	1,366,894	1,427,003	1,351,020	1,426,774
Хувь хүмүүсээс авах авлага	596,627	17,073	596,627	17,073
Компаниудаас авах авлага	2,080,992	174,803	2,069,862	164,653
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	3,395,378	1,613,504	3,395,378	1,613,504
Хасах нь: Үнэ цэнэ бууралтын сан	(1,876,088)	(883,898)	(1,876,088)	(883,898)
Бусад санхүүгийн нийт хөрөнгө	5,563,803	2,348,485	5,536,799	2,338,106
Бусад санхүүгийн бус хөрөнгө:				
Ажилтнуудад олгох хөнгөлөлтийн урьдчилсан төлбөр	5,343,386	-	5,343,386	-
Оффисийн хангамжийн материал	606,845	639,787	606,845	639,787
Барилгын засварын урьдчилгаа	162,080	243,840	162,080	243,840
Түрээсийн урьдчилгаа	723,418	7,550,873	722,768	7,550,667
Ажилтнуудад төлсөн урьдчилгаа	2,886	704	2,886	704
Бусад урьдчилгаа	1,358,387	1,426,368	1,358,387	1,426,368
Бусад санхүүгийн бус хөрөнгө	456,197	452,227	456,197	452,227
Бусад санхүүгийн бус нийт хөрөнгө	8,653,199	10,313,799	8,652,549	10,313,593
Нийт бусад хөрөнгө	14,217,002	12,662,284	14,189,348	12,651,699

Ажилтнуудад олгосон хөнгөлөлтийн урьдчилсан төлбөр болох 5,343,386 мянган төгрөгт ажилтнуудад хөнгөлттэй нөхцөлөөр олгосон зээлтэй холбоотой олгосон урьдчилгаа төлбөр (4,843,448 мянган төгрөг) багтсан болно. СТОУС-ын дагуу ажилтнуудад олгосон хөнгөлөлттэй зээлийг анх олгоход тохируулах бодит үнэ цэнэ нь цалингийн урьдчилсан төлбөрт хамаарах ба санхүүгийн бусад хөрөнгөд хүлээн зөвшөөрдөг. Хэдийгээр өмнөх жилүүдэд ийм төрлийн зээл ажилтнуудад олгогдож байсан хэдий ч ажилтнуудад олгосон хөнгөлттэй нөхцөлтэй зээлийг бодит үнээр хүлээн зөвшөөрөх нь 2014 оны болон өмнөх жилүүдийн санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөө үзүүлэхгүй тул бусад санхүүгийн бус хөрөнгийн дүнг өөрчлөх шаардлагагүй гэж үзсэн.

Бусад санхүүгийн хөрөнгийн эрсдлийн чанарын үнэлгээг 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар доор харуулав:

Мянган төгрөгөөр	Мөнгөн хөрөнгө болон гүйлгээний авлага	Хувь хүмүүсээс авах авлага	Компаниас авах авлага	Бусад санхүүгийн хөрөнгө	НИЙТ
Хугацаа хэтрээгүй ба үнэ цэнэ нь буураагүй					
- Сайн	748,644	596,627	2,069,862	1,777,808	5,192,941
Нийт хугацаа хэтрээгүй ба үнэ цэнэ нь буураагүй	748,644	596,627	2,069,862	1,777,808	5,192,941
Үнэ цэнэ буурсан					
- 30-с бага хоногоор хугацаа хэтэрсэн	527,148	-	-	286,747	813,895
- 31 – 90 хоногоор хугацаа хэтэрсэн	-	-	-	-	-
- 91 -180 хоног хугацаа хэтэрсэн	-	-	-	-	-
- 181 - 360 хоног хугацаа хэтэрсэн	-	-	-	-	-
- 360-с дээш хоног хугацаа хэтэрсэн	75,228	-	-	1,330,823	1,406,051
Нийт үнэ цэнэ нь буурсан	602,376	-	-	1,617,570	2,219,946
Хасах нь үнэ цэнийн бууралтын сан	(341,677)	-	-	(1,534,411)	(1,876,088)
Нийт бусад санхүүгийн хөрөнгө	1,009,343	596,627	2,069,862	1,860,967	5,536,799

Бусад санхүүгийн хөрөнгийн эрсдлийн чанарын үнэлгээг 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар доор харуулав:

Мянган төгрөгөөр	Мөнгөн хөрөнгө болон гүйлгээний авлага	Хувь хүмүүсээс авах авлага	Компаниас авах авлага	Бусад санхүүгийн хөрөнгө	НИЙТ
Хугацаа хэтрээгүй ба үнэ цэнэ нь буураагүй					
- Сайн	704,218	17,073	164,653	393,760	1,279,704
Нийт хугацаа хэтрээгүй ба үнэ цэнэ нь буураагүй	704,218	17,073	164,653	393,760	1,279,704
Үнэ цэнэ буурсан					
- 30-с бага хоногоор хугацаа хэтэрсэн	681,565	-	-	1,219,744	1,901,308
- 31 – 90 хоногоор хугацаа хэтэрсэн	40,992	-	-	-	40,992
- 91 -180 хоног хугацаа хэтэрсэн	-	-	-	-	-
- 181 - 360 хоног хугацаа хэтэрсэн	-	-	-	-	-
- 360-с дээш хоног хугацаа хэтэрсэн	-	-	-	-	-
Нийт үнэ цэнэ нь буурсан	722,557	-	-	1,219,744	1,942,300
Хасах нь үнэ цэнийн бууралтын сан	(738,755)	-	-	(145,143)	(883,898)
Нийт бусад санхүүгийн хөрөнгө	688,020	17,073	164,653	1,468,361	2,338,106

16 Бусад хөрөнгө (үргэлжлэл)

2014 онд бусад санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын санд гарсан хөдөлгөөнийг доороос харна уу:

Мянган төгрөгөөр	Мөнгөн хөрөнгө болон гүйлгээний авлага	Хувь хүмүүсээс авах авлага	Компаниас авах авлага	Бусад санхүүгийн хөрөнгө	НИЙТ
2014.01.01–нээрх үнэ цэнэ бууралтын сан	671,393	-	33,270	179,235	883,898
Тайлант жилд байгуулсан (сангаас буцаасан)/ байгуулсан сан	291,426	-	33,270	1,356,716	1,681,412
Ханшийн өөрчлөлтийн нөлөө	11,575	-	-	-	11,575
Жилийн дундуур найдваргүй хэмээн данснаас хассан	(642,970)	-	-	(57,827)	(700,797)
2014.12.31–нээрх үнэ цэнэ бууралтын сан	331,424	-	66,540	1,478,124	1,876,088

2013 онд бусад санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын санд гарсан хөдөлгөөнийг доороос харна уу:

Мянган төгрөгөөр	Мөнгөн хөрөнгө болон гүйлгээний авлага	Хувь хүмүүсээс авах авлага	Компаниас авах авлага	Бусад санхүүгийн хөрөнгө	НИЙТ
2013.01.01–нээрх үнэ цэнэ бууралтын сан	636,444	1,160	33,270	19,468	690,342
Тайлант жилд байгуулсан (сангаас буцаасан)/ байгуулсан сан	33,789	-	-	159,767	193,556
Ханшийн өөрчлөлтийн нөлөө	7,186	-	-	-	7,186
Жилийн дундуур найдваргүй хэмээн данснаас хассан	(6,026)	(1,160)	-	-	(7,186)
2013.12.31–нээрх үнэ цэнэ бууралтын сан	671,393	-	33,270	179,235	883,898

17 Биет бус хөрөнгө

Мянган төгрөгөөр	ГРУПП			БАНК		
	Компьютер Программ Хангамж, Лиценз	Газар эзэмших эрх	НИЙТ	Компьютер Программ Хангамж, Лиценз	Газар эзэмших эрх	НИЙТ
2013 оны 1 сарын 1-нээрх өртөг	5,012,824	329	5,013,153	5,009,308	329	5,009,637
Хуримтлагдсан хорогдуулалт	(4,210,312)	-	(4,210,312)	(4,208,892)	-	(4,208,892)
2013 оны 1 сарын 1-нээрх дансны үнэ	802,512	329	802,841	800,416	329	800,745
Нэмэгдсэн	3,995,214	672,984	4,668,198	3,995,215	672,984	4,668,199
Байгуулсан хорогдол	(832,688)	-	(832,688)	(831,642)	-	(831,642)
2013 оны 12 сарын 31-нээрх дансны үнэ	3,965,038	673,313	4,638,351	3,963,989	673,313	4,637,302
2014 оны 1 сарын 1-нээрх өртөг	9,008,038	673,313	9,681,351	9,004,523	673,313	9,677,836
Хуримтлагдсан хорогдуулалт	(5,043,000)	-	(5,043,000)	(5,040,534)	-	(5,040,534)
2014 оны 1 сарын 1-нээрх дансны үнэ	3,965,038	673,313	4,638,351	3,963,989	673,313	4,637,302
Нэмэгдсэн	11,146,410	-	11,146,410	11,146,410	-	11,146,410
Байгуулсан хорогдол (тод 29)	(1,975,004)	-	(1,975,004)	(1,974,395)	-	(1,974,395)
Өртгөөр нь данснаас хассан	(286,281)	-	(286,281)	(286,281)	-	(286,281)
Данснаас хассан хөрөнгийн хуримтлагдсан хорогдуулалт	286,281	-	286,281	286,281	-	286,281
2014 оны 12 сарын 31-нээрх дансны үнэ	13,136,444	673,313	13,809,757	13,136,004	673,313	13,809,317

Голомт банк

Санхүүгийн тайлангуудын тодруулгууд – 2014 оны 12 дугаар сарын 31

18 Үндсэн хөрөнгө

Мянган төгрөгөөр	Барилга байшин	Тээврийн хэрэгсэл	Оффисын тоног төхөөрөмж, компьютер	Тавилга	Нөөц үндсэн хөрөнгө	Түрээсийн сайжруулалт	Дуусаагүй барилга	НИЙТ
2013.01.01-нээрх өртөг	10,766,863	2,118,539	15,679,118	2,795,296	2,239,762	379,022	13,780,183	47,758,783
Хуримтлагдсан элэгдэл	(756,335)	(618,720)	(8,742,675)	(1,177,829)	-	(96,975)	-	(11,392,534)
2013.01.01-нээрх дансны үнэ	10,010,528	1,499,819	6,936,443	1,617,467	2,239,762	282,047	13,780,183	36,366,249
Нэмэгдсэн	1,988,727	403,577	7,225,211	494,981	1,376,715	169,600	3,922,269	15,581,080
Дахин ангилсан	2,993,699	-	-	(390,786)	-	-	(2,993,699)	(390,786)
Өртгөөр нь Худалдсан	-	(215,276)	(1,066,524)	(11,726)	(198,649)	-	-	(1,492,175)
Өртгөөр нь Данснаас хассан	-	-	(689,258)	(20,681)	-	-	-	(709,939)
Өртгөөр нь Дахин үнэлсэн	6,408,197	-	-	-	-	-	-	6,408,197
Тайлант жилд байгуулсан элэгдэл	(245,548)	(306,831)	(4,358,489)	(932,939)	-	(168,325)	-	(6,012,132)
Дахин ангилсанд хамаарах элэгдэл	-	-	-	153,518	-	-	-	153,518
Худалдсан хөрөнгийн элэгдэл	-	28,395	1,013,803	7,512	-	-	-	1,049,710
Данснаас хассан хөрөнгийн элэгдэл	-	-	681,718	14,713	-	-	-	696,431
Дахин ангилсан - Хуримтлагдсан элэгдлийн буцаалт	1,019,894	-	-	-	-	-	-	1,019,894
2013.12.31-нээрх дансны үнэ	22,175,497	1,409,684	9,742,904	932,059	3,417,828	283,322	14,708,753	52,670,047
2014.01.01-нээрх өртөг	22,157,486	2,306,840	21,148,547	2,867,084	3,417,828	548,622	14,708,753	67,155,160
Хуримтлагдсан элэгдэл	18,011	(897,156)	(11,405,643)	(1,935,025)	-	(265,300)	-	(14,485,113)
2014.01.01-нээрх дансны үнэ	22,175,497	1,409,684	9,742,904	932,059	3,417,828	283,322	14,708,753	52,670,047
Нэмэгдсэн	35,726,751	686,900	3,839,426	1,581,387	3,273,873	1,109,521	922,072	47,139,930
Дахин ангилсан	3,323,032	-	-	-	-	-	(3,323,032)	-
Шилжүүлсэн	-	-	1,353,029	-	(1,353,029)	-	-	-
Өртгөөр нь худалдсан	(619,556)	(340,758)	(158,582)	(2,347)	-	-	-	(1,121,243)
Данснаас хассан	-	-	(451,259)	-	-	-	-	(451,259)
Тайлант жилд байгуулсан элэгдэл	(956,818)	(321,827)	(5,489,794)	(299,523)	-	(219,965)	-	(7,287,927)
Худалдсан хөрөнгийн элэгдэл	280,091	189,090	146,156	1,302	-	-	-	616,639
Данснаас хаасан хөрөнгийн элэгдэл	-	-	433,722	-	-	-	-	433,722
2014.12.31-нээрх дансны үнэ	59,928,997	1,623,089	9,415,602	2,212,878	5,338,672	1,172,878	12,307,793	91,999,909

Дээрх нь зөвхөн Группийн хэмжээний дүнг илэрхийлсэн болно. Охин компаний үндсэн хөрөнгийн өртөг болох 20,545 мянган төгрөгөөс (2013: 35,580 мянган төгрөг) хасах нь элэгдлийн дүн болох 8,896 мянган төгрөг (15,089 мянган төгрөг) нь дээрх Группийн үндсэн хөрөнгийн дансны үнэд багтсан. Банкны болон Группийн үндсэн хөрөнгийн дүн нь материаллаг зөрүүтэй биш тул Группийн улирдагын зүгээс тусдаа тодруулга шаардлагагүй гэж үзсэн.

Монгол Улсын Улаанбаатар хотод байршилтай Юүдэнтакс аудит ХХК-аар ахлуулсан 9-н хараат бус үнэлгээний компаниас бүртсэн консорциум 2013 оны 6 сарын 30-ны байдлаар барилга байгууламжийг дахин үнэлсэн. Консорциум нь зүй ёсны мэргэжлийн зэрэгтэй бөгөөд ойролцоо төрлийн хөрөнгийг үнэлж байсан туршлагатай. Улаанбаатар болон бусад хотод байршилтай барилга байгууламжыг үнэлэх гол суурь нь зах зээлийн үнэ цэнэ ба хөдөө орон нутагт орлуулах үнийг ашигладаг. Хөрөнгийн үнэлгээг хийхэд шаардлагатай мэдээлэл хангалтгүй байдаг тул хямдруулсан мөнгөн гүйлгээний аргыг ашиглахад ойролцоо төрлийн хөрөнгийн зах зээлийн үнийг ашиглах нь зөв гэж үзсэн.

2014 оны 12 сарын 31-нд нийт дахин үнэлгээний дүнг дахин үнэлгээний нэмэгдлээр бүртгэсэн. 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр хөрөнгийн өртгөөс хуримтлагдсан элэгдлийг хассан хорогдуулсан өртгөөр бүртгэсэн бол 51,716,819 мянган төгрөгийн (2013: 13,963,319 мянган төгрөгийн) өртөгтэй байх байсан. Барилга байшингийн дансны үнийн задаргааг дор харуулав:

	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>		
Санхүүгийн байдлын тайланд барилга байшингийн дахин үнэлсэн дүн	59,928,997	22,175,497
Өөрийн хөрөнгөд тусгасан дахин үнэлгээний сан	(7,844,139)	(8,212,178)
Хуримтлагдсан ашигтай шилжсэн дахин үнэлгээний сан	(368,039)	-
Хуримтлагдсан элэгдлийг хассан барилга байгууламжийн өртөг	51,716,819	13,963,319

19 Өмчлөх бусад хөрөнгө

	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>		
Бодит үнэ цэнээрх санхүүгийн хөрөнгө	-	9,512,024
Өртгөөр бүртгэгдсэн санхүүгийн бус хөрөнгө	9,196,483	2,899,092
Хасах: Үнэ цэнийн бууралтын сан	(880,992)	(523,310)
Нийт өмчлөх бусад хөрөнгө	8,315,491	11,887,806

Өртгөөр бүртгэгдсэн санхүүгийн бус хөрөнгө нь хугацаа хэтэрсэн зээлийн үүргийг хангуулахаар хураан авсан буюу түүний борлуулалтаас зээлийг эргэн төлүүлэхээр зорилготой юм. Дээрх үнэ цэнэ бууралтын сан нь зөвхөн санхүүгийн бус хөрөнгөтэй холбоотой. Ашиглагдсан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын талаар тодруулга 4.31-ээс үзнэ үү.

Мөн бодит үнэ цэнээрх санхүүгийн хөрөнгө худалдах замаар зээлийн дүнгээ нөхөх хугацаа хэтэрсэн зээлтэй зээлдэгчээс авсан үнэт цаасыг илэрхийлнэ. Тиймээс эдгээр үнэт цаасыг борлуулахад бэлэн санхүүгийн хөрөнгө гэж үзнэ. 2013 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх дүн нь Хонг Конгийн Хөрөнгийн Биржид дээр арилжаалагдаж буй Монгол Улсад бүртгэлтэй компангий хувьцааг илэрхийлнэ. Эдгээр хувьцааны 2013 оны бодит үнэ цэнийн өсөлт болох 3,257,517 мянган төгрөг нь борлуулахад бэлэн үнэт цаасны дахин үнэлгээний санд хүлээн зөвшөөрөгдсөн.

Мөн 2014 онд уг хувьцааг зарснаар өмчлөх бусад хөрөнгийн сан 3,116,008 мянган төгрөгөөр буурсан бөгөөд хүлээн зөвшөөрсөн Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтаас үүссэн олз/ (гарз)—ыг ашиг алдагдалд хүлээн зөвшөөрсөн. Группийн болон Банкны дүн дээрх дүнтэй адил учир тусдаа тодруулга шаардлагагүй.

Санхүүгийн бус хураан авсан барьцаа хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын санд 2014 онд гарсан өөрчлөлтүүдийг дор үзүүлэв:

	Бодит үнэ цэнээрх санхүүгийн хөрөнгө	НИЙТ
<i>Мянган төгрөгөөр</i>		
2014.01.01-нээрх өмчлөх бусад хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын сан	523,310	523,310
Тухайн жилд байгуулсан үнэ цэнэ бууралтын сан	440,287	440,287
Төлөгдөхгүй гэж үзээд данснаас хассан	(82,605)	(82,605)
2014.12.31-нээрх өмчлөх бусад хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын сан	880,992	880,992

Голомт банк

Санхүүгийн тайлангуудын тодруулгууд – 2014 оны 12 дугаар сарын 31

19 Өмчлөх бусад хөрөнгө (үргэлжлэл)

Санхүүгийн бус хураагдсан барьцаа хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын санд 2013 онд гарсан өөрчлөлтүүдийг дор үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	Бодит үнэ цэнээрх санхүүгийн хөрөнгө	НИЙТ
2013.01.01-нээрх өмчлөх бусад хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын сан	523,310	523,310
Тухайн жилд байгуулсан үнэ цэнэ бууралтын сан	404,011	404,011
Төлөгдөхгүй гэж үзээд данснаас хассан	(404,011)	(404,011)
2014.12.31-нээрх өмчлөх бусад хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын сан	523,310	523,310

Бодит үнэ цэнээрх санхүүгийн хөрөнгө нь Хонг Конгийн Хөрөнгийн Биржид дээр арилжаалагдаж Монголын Хөрөнгө оруулалтын Группийн/Пийс мап-ын 2012 онд зээлийн хураагдсан барьцаа хөрөнгө болох хувьцааг илэрхийлнэ. Энэхүү хөрөнгө нь НББОУС 39-ийн дагуу борлуулахад бэлэн санхүүгийн хөрөнгө гэж ангилагдсан.

Өмчлөх бусад хөрөнгө нь хугацаа хэтэрсэн зээлийн оронд хураагдсан барьцаа хөрөнгө болох үл хөдлөх хөрөнгийг илэрхийлнэ. Банкны зүгээс эдгээр хөрөнгийг ойрын хугацаанд зарж борлуулах төлөвлөгөөтэй байгаа. Эдгээр хөрөнгө нь худалдахад бэлэн эргэлтийн бус хөрөнгийн шаардлагыг хангаагүй бөгөөд НББОУС 2 “Бараа материал”-ын дагуу бараа материалд ангилагдсан. Эдгээр хөрөнгийг анх хураахад бодит үнээр хүлээн зөвшөөрсөн болно.

20 Бусад банкуудын байршуулсан хөрөнгө

Мянган төгрөгөөр	2014	2013
Бусад банкуудын байршуулсан богино хугацаат хөрөнгө	27,038,904	2,763,898
Бусад банкуудын байршуулсан урт хугацаат хөрөнгө	106,307,760	23,699,042
Бусад банкуудын байршуулсан нийт хөрөнгө	133,346,664	26,462,940

Бусад банк санхүүгийн байгууллагуудын харилцах, хадгаламж нь дотоодын болон гадаадын банкуудын Банкинд гадаад болон дотоод валютаар үүсгэсэн харилцах данс болон хугацаатай хадгаламжуудаас бүрдэнэ.

2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр богино хугацаат хөрөнгөд дотоодын болон гадаадын банкуудаас байршуулсан жилийн 2.0-5.8 хувийн хүүтэй (2013: 4.8 хувийн хүүтэй) 6-77 хоногийн хугацаатай хөрөнгө орно. 2013 онд богино хугацаат хөрөнгүүд нь хугацаагүй хадгаламжууд байсан.

2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр урт хугацаат хөрөнгөд дотоодын болон гадаадын банкуудаас байршуулсан жилийн 6.5-8.0 хувийн хүүтэй (2013: 7.0-8.0 хувийн хүүтэй) 182-364 хоногийн хугацаатай (2013: 334-336 хоногийн хугацаатай) хөрөнгө орно.

Бусад банкуудаас байршуулсан хөрөнгийн ангилал бүрийн бодит үнэ цэнийн задаргааг Тодруулга 37-с үзнэ үү. Тодруулга 33-д валютын, хүүний болон төлөгдөх хугацааны шинжилгээг харуулсан. Группийн болон Банкны дүн дээрх дүнтэй адил учир тусдаа тодруулга шаардлагагүй.

21 Харилцагчдын харилцах, хадгаламж

	ГРУПП		БАНК	
	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>				
Төрийн болон хувьцаат компани	109,226,946	86,784,485	109,226,946	86,784,485
- Харилцах данс	76,135,907	55,277,138	76,135,907	55,277,138
- Хугацаагүй хадгаламж	22,293,241	470,603	22,293,241	470,603
- Хугацаат хадгаламж	10,797,798	31,036,744	10,797,798	31,036,744
Аж ахуйн нэгж	847,847,785	610,067,354	848,034,086	610,411,689
- Харилцах данс	529,804,588	398,905,639	529,980,889	399,239,974
- Хугацаагүй хадгаламж	28,329,097	18,020,627	28,339,097	18,030,627
- Хугацаат хадгаламж	289,714,100	193,141,088	289,714,100	193,141,088
Хувь хүмүүс	1,251,639,366	1,219,337,690	1,251,639,366	1,219,337,690
- Харилцах данс	93,938,972	97,763,418	93,938,972	97,763,418
- Хугацаагүй хадгаламж	352,483,744	358,282,276	352,483,744	358,282,276
- Хугацаат хадгаламж	805,216,650	763,291,996	805,216,650	763,291,996
Бусад	23,369,188	245,244,964	23,369,188	245,244,964
- Харилцах данс	14,317,714	11,401,532	14,317,714	11,401,532
- Хугацаагүй хадгаламж	2,994,696	1,351,306	2,994,696	1,351,306
- Хугацаат хадгаламж	6,056,779	232,492,126	6,056,779	232,492,126
Нийт харилцагчийн харилцах, хадгаламж	2,232,083,285	2,161,434,493	2,232,269,586	2,161,778,828

Монгол Улсын Иргэний хуулийн дагуу Банк нь харилцах, хадгаламж эзэмшигч иргэдэд хадгалуулагчийн мөнгийг шаардсан үед нь эргүүлэн төлөх үүрэг хүлээсэн байдаг. Хэрэв хугацаатай хадгаламжийг хугацааны өмнө буцаан татсан тохиолдолд гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол Банк хүүг хугацаагүй хадгаламжийн хүүгийн түвшнээр тооцож олгоно.

Одоогийн байдлаар удирдлага харилцагчдын харилцах, хадгаламжийг салбарын төвлөрөлтөөр нь авч үздэггүй. Иймээс үүнтэй холбоотой мэдээллийг эдгээр санхүүгийн тайлангуудад тусгаагүй. 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр 30 том харилцагчаас байршуулсан хөрөнгийн нийт дүн 635,381,863 мянган төгрөг (2013.12.31: 601,017,337 мянган төгрөг) бөгөөд нийт харилцах хадгаламжийн 29 хувь (2013.12.31: 28 хувь)-ийг бүрдүүлж байсан. Охин компаниас байршуулсан 186,299 мянган төгрөг (2013: 344,335 мянган төгрөг) нь Группийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд устгагдсан.

2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр буцаах эрхгүй банкны баталгаа болгон 14,112,014 мянган төгрөг (2013.12.31: 18,605,313 мянган төгрөг) харилцагчдаас байршуулсан байсан. Дэлгэрэнгүйг тодруулга 35-с харна уу.

22 Зээлийн бусад эх үүсвэр

	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>		
(а)		
Төслийн зээлийн эх үүсвэр /Төгрөг/	959,036,160	982,982,824
Төслийн зээлийн эх үүсвэр /Доллар/	6,070,000	7,245,340
Төслийн зээлийн эх үүсвэр /Евро/	857,925	942,340
Нийт төслийн зээлийн эх үүсвэр	965,964,085	991,170,504
(б)		
Гадаадын банк санхүүгийн байгууллагаас авсан эх үүсвэр /Доллар/	42,317,394	28,572,624
Гадаадын банк санхүүгийн байгууллагаас авсан эх үүсвэр /Евро/	944,875	12,464,871
Гадаадын банк санхүүгийн байгууллагаас авсан эх үүсвэр /Юань/	2,272,674	111,222
Нийт гадаадын банк санхүүгийн байгууллагаас авсан эх үүсвэр	45,534,943	41,148,717
НИЙТ (а+б)	1,011,499,028	1,032,319,221

22 Зээлийн бусад эх үүсвэр (үргэлжлэл)

	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
Мянган төгрөгөөр		
(а) Төслийн зээлийн эх үүсвэрүүд	959,036,160	982,982,824
Төслүүд		
Орон сууцны санхүүжилтийн төслийн эх үүсвэр	1,152,887	1,765,186
Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, байгаль орчныг хамгаалах төслийн эх үүсвэр	23,323,236	23,287,726
Жижиг дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээг дэмжих сангийн эх үүсвэр	32,812,235	34,749,707
Ноолууран утас болон эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгчдийг дэмжих сангийн эх үүсвэр	7,408,683	11,286,631
40,000 айлын орон сууц хөтөлбөрийн эх үүсвэр	76,934	626,935
Шатахууны жижиглэнгийн худалдааны үнийг тогтворжуулах дэд хөтөлбөрийн зээлийн эх үүсвэр	26,686,936	25,803,963
Хөдөө Аж Ахуйн Хөдөөгийн хөгжлийг дэмжих төслийн эх үүсвэр	4,239,088	3,914,988
Хувийн хэвшлийг хөгжүүлэх төсөл-2, төгрөг	1,073,412	1,456,186
Сүү, сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжих төслийн эх үүсвэр	39,011,738	44,101,419
Хүлэмжийн аж ахуйг дэмжих төсөл	27,688,111	27,699,227
Ноосон бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг дэмжих төсөл	54,434,877	71,638,904
Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг дэмжих төсөл	11,355,830	21,493,794
Ноолууран бүтээгдэхүүний технологийг шинэчлэх төсөл	109,760,864	107,813,128
КФВ банкны төслийн эх үүсвэр - 983	4,830,150	5,124,633
Хүнсний гол нэрийн бараа, бүтээгдэхүүний үнийг тогтворжуулах төслийн эх үүсвэр	46,038	1,734,230
Нөөцийн мах бүрдүүлэх төслийн эх үүсвэр	14,043,484	26,406,028
Эрчимжүүлсэн мал аж ахуйн үйлдвэрийг дэмжих, зоорь агуулахыг нэмэгдүүлэх төслийн эх үүсвэр	28,528,826	14,519,489
Орон сууцны үнэ тогтворжуулах төслийн эх үүсвэр	11,086,604	15,608,641
Орон сууц, барилгын салбарыг дэмжих төсөл	30,000,000	110,005,753
Цемент, арматурын нөөц бий болгох төсөл	535	9,099,837
Орон сууцны зээлийн эх үүсвэр	469,024,994	408,000,000
Нүүрсний нөөц бүрдүүлэх төслийн эх үүсвэр	12,770,356	24,061,726
Барилгын салбарыг дэмжих, орон сууцны үнэ тогтворжуулах – чулуунцар, клинкер төслийн эх үүсвэр	2,004,658	-
Экспортыг дэмжих, импортыг орлох 888 төслийн эх үүсвэр	27,376,936	-
ҮХААЯам-арьс шир боловсруулах төслийн эх үүсвэр	17,257,211	-
Өргөн хэрэглээний импортын бараа бүтээгдэхүүний өртөгийг бууруулах төслийн эх үүсвэр	9,238,987	-
Бусад төслийн зээлийн эх үүсвэр	730,475	972,373
НИЙТ	965,964,085	991,170,504

Группийн болон Банкны дүн дээрх дүнтэй адил учир тусдаа тодруулга шаардлагагүй.

(а) Төслийн зээлийн эх үүсвэр

Монгол Улсын Засгийн газар, Төв Банк болон гадаадын банк санхүүгийн байгууллагаас авсан эх үүсвэрийн гол нөхцөлүүдийг дор дурьдав:

Тодруулга 3-д үзүүлсний дагуу эдгээр зээлийн эх үүсвэрийн дийлэнх нь Монгол Улсын Засгийн Газрын эсвэл зээл олгогчын тодорхойлсон тусгай зориулалттай (хөнгөлттэй нөхцөлтэй зээлийг зорилтод харилцагчдад олгох) зээлүүд байдаг. Иймээс эдгээр эх үүсвэрийн хүүний хувь нь бага буюу Банк нь өөр зээлдэгчээс энгийн нөхцөлөөр эх үүсвэр татах хүүнээс доогуур байдаг. Эдгээр зээлсэн бусад эх үүсвэрүүдийн ихэнх нь жилийн 0.9-ээс 5.1 хүртэлх хувийн хүүтэй, харин эдгээр эх үүсвэрээс олгож буй зээлүүдийн ихэнх нь жилийн 3.8-аас 9 хүртэлх хүүтэй байдаг.

Удирдлагын зүгээс эдгээр зээлсэн эх үүсвэрийн анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн олзыг хүлээн зөвшөөрөх эсэхийг бодож үзсэн ба эдгээр эх үүсвэр болон харилцагчид олгосон зээлээс ямар нэгэн анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн олз гарз бүртгэгдэхгүй гэж үзсэн. Удирдлагын үнэлэмжийн талаар тодруулга 3-аас үзнэ үү. Томоохон хөтөлбөрүүдэд Монголбанкны санхүүжилттэй Стратегийн импортын санхүүжилтийн схем (СИСС), Хүнсний бүтээгдэхүүний үнийг тогтворжуулах (ХБҮТ) болон Барилгын салбарыг дэмжих, орон сууцны үнийг тогтворжуулах ба орон сууцны зээлийн хөтөлбөрүүд, мөн Монгол улсын эдийн засгийн өсөлтөд чухал нөлөө бүхий салбарт (эдийн засгийг

тэлэх) зориулсан Монгол Улсын хөгжлийн банкны санхүүжилт зэрэг багтана. Эдгээр хөтөлбөрүүдийг дор товчхон дурьдвал:

Гол нэрийн бараа бүтээгдэхүүн болон хүнсний нэрийн бараа бүтээгдэхүүний үнийг тогтворжуулах дунд хугацааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хамтарсан санамж бичигт Монгол улсын засгийн газар болон Монголбанк 2012 оны 10 дугаар сарын 22-нд гарын үсэг зурсан. Энэхүү хөтөлбөрийн хүрээнд Банк нь 2012 оын 12 дугаар сарын 10-нд Түлшний үнийг тогтворжуулах, 2012 оын 12 дугаар сарын 24-нд хүнсний бүтээгдэхүүний үнийг тогтворжуулах, 2013 оны 05 дугаар сарын 07-нд Барилгын салбарыг дэмжих, орон сууцны үнийг тогтворжуулах тухай гэрээг Монголбанкттай тус тус байгуулав. Түлшний үнийг тогтворжуулах болон хүнсний бүтээгдэхүүний үнийг тогтворжуулах зээлийн хүү жилийн 0.89 хувь бөгөөд Банк хөтөлбөрт хамрагдсан талуудад зээлийн эх үүсвэрийг жилийн 3.8 хувиар дамжуулан олгох юм. Барилгын салбарыг дэмжих, орон сууцны үнийг тогтворжуулах зээлийн хүү нь жилийн 2.5-4 хувь бөгөөд Банк хөтөлбөрт хамрагдсан талуудад жилийн 5.5-7 хувийн хүүтэйгээр дамжуулан зээлдүүлнэ. Эдгээр гэрээний дагуу олгох зээлийн хугацаа 1-3 жил хүртэл бөгөөд хөтөлбөр тус бүрээсээ энэхүү хугацаа нь хамаарна. Гэрээгээр хүлээсэн үүргийн дагуу Банк эх үүсвэрээ заасан хугацаанд Монголбанкинд төлж чадахгүй бол Монголбанк өөрт байршиж буй Банкны данснаас шууд суутгах эрхтэй. Орон сууцны зээлийн хөтөлбөрийн эх үүсвэр нь жилийн 4 хувийн хүүтэй ба Банк 8 хувийн хүүтэйгээр зээл олгоно. Хөтөлбөрийн дагуу олгогдох зээлийн саналыг банкнаас хэлэлцэж батлах ба эрсдлийг мөн үүрэх юм.

Орон сууцны зээлийг санхүүжүүлэх засгийн газрын хөтөлбөрийн дагуу Банк 2013 болон 2014 онд хүрээнд 4%-ийн хүүтэй эх үүсвэрийг Монгол банкнаас хүлээн авсан. Энэ хөтөлбөрт тусгай шаардлага хангасан (80 квадрат метрээс бага хэмжээтэй байр, худалдан авах үнийн дүнгийн 30 хувьтай тэнцэх урьдчилгаа, тухайн банк болон бусад банкин дахь зээлийн түүх сайн гэх мэт) шинэ болон хуучин олгогдсон зээлүүд хамрагдах боломжтой. Ийнхүү Банк нь зээлдүүлэгчийн шаардлагыг хангасан зээлдэгч нарт 8 хувийн хөнгөлөлттэй зээлийг олгох боломжтой болсон ба энэхүү хүүний түвшнийг Монголбанкнаас тогтоож өгсөн тул олгож буй зээлийн хүүг Банк тодорхойлох эрхгүй гэсэн үг. Хөтөлбөрийн дагуу олгогдох зээлийн саналыг болон 8 хувиас доош олгосон дахин санхүүжилтийг банкнаас хэлэлцэж батлах ба эрсдлийг мөн үүрэх юм.

Дээрх хөтөлбөрүүдээс гадна 2013 онд Банк нь барилгын салбарыг санхүүжүүлэх засгийн газрын хөтөлбөрийн хүрээнд Монголбанкнаас санхүүжилт авсан. Эдгээр нь Монголын зах зээл дээрх зээлдэгч нараас авах эх үүсвэрээс бага хүүтэй буюу жилийн 7 хувийн хүүтэй төгрөгийн эх үүсвэр байсан. Хэдийгээр эдгээр эх үүсвэрийг тодорхой шаардлага хангасан (орон сууцны барилга барьж буй Монголбанкны харьцааны шаардлагыг хангасан компаниуд) орон сууцны барилгын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй компаниудад олгох шаардлагатай ч энэ хөтөлбөрийн хүрээнд олгох зээлийн хүүг Банк дангаараа тогтоох эрхтэй. Тиймээс энэ хөтөлбөртэй холбоотой зээлийн хүү нь зах зээлийн хүүгээс хол ялгаагүй буюу Банкны бусад эх үүсвэр ашиглан олгосон зээлийн хүүтэй ойролцоо юм. Энэхүү хөтөлбөрийн хүрээнд олгох зээлийн хүүг Банк тогтоох эрхтэй бөгөөд холбогдох зээлийн хүү нь барилгын зээлийн зах зээлийн хүүгээс их зөрүүгүй. Өөрөөр хэлбэл Банк өөр эх үүсвэр ашиглан олгосон бусад зээлийн хүүтэй ойролцоо байна. Тиймээс тусгай нөхцөл, болзолтой тул (зээл олгох тусгай урьтал нөхцөл, буцаан төлөх болон ашиглаагүй эх үүсвэрт хамгийн өндөр хүү төлөх шаардлага, Засгийн газрын зуучлагчийн үүргийг Монголбанк гүйцэтгэж буй гэх мэт) НББОУС 20-ын дагуу энэхүү зээл нь засгийн газрын хөнгөлөлтийн нөхцөлийг хангаж байна. Засгийн газрын хөнгөлөлттэй холбоотой нягтлан бодох бүртгэлийн дэлгэрэнгүйг тодруулга 4-өөс харна уу. Засгийн газрын хөнгөлөлтийн үлдэгдэл дүн 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар 943,253 мянган төгрөг (2013.12.31: 10,672,232 мянган төгрөг).

Удирдлагын зүгээс эдгээр дүнгийн материаллаг байдлыг уг тайлангийн хэрэглэгчдийн өнцгөөс хараад тусдаа байдлаар Нэгтгэсэн Санхүүгийн Байдлын тайлант тусгах шаардлагагүй гэж үзсэн.

Банк Монгол Улсын Хөгжлийн банкнаас (МУХБ) хэрэгжүүлж буй засгийн газраас санхүүжүүлж байгаа хөдөө аж ахуйн салбарыг дэмжих хөтөлбөрт оролцож байгаа. 2013 оны 8-р сарын 15-нд хүлэмжийн аж ахуйн, сүү сүүн бүтээгдэхүүний, оёдлын, ноолууран бүтээгдэхүүн болон ноосон бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл эрхэлдэг жижиг дунд бизнесийг санхүүжүүлэх зорилготой хөтөлбөрийн хүрээнд Банк нь МУХБ-тай хамт гэрээнд гарын үсэг зурсан. Энэ гэрээний дагуу банк жилийн 5.13-аас 5.7 хүртэл хувийн хүүтэй эх үүсвэр авч Монгол улсын Хөгжлийн Банкны гэрээнд заасан жилийн 8% хувийн хүүтэй зээлийг харилцагчдад олгосон. Банк нь энэхүү зээлийн эрсдлийг үүрдэг.

2014 оны 7-р сараас хойш Банк нь Монгол Улсын Хөгжлийн банкнаас хэрэгжүүлж буй “Арьс ширэн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг дэмжих” зорилготой засгийн газрын өөр нэг төсөлд оролцож байна. Энэхүү хөтөлбөрийн нөхцлийн дагуу Банк нь уг эх үүсвэрийг МУХБ-наас жилийн 5 хувиар авж, харилцагчдад жилийн 7 хувиар олгодог. Бүх зээлдэгчдийг Хүнс, хөдөө аж ахуйн яамнаас батал ба банк нь энэхүү зээлийн эрсдлийг үүрдэг.

Түүнчлэн банк Монгол улсын Хөгжлийн банк болон арилжааны банкуудаар дамжуулан “Монгол улсын экспортыг дэмжих, импортыг орлох зорилготой 888 хөтөлбөр”-ийг санхүүжүүлэх Засгийн газрын төсөлд оролцож байгаа. Энэ гэрээний дагуу Банк нь 5 жилийн хугацаатай жилийн 3-аас 5 хүртэлх хувийн хүүтэй эх үүсвэр авч жилийн 7-оос 9 хувийн таатай хүүтэйгээр зээл олгож байна. Банк тогтоосон босго хүрээнд зээлийн хүүг тодорхойлох эрхтэй бөгөөд холбогдох зээлийн эрсдлийг хариуцна.

22 Зээлийн бусад эх үүсвэр (үргэлжлэл)

(а) Төслийн зээлийн эх үүсвэрүүд

категори	Зээл олгогч	Төслийн нэр	Валют	Олгосон огноо	Дуусах огноо	2014.12.31 – нээрх зээлийн дүн /тухайн валютаар/	2014.12.31 – нээрх зээлийн дүн /төгрөгөөр/
Засгийн газрын үнэ тогтворжуулах хөтөлбөр	Монгол Банк	Хүнсний гол нэрийн бараа, бүтээгдэхүүний үнийг тогтворжуулах төсөл	Төгрөг	8/8/2014	8/8/2015	46,000	46,000
	Монгол Банк	Эрчимжүүлсэн мал аж ахуйн үйлдвэрийг дэмжих төсөл	Төгрөг	12/19/2013	12/19/2016	10,649,000	10,649,000
	Монгол Банк	Барилгын салбарыг дэмжих, чулуунцар, клинкер төсөл	Төгрөг	11/1/2014	11/1/2016	2,000,000	2,000,000
	Монгол Банк	Орон сууцны үнэ тогтворжуулах төсөл	Төгрөг	5/3/2013	7/30/2016	11,061,389	11,061,389
	Монгол Банк	Нүүрсний нөөц бүрдүүлэх төсөл	Төгрөг	9/5/2013	12/30/2016	12,763,957	12,763,957
	Монгол Банк	Зоорь агуулахыг нэмэгдүүлэх төсөл	Төгрөг	12/19/2013	12/19/2016	17,856,004	17,856,004
	Монгол Банк	Өргөн хэрэглээний импортын бараа бүтээгдэхүүний өртөгийг бууруулах төсөл	Төгрөг	8/31/2014	8/31/2016	9,230,772	9,230,772
	Монгол Банк	Нөөцийн мах бүрдүүлэх төсөл	Төгрөг			14,041,000	14,041,000
	Монгол Банк	Шатахууны жижиглэнгийн худалдааны үнийг тогтворжуулах дэд хөтөлбөрийн зээлийн эх үүсвэр	Төгрөг	12/4/2012	12/4/2015	26,668,364	26,668,364
	Монгол Банк	Орон сууц, барилгын салбарыг дэмжих төсөл	Төгрөг	12/27/2013	6/27/2015	30,000,000	30,000,000
Монгол Улсын Хөгжлийн банкны төслүүд	Монгол Улсын Хөгжлийн банк	Орон сууцны эх үүсвэр	Төгрөг	6/14/2013	2/14/2015	468,973,600	468,973,600
	Монгол Улсын Хөгжлийн банк	Экспортыг дэмжих, импортыг орлох 888 төслийн эх үүсвэр /2 тэрбум-с доош/	Төгрөг	8/28/2014	8/28/2019	8,479,820	8,479,820
	Монгол Улсын Хөгжлийн банк	Экспортыг дэмжих, импортыг орлох 888 төслийн эх үүсвэр /2 тэрбум-с дээш/	Төгрөг	9/1/2014	8/28/2019	18,887,833	18,887,833
	Монгол Улсын Хөгжлийн банк	Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг дэмжих төсөл	Төгрөг	8/12/2013	12/1/2017	11,199,320	11,199,320
	Монгол Улсын Хөгжлийн банк	Хүлэмжийн аж ахуйг дэмжих төсөл	Төгрөг	8/12/2013	12/1/2017	27,323,568	27,323,568
	Монгол Улсын Хөгжлийн банк	Сүү, сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжих төсөл	Төгрөг	8/12/2013	12/1/2017	38,497,864	38,497,864
	Монгол Улсын Хөгжлийн банк	Ноосон бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг дэмжих төсөл	Төгрөг	8/12/2013	12/1/2017	53,707,780	53,707,780
	Монгол Улсын Хөгжлийн банк	Ноолууран бүтээгдэхүүний технологийг шинэчлэх төсөл	Төгрөг	8/12/2013	12/1/2017	108,301,786	108,301,786
	Монгол Улсын Хөгжлийн банк	ҮХААЯам-арьс шир боловсруулах төслийн эх үүсвэр	Төгрөг	8/22/2014	8/22/2019	17,242,933	17,242,933

категори	Зээл олгогч	Төслийн нэр	Валют	Олгосон огноо	Дуусах огноо	2014.12.31 – нээрх зээлийн дүн /тухайн валютаар/	2014.12.31 – нээрх зээлийн дүн /төгрөгөөр/
Монгол Улсын Засгийн газар болон ЖАЙКА-н хамтарсан төсөл	ЖАЙКА	Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх төслийн эх үүсвэр	Доллар	9/29/2006	12/31/2019	1,224	2,308,602
	ЖАЙКА	Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх төслийн эх үүсвэр	Төгрөг	6/12/2009	12/31/2017	17,352,568	17,352,568
	Дэлхийн Банк	Хувийн хэвшлийг хөгжүүлэх төслийн эх үүсвэр-2 /төгрөг/	Төгрөг	10/18/2007	5/1/2027	448,000	448,000
	Дэлхийн Банк	Хувийн хэвшлийг хөгжүүлэх төслийн эх үүсвэр-2 /доллар/	Доллар	12/20/2012	12/20/2016	322	607,163
Засгийн газрын бусад төслүүд	Засгийн Газар	Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх төслийн эх үүсвэр	Төгрөг	9/29/2006	12/31/2019	20,952,236	20,952,236
	Засгийн Газар	Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх төслийн эх үүсвэр	Төгрөг	7/10/2012	12/31/2017	15,348,640	15,348,640
	Засгийн Газар	Ноолууран утас болон эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгчдийг дэмжих сангийн эх үүсвэр	Төгрөг	1/4/2012	1/4/2017	7,396,809	7,396,809
	Засгийн Газар	40,000 айлын орон сууц хөтөлбөрийн эх үүсвэр	Төгрөг	2/27/2008	3/15/2019	71,711	71,711
	Засгийн Газар	АХБ - Орон сууцны санхүүжилтийн төслийн эх үүсвэр	Төгрөг			1,099,305	1,099,305
	Засгийн Газар	Хөдөө Аж Ахуйн Хөдөөгийн хөгжлийг дэмжих төслийн эх үүсвэр	Төгрөг	6/13/2011	2/10/2018	1,599,248	1,599,248
	Засгийн Газар	Хөдөө Аж Ахуйн Хөдөөгийн хөгжлийг дэмжих төслийн эх үүсвэр	Доллар	5/2/2012	2/10/2018	1,400,000	2,639,840
	Засгийн Газар	Гадаадын банкнаас авсан сургалтын зээлийн төслийн эх үүсвэр	Доллар	11/12/2009	5/1/2027	268	505,113
	Монгол Банк	АХБ - Ажлын байр нэмэгдүүлэх төслийн эх үүсвэр	Төгрөг	5/7/2001	5/7/2016	224,000	224,000
	Монгол Банк	КФВ банкны төслийн эх үүсвэр	Евро	12/11/2012	5 жил хүртэл	374	857,717
	Монгол Банк	КФВ банкны төслийн эх үүсвэр	Төгрөг	5/16/2013	5 жил хүртэл	3,964,500	3,964,500

(6) Гадаадын банк санхүүгийн байгууллагаас авсан эх үүсвэр

Банк нь өөрийн харилцагчдын худалдааны зээлийг санхүүжүүлэх зорилгоор гадаадын банк болон санхүүгийн байгууллагаас худалдааны зээлийн эрх авсан. 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар энэ чиглэлийн 45,534,943 мянган төгрөгийн (2013.12.31: 41,148,717 мянган төгрөг) зээлийн шугамыг ашиглаж мөн тэр хэмжээний зээлийг харилцагчдын импортын үйл ажиллагаанд зориулан олгосон байна. Ийм төрлийн эх үүсвэрийн хугацаа нь 3 хүртэлх жил байдаг бөгөөд харилцагчдын мөнгөн урсгал хийгээд гадаадын банк санхүүгийн байгууллагад хийх эргэн төлөлтийн хугацаа нь таарч байна. Харилцагч зээлээ төлж чадахгүй тохиолдолд банк зээлийн эрсдлийг хариуцдаг.

Бусад зээлийн эх үүсвэрийн задаргааг Тодруулга 37-с харна уу. Холбоотой талуудын гүйлгээг Тодруулга 39-д тусгасан. Бусад зээлийн эх үүсвэрийн валютын, зээлийн хүүний болон эргэн төлөгдөх хугацааны шинжилгээг Тодруулга 33-с харна уу.

Эдгээр эх үүсвэрүүд нь зээлийн хугацаанд ямар нэгэн биелүүлэх шаардлагатай санхүүгийн болон санхүүгийн бус хүлээсэн үүрэг байхгүй.

Голомт банк

Санхүүгийн тайлангуудын тодруулгууд – 2014 оны 12 дугаар сарын 31

23 РЕПО хэлцэл

2014 оны 12 сарын 31-ний дотоодын банкуудаас авсан жилийн РЕПО хэлцэлд 12-14 хувийн хүүтэй (2013: 12.5 хувийн хүүтэй), 5-28 хоногийн хугацаатай (2013: 2 хоногийн хугацаатай) РЕПО хэлцлүүд орно. Эдгээр РЕПО хэлцлүүд нь Монгол Банкны үнэт цаас болон Засгийн газрын бондоор баталгаажсан. Дэлгэрэнгүйг тодруулга 13 болон 35-аас үзнэ үү.

24 Бусад өр төлбөр

Бусад өр төлбөрийн дэлгэрэнгүй байдлаар дор үзүүлэв:

	ГРУПП		БАНК	
	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>				
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	23,439,867	15,374,011	23,356,806	15,316,744
Дансны өглөг	818,966	585,156	818,966	585,156
Гүйлгээний төлбөр	18,904,073	11,259,549	18,904,073	11,259,549
Бусад	3,716,828	3,529,306	3,633,767	3,472,039
Бусад санхүүгийн бус өр төлбөр	3,956,514	4,304,723	3,953,584	4,304,723
Ажилтнуудад төлөх төлбөр	3,364,430	3,738,786	3,364,430	3,738,786
Орлогын албан татвараас бусад татварын өглөг	592,084	565,937	589,154	565,937
Нийт бусад өр төлбөр	27,396,381	19,678,734	27,310,390	19,621,467

Гүйлгээтэй холбоотой өглөг нь 2014 оны 12 дугаар сарын сүүлчийн өдрүүдэд харилцагчийн хүсэлтийн дагуу хийгдсэн шилжүүлгийн гүйлгээ ба тэдгээр нь 2015 оны нэгдүгээр сард бусад банкуудад шилжүүлэгдэнэ. Иймээс харилцагчийн данснаас гүйлгээний дүн нь хасагдаж бусад өр төлбөрийн хэсэг болох "Гүйлгээний төлбөр" тусгай дансанд 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ны байдлаар орсон ба 2015 оны 1-р сард энэхүү гүйлгээ нь банк хоорондын тооцоогоор хийгдэж дууссан.

Бусад санхүүгийн өр төлбөрийн дийлэнх нь тайлант хугацаанаас хойш арван хоёр сарын дотор төлөгддөг ба бүх санхүүгийн бус өр төлбөр нь богино хугацаатай байдаг.

25 Хоёрдогч өглөг

<i>Мянган төгрөгөөр</i>	2014	2013
Голомт Файнэншил Группээс авсан хоёрдогч өглөг	66,248,404	-
Бодь Интернэшнлээс авсан хоёрдогч өглөг	-	16,901,223
Стэнхөүп Инвестментсээс авсан хөрвөх хоёрдогч өглөг	-	41,359,950
НИЙТ	66,248,404	58,261,173

Группийн болон Банкны дүн дээрх дүнтэй адил учир тусдаа тодруулга шаардлагагүй.

2014 оны 12 сарын 31-нээрх хоёрдогч өглөг:

	Дуусах огноо	Валют	Хүү	Хуримтлагдсан хүү / ам.доллар/	Үлдэгдэл / ам.доллар/
Голомт Файнэншил Групп (2013: Бодь Интернэшнл)	2018.12.31	USD	6.0%	153,333	10,000,000
Голомт Файнэншил Групп (2013: Стэнхөүп Инвестментс)	2015.06.10	USD	4.7%	302,520	25,000,000
НИЙТ				455,853	35,000,000

Голомт Файнэншил Групп ХХК-с авсан хоёрдогч өглөг (2013: Кредит Свисс)

2007 онд Голомт Банк нь Кредит Свисс-ийн Сингапур улс дахь салбараас 5 жилийн хугацаатай, 10 сая ам.долларын хоёрдогч өглөгийг авсан.

Зээлийн хугацаа 2012 оны 12 дугаар сарын 19-ны өдөр дууссан бөгөөд энэ өдрөөр зээл нь хувьцаанд хөрвөөгүй эсвэл эргэн төлөгдөөгүй байсан.

Шилжүүлэх тохиролцлын гэрээ:

2013 оны 12 дугаар сарын 31-ны өдөр Кредит Свисс-н хоёрдогч өглөгийг Бодь Интернэйшнл ХХК-д шилжүүлэх гэрээний нэмэлт өөрчлөлт дээр компаний гол хувьцаа эзэмшигч болох Бодь Интернэйшнл ХХК болон Голомт банк ХХК гарын үсэг зурсан. Шилжүүлэх гэрчилгээн дээр 2014 оны 01 дүгээр сарын 08-ны өдөр Голомт банк, Бодь Интернэйшнл ХХК, Кредит Свисс Ай Жи буюу Сингапур улс дахь салбар гарын үсэг зурснаар Бодь Интернэйшнл ХХК буюу банкны гол хувьцаа эзэмшигч нь 2013 оны 12 дугаар сарын 27-ны өдрийн Шилжүүлэх тохиролцлын гэрээний дагуу Кредит Свисс-с авсан хоёрдогч өглөгийг худалдаж авсан.

Кредит Свисс-н хоёрдогч өглөгийн зээлийн гэрээнд зээлдэгч нь хүссэн үедээ урьдчилан тохирсон худалдаж авах үнээр зээлийг энгийн хувьцаа руу хөрвүүлж болох нөхцөл болон санхүүгийн заавал биелүүлэх гэрээний нөхцөлүүдтэй байсан ба Бодь Интернэйшнл ХХК-тай хийсэн хоёрдогч өглөгийн гэрээний хувьд энгийн хувьцаа руу хөрвүүлэх болон гэрээний заавал биелүүлэх нөхцөлүүдийг гэрээний өөрчлөлтөөр хассан.

Гол нөхцөлүүд:

- (a) Зээлийн хүү нь жилийн 6%
- (b) Зээл нь 2018 оны 12 сарын өдөр үндсэн дүн болон хуримтлагдсан хүүний хамт төлөгдөнө.

2014 оны 07 дугаар сарын 07-нд Банкны эзэмшлийг Голомт Файнэншил Групп ХХК-руу шилжүүлсний дагуу уг хоёрдогч өглөгийг мөн Банкны шинэ толгой компани болох Голомт Файнэншил Групп ХХК-руу шилжүүлсэн.

Голомт Файнэншил Групп ХХК-с авсан хоёрдогч өглөг (2013: Стэнхөп Инвестментс)

2010 оны 06 дугаар сарын 08-ны өдөр Банк нь Абу Даби Инвестментс Консулын 100% эзэмшлийн Стэнхөп Инвестментсээс 5 жилийн хугацаатай 25 сая ам.долларын хөрвөх зээлийг дараах нөхцөлтэйгээр авсан.Үүнд:

- Зээлийн хүү нь ЛИБОР дээр 4.5%-ийг нэмсэнтэй тэнцэх хүүтэй байх ба улирал бүр төлөгдөнө.
- Стэнхөп Инвестментс нь зээлийн гэрээний хугацаанд хүссэн үедээ уг зээлийг урьдчилан тохирсон худалдах, худалдан авах үнээр Банкны энгийн хувьцааруу хөрвүүлэх эрхтэй.
- Хэрэв гэрээнд тусгасан санхүүгийн болон санхүүгийн бус шаардлагуудыг биелүүлээгүй тохиолдолд Стэнхөп Инвестментс нь Банкнаас зээлийг эргүүлэн төлөхийг шаардах эрхтэй.

Гэрээний нөхцөл дээр үндэслэн 2013 оны 12 дугаар сарын 31-нд Банк нь агуулагдсан үүсмэл санхүүгийн хэрэглэлийн бодит үнэ цэнийг 962,305 мянган төгрөг гэж санхүүгийн байдлын тайланд хүлээн зөвшөөрсөн.

Стэнхөп Инвестментс нь 2013 оны 12 дугаар сарын 10-ны өдөр зээлийн гэрээний зарим нөхцөл болон заалтуудыг зөрчснөөс анхдагч хувьцаа гаргаагүйн урамшуулал, хүүгийн алдагдал болон хуримтлагдсан хүүг зээлийн үндсэн дүнгийн хамтаар буцаан татах нэхэмжлэлийг Голомт банкинд гаргасан. (Дэлгэрэнгүйг тодруулга 35-с үзнэ үү).

2014 оны 4 сарын 30-нд шилжүүлэх гэрчилгээн дээр Бодь Интернэйшнл ХХК, Голомт банк ХХК болон Стэнхөп Инвестментс гарын үсэг зурснаар Банкны толгой компани Бодь Интернэйшнл ХХК уг зээлийг Стэнхөп Инвестментсээс худалдаж авсан. Бодь Интернэйшнл ХХК-тай хийсэн хоёрдогч өглөгийн гэрээний хувьд энгийн хувьцаа руу хөрвүүлэх болон биелүүлэх ёстой шаардлагуудыг гэрээний өөрчлөлтөөр хассан.

Гэрээний нөхцөл дээр үндэслэн Банк нь агуулагдсан үүсмэл санхүүгийн хэрэглэлийн бодит үнэ цэнийн олз болох 962,305 мянган төгрөгийг ашиг алдагдлаар хүлээн зөвшөөрсөн. 2014 оны 7 дугаар сарын 7-нд Банкны эзэмшлийг Голомт Файнэншил Групп ХХК руу шилжүүлсний дагуу уг хоёрдогч өглөгийг мөн Банкны шинэ толгой компани болох Голомт Файнэншил Групп ХХК руу шилжүүлсэн.

Зээлийн хугацаа нь 2015 оны 6 дугаар сарын 8-нд дуусах ба Банкны болон Голомт Файнэншил Групп ХХК-ийн зүгээс уг хоёрдогч өглөгийн хугацааг сунгахаар ажиллаж байна.

Дээр дурьдсанчлан 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаарх энэхүү зээлийн санхүүгийн болон санхүүгийн бусад гэрээгээр биелүүлэх шаардлагууд нь хүчингүй. Эдгээр шаардлагыг биелүүлээгүй тохиолдолд энэхүү хоёрдогч өглөгийг буцаан төлүүлэхийг шаардах эрхтэй байсан.

26 Хувьцаат капитал

Хувьцааны тоо ширхэгээс бусад дүн нь Мянган төгрөгөөр	Нийт гаргасан хувьцаа	Энгийн хувьцаа	Нэмэгдэж төлөгдсөн капитал	Давуу эрхтэй хувьцаа	НИЙТ
2013.01.01-нээр	25,907,593	25,907,593	42,322,298	-	68,229,891
Тайлант жилд гаргасан	-	-	-	16,388,100	16,388,100
2013.12.31-нээр	25,907,593	25,907,593	42,322,298	16,388,100	84,617,991
Тайлант жилд гаргасан	309,500	309,500	2,377,123	9,390,800	12,077,423
2014.12.31-нээр	26,217,093	26,217,093	44,699,421	25,778,900	96,695,414

Банкны гаргасан хувьцаат капиталын нэрлэсэн үнээр бүртгэгдсэн дүн нь 26,217,093 мянган төгрөг (2013: 25,907,593 мянган төгрөг) байсан.

Хувьцааны нэмэгдэл нь шинээр гаргасан хувьцааг борлуулахад нэрлэсэн үнээс илүү төлөгдсөн төлбөр юм.

Энгийн хувьцаа

2014 оны 12 дугаар сарын 31 байдлаар Банк нь нийт 26,217,093 ширхэг (2013 оны 12 дугаар сарын 31: 25,907,593) нэг бүр нь 1,000 төгрөгний нэрлэсэн үнэтэй энгийн хувьцаа гаргасан байсан.

2014 онд нэг бүр нь 1,000 төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй 309,500 хувьцааг ажилчдад олгосон ба нэг бүрийг нь 3,834 төгрөгөөр худалдан авах опционы хэрэгжилтээр гаргасан. Энгийн хувьцаа гаргахтай холбогдуулан 2,377,123 мянган төгрөгийг нэмэгдэж төлсөн капитал дансанд бүртгэсэн.

2013 болон 2014 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх хувьцаа эзэмшигчдийн хувийг доорх байдлаар харуулав:

Хувьцаа эзэмшигч	2014	2013
	Хувиар	Хувиар
Голомт Файнэншил Групп ХХК (2013: Бодь Интернэшнл ХХК)	83.66%	84.66%
СВИС МО Инвестмент Эй жи	10.04%	10.16%
Трафигура Бэхээр Би.ви	4.96%	5.02%
Ажилчдын хувьцаа	1.34%	0.16%
Нийт	100%	100%

Давуу эрхтэй хувьцаа

2013 оны 12 дугаар сарын 19-ны өдрийн давуу эрхийн хувьцаа гаргах хувьцаа эзэмшигчдийн шийдвэрийн дагуу 2013 оны 12 дугаар сарын 22-ны өдөр Голомт банк болон Ноён Зоригт (Хөрөнгө оруулагч) нарын хооронд давуу эрхтэй хувьцаа худалдах, худалдан авах гэрээ байгуулагдсан.

Гэрээний дагуу Банкны давуу эрхтэй хувьцаанд олгож буй нийт хөрөнгө оруулалтын хэмжээ нь 15,000,000 ам.доллар бөгөөд хоёр үе шаттай хэсэгчилсэн төлбөр байна. (2013 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрөөр 10 сая ам.доллар мөн 2014 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрөөр 5 сая ам.доллар). 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ны байдлаар давуу эрхтэй хувьцааны дүн нь нийт 15,000,000 ам.доллар буюу 25,788,900 мянган төгрөгтэй тэнцэх 25,788,900 ширхэг давуу эрхтэй хувьцаа байна.

27 Хүүгийн орлого ба зардал

	ГРУПП		БАНК	
	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>				
Хүүгийн орлого				
Мөнгө болон төв банкинд байршуулсан хөрөнгө	232,486	1,156,076	232,486	1,156,076
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	288,544,459	233,978,358	288,544,459	233,978,358
Урвуу РЕПО хэлцэл	3,144,945	728,508	3,144,945	728,508
Бусад банкинд байршуулсан	966,312	340,560	966,312	340,560
Дуусгавар хүртэл нь эзэмших санхүүгийн хөрөнгө	45,485,178	54,742,667	45,477,723	54,741,817
Нийт хүүгийн орлого	338,373,380	290,946,169	338,365,925	290,945,319
Хүүний зардал				
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	(140,059,523)	(157,983,197)	(140,059,523)	(157,988,658)
Бусад зээлийн эх үүсвэр	(58,760,818)	(21,902,985)	(58,760,818)	(21,902,985)
Бусад банкуудын байршуулсан хөрөнгө	(3,734,156)	(2,439,625)	(3,734,156)	(2,439,625)
РЕПО хэлцэл	(3,459,665)	(91,643)	(3,459,665)	(91,643)
Хоёрдогч өглөг	(3,282,852)	(2,277,820)	(3,282,852)	(2,277,820)
Бусад	(14,848)	-	(14,848)	-
Нийт хүүний зардал	(209,311,862)	(184,795,270)	(209,311,862)	(184,700,730)
Хүүний цэвэр орлого	129,061,518	106,250,899	129,054,063	106,244,589

Харилцагчид олгосон үнэ цэнэ нь буурсан зөвшөөрсөн зээлийн орлого болох 10.5 орчим тэрбум төгрөгийг нийт хүүний орлогод оруулсан. Удирдлагын зүгээс эдгээр зээлүүд нь бүрэн төлөгдөх ба үнэ цэнэ нь буурсан зээлүүд нь өндөр дүнтэй барьцаа хөрөнгөтэй гэж үзсэн. Мөн СТОУС-ын дагуу буцааж төлөгдөхгүй гэж үзсэн зээлийн хүүний орлогыг орлого зардалд хүлээн зөвшөөрөөгүй.

28 Хураамж, шимтгэлийн орлого ба зардал

	ГРУПП		БАНК	
	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>				
Хураамж, шимтгэлийн орлого				
Дансны үйлчилгээний шимтгэл хураамж	3,555,574	4,071,176	3,550,138	3,768,845
Карттай холбоотой шимтгэл хураамж	8,946,875	7,604,382	8,946,875	7,604,382
Батлан даалт болон баталгаа	918,285	5,974,686	918,285	5,974,686
Гуйвуулгын ба бусад үйлчилгээний хураамж	5,958,559	8,070,252	5,916,612	8,010,252
Брокерийн болон бусад үйлчилгээний хураамж	1,097,147	17,321	909,265	-
Нийт хураамж, шимтгэлийн орлого	20,476,440	25,737,817	20,241,175	25,358,165
Хураамж, шимтгэлийн зардал				
Банкны үйлчилгээний зардал	(2,521,124)	(1,895,602)	(2,454,066)	(1,803,086)
Картын гүйлгээний зардал	(4,178,019)	(3,468,767)	(4,178,019)	(3,468,767)
Онлайн гүйлгээний зардал	(116,420)	(78,200)	(116,420)	(78,200)
Нийт хураамж, шимтгэлийн зардал	(6,815,563)	(5,442,569)	(6,748,505)	(5,350,053)
Хураамж, шимтгэлийн цэвэр орлого	13,656,574	20,295,248	13,492,670	20,008,112

Голомт банк

Санхүүгийн тайлангуудын тодруулгууд – 2014 оны 12 дугаар сарын 31

29 Удирдлага ба үйл ажиллагааны зардал

	ГРУПП		БАНК	
	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>				
Боловсон хүчний зардлууд	29,562,755	27,415,872	29,562,755	27,415,872
Байрны түрээс	8,236,247	7,544,237	8,188,247	7,496,237
Мэргэжлийн үйлчилгээний зардал	7,474,699	9,723,760	7,467,927	9,718,905
Удирдлагын зардал	7,300,215	5,234,347	7,299,715	5,234,347
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл	7,288,823	6,012,132	7,279,927	6,003,478
Зар сурталчилгаа, маркетингийн үйлчилгээ	2,576,402	2,474,930	2,572,998	2,474,041
Програм болон биет бус хөрөнгийн элэгдэл	1,975,004	831,642	1,974,395	831,642
Сайн дурын болон заавал даатгал	1,401,232	1,476,249	1,401,082	1,476,249
Тээврийн зардал	1,264,421	1,106,094	1,264,421	1,106,094
Зээлийн авлага барагдуулах зардал	1,022,524	533,359	1,022,524	533,359
Томилолтын зардал	778,161	491,929	778,161	491,552
Ашиглалтын зардал	469,232	343,214	467,723	341,705
Орлогын албан татвараас бусад татварын зардал	432,808	368,611	432,808	368,611
Зочин төлөөлөгчийн зардал	412,563	905,181	412,563	905,181
Хандив	87,503	33,860	87,503	33,860
Данснаас хассан үндсэн хөрөнгө	18,384	-	18,384	-
Барилга байшин, тоног төхөөрөмжийн засварын зардал	-	13,637	-	13,637
Бусад	2,848,763	2,674,552	2,837,197	2,671,244
Нийт удирдлагын ба үйл ажиллагааны зардал	73,149,736	67,183,606	73,068,330	67,116,014
Боловсон хүчний зардлууд:				
Цалин хөлс, урамшуулал	25,409,726	23,408,140	25,409,726	23,408,140
Эрүүл мэнд нийгмийн даатгалын шимтгэл	2,479,142	2,424,275	2,479,142	2,424,275
Тэтгэвэрийн сан	662,702	577,799	662,702	577,799
Ажилчдын сургалт	508,504	399,481	508,504	399,481
Ажилчдын тэтгэмж	169,332	135,583	169,332	135,583
Хувьцаанд суурилсан төлбөр (Тод 40)	333,349	470,594	333,349	470,594
Нийт боловсон хүчний зардал	29,562,755	27,415,872	29,562,755	27,415,872

30 Орлогын албан татвар

Тухайн жилийн орлого, зарлагад бүртгэсэн орлогын албан татварын зардлыг дор үзүүлэв:

	ГРУПП		БАНК	
	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>				
Тайлант жилийн орлогын албан татвар	12,870,767	9,330,902	12,861,262	9,308,311
Хойшлогдсон орлогын татвар	1,593,786	4,797,655	1,593,620	4,797,655
Тайлант жилийн орлогын татварын зардал	14,464,553	14,128,557	14,454,882	14,105,966

Банк орлогын албан татварын зардлыг санхүүгийн тайлангийн татварын өмнөх ашгийг орлогын татвар ногдохгүй орлого болон орлогын татварын орлогоос хасагдахгүй зардлаар тохируулга хийх замаар тооцон бүртгэдэг. Банк нь Монгол Улсын татварын хууль тогтоомжийн дагуу 3 тэрбум (2013: 3 тэрбум) төгрөг хүртэлх татвар ногдох орлогоос 10 хувийн, 3 тэрбумаас (2013: 3 тэрбум) давсан дүнгээс 25 хувь (2013: 25 хувь)-ийн орлогын албан татвар төлдөг.

Тооцоолсон болон бодит татварын зардлын тохируулалтыг доорх хүснэгтэнд харуулав:

	ГРУПП		БАНК	
	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>				
Татварын өмнөх ашиг	64,382,779	71,188,480	64,282,702	70,962,570
Хуулиар заасан хувиар тооцсон татварын зардал (2014: 25 хувь; 2013: 25 хувь)	16,095,695	17,797,120	16,070,676	17,740,642
Татвар ногдохгүй орлого, татвар ногдох орлогоос хасагдахгүй зардлын татварын нөлөө:				
- Бага хувиар татвар ногдуулах орлогын нөлөө	(450,000)	(450,000)	(450,000)	(450,000)
- Татвараас чөлөөлөгдөх орлого				
- Хасагдахгүй зардал	839,983	354,670	839,983	354,670
- Өөр хувиар татвар ногдуулах ЗГ-н ҮЦ-ний орлого	(2,103,087)	(3,904,298)	(2,103,087)	(3,904,298)
- Бусад	81,962	331,065	97,310	364,952
Тайлант жилийн орлогын албан татварын зардал	14,464,553	14,128,557	14,454,882	14,105,966

25 хувиар (2013: 25 хувь) татвар ноогдуулдаг түр зөрүүний хөдөлгөөнөөс үүдэлтэй нөлөө:

	2014 оны 01 сарын 01	Ашиг, алдагдлын дансанд тусгасан		Эзэмшигчдийн өмчид шууд тусгасан	2014 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>					
Хасагдах/татвар төлөх түр зөрүүгийн татварын нөлөө					
Харилцагчид олгосон зээл болон урьдчилгаа - 90 хоногоос дээш хугацаа хэтрэлттэй зээлийн хүүгийн орлого	(5,247,586)	1,305,684	-	(3,941,902)	
Борлуулахад бэлэн санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	1,347,850	(1,509,523)	-	(161,673)	
Санхүүгийн үүсмэл хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	(586,256)	(935,363)	-	(1,521,619)	
Урьдчилсан орлого — зээл олголтын төлбөр	1,526,102	138,271	-	1,664,374	
Аккредитив болон баталгааны эрсдлийн сан	642,688	(642,688)	-	-	
Харилцагчид олгосон зээл ба урьдчилгаа - МБ болон СТОУС-ын эрсдлийн сангийн зөрүү	753,159	54,858	-	808,016	
Бусад	64,870	(4,859)	-	60,011	
Нийт хойшлогдсон татвар	(1,499,173)	(1,593,620)	-	(3,092,793)	

	2013 оны 01 сарын 01	Ашиг, алдагдлын дансанд тусгасан		Эзэмшигчдийн өмчид шууд тусгасан	2013 оны 12 сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>					
Хасагдах/татвар төлөх түр зөрүүгийн татварын нөлөө					
Харилцагчид олгосон зээл болон урьдчилгаа - 90 хоногоос дээш хугацаа хэтрэлттэй зээлийн хүүгийн орлого	-	(5,247,586)	-	(5,247,586)	
Борлуулахад бэлэн санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	1,108,167	239,683	-	1,347,850	
Санхүүгийн үүсмэл хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	-	(586,256)	-	(586,256)	
Урьдчилсан орлого — зээл олголтын төлбөр	937,739	588,363	-	1,526,102	
Аккредитив болон баталгааны эрсдлийн сан	530,997	111,691	-	642,688	
Харилцагчид олгосон зээл ба урьдчилгаа - МБ болон СТОУС-ын эрсдлийн сангийн зөрүү	667,236	85,923	-	753,159	
Бусад	54,344	10,526	-	64,870	
Нийт хойшлогдсон татвар	3,298,483	(4,797,656)	-	(1,499,173)	

Голомт банк

Санхүүгийн тайлангуудын тодруулгууд – 2014 оны 12 дугаар сарын 31

31 Өмчийн бүрэлдэхүүн хэсэг бүрт хүлээн зөвшөөрсөн бусад дэлгэрэнгүй орлого

Өмчийн бүрэлдэхүүн хэсэг дэх бусад дэлгэрэнгүй орлогын задаргааг дор үзүүлэв:

	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
Мянган төгрөгөөр		
Үнэ цэнийн өөрчлөлт орсон:		
Борлуулахад бэлэн хөрөнгийн оруулалтын үнэт цаасны бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт (хураагдсан санхүүгийн барьцаа хөрөнгө гэх мэт)	(813,651)	3,221,262
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл	-	8,212,178
Борлуулахад бэлэн санхүүгийн барьцаа хөрөнгийг ашиг алдагдал руу дахин ангилснаас үүссэн олз	(3,116,008)	-
Бусад дэлгэрэнгүй орлого/зарлага	(3,929,659)	11,433,440

Группийн болон Банкны дүн дээрх дүнтэй адил учир тусдаа тодруулга шаардлагагүй.

32 Төлсөн ногдол ашиг

	2014		2013	
Мянган төгрөгөөр	Энгийн хувьцаа	Давуу эрхтэй хувьцаа	Энгийн хувьцаа	Давуу эрхтэй хувьцаа
1 сарын 1-нээрх төлөх ёстой ногдол ашиг	-	-	-	-
Тайлант хугацаанд зарласан ногдол ашиг	-	915,885	-	-
Тайлант хугацаанд төлсөн ногдол ашиг	-	915,885	-	-
12 сарын 31-нээрх төлөх ёстой ногдол ашиг	-	-	-	-
Тайлант хугацаанд зарласан нэгж хувьцааны ногдол ашиг	-	5%	-	5%

Бүх ногдол ашгийг Монгол улсын мөнгөн тэмдэгт болох төгрөгөөр зарлаж мөн төлдөг. Группийн болон Банкны дүн дээрх дүнтэй адил учир тусдаа тодруулга шаардлагагүй.

33 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага

Банкны эрсдэлийн удирдлагад санхүүгийн (зээлийн, зах зээлийн, гадаад валютын, хөрвөх чадварын болон хүүгийн түвшний эрсдэл) эрсдлүүд, үйл ажиллагааны болон хууль зүйн эрсдэлүүд хамаардаг. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлагын үндсэн зорилго нь хүлээх эрсдэлийн хязгаарлалтыг тогтоож хүлээсэн эрсдэлийн хэмжээг эдгээр хязгаарлалтаас хэтрүүлэхгүй байлгахад оршино. Үйл ажиллагааны болон хууль зүйн эрсдэлийн удирдлага нь дотоодын бодлого журмын зөв хэрэгжилтийг хангаснаар үйл ажиллагааны болон хууль зүйн эрсдэлүүдийг хамгийн бага түвшинд байлгахад чиглэгдэнэ.

Зээлийн эрсдэл

Групп болон Банк нь хамтрагч тал нь төлбөрийн үүргээ хугацаанд нь биелүүлээгүйгээс үүдэж гарах зээлийн эрсдэлд өртөх магадлалтай. Групп ба Банк нь тухайн нэг зээлдэгч болон бүлэг зээлдэгчдийн хувьд өөрийн хүлээн зөвшөөрч болох эрсдэлийн дүнд тохирсон хязгаарыг бий болгох түүнийг хянах замаар эрсдэлийг удирддаг.

Энэ эрсдэлүүдийг Банк болон Групп тогтмол хянан удирддаг бөгөөд хязгаарлалтыг сар (Зээлдэгч нь зээлийн байгууллага үед), улирлаар (зээлдэгч нь зээлийн байгууллага бус үед) тогтоон хяналт тавьдаг. Бүтээгдэхүүн, зээлдэгч, салбарын сегментийн түвшин дэх хязгаарлалтуудыг Зээлийн Хороо нь баталдаг.

Банк, брокерийн компани зэрэг аль нэг зээлдэгчтэй холбоотой үүсч болох эрсдэл нь балансын болон балансын гадуурх эрсдэлийн магадлалын хязгаараар хязгаарлагддаг. Өдөр бүрийн хязгаарын дагуу эрсдэлийн бодит магадлалыг хянадаг.

Үндсэн төлбөрийн эргэн төлөлт болон хүүгийн төлбөрөө төлөх үүргээ биелүүлэх зээлдэгч болон бүлэг зээлдэгчийн чадвар болон боломжид шинжилгээ хийж, зарим тохиолдолд зээлийн хязгаарлалтыг өөрчлөх замаар зээлийн эрсдэлийг удирддаг. Зээлийн эрсдэлийг мөн байгууллага болон хувь хүний баталгаа, барьцаа хөрөнгийг олж авах зэргээр удирдаж байна.

Группийн зээлийн эрсдэлийн хамгийн өндөр нөлөөлөл нь санхүүгийн байдлын тайланд санхүүгийн хөрөнгийн дансны үнээр тусгагдсан байна. Зээлийн эрсдэлийг бууруулахын тулд хөрөнгө ба өр төлбөрийг цэвэрлэснээс үүдэх томоохон нөлөөлөлгүй. Баталгаа болон үүргийн хувьд зээлийн эрсдэлд нөлөөлөх нөлөөлөл нь Эрсдэлийн удирдлагын тодруулга 33-д тайлбарласан нийт өр төлбөртэй тэнцүү байна.

Балансын гадуурх санхүүгийн хэрэглүүрийн зээлийн эрсдэл нь санхүүгийн хэрэглүүрийн гэрээний нэг тал гэрээний дагуух үүргээ биелүүлээгүйгээс гэрээний нөгөө тал алдагдал хүлээх магадлал юм. Групп ажил гүйлгээг батлах, эрсдэлийн хяналтын хязгаар болон хяналтын үйл ажиллагааны горимуудаар баланс дахь санхүүгийн хэрэглүүрт ашигладагтай ижил зээлийн журмуудыг болзошгүй үүргүүдэд баримтална. Групп нь зээлийн хугацаанд шинжилгээ хийн хугацаа хэтрэлтэй зээл байгаа эсэхийг тодорхойлдог. Иймд Удирдлага нь тодруулга 11-т тайлбарласан зээлийн эрсдэлийн талаар бусад мэдээлэл болон хугацаа хэтэрсэн хугацааны талаарх мэдээллийг гаргана.

Групп нь дуусгавар хугацаанаас нь өмнө зээлээ барагдуулах эрх олгодог орон сууцны гэх мэт тогтмол болон хувьсах хүүтэй зээлийг олгосноор хугацаанаас өмнө зээлийг хаах эрсдэл хүлээдэг. Тайлант хугацааны эцсээрх болон тайлант жилийн Группийн өмч, санхүүгийн үр дүн нь дээрх эрсдэлийн хэлбэлзлийн хувиас шалтгаалахгүй бөгөөд учир нь эдгээр зээлүүд нь харилцагчдад олгосон зээлийн хорогдуулсан үнэтэй ойролцоо эсвэл үүргээ өмнө биелүүлснээр хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдсэн байна.

Зах зээлийн эрсдэл

Групп болон Банк нь ерөнхий болон тусгайлсан зах зээлийн өөрчлөлтөнд өртөх магадлалтай хүүгийн түвшин, гадаад валют, өмчийн хэрэглүүрийн нээлттэй позициос зах зээлийн эрсдэлд өртдөг. Зээлийн хороо нь хүлээн зөвшөөрөгдөх эрсдэлийн хязгаарыг бий болгож өдөр бүр хянаж байдаг. Гэсэн хэдий ч энэхүү ашиглаж байгаа аргачлал нь зах зээлийн хүчтэй өөрчлөлтийн үед тогтоосон хязгаараас илүү гарсан алдагдлаас урьдчилан сэргийлж чадахгүй юм. Зах зээлийн эрсдэлийн удирдлагын зорилго нь эрсдэлийг зөвшөөрөгдсөн хэмжээнд байлгах хүлээн зөвшөөрөгдөх үзүүлэлтүүдийг хянах болон удирдахад оршино.

Гадаад валютын эрсдэл

Групп болон Банк нь санхүүгийн төлөв байдал болон мөнгөн урсгалаас үүсэх гадаад валютын өөрчлөлтийн нөлөөнд өртдөг. Банкны зээлийн хороо өдөртөө байж болох болон хоног дамжиж болох нээлттэй позицитай хязгаарлалтыг нэг валют болон нийт валютын нийлбэр дүнгээр тогтоон өдөр болгон хянаж байдаг байна. ТУЗ-өөс гадаад валютын багцын тухайд хүлээж болох эрсдэлийн хязгаарлалтуудыг тогтоож өгсөн. 99%-ийн магадлалтайгаар банкны нээлттэй позицитай үнэлэх, Монголбанкны ханшийн өөрчлөлтийг хэд хэдэн үзүүлэлт болон төсөөлөлтэйгээр авч үзэн, үүнээс учирч болох эдийн засгийн алдагдлыг тооцоолох VaR аргыг Банк болон Групп хэрэглэж байна.

VaR нь тодорхой цаг хугацааны хүрээнд, тодорхой магадлалтайгаар Групп ба Банкны гадаад валютын багцын ашиггүй хөдөлгөөн, өөрчлөлтийг тооцох замаар банкинд учирч болох санхүүгийн эрсдэлийг тодорхойлох аргачлал юм. Банк гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн зээлүүдийг гаргасан. Зээлдэгчдийн орлогын урсгалаас хамааран Монгол төгрөгийн эсрэг гадаад валютын ханш өсвөл зээлдэгчийн зээлээ эргэн төлөх чадварт сөргөөр нөлөөлөх бөгөөд мөн ирээдүйн зээлийн алдагдлыг өсгөнө.

33 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

Гадаад валютын эрсдэл (үргэлжлэл)

2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх Группийн валютын эрсдлийг дор харуулав:

Мянган төгрөгөөр	Төгрөг	Ам.Доллар	Евро	Бусад	НИЙТ
Санхүүгийн мөнгөн хөрөнгө					
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө (заавал байлгах нөөцөөс бусад)	220,732,052	175,311,320	34,754,903	126,240,352	557,038,818
Монгол банкинд байршуулсан, заавал байлгах нөөц	142,138,121	136,579,966	-	-	278,718,087
Бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө	(1,141,807)	258,603	-	1,111,146	227,942
Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгө	75,721,180	147,979,192	18,348,509	25,875,301	267,924,182
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	2,082,819,908	373,944,125	3,294,945	1,861,060	2,461,920,038
Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	55,651,238	-	45,409	5,324,084	61,020,731
Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	290,344,064	-	-	-	290,344,064
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	4,184,552	745,819	588,810	17,618	5,536,799
Нийт санхүүгийн мөнгөн хөрөнгө	2,870,449,499	834,819,025	57,032,576	160,429,561	3,922,827,470
Санхүүгийн мөнгөн өр төлбөр					
Бусад банкуудын байршуулсан хөрөнгө	2,624	106,429,760	26,488,815	425,465	133,346,664
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	-	-	-	-	-
- Харилцах	340,597,004	345,270,931	6,750,196	21,755,349	714,373,480
- Хугацаагүй хадгаламж	252,532,389	119,167,667	7,730,188	26,680,534	406,110,778
- Хугацаатай хадгаламж	598,285,207	398,496,798	13,490,697	101,512,626	1,111,785,328
РЕПО хэлцэл	251,646,410	-	-	-	251,646,410
Зээлсэн бусад эх үүсвэр	959,036,160	48,387,394	1,802,800	2,272,674	1,011,499,028
Хоёрдогч өглөг	-	66,248,404	-	-	66,248,404
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	17,786,519	4,418,027	632,031	520,229	23,356,806
Нийт санхүүгийн мөнгөн өр төлбөр	2,419,886,313	1,088,418,981	56,894,727	153,166,877	3,718,366,898
Үүсмэл хэрэглүүр	(243,905,999)	250,353,509	-	(361,035)	6,086,475
Балансын цэвэр позиц	206,657,187	(3,246,447)	137,849	6,901,649	210,450,238

2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх Группийн валютын эрсдлийг дор харуулав:

Мянган төгрөгөөр	Төгрөг	Ам.Доллар	Евро	Бусад	НИЙТ
Санхүүгийн мөнгөн хөрөнгө					
Мөнгө ба түүнтэй адилгах хөрөнгө (заавал байлгах нөөцөөс бусад)	158,492,477	115,951,529	8,987,752	27,501,048	310,932,806
Монгол банкинд байршуулсан, заавал байлгах нөөц	178,725,501	81,084,042	-	-	259,809,543
Бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө	(7,322,850)	192,554	-	7,314,850	184,554
Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгө	86,950	121,436,931	27,600,290	10,533,254	159,657,425
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	1,869,802,116	308,676,000	20,599,674	150,070	2,199,227,860
Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	(1,522,774)	-	45,057	4,672,455	3,194,738
Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	731,014,385	-	-	-	731,014,385
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	1,170,724	827,021	326,505	13,857	2,338,107
Нийт санхүүгийн мөнгөн хөрөнгө	2,930,446,313	628,168,077	57,559,278	50,185,534	3,666,359,418
Санхүүгийн мөнгөн өр төлбөр					
Бусад банкуудын байршуулсан хөрөнгө	168,145	2,150,625	23,689,134	455,036	26,462,940
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж					
- Харилцах	373,040,798	170,942,020	6,768,311	12,930,870	563,681,999
- Хугацаагүй хадгаламж	253,008,301	101,857,413	5,869,506	17,399,593	378,134,813
- Хугацаатай хадгаламж	950,077,933	256,405,216	8,725,850	4,753,017	1,219,962,016
РЕПО хэлцэл	167,154,900	-	-	-	167,154,900
Зээлсэн бусад эх үүсвэр	982,982,826	36,273,864	12,952,015	110,516	1,032,319,221
Хоёрдогч өглөг	-	58,261,173	-	-	58,261,173
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	10,160,661	4,375,421	90,912	706,750	15,333,744
Нийт санхүүгийн мөнгөн өр төлбөр	2,736,593,564	630,265,732	58,095,728	36,355,782	3,461,310,806
Үүсмэл хэрэглүүр	(11,731,609)	14,282,559	-	-	2,550,950
Балансын цэвэр позиц	182,121,140	12,184,904	(536,450)	13,829,752	207,599,346

Дараах хүснэгтэнд тайлант хугацааны эцсийн ханшийн харьцангуй боломжит өөрчлөлт нь ашиг, алдагдалд үзүүлэх мэдрэмжийг харуулсан. Үүнд бусад бүх хувьсагчийг тогтмол гэж үзсэн:

Мянган төгрөгөөр	2014 оны 01 сарын 31	2013 оны 01 сарын 31
Ам.доллар 14%-иар чангарахад (2013 19%-иар чангарахад)	(454,503)	2,315,132
Ам.доллар 14%-иар сулрахад (2013 19%-иар сулрахад)	454,503	(2,315,132)
Евро 1%-иар чангарахад (2013 24%-иар чангарахад)	1,378	(128,748)
Евро 1%-иар сулрахад (2013 24%-иар сулрахад)	(1,378)	128,748
Юань 11%-иар чангарахад (2013 22%-иар чангарахад)	(81,445)	60,534
Юань 11%-иар чангарахад (2013 22%-иар сулрахад)	81,445	(60,534)
Хонгконг доллар 14%-иар чангарахад (2013 19%-иар чангарахад)	947,220	2,308,170
Хонгконг доллар 14%-иар сулрахад (2013 19%-иар сулрахад)	(947,220)	(2,308,170)
Бусад валют 1%-иар чангарахад (2013 1%-иар чангарахад)	12,369	12,818
Бусад валют 1%-иар сулрахад (2013 1%-иар сулрахад)	(12,369)	(12,818)

33 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

Хүүгийн эрсдэл

Групп болон Банкны санхүүгийн байдал болон мөнгөн гүйлгээндээ зах зээл дээр идэвхитэй байгаа хүүгийн түвшний хэлбэлзлийн нөлөөллөөс эрсдэлд орж байдаг. Энэхүү өөрчлөлтөөс шалтгаалан хүүгийн маржин нь ихэсч болох боловч тооцоолоогүй өөрчлөлтийн улмаас буурч эсвэл бүр алдагдал хүлээж ч болох юм.

Групп нь хүүгийн эрсдэл хүлээх бөгөөд энэ нь тухайн хугацаа болон дүнгээр илэрхийлэгдсэн зээлийн тогтмол хүүгийн түвшин нь татан төвлөрүүлсэн эх үүсвэрийн тогтмол хүүгийн түвшнээс зөрүүтэй үед үүснэ. Практикт хүүгийн түвшин нь богино хугацаанд голдуу тогтмол байдаг. Мөн хөрөнгө болон өр төлбөрийн хувьд гэрээгээр тогтмол хүүгийн түвшинтэй бол энэ нь тухайн зах зээлийн нөхцөл байдлыг тусгахын тулд дахин гэрээ байгуулдаг.

Зээлийн хороо нь дахин үнэ тогтоох хүүгийн түвшний нийцэлтийн түвшинд хязгаар тогтоох хянаж ажилладаг. Боломжит хэджийн хэрэглэл байхгүйгээс Групп нь ерөнхийдээ эдгээрийн хүүгийн түвшинг тохируулахыг хичээж байна.

Доорх хүснэгтэнд Группийн хүүгийн эрсдэлд өртсөн байдлыг харуулав. Тус хүснэгтэнд Группийн санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн дансны нийт дүнгүүдийг гэрээний дуусах хугацаа болон хүүг өөрчлөх хугацааны аль эртээр ангилан толилуулсан болно:

Мянган төгрөгөөр	Хугацаагүй болон 1-ээс бага сар	1 – 6 сар	6 – 12 сар	1 – 5 жил	5-аас дээш жил	НИЙТ
2014 оны 12 дугаар сарын 31						
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	1,654,899,047	484,556,927	463,151,361	840,013,189	486,196,612	3,928,817,136
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	1,787,248,984	1,108,813,531	359,161,638	424,393,696	38,749,049	3,718,366,898
2014.12.31-нээрх хүүгийн өөрчлөлтөнд нээлттэй цэвэр позиц	(132,349,937)	(624,256,604)	103,989,723	415,619,493	447,447,563	210,450,238
2013 оны 12 дугаар сарын 31						
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	1,413,156,981	437,785,321	413,257,208	959,982,799	444,727,842	3,668,910,151
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	1,480,627,103	987,317,648	443,999,351	515,737,317	33,629,386	3,461,310,805
2013.12.31-нээрх хүүгийн өөрчлөлтөнд нээлттэй цэвэр позиц	(67,470,122)	(549,532,327)	(30,742,143)	444,245,482	411,098,456	207,599,346

Банкны хүүний орлого олдог хөрөнгө нь хүү төлдөг өр төлбөрөөс харьцангуй илүү ба Банк нь хүүгийн өөрчлөлтөнд нээлттэй цэвэр позицийн дүнгээр хүүгийн түвшний өөрчлөлтөөс үүдэлтэй эрсдлийг хүлээдэг. Хэрэв 2014 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх хүүгийн түвшин 10 хувиар их буюу бага, мөн бусад бүх хувьсагч нь тогтмол байх тохиолдолд 2014 оны санхүүгийн үзүүлэлт нь 21,045,024 мянган төгрөгөөр их буюу бага байна. Энэ нь хүүгийн өөрчлөлтөнд нээлттэй цэвэр позиц болон хүүгийн түвшний өөрчлөлттэй холбоотой.

Тайлант огнооны эцсээрх хүүгийн түвшний эрсдэл тухайн жилийн турш хүлээсэн хүүгийн түвшний эрсдлийг илэрхийлэхгүй. Дундаж хүүгийн түвшний эрсдэл хувьд, хэрэв хүүгийн түвшин нь 10 хувиар их буюу бага, мөн бусад бүх хувьсагч нь тогтмол үед 2014 оны санхүүгийн үзүүлэлт нь 12,905,406 мянган төгрөгөөр их буюу бага байна.

2013 оны 12 дугаар сарын 31-нээр хийсэн мэдрэмжийн шилжилгээ, 2013 оны дундаж хүлээсэн эрсдэл болон тус оны хүүгийн түвшний өөрчлөлт дээр үндэслэн Удирдлагын зүгээс хүүний түвшний өөрчлөлт нь 2013 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх Банкны ашигт материаллаг хэмжээгээр нөлөөлөхгүй гэж үзсэн.

Банк өөрийн санхүүгийн хэрэгслүүдийн хүүгийн хувийг хянаж байдаг. Дараах тайланг удирдлагын шийдвэр гаргахад хэрэглэдэг тайлангууд дээр үндэслэн холбогдох тайлант хугацааны жигнэсэн дундаж хүүний хувийг нэгтгэн харуулсан. Үнэт цаасны хувьд тайлант хугацааны зах зээлийн ханш дээр үндэслэн дуусгавар хугацаа хүртэлх хүүний хувийг харуулна:

Жилийн хувиар	2014				2013			
	Төгрөг	Ам.Доллар	Евро	Бусад	Төгрөг	Ам.Доллар	Евро	Бусад
Хөрөнгө								
Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгө	13.5%	-	-	-	1.8%	-	-	-
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	12.5%	11.9%	8.8%	12.5%	13.3%	14.2%	8.9%	11.4%
Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	11.9%	-	-	-	10.2%	-	-	-
Өр төлбөр								
Бусад банкуудын байршуулсан хөрөнгө	-	2.1%	6.6%	5.1%	4.7%	-	6.0%	-
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж								
- Харилцах	1.8%	0.7%	0.5%	-	1.3%	0.5%	0.6%	-
- Хугацаагүй хадгаламж	6.7%	3.4%	1.9%	1.3%	7.1%	3.0%	1.8%	1.2%
- Хугацаатай хадгаламж	13.5%	7.4%	3.8%	2.8%	11.9%	7.6%	3.6%	2.5%
РЕПО хэлцэл	13.9%	-	-	-	12.5%	-	-	-
Зээлсэн бусад эх үүсвэр	4.0%	3.8%	1.7%	6.8%	4.3%	3.1%	4.5%	6.5%
Хоёрдогч өглөг	-	5.1%	-	-	-	4.2%	-	-

“-” тэмдгийг тухайн валютаар холбогдох хөрөнгө, өр төлбөр байхгүй гэж ойлгоно.

Бүс нутгийн төвлөрлийн эрсдэл

Группийн бараг бүх санхүүгийн хөрөнгө 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний болон 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Монгол Улсад байршсан байсан. 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар гол санхүүгийн өр төлбөр Монгол улстай хамааралтай байсан. 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар санхүүгийн өр төлбөр нь Монгол Улстай хамааралтай боловч санхүүгийн өр төлбөрийн хувьд төвлөрлийн эрсдэл бага байсан. Учир нь зээлээр авсан бусад эх үүсвэр болон бүх хоёрдогч өглөгийг олон улсын санхүүгийн байгууллагуудаас авсан байсан.

Группийн бүс нутгийн төвлөрлийн эрсдлийг харилцагчдын болон салбарын төрөлжүүлэлтээр бууруулж байгаа гэж удирдлага үзэж байгаа болно.

Бусад төвлөрлийн эрсдэл

Төвлөрөл нь олон тооны зээлдэгч ижил төрлийн бизнесийн үйл ажиллагаа эсвэл нэг бүс нутагт үйл ажиллагаа явуулах эсвэл тэдгээрийн төлбөр төлөх гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэх чадвар эдийн засгийн, улс төрийн болон бусад нөхцөл байдал өөрчлөгдсөнөөс ижил хэмжээгээр нөлөөлөгдөх тохиолдлуудад үүсдэг. Төвлөрлийн улмаас Группийн үйл ажиллагааны үр дүн нь эдийн засгийн тухайн нэг салбар эсвэл бүс нутгийн хөгжил өөрчлөлтөнд харьцангуй өртөмтгий болдог.

Хэт их төвлөрлийн эрсдлийг урьдчилан сэргийлэх үүднээс Группийн бодлого журмуудад төрөлжүүлсэн багцыг бүрдүүлж ажиллах зааварчилгаа оруулсан байдаг. Зээлийн эрсдлийн илрүүлж чадсан төвлөрлийг зохих ёсоор хянан удирддаг. Дан ганц зүйлийн хэмжээнд Монголбанк дараах хязгаарлалтуудыг тогтоосон байдаг:

- Аливаа этгээд болон түүнтэй холбогдох этгээдэд олгосон зээл, зээлтэй адилтган тооцох хөрөнгийн нийлбэр дүн нь Банкны өөрийн хөрөнгийн 20 хувиас хэтэрч болдоггүй.
- Холбогдох этгээдэд олгох зээл, зээлтэй адилтган тооцох хөрөнгийн дээд хэмжээ Банкны өөрийн хөрөнгийн 5 хувиас, тэдгээрийн нийлбэр дүн нь өөрийн хөрөнгийн 20 хувиас тус тус хэтэрч болдоггүй.

Удирдлага зээлийн эрсдлийн төвлөрлийг хянан тайлагнахдаа зээлдэгчдэд олгосон зээлийн жагсаалтыг харуулсан тайлангууд бэлтгэж гаргадаг. Эдийн засгийн салбаруудын болон бусад төрлийн төвлөрлийн эрсдлийн талаарх мэдээллийг Тодруулга 10-т толилуулав.

33 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

Төлбөрийн чадварын эрсдэл

Төлбөрийн чадварын эрсдэл нь санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн дуусгавар хугацаандаа төлбөр гүйцэтгэж чадахгүй байх эрсдэл юм. Групп болон Банк нь өөрийн бэлэн мөнгөний эх үүсвэрээс өдөр тутмын гүйлгээ болох харилцах хадгаламж, харилцах дансууд, хугацаа дуусаж байгаа хадгаламжууд, зээл олголт, баталгаа зэрэгтэй холбоотой татан авалтуудыг хийдгээс үүдэн эрсдэлд өртөх магадлалтай. Группийн туршлагаас үзэхэд дээрх үүрэг хариуцлагуудыг хангах шаардлагатай мөнгөний нөөцийн түвшинг хангалттай хэмжээнд урьдчилан таамаглах боломжтой байдаг тул банк дээрх бүх татан авалтуудыг хангах хэмжээний бэлэн мөнгөний эх үүсвэр бэлэн байлгадаггүй.

Групп нь бусад банкуудын байршуулсан хөрөнгө, хуулийн этгээд болон хувь хүмүүсийн харилцагчдын хадгаламж, зээл зэрэг тогтвортой эх үүсвэрүүдийг бүрдүүлэн хадгалан авах сонирхолтой мөн урьдчилан таамаглаагүй төлбөрийн шаардлага үүсэхэд түүнийг хурдан бөгөөд бэрхшээлгүй төлөх чадвартай байх үүднээс Групп хөрөнгийн төрөлжсөн багцад хөрөнгө оруулдаг. Төлбөрийн чадварыг удирдахын тулд Групп нь олон төрлийн эх үүсвэр бүхий санхүүжилт, санхүүжилттэй холбоотой асуудлуудыг шийдвэрлэх эх үүсвэр татах төлөвлөгөө, холбогдох хууль тогтоомж дүрэм журамтай нийцсэн хөрвөх харьцааг байнга хянах замаар хөрвөх чадвартай хөрөнгийн түвшинд шинжилгээ хийх шаардлагатай болдог. Банк төлбөрийн чадварын харьцааг өдөр болгон Монголбанкны шаардлагын дагуу тооцоолдог.

Жилийн турш хадгалсан төлбөрийн чадварын харьцааг доор хүснэгтэд үзүүлэв:

	2014	2013
12 сарын 31	38.28%	43.33%
Тайлант жилийн дундаж	35.84%	42.81%
Хамгийн их	39.09%	46.62%
Хамгийн бага	31.41%	39.84%

Банкны Хөрөнгийн Удирдлага нь санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн талаар мэдээлэл цуглуулдаг. Банкны хөрөнгийн удирдлагын хэлтэс нь өдөр болгоны төлбөрийн чадварын харьцааг хянадаг бөгөөд хэрвээ шаардлагатай гэж үзвэл санхүүгийн зах зээл, банкны дотоод зээлээс санг өсгөдөг мөн түүнчлэн тухайн нөхцөл байдлын болон түргэн хөрвөх чадварыг удирддаг. Группийн удирдлагууд нь өдөр бүрийн төлбөрийг чадварын позицийг хянан удирдаж, хэвийн болон хэвийн бус зах зээлийн нөхцөл дэх өөр нөхцөл байдлуудад шинжилгээ хийдэг. Доорх хүснэгт нь 2014 оны 12 дугаар сарын 31-р гэрээний дагуу дуусгавар хугацаагаар нь харуулсан өр төлбөрийн дүнг илэрхийлнэ. Хүснэгтэд үзүүлсэн дүн нь мөнгөн урсгалын дискаунтилаагүй гэрээний дүнг илэрхийлнэ.

Эдгээр дискаунтилаагүй мөнгөн урсгал нь санхүүгийн тайлан дээрх мөнгөн урсгалын дискаунтилсан үлдэгдлээс ялгаатай байна. Төлөгдөх дүнгүүд нь тогтмол бус байх тохиолдолд хүснэгтэд харуулсан дүнгүүд нь тайлант үеийн эцсээрх илэрхийлэгдэж байгаа нөхцөлд үндэслэн тодорхойлно. Гадаад валютаарх төлбөрүүд нь тайлант хугацааны эцсээрх хүчин төгөлдөр Монголбанкны ханшаар хөрвүүлэгдсэн.

2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр гэрээгээр хүлээсэн хямдруулаагүй үүрэг дээр үндэслэсэн санхүүгийн хэрэглүүрийн дуусгавар хугацааны шинжилгээг доороос харна уу:

Мянган төгрөгөөр	Хугацаагүй ба 1 сараас бага	1 – 6 сар	6 – 12 сар	12 сар – 5 жил	5-аас дээш жил	НИЙТ
Хөрөнгө						
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө (заавал байлгах нөөцөөс бусад)	557,038,818	-	-	-	-	557,038,818
Монгол банкинд байршуулсан, заавал байлгах нөөц	278,718,087	-	-	-	-	278,718,087
Бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө	227,942	-	-	-	-	227,942
Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгө	267,504,223	568,748	-	-	-	268,072,971
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	262,394,107	489,451,890	488,030,421	1,115,046,298	1,269,394,424	3,624,317,140
Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	61,020,731	-	-	-	-	61,020,731
Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	217,316,287	12,023,531	8,660,503	49,085,597	33,657,325	320,743,243
Үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл (хөрөнгө)	6,086,475	-	-	-	-	6,086,475
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	5,536,799	-	-	-	-	5,536,799
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	1,655,843,469	502,044,169	496,690,924	1,164,131,895	1,303,051,749	5,121,762,206
Өр төлбөр						
Бусад банкуудын байршуулсан хөрөнгө	112,848,957	20,862,295	-	-	-	133,711,252
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж						-
- Харилцах	714,373,480	-	-	-	-	714,373,480
- Хугацаагүй хадгаламж	406,110,778	-	-	-	-	406,110,778
- Хугацаатай хадгаламж	269,996,599	517,749,939	304,310,849	67,427,560	-	1,159,484,947
Зээлсэн бусад эх үүсвэр	9,035,918	546,434,971	79,830,224	407,795,401	49,293,239	1,092,389,752
РЕПО хэлцэл	252,181,431	-	-	-	-	252,181,431
Хоёрдогч өглөг	859,558	47,969,353	2,534,133	29,082,369	-	80,445,413
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	23,356,806	-	-	-	-	23,356,806
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	1,788,763,527	1,133,016,558	386,675,206	504,305,330	49,293,239	3,862,053,860
Зээлтэй холбоотой хүлээсэн үүрэг	173,568,338	-	-	-	-	173,568,338
Батлан даалт, импортын аккредитив	145,679,939	-	-	-	-	145,679,939
Зээлийн шугам	27,888,399	-	-	-	-	27,888,399
Цэвэр зөрүү	(306,488,396)	(630,972,389)	110,015,718	659,826,565	1,253,758,510	1,086,140,008
Хуримтлагдсан цэвэр зөрүү	(306,488,396)	(937,460,785)	(827,445,067)	(167,618,502)	1,086,140,008	

33 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

Хөрвөх чадварын эрсдэл (үргэлжлэл)

2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр гэрээгээр хүлээсэн хямдруулаагүй үүрэг дээр үндэслэсэн санхүүгийн хэрэглүүрийн дуусгавар хугацааны шинжилгээг доороос харна уу:

Мянган төгрөгөөр	Хугацаагүй ба 1 сараас бага	1 – 6 сар	6 – 12 сар	12 сар – 5 жил	5-аас дээш жил	НИЙТ
Хөрөнгө						
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө (заавал байлгах нөөцөөс бусад)	310,932,590	-	-	-	-	310,932,590
Монгол банкинд байршуулсан, заавал байлгах нөөц	259,809,543	-	-	-	-	259,809,543
Бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө	184,554	-	-	-	-	184,554
Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгө	159,870,903	30,000	-	-	-	159,900,903
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	121,143,387	371,887,799	376,374,934	1,030,706,278	1,008,132,234	2,908,244,632
Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	3,394,738	-	-	-	-	3,394,738
Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	554,980,364	72,572,343	-	118,977,556	10,526,131	757,056,394
Үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл (хөрөнгө)	2,550,950	-	-	-	-	2,550,950
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	2,338,106	-	-	-	-	2,338,106
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	1,415,205,135	444,490,142	376,374,934	1,149,683,834	1,018,658,365	4,404,412,410
Өр төлбөр						
Бусад банкуудын байршуулсан хөрөнгө	2,863,898	21,621,000	2,401,870	-	-	26,886,768
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж						
- Харилцах	563,682,062	-	-	-	-	563,682,062
- Хугацаагүй хадгаламж	378,134,813	-	-	-	-	378,134,813
- Хугацаатай хадгаламж	381,267,877	519,466,305	315,077,729	56,814,413	-	1,272,626,324
Зээлсэн бусад эх үүсвэр	167,269,390	-	-	-	-	167,269,390
РЕПО хэлцэл	4,894,515	448,559,805	149,370,458	475,556,685	34,489,057	1,112,870,520
Хоёрдогч өглөг	507,272	1,156,036	1,139,316	59,759,547	-	62,562,171
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	15,333,744	-	-	-	-	15,333,744
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	1,513,953,571	990,803,146	467,989,373	592,130,645	34,489,057	3,599,365,792
Цэвэр позиция	(98,748,434)	(546,313,004)	(91,614,441)	557,553,189	984,169,308	805,046,618
Зээлтэй холбоотой хүлээсэн үүрэг	218,073,897	-	-	-	-	218,073,897
Батлан даалт, импортын аккредитив	186,027,888	-	-	-	-	186,027,888
Зээлийн шугам	32,046,009	-	-	-	-	32,046,009
Цэвэр зөрүү	(316,822,331)	(546,313,004)	(91,614,441)	557,553,189	984,169,308	586,972,721
Хуримтлагдсан цэвэр зөрүү	(316,822,331)	(863,135,335)	(954,749,776)	(397,196,587)	586,972,721	

Банк хөрвөх чадварын эрсдлийг удирдахдаа өр төлбөрийн хямдруулаагүй гэрээгээр хүлээсэн дуусгавар хугацааны шинжилгээг ашигладаггүй, харин хүлээгдэж буй дуусгавар хугацааг хянаж, хүлээгдэж буй хөрвөх чадварын зөрүүг тооцоолдог. 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар санхүүгийн хэрэглүүрийн дуусгавар хугацааны шинжилгээг доороос харна уу:

Мянган төгрөгөөр	Хугацаагүй ба 1 сараас бага	1 – 6 сар	6 – 12 сар	12 сар – 5 жил	5-аас дээш жил	НИЙТ
Хөрөнгө						
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө (заавал байлгах нөөцөөс бусад)	557,038,818	-	-	-	-	557,038,818
Монгол банкинд байршуулсан, заавал байлгах нөөц	278,718,087	-	-	-	-	278,718,087
Бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө	227,942	-	-	-	-	227,942
Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгө	267,319,860	604,322	-	-	-	267,924,182
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	262,128,136	472,324,411	455,231,907	798,490,897	473,744,687	2,461,920,038
Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	61,020,731	-	-	-	-	61,020,731
Үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл (хөрөнгө)	6,086,475	-	-	-	-	6,086,475
Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	216,822,199	11,628,194	7,919,454	41,522,292	12,451,925	290,344,064
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	5,536,799	-	-	-	-	5,536,799
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	1,654,899,047	484,556,927	463,151,361	840,013,189	486,196,612	3,928,817,136
Өр төлбөр						
Бусад банкуудын байршуулсан хөрөнгө	112,706,424	20,640,240	-	-	-	133,346,664
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж						-
- Харилцах	714,373,480					714,373,480
- Хугацаагүй хадгаламж	406,110,778					406,110,778
- Хугацаатай хадгаламж	269,169,964	504,372,788	280,246,060	57,996,516	-	1,111,785,328
Зээлсэн бусад эх үүсвэр	9,025,565	536,660,503	78,915,578	348,148,334	38,749,049	1,011,499,028
РЕПО хэлцэл	251,646,410	-	-	-	-	251,646,410
Хоёрдогч өглөг	859,558	-	-	65,388,846	-	66,248,404
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	23,356,806	-	-	-	-	23,356,806
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	1,787,248,984	1,061,673,531	359,161,638	471,533,696	38,749,049	3,718,366,898
Санхүүгийн хэрэглүүрүүдийн цэвэр зөрүү	(132,349,937)	(577,116,604)	103,989,723	368,479,493	447,447,563	210,450,238
Хуримтлагдсан цэвэр зөрүү	(132,349,937)	(709,466,541)	(605,476,818)	(236,997,325)	210,450,238	

33 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

Хөрвөх чадварын эрсдэл (үргэлжлэл)

2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар санхүүгийн хэрэглүүрийн дуусгавар хугацааны шинжилгээг доороос харна уу:

Мянган төгрөгөөр	Хугацаагүй ба 1 сараас бага	1 – 6 сар	6 – 12 сар	12 сар – 5 жил	5-аас дээш жил	НИЙТ
Хөрөнгө						
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө (заавал байлгах нөөцөөс бусад)	310,932,590	-	-	-	-	310,932,590
Монгол банкинд байршуулсан, заавал байлгах нөөц	259,809,543	-	-	-	-	259,809,543
Бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдэх санхүүгийн хөрөнгө	184,554	-	-	-	-	184,554
Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгө	159,160,430	496,995	-	-	-	159,657,425
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	118,916,807	367,842,320	357,410,132	917,705,369	437,353,232	2,199,227,860
Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	3,194,738	-	-	-	-	3,194,738
Үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл (хөрөнгө)	556,069,263	69,446,006	55,847,076	42,277,430	7,374,610	731,014,385
Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	2,550,950	-	-	-	-	2,550,950
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	2,338,106	-	-	-	-	2,338,106
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	1,413,156,981	437,785,321	413,257,208	959,982,799	444,727,842	3,668,910,151
Өр төлбөр						
Бусад банкуудын байршуулсан хөрөнгө	2,863,898	21,283,209	2,315,833	-	-	26,462,940
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж						
- Харилцах	563,682,061	-	-	-	-	563,682,061
- Хугацаагүй хадгаламж	378,134,813	-	-	-	-	378,134,813
- Хугацаатай хадгаламж	348,059,796	524,141,183	298,165,409	49,595,566	-	1,219,961,954
Зээлсэн бусад эх үүсвэр	4,890,618	441,933,332	143,574,905	408,290,980	33,629,386	1,032,319,221
РЕПО хэлцэл	167,154,900	-	-	-	-	167,154,900
Хоёрдогч өглөг	507,272	-	-	57,753,901	-	58,261,173
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	15,316,744	-	-	-	-	15,316,744
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	1,480,610,102	987,357,724	444,056,147	515,640,447	33,629,386	3,461,293,806
Санхүүгийн хэрэглүүрүүдийн цэвэр зөрүү	(67,453,121)	(549,572,403)	(30,798,939)	444,342,352	411,098,456	207,616,345
Хуримтлагдсан цэвэр зөрүү	(67,453,121)	(617,025,524)	(647,824,463)	(203,482,111)	207,616,345	

Хүлээгдэж буй дуусгавар хугацаанд үндэслэсэн дээрх шинжилгээгээр, борлуулах зориулалттай санхүүгийн хөрөнгийн багц нь бүхэлдээ удирдлагын тогтоосон багц хөрвөх чадварын үнэлгээгээр "1 сараас доош буюу хугацаандаа байгаа" гэсэн хэсэгт ангиллагдсан.

Группийн удирдлагын үзэж байгаагаар хөрөнгө ба өр төлбөрийн хүүгийн түвшин болон дуусгавар хугацааны хоорондын уялдаа нь Группийг амжилттай удирдах үндсэн зарчим юм. Банкны бизнесийн үйл ажиллагаа нь тодорхой бус хугацаатай болон олон төрлийн байдаг нь бүх зүйлс уялдаатай байх боломжгүйд хүргэдэг. Уялдаагүй байдал нь банкны ашгийг өсгөх боловч мөн алагдал хүлээх эрсдэлийг ч өсгөдөг. Хөрөнгө өр төлбөрийн дуусгавар хугацаа болон хугацаа дуусгавар болоход хүү бүхий өр төлбөрийг өөр хэрэглүүрээр солих чадвар нь Группийн хөрвөх чадварыг үнэлэх болон хүү болон ханшийн зөрүүний өөрчлөлтийг тогтооход чухал хүчин зүйл болно.

Харилцагчдын харилцах данснуудын нилээд хэсэг нь хугацаагүй, эдгээр хадгаламжийн тоо болон хадгаламж эзэмшигчдийн төрөл зэргийн ялгаатай байдал зэргээс шалтгаалан Группийн өмнөх туршлага нь харилцагчдын харилцах данснууд нь урт хугацаатай, санхүүгийн тогтвортой эх үүсвэр болж чадна гэж удирдлага нь итгэж байна.

Групп нь ерөнхийдөө гэрээний хүрээнд гуравдагч талыг эх үүсвэрээ гэрээний дагуу буцаан татахыг хүлээгээгүй учраас Баталгаа болон аккредитивын хувьд хөрвөх чадварын шаардлага нь түүнтэй холбоотой болзошгүй өр төлбөрийн дүнгээс доогуур байх ёстой. Эдгээр үүрэг хариуцлагын ихэнх хугацаа нь нэмэлт санхүүжилтгүйгээр дуусах учраас гэрээний дагуу болзошгүй өр төлбөрийн нийт үлдэгдэл нь ирээдүйн мөнгөний хэрэгцээг илэрхийлэхгүй.

34 Капиталын удирдлага

Банк нь өөрийн хөрөнгийг удирдахдаа дараах зорилгуудыг баримталдаг. Үүнд: Монголбанкнаас тавьсан өөрийн хөрөнгийн шаардлагуудыг чанд мөрдөх, нэрлэвэл харилцагчийн харилцах хадгаламжыг эрсдэлгүй байлгах систем, Банкны үйл ажиллагаа өөдрөг төсөөлөлд үндэслэх мөн Монголбанкны шаардлагын дагуух нийт өөрийн хөрөнгө болон нийт активыг эрсдэлийн шинж чанараар тохируулсан дүнд суурилсан эрсдлээр жигнэсэн хөрөнгийн харьцааг хамгийн багадаа 14% (2013: 14%) байх шалгуурыг ханган ажиллах. Монголбанкнаас тавьдаг өөрийн хөрөнгийн харьцааны шаардлага хангасан эсэхийг өдөр бүрийн бодит мэдээлэл болон сар бүр өөрсдийн хийсэн тооцоолол дээр үндэслэн Банкны удирдлагууд болон Санхүү эрхэлсэн захирлаар хянуулдаг.

Банк нь Банкны ирээдүйн үйл ажиллагааг өргөжүүлэн хөгжүүлэх зах зээлд болоод хөрөнгө оруулагчид, зээлдэгчдийн итгэлийг хадгалан ажиллахын тулд өөрийн хөрөнгийн шаардлагатай түвшинг ханган ажиллах сонирхолтой байна. Монголбанкны тодорхойлсон өөрийн хөрөнгийн шаардлагын дагуу эрсдлээр жигнэсэн хөрөнгийн харьцаа нь (өөрийн хөрөнгийн харьцаа) заасан хамгийн бага түвшнээс дээгүүр байх ёстой.

Доорх хүснэгт нь Монгол Улсын хууль тогтоомжийн дагуу бэлтгэгдсэн Банкны тайланд үндэслэсэн өөрийн хөрөнгийн бүтцийг харуулав:

	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
1-р зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний үзүүлэлт	12.74%	12.41%
Эрсдлээр жигнэсэн активын харьцаа	17.06%	16.55%
<i>Мянган төгрөгөөр</i>	<i>2014 оны 12 сарын 31</i>	<i>2013 оны 12 сарын 31</i>
1-р зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө		
Энгийн хувьцаа	26,217,093	25,907,593
Нэмэгдэж төлөгдсөн капитал	44,699,421	42,322,298
Хуримтлагдсан ашиг	222,670,665	173,390,689
Өөрийн хөрөнгийн бусад хэсэг	529,793	5,626,103
МБ журмын дагуу байгуулсан эрсдлийн сангийн зөрүү	-	(75,742)
Санхүүгийн байгууллагад оруулсан хөрөнгө оруулалт 75%	(1,433,250)	(1,433,250)
Нийт 1-р зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө	292,683,722	245,737,691
2-р зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө		
Хоёрдогч өглөг	65,996,000	57,893,500
Давуу эрхтэй хувьцаа	25,778,900	16,388,100
Дахин үнэлгээний нөөц	7,844,139	8,212,178
Санхүүгийн байгууллагад оруулсан хөрөнгө оруулалт 25%	(477,750)	(477,750)
Нийт 1-р зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө	99,141,289	82,016,028
Нийт өөрийн хөрөнгө / капиталын суурь	391,825,011	327,753,719

Санхүүгийн байгууллагад оруулсан хөрөнгө оруулалт нь санхүүгийн байгууллагуудад хувьцаа хэлбэрээр оруулсан хөрөнгө оруулалт. Дэлгэрэнгүйг тодруулга 12-оос үзнэ үү.

35 Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг

Шүүн таслах ажиллагаа. Бизнесийн хэвийн үйл ажиллагааны явцад Групп өөрийнх нь эсрэг мэдүүлсэн нэхэмжлэл үе үе хүлээн авдаг. Өөрсдийн хийсэн тооцоолол ба Банкны дотоодын мэргэжлийн зөвлөгөөн дээр үндэслэн удирдлага нь Банкинд материаллаг хохирол үүсгэх шүүхийн нөхцөл байдал байхгүй гэж дүгнэсэн тул эдгээр санхүүгийн тайлангуудад үүнтэй холбогдуулан сан байгуулаагүй болно. 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Групп нь Стэнхөүп Инвестментийн Лондонгийн дээд шүүхэд нэхэмжилсэн хоёрдогч өглөгийн (тодруулга 25) талаарх шүүхийн маргаанд холбогдсон. Байсан. 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар нэхэмжлэгч тал нь хоёрдогч өглөгийн үндсэн дүн, үндсэн хүү, торгуулийн хүү болон анхдагч зах зээлд хувьцаа гаргаагүйн төлбөр зэрэг нийлсэн, ойролцоо дүнгээр 35.9 сая Ам.долларыг Группээс нэхэмжилсэн (ойролцоо дүнгээр 59.3 тэрбум төгрөг). Группийн толгой компани болох Бодь Интернэшнл уг хоёрдогч өглөгтэй холбоотой гарч болох бүх төлбөрийг Стэнхөүп Инвестмент-д төлөх байсан тул Группийн санхүүгийн тайланд энэ талаарх ямар нэгэн нөөцийг тусгаагүй.

Группийн 2014 оны 4 дүгээр сарын 30-нд “шилжүүлэх болон төлбөр төлөх” гэрээнд Стэнхөп Инвестментсийн толгой компани АБИК, Бодь Интернэшнл ХХК (Банкны толгой компани), Голомт банк ХХК нар гарын үсэг зурсан. Энэхүү гэрээний дагуу нийт төлбөрийн хэмжээг 25.2 сая Ам.доллар болгон буулган, уг хоёрдогч өглөгийг Стэнхөүп Инвестмент-с Бодь Интернэшнл ХХК-руу шилжүүлсэн. Бодь Интернэшнл ХХК нь энэхүү төлбөрийг 2014 оны 04 дүгээр сарын 25-ны өдөр Стэнхөүп Инвестмент-рүү шилжүүлснээр Лондонгийн дээд шүүх энэхүү нэхэмжлэлийг хаасан. Группийн удирдлагын зүгээс 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Стэнхөүп Инвестмент болон уг хоёрдогч өглөгтэй холбоотой бусад талуудад ямар нэгэн үүрэг хүлээгээгүй гэж үзсэн.

Татварын хууль тогтоомж. Монгол Улсын татварын, валютын болон гаалийн зохицуулалттай холбоотой хууль тогтоомжууд нь өөр хоорондоо зөрүүтэйгээр тайлбарлагдах, мөн үе үе өөрчлөгдөх магадлалтай. Эдгээр хууль тогтоомжуудыг Банкны ажил гүйлгээ болон үйл ажиллагаанд удирдлагын тайлбарлан хэрэгжүүлсэн байдал нь татварын байгууллагынхаас зөрөх магадлалтай.

Монгол Улсын татварын байгууллагууд хууль тогтоомжийг тайлбарлан үнэлэхдээ илүү хатуу байр суурь баримтлаж болох бөгөөд өмнө нь маргалдаж байгаагүй үйл ажиллагаа, ажил гүйлгээг татварын байгууллага үгүйсгэх боломжтой билээ. Үүний үр дүнд, мэдэгдэхүйц хэмжээний нэмэлт татвар, торгууль болон алданги ногдуулах магадлалтай. Татварын байгууллагууд шалгагдаж буй жилийн өмнөх таван жилийн татварыг эргэн сөхөж шалгах эрхтэй байдаг. Зарим тодорхой нөхцөл байдалд түүнээс өмнөх хугацааг хамран шалгах боломжтой.

Монгол улсын татварын хууль тогтоомжуудын, ялангуяа нэмэгдсэн өртгийн албан татвар, суутгагчийн албан татвар, аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар, хувь хүний орлогын албан татвар, шилжүүлэх үнэ болон бусад татварын хуулиудын зарим нэгэн заалтууд нь тодорхой тайлбар зааварчилгаагүй байдаг. Ийм зарим нэг тохиолдолд удирдлага нь эдгээр тайлбарлалт нь тодорхой бус байх боломжтой хууль тогтоомжуудыг Банкинд ногдох татварын хувь хэмжээг бууруулах байдлаар тайлбарлан үнэлдэг. Дээр дурдсаны дагуу сүүлийн үед бий болсон захиргааны болон шүүхийн практикийн шинэчлэлийн үр дүнд дээрх тодорхой бус байдлын талаарх байр суурь улам хатуу хяналт шалгалтанд өртөж болно. Хэдийгээр байгууллагын санхүүгийн байдал хийгээд нийт үйл ажиллагаанд томоохон нөлөө үзүүлэх боломжтой боловч татварын байгууллагын байр суурийг урьдчилан баттайгаар таамаглах боломжгүй болно.

Банкны удирдлага нь холбогдох хууль тогтоомжийг тайлбарлан хэрэгжүүлсэн байдлаа зохистой бөгөөд Банкны татварын болон бусад хууль тогтоомжийн талаарх байр суурь тогтвортой гэж үзэж байгаа. Удирдлага нь татвар болон бусад хууль тогтоомжоос үүсэх эрсдэл бага гэж үзэж байна. Удирдлага татвараас үүсэх эрсдлүүдээ тогтмол эргэн хянаж байдаг ба өнөө үед баттайгаар урьдчилан харах боломжгүй нөхцөл байдлын өөрчлөлтийн улмаас ирээдүйд Банкны байр суурь өөрчлөгдөж болно.

Удирдлага нь 2014, 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар тодорхойгүй татварын байдалд зориулсан эрсдлийн сан байгуулж хүлээн зөвшөөрөх хэрэгцээгүй гэж үнэлжээ.

Үйл ажиллагааны түрээсээс хүлээх үүрэг. Банкинд урт хугацаатай, цуцлагдах боломжгүй үйл ажиллагааны түрээс байхгүй, харин харьцангуй богино хугацаанд цуцлагдах боломжтой жил тутмын үйл ажиллагааны түрээс болоод урт хугацааны газрын түрээс байгаа болно. Тиймээс удирдлага нь цуцлагдах боломжгүй хугацаа заасан үйл ажиллагааны түрээстэй холбоотойгоор хамгийн багадаа төлөх шаардлагатай төлбөрийн дүнг материаллаг бус гэж үзэж байна.

Зээлийн гэрээгээр шаардсан харьцаануудын биелэлт. Банк нь гол төлөв зээлээр авсан эх үүсвэр болон хоёрдогч өглөгтэй холбоотой гэрээний заалтаар тодорхой харьцаануудыг хангасан байх үүрэгтэй. Уг хүлээсэн үүргүүдээ эс биелүүлэх нь зээлийн өртгийг нэмэгдүүлэх, Банкийг зээлээ эргэн төлөх чадваргүй хэмээн зарлах зэрэг Банкинд сөрөг нөлөө үзүүлэх үр дагавартай.

2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Банк нь авсан эх үүсвэрийг (хоёрдогч өглөг багтана) нэн даруй буцаан төлөх нөхцөл байдалд хүргэх аливаа зөрчлийг гаргаагүй байна. Дэлгэрэнгүйг тодруулга 22-оос үзнэ үү.

Зээл олголттой холбоотой үүргүүд. Групп болон Банк нь харилцагчдынхаа санхүүгийн хэрэгцээнд зориулж төрөл бүрийн буцаах нөхцөлгүй болзошгүй өр төлбөр болон үүргийг хүлээдэг. Хэдийгээр эдгээр үүргүүдийг санхүүгийн байдлын тайланд тусгадаггүй ч эдгээр нь тодорхой хэмжээний эрсдлийг агуулж байдаг тул Групп болон Банкны нийт эрсдлийн нэгээхэн хэсэг гэж үздэг.

Эдгээр хэрэгслүүдийн үндсэн зорилго нь харилцагчдад шаардлагатай үед нь санхүүжилтийн эх үүсвэр бэлэн байлгахад оршино. Баталгаа болон нээлттэй аккредитив зэрэг нь хэрэв харилцагч гуравдагч этгээдийн өмнө хүлээсэн үүргээ биелүүлж чадахгүй болоход Банк өмнөөс нь төлбөр хийнэ гэсэн цуцлагдах боломжгүй баталгаанууд бөгөөд эдгээр нь зээлтэй ижил төрлийн зээлийн эрсдэл агуулдаг. Бичиг баримтын болон арилжааны аккредитив нь Банкнаас тодотгон заасан нөхцөлд гуравдагч этгээд тохиролцсон дүн хүртэлх хөрөнгийг татан авахыг харилцагчийн өмнөөс бичгээр зөвшөөрсөн үүрэг хүлээлт бөгөөд холбогдох бараа таваар буюу мөнгөн хадгаламжуудаар баталгаажсан байдаг тул шууд зээлээс арай бага эрсдэлтэй байдаг.

Зээл олгохоор хүлээсэн үүргүүд нь зээл, баталгаа эсвэл аккредитивын хэлбэрээр үүсгэсэн зээлийн шугамын ашиглагдаагүй хэсгийг илэрхийлж байгаа. Зээл олгох үүргийн зээлийн эрсдлийн хувьд Банк нь ашиглагдаагүй зээлийг харилцагч авсан тохиолдолд ингэж авсан зээлийн нийт хэмжээгээр алдагдал хүлээх эрсдэлд өртөнө. Гэвч харилцагч тодорхой зээлийн нөхцөл биелүүлж байж зээл авах эрх олж авдаг тул Банкны хүлээж болох алдагдлын дүн ашиглагдаагүй байгаа зээлийн шугамаас бага юм.

Мянган төгрөгөөр	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
Олгосон санхүүгийн баталгаа	58,502,772	35,940,688
Олгосон гүйцэтгэлийн баталгаа	84,783,581	165,607,635
Импортын аккредитив	2,393,586	4,169,898
Хасах нь: Зээлтэй холбоотой үүргийн үнэ цэнийн бууралт	-	(2,578,818)
Олгогдоогүй зээл	27,888,399	31,770,375
Нийт зээл олгохоор хүлээсэн үүрэг	173,568,338	234,909,777

Аккредитив, баталгаа (нээлттэй аккредитив хамаарагдана) нь тусгайлсан ажил гүйлгээнд ихэнхдээ бараа бүтээгдэхүүний импорт болон экспорттой холбоотойгоор харилцагчийн өмнөөс төлбөр хийх үүргийг Банкнд ногдуулдаг байна. Баталгаа, нээлттэй аккредитив нь хэдийгээр болзошгүй шинж чанартай боловч зээлтэй ижил төрлийн эрсдлийг агуулдаг. Эдгээр ажил гүйлгээний үр дүнд материаллаг алдагдал байхгүй гэж таамаглаж байна.

2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Удирдлагын зүгээс харилцагчдын санхүүгийн байдлын муудалтаас үүдэлтэй ямар нэгэн алдагдал хүлээгээгүй тул Банк нь тайлант огнооны эцсээр зээлтэй холбоотой үүргийн эрсдлийн сан байгуулаагүй. 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар зээлтэй холбоотой үүргийн алдагдал хүлээх магадлал нь бага ба үүнийг найдвартай байдлаар хэмжиж болохгүй гэж үзсэн. Зээлтэй холбоотой үүргийн үнэ цэнийн бууралт болох 2,578,818 мянган төгрөг нь Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулдаг компанид 2012 онд олгосон баталгаатай холбоотой. Тухайн баталгааг олгосны дараа тус компани нь санхүүгийн хүндрэл орсон тул уг баталгаатай холбоотой эрдлийн санг 2012, 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар байгуулсан. Банк нь уг баталгаатай холбоотой ямар нэгэн мөнгөн зарлага гаргаагүй ба Банк нь баталгаа гаргагчын үүрэггүй болсон тул байгуулсан эрсдлийн санг 2014 онд буцаасан.

Барьцаалсан болон хэрэглээг хязгаарласан хөрөнгө. Монголбанкинд байршуулсан 278,718,087 мянган төгрөгийн (2013.12.31: 259,809,543 мянган төгрөг) заавал байлгах үлдэгдэл нь Банкны өдөр тутмын үйл ажиллагааг санхүүжүүлэхэд ашиглах боломжгүй заавал байлгах нөөц хөрөнгө юм. (Тодруулга 8).

Монголбанкны үнэт цаас 209,591,218 мянган төгрөг (2013: 549,098,116 мянган төгрөг) болон Засгийн газрын бондны 42,055,192 мянган төгрөг (2013: -) нь дотоодын банктai хийсэн РЕПО хэлцлийн барьцаа хөрөнгийг илэрхийлнэ. (Тодруулга 23). Хэрэв зээлдэгч банк нь Монголбанкны харилцах дансандаа тухайн РЕПО хэлцлийг буцаан төлөх хангалттай үлдэгдэлгүй бол РЕПО хэлцлийн хугацаа дууссанаас хойш 5 өдрийн дотор тухайн РЕПО хэлцлийн дүн болон хүүтэй тэнцэх хэмжээний Монголбанкны үнэт цаас болон Засгийн газрын бондыг Монголбанк зээлдэгч банкруу шилжүүлнэ.

36 Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр

Группийн тайлант огнооны эцсээрх гадаад валютын форвард болон своп хэлцлээс үүссэн гадаад валютын авлага болон өглөгийн бодит үнэ цэнийг дор үзүүлэв. Доорх хүснэгтэд цэвэршүүлээгүй нийт позицыг үзүүлсэн бөгөөд хэлцлийн огноо нь тухайн тайлант огнооны дараах хэлцлүүдийг мөн харуулсан болно. Хэлцлүүд нь богино хугацааны шинж чанартай.

Зах зээл дэх хүүний түвшний өөрчлөлт, гадаад валютын арилжааны ханшийн хөдөлгөөн болон бусад гэрээний нөхцөл дэх өөрчлөлтөөс хамаарч үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр нь ашигтай (хөрөнгө) ашиггүй (өр төлбөр) байж болно. Хөрөнгө болон өр төлбөр үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн цэвэршүүлсэн дүн нь цаг үргэлж өөрчлөгдөж байдаг.

Цэвэршүүлээгүй болон цэвэршүүлсэн үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийг дор харуулав:

Мянган төгрөгөөр	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
Гадаад валютын форвард болон своп: тайлант хугацааны эцсээрх бодит үнэ цэнэ		
- Бодит үнийн өөрчлөлтийг тухайн жилийн орлого, зардалд тусгадаг санхүүгийн хөрөнгө	9,525,115	9,522,880
- Бодит үнийн өөрчлөлтийг тухайн жилийн орлого, зардалд тусгадаг санхүүгийн хөрөнгө	(3,438,680)	(6,971,930)
Гадаад валютын форвард болон своп: Цэвэр бодит үнэ цэнэ	6,086,475	2,550,950
Мянган төгрөгөөр	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
Хөрөнгө		
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр-гадаад валютын форвард хэлцэл	6,086,475	2,550,950
Өр төлбөр		
Нуугдмал санхүүгийн хэрэглүүр	-	962,305
Цэвэр үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	6,086,475	1,588,645
Мянган төгрөгөөр	2014	2013
Гадаад валютын форвард болон своп: тайлант хугацааны эцсээрх бодит үнэ цэнэ		
- Ам.долларын авлага (+)	287,457,705	47,364,559
- Ам.долларын өглөг (-)	(37,104,196)	(33,082,000)
- Төгрөгийн авлага (+)	33,335,455	35,263,000
- Төгрөгийн өглөг (-)	(277,241,454)	(46,994,609)
- Бусад валютын авлага (+)	343,665	
- Бусад валютын өглөг (-)	(704,700)	
Гадаад валютын форвард болон своп хэлцлийн цэвэршүүлсэн бодит үнэ цэнэ	6,086,475	2,550,950

37 Бодит үнэ цэнийн тодруулга

Татан буугдалт эсвэл албадан борлуулалтаас бусад тохиолдолд, тухайн хэрэглүүрийг сонирхож буй талуудын хоорондох идэвхитэй зах зээл дээр арилжаалагдах дүнгээр бодит үнэ цэнийг тодорхойлдог. Идэвхитэй зах зээлд арилжаалагддаг санхүүгийн хэрэглүүр нь бодит үнэ цэнийн хамгийн тодорхой нотолгоо юм. Хэрвээ Группийн санхүүгийн хэрэглүүрийн голлох хэсэгт идэвхитэй зах зээл байхгүй бол бодит үнэ цэнэ нь тухайн эдийн засгийн нөхцөл байдал болон хэрэглүүртэй шууд хамааралтай тусгай эрсдэлд суурилагддаг. Доорх үзүүлсэн тооцоолол нь Группийн тодорхой хэрэглүүрийг зах зээл дээр бүхэлд нь арилжихад хэрэгжих мөнгөн дүнг илэрхийлэх шаардлагагүй болно.

Бодит үнэ цэнийг бодит үнэ цэнийн ангилал тус бүрт тодорхойлох ба эдгээр түвшин нь (i) Ижил төрлийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн идэвхтэй зах зээл дэх зарласан (тохируулаагүй) үнийг ашиглан 1-р түвшинд тодорхойлно (ii) Хөрөнгө болон өр төлбөрийн хувьд боломжит өгөгдлийг ашиглан шууд (үнэ) болон шууд бусаар (үнээс гаралтай)

бодит үнэ цэнийг тодорхойлох аргачлалыг 2-р түвшинд хэрэгжүүлнэ (iii) 3-р түвшинд зах зээлийн ашиглаж болох өгөгдөлд тулгуурлахгүйгээр (ашиглагдахгүй өгөгдөл) бодит үнэ цэнийг тодорхойлно. Удирдлага нь санхүүгийн хэрэглүүрийг ангилахдаа бодит үнэ цэнийн түвшинг ашигладаг. Хэрэв бодит үнэ цэнийг тодорхойлоход ихээхэн тохируулга хийгдэх өгөгдлийг ашиглаж байгаа бол тухайн хэмжилт нь 3-р түвшинд хийгдэж байна гэсэн үг. Ашиглаж буй өгөгдлийн ач холбогдлыг бодит үнэ цэнийн тодорхойлолтой бүхлээр нь харьцуулан тооцдог.

(а) Давтагдах бодит үнэ цэнийн хэмжилтүүд

Давтагдах бодит үнэ цэнийн хэмжилт гэдэг нь нягтлан бодох бүртгэлийн стандартаар тайлагнах хугацаа бүрийн эцэст санхүүгийн байдлын тайланд тусгахыг шаарддаг эсвэл зөвшөөрдөг хэмжилтийг хэлнэ. Бодит үнэ цэнийн ангиллын түвшинг доорх байдлаар авч үзнэ:

	2014				2013			
Мянган төгрөгөөр	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт
Бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэн хөрөнгө								
Санхүүгийн хөрөнгө								
Бодит үнийн өөрчлөлтийг тухайн жилийн орлого, зардалд тусгадаг санхүүгийн хөрөнгө	227,942	-	-	227,942	184,554	-	-	184,554
Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	422,284	-	60,598,447	61,020,731	796,642	3,194,738	-	3,991,380
Хураагдсан барьцаа хөрөнгө	-	-	-	-	9,512,024	-	-	9,512,024
Бусад санхүүгийн хөрөнгө								
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	-	6,086,475	-	6,086,475	-	2,550,950	-	2,550,950
Санхүүгийн бус хөрөнгө								
Үл хөдлөх хөрөнгө	-	-	59,928,997	59,928,997	-	-	22,175,497	22,175,497
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө	-	-	1,209,050	1,209,050	-	-	1,209,050	1,209,050
ДАВТАГДАХ БОДИТ ҮНЭ ЦЭНИЙН ХЭМЖИЛТИЙН НИЙТ ДҮН	650,226	6,086,475	121,736,494	128,473,195	10,493,220	5,745,688	23,384,547	39,623,455
БОДИТ ҮНЭ ЦЭНЭЭРХ ӨР ТӨЛБӨР								
Бусад санхүүгийн өр төлбөр								
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	-	-	-	-	-	962,305	-	962,305
ДАВТАГДАХ БОДИТ ҮНЭ ЦЭНИЙН ХЭМЖИЛТИЙН НИЙТ ДҮН	-	-	-	-	-	962,305	-	962,305

2-р түвшин дэх үнэлгээний аргачлал болон бодит үнэ цэнийг хэмжихэд ашигласан өгөгдлийн тайлбар 2014 оны 12 дугаар сарын 31-нээр:

Мянган төгрөгөөр	2014 Бодит үнэ цэнэ	2013 Бодит үнэ цэнэ	Үнэлгээний аргачлал	Ашигласан өгөгдөл
Бусад санхүүгийн хөрөнгө				
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	6,086,475	2,550,950	Хүүгийн харьцааны шинжилгээ	Валют тус бүрийн банк хоорондын ханш
Бодит үнэ цэнээрх өр төлбөр				
Санхүүгийн бусад өр төлбөр				
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	-	962,305	Хүүгийн харьцааны шинжилгээ	Валют тус бүрийн банк хоорондын ханш
2-р түвшин дэх бодит үнэ цэнийн нийт дүн	6,086,475	3,513,255		

37 Бодит үнэ цэнийн тодруулга (үргэлжлэл)

2013 болон 2014 онд 2-р түвшин дэх бодит үнэ цэнийн хэмжилтийн үнэлгээний аргачлалд ямар нэг өөрчлөлт ороогүй.

3-р түвшин дэх үнэлгээний аргачлал, бодит үнэ цэнийг хэмжихэд ашигласан өгөгдлөл болон эдгээр өгөгдлийн боломжит хэмжээний өөрчлөлтийн мэдрэмжийг 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар дор үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	Бодит үнэ цэнэ	Үнэлгээний аргачлал	Ашигласан өгөгдөл	Ашигласан өгөгдлийн хүрээ (жигнэсэн дундаж)	Боломжит өөрчлөлт	Бодит үнэ цэний хэмжилтийн мэдрэмж
Бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэн хөрөнгө						
Санхүүгийн бус хөрөнгө						
Үл хөдлөх хөрөнгө	59,928,997	Зах зээлийн үнэ	Хямдруулсан мөнгөн урсгал	Харьцуулж болохуйц зах зээл дэх өгөгдөл	10%	5,992,900
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө	1,209,050	Зах зээлийн үнэ	Хямдруулсан мөнгөн урсгал	Харьцуулж болохуйц зах зээл дэх өгөгдөл	10%	120,905
3-р түвшин дэх бодит үнэ цэнийн нийт дүн	61,138,047					6,113,805

Бодит үнэ цэнийн хэмжилтийн 3-р түвшинд Банкны Монгол Улсын анхны хөрөнгө оруулалтын санд оруулсан 58,000,000 мянган төгрөгийн борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас багтана (тодруулга 3 болон 12). Энэхүү хөрөнгө оруулалт нь бусад хөрөнгө оруулагчдад нээлттэй үнээр хийгдсэн, 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ны өдөртэй ойролцоо үед хийгдсэн, мөн уг хөрөнгө оруулалтыг хийснээс хойш тус хөрөнгө оруулалтын сангийн үйл ажиллагаанд ямар нэгэн томоохон өөрчлөлт ороогүй тул Удирдлагын зүгээс энэхүү хөрөнгө оруулалтыг зах зээлийн үнээр авсан ба дансны үнэ болон бодит үнэ цэнэ нь 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар ойролцоо гэж үзсэн. Уг хөрөнгө оруулалтын талаарх Удирдлагын үнэлэмжийг тодруулга 3-аас харна уу. Удирдлагын зүгээс хөрөнгө оруулалтын бирж дээр бүртгэлгүй бусад борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэнэ болон дансны үнэ нь 2014 дугаар сарын 31-ний байдлаар ойролцоо гэж үзсэн ба одоогийн тодруулга нь уг санхүүгийн тайлангийн хэрэглэгчдийн хэрэгцээг хангахуйц гэж үзсэн.

Бодит үнэ цэнийн хэмжилтийн 3-р түвшинд багтаж байгаа борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаасны зах зээлийн үнэ 10 хувиар өсөх/буурахад уг хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэнэ 6,059,845 мянган төгрөгөөр өөрчлөгдөнө.

3-р түвшин дэх үнэлгээний аргачлал, бодит үнэ цэнийг хэмжихэд ашигласан өгөгдлөл болон эдгээр өгөгдлийн боломжит хэмжээний өөрчлөлтийн мэдрэмжийг 2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар дор үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	Бодит үнэ цэнэ	Үнэлгээний аргачлал	Ашигласан өгөгдөл	Ашигласан өгөгдлийн хүрээ (жигнэсэн дундаж)	Боломжит өөрчлөлт	Бодит үнэ цэний хэмжилтийн мэдрэмж
Бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэн хөрөнгө						
Санхүүгийн бус хөрөнгө						
Үл хөдлөх хөрөнгө	22,175,497	Зах зээлийн үнэ	Хямдруулсан мөнгөн урсгал	Харьцуулж болохуйц зах зээл дэх өгөгдөл	10%	2,217,549
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө	1,209,050	Зах зээлийн үнэ	Хямдруулсан мөнгөн урсгал	Харьцуулж болохуйц зах зээл дэх өгөгдөл	10%	120,905
3-р түвшин дэх бодит үнэ цэнийн нийт дүн	23,384,547					2,338,454

2014 онд 2-р түвшин дэх давтагдах бодит үнэ цэнийн хэмжилтийн үнэлгээний аргачлалд ямар нэг өөрчлөлт ороогүй. 2013 онд Групп нь үл хөдлөх хөрөнгө болон хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийг үнэлэхдээ өмнөх жилүүдэд ашигладаг байсан өртгийн аргыг өөрчилж дахин үнэлгээний аргачлалыг ашиглаж эхэлсэн.

2013 болон 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар дээрх ангилуудын хооронд ямар нэгэн хөдөлгөөн гараагүй. (б) 3-р түвшний давтагдах болон давтагдахгүй бодит үнэ цэнийн хэмжилтийн процесс

3-р түвшний үнэлгээг Группийн Активыг удирдах газар болон хөндлөнгийн үнэлгээний компанитай хамтран жил бүр хянаж үздэг. Удирдлагын зүгээс үнэлгээний загварын өгөгдөл болон үнэлгээний дүгнэлтийн зохимжтой байдлыг үл хөдлөх хөрөнгийн зах зээлд ашиглагдах тохиромжтой гэж үзсэн хэд хэдэн үнэлгээний аргачлалыг ашиглан хийдэг.

(в) Бодит үнэ цэнээр хэмжигдээгүй боловч бодит үнэ цэнэ нь тайлагнагдсан хөрөнгө ба өр төлбөр

Бодит үнэ цэнийг бодит үнэ цэнийн ангиллын түвшинд нь үнэлэх ба 2014 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх бодит үнэ цэнээр хэмжигдээгүй хөрөнгийн дансны дүнг доор харуулав:

Мянган төгрөгөөр	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Дансны үнэ
Санхүүгийн хөрөнгө				
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө (заавал байлгах нөөцөөс бусад)	-	557,038,818	-	557,038,818
Бэлэн мөнгө	-	100,567,560	-	100,567,560
Монгол банкинд байршуулсан мөнгө	-	456,471,258	-	456,471,258
Монгол банкинд байршуулсан, заавал байлгах нөөц	278,718,087	-	-	278,718,087
Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгө	-	267,954,182	-	267,954,182
Харилцагч банкууд				
Дотоод	-	12,050,621	-	12,050,621
Гадаад	-	179,606,349	-	179,606,349
Богино хугацаат хөрөнгө				
Дотоод	-	75,658,290	-	75,658,290
Бусад банкуудад анх 3 сараас их хугацаагаар байршуулсан хөрөнгө	-	638,921	-	638,921
Харилцагчид олгосон зээл ба урьдчилгаа	-	-	2,440,940,074	2,461,920,038
Бизнесийн зээл	-	-	1,102,001,120	1,115,010,995
Жижиг дунд бизнесийн зээл	-	-	526,696,390	530,867,910
Хувь хүнд олгосон хэрэглээний зээл	-	-	192,293,850	194,305,341
Хувь хүнд олгосон орон сууцны зээл	-	-	619,948,714	621,735,792
Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	-	290,344,064	-	290,344,064
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	-	5,536,799	-	5,536,799
Санхүүгийн нийт хөрөнгө хорогдуулсан өртгөөр	278,718,087	1,120,873,863	2,440,940,074	3,861,511,988

37 Бодит үнэ цэнийн тодруулга (үргэлжлэл)

(в) Бодит үнэ цэнээр хэмжигдээгүй боловч бодит үнэ цэнэ нь тайлагнагдсан хөрөнгө ба өр төлбөр (үргэлжлэл)

Бодит үнэ цэнийг бодит үнэ цэнийн ангиллын түвшинд нь үнэлэх ба 2013 оны 12 дугаар сарын 31-нээр бодит үнэ цэнээр хэмжигдээгүй хөрөнгийн дансны дүнг доор харуулав:

Мянган төгрөгөөр	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Дансны үнэ
Санхүүгийн хөрөнгө				
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө (заавал байлгах нөөцөөс бусад)	-	310,932,590	-	310,932,590
Бэлэн мөнгө	-	94,632,052	-	94,632,052
Монгол банкинд байршуулсан мөнгө	-	216,300,538	-	216,300,538
Монгол банкинд байршуулсан, заавал байлгах нөөц	259,809,543	-	-	259,809,543
Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгө	-	159,657,425	-	159,657,425
Харилцагч банкууд				
Дотоод	-	5,078,753	-	5,078,753
Гадаад	-	145,754,357	-	145,754,357
Богино хугацаат хөрөнгө				
Дотоод	-	30,313	-	30,313
Бусад банкуудад анх 3 сараас их хугацаагаар байршуулсан хөрөнгө	-	8,270,684	-	8,270,684
Харилцагчид олгосон зээл ба урьдчилгаа	-	523,318	-	523,318
Бизнесийн зээл				
Жижиг дунд бизнесийн зээл	-	-	2,199,227,860	2,199,227,860
Хувь хүнд олгосон хэрэглээний зээл	-	-	917,747,369	917,747,369
Хувь хүнд олгосон хэрэглээний зээл	-	-	625,161,233	625,161,233
Хувь хүнд олгосон орон сууцны зээл	-	-	170,754,250	170,754,250
Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	-	-	485,565,008	485,565,008
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	-	184,554	-	184,554
Санхүүгийн хөрөнгө	-	731,014,385	-	731,014,385
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө (заавал байлгах нөөцөөс бусад)	-	2,338,106	-	2,338,106
Санхүүгийн нийт хөрөнгө хорогдуулсан өртгөөр	259,809,543	1,204,127,060	2,199,227,860	3,663,164,463

Бодит үнэ цэнийг бодит үнэ цэнийн ангиллын түвшинд нь үнэлэх ба 2014 оны 12 дугаар сарын 31-нээр бодит үнэ цэнээр хэмжигдээгүй өр төлбөрийн дансны дүнг доор харуулав:

Мянган төгрөгөөр	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Дансны үнэ
Санхүүгийн өр төлбөр				
Бусад банкуудын байршуулсан хөрөнгө	-	132,298,468	-	133,346,664
Бусад банкуудын байршуулсан богино хугацаат хөрөнгө	-	27,038,904	-	27,038,904
Бусад банкуудын байршуулсан урт хугацаат хөрөнгө	-	105,259,564	-	106,307,760
РЕПО хэлцэл				
Бусад банкт хийсэн үнэт цаасны худалдах болон репо хэлцэл	-	251,646,410	-	251,646,410
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	98,429,148	10,740,621	-	109,226,946
- Харилцах данс	76,135,907	-	-	76,135,907
- Хугацаагүй хадгаламж	22,293,241	-	-	22,293,241
- Хугацаат хадгаламж	-	10,740,621	-	10,797,798
Аж ахуйн нэгж	558,319,986	289,756,401	-	848,034,086
- Харилцах данс	529,980,889	-	-	529,980,889
- Хугацаагүй хадгаламж	28,339,097	-	-	28,339,097
- Хугацаат хадгаламж	-	289,756,401	-	289,714,100
Хувь хүмүүс	446,422,716	804,921,908	-	1,251,639,366
- Харилцах данс	93,938,972	-	-	93,938,972
- Хугацаагүй хадгаламж	352,483,744	-	-	352,483,744
- Хугацаат хадгаламж	-	804,921,908	-	805,216,650
Бусад	17,312,408	6,034,550	-	23,369,188
- Харилцах данс	14,317,713	-	-	14,317,713
- Хугацаагүй хадгаламж	2,994,696	-	-	2,994,696
- Хугацаат хадгаламж	-	6,034,550	-	6,056,779
Зээлийн бусад эх үүсвэр	-	1,011,499,028	-	1,011,499,028
Хоёрдогч өглөг	-	66,248,404	-	66,248,404
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	-	23,356,806	-	23,356,806
Санхүүгийн нийт өр төлбөр хорогдуулсан өртгөөр				
	1,120,484,258	2,344,856,186	-	3,466,720,488

Голомт банк

Санхүүгийн тайлангуудын тодруулгууд – 2014 оны 12 дугаар сарын 31

37 Бодит үнэ цэнийн тодруулга (үргэлжлэл)

(в) Бодит үнэ цэнээр хэмжигдээгүй боловч бодит үнэ цэнэ нь тайлагнагдсан хөрөнгө ба өр төлбөр (үргэлжлэл)

Бодит үнэ цэнийг бодит үнэ цэнийн ангиллын түвшинд нь үнэлэх ба 2013 оны 12 дугаар сарын 31-нээр бодит үнэ цэнээр хэмжигдээгүй өр төлбөрийн дансны дүнг доор харуулав:

Мянган төгрөгөөр	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Дансны үнэ
Санхүүгийн өр төлбөр				
Бусад банкуудын байршуулсан хөрөнгө	-	26,462,940	-	26,462,940
Бусад банкуудын байршуулсан богино хугацаат хөрөнгө	-	2,763,898	-	2,763,898
Бусад банкуудын байршуулсан урт хугацаат хөрөнгө	-	23,699,042	-	23,699,042
РЕПО хэлцэл	-	167,154,900	-	167,154,900
Бусад банкт хийсэн үнэт цаасны худалдах болон репо хэлцэл				
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	55,747,742	31,036,743	-	86,784,485
- Харилцах данс	55,277,139		-	55,277,139
- Хугацаагүй хадгаламж	470,603		-	470,603
- Хугацаат хадгаламж	-	31,036,743	-	31,036,743
Аж ахуйн нэгж	417,270,602	193,141,088	-	610,411,690
- Харилцах данс	399,239,974		-	399,239,974
- Хугацаагүй хадгаламж	18,030,628		-	18,030,628
- Хугацаат хадгаламж	-	193,141,088	-	193,141,088
Хувь хүмүүс	456,045,694	763,291,996	-	1,219,337,690
- Харилцах данс	97,763,417		-	97,763,417
- Хугацаагүй хадгаламж	358,282,277		-	358,282,277
- Хугацаат хадгаламж	-	763,291,996	-	763,291,996
Бусад	12,752,838	232,492,126	-	245,244,964
- Харилцах данс	11,401,532		-	11,401,532
- Хугацаагүй хадгаламж	1,351,306		-	1,351,306
- Хугацаат хадгаламж	-	232,492,126	-	232,492,126
Зээлийн бусад эх үүсвэр	-	1,032,319,221	-	1,032,319,221
Хоёрдогч өглөг	-	58,261,173	-	58,261,173
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	-	15,316,744	-	15,316,744
Санхүүгийн нийт өр төлбөр хорогдуулсан өртгөөр	941,816,876	2,519,476,931	-	3,461,293,807

38 Санхүүгийн хэрэглүүрийн хэмжилтийн ангиллаарх тодруулга

НББОУС 39, Санхүүгийн Хэрэглүүр: Хүлээн зөвшөөрөлт ба Хэмжилт стандартаар санхүүгийн хөрөнгүүдийг дараах ангилалд хуваадаг: (а) зээл болон авлага; (б) борлуулахад бэлэн санхүүгийн хөрөнгө; (в) дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших санхүүгийн хөрөнгө болон (г) орлого зарлагын дансаар хүлээн зөвшөөрөгдөх бодит өртгөөр хэмжигдэх /ОЗДХЗБӨХ/ санхүүгийн хөрөнгө. Орлого зарлагын дансаар хүлээн зөвшөөрөгдөх бодит өртгөөр хэмжигдэх санхүүгийн хөрөнгийг 2 ангилна: (i) анх хүлээн зөвшөөрөгдөхдөө ийнхүү ангилагдсан, мөн (ii) худалдах зориулалтаар ангилагдсан. Санхүүгийн түрээсийн авлага тусдаа ангилагдана.

Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгийн толилуулгад 1) Зээл ба авлага, мөн 2) дуусгавар хугацаа хүртэл нь эзэмших гэсэн хэмжилтийн ангилалууд багтана. Тиймээс тодруулга 12-т тусгасан зарим дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаасыг дор харуулсны дагуу зээл ба авлага гэж үзнэ.

2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн хөрөнгийг энэхүү хэмжилтийн ангиллаар харуулав:

Мянган төгрөгөөр	Зээл ба авлага	Борлуулахад бэлэн санхүүгийн хөрөнгө	ОЗДХЗБӨХ санхүүгийн хөрөнгө	Арилжааны хөрөнгө	Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших	НИЙТ
Санхүүгийн хөрөнгө						
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө (заавал байлгах нөөцөөс бусад)	557,038,818	-	-	-	-	557,038,818
Бэлэн мөнгө	100,567,560	-	-	-	-	100,567,560
Монгол банкинд байршуулсан мөнгө	456,471,258	-	-	-	-	456,471,258
Монгол банкинд байршуулсан заавал байлгах нөөц	278,718,087	-	-	-	-	278,718,087
Бодит үнэцэнэ нь ашиг, хүлээн зөвшөөрөгдөх санхүүгийн хөрөнгө	-	-	227,942	-	-	227,942
Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгө	267,954,182	-	-	-	-	267,954,182
Харилцагч банкууд						
Дотоод	12,050,621	-	-	-	-	12,050,621
Гадаад	179,606,349	-	-	-	-	179,606,349
Богино хугацаат хөрөнгө						
Дотоод	75,658,290	-	-	-	-	75,658,290
Бусад банкуудад анх 3 сараас их хугацаагаар байршуулсан хөрөнгө	638,922	-	-	-	-	638,922
Харилцагчид олгосон зээл ба урьдчилгаа	2,461,920,038	-	-	-	-	2,461,920,038
Бизнесийн зээл	1,115,010,995	-	-	-	-	1,115,010,995
Жижиг дунд бизнесийн зээл	530,867,910	-	-	-	-	530,867,910
Хувь хүнд олгосон хэрэглээний зээл	194,305,341	-	-	-	-	194,305,341
Хувь хүнд олгосон орон сууцны зээл	621,735,792	-	-	-	-	621,735,792
Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	-	61,020,731	-	-	-	61,020,731
Дуусгавар хугацаа хүртэл хадгалах үнэт цаасанд оруулсан хөрөнгө оруулалт	275,559,564	-	-	-	14,784,500	290,344,064
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	-	-	-	6,086,475	-	6,086,475
Бусад санхүүгийн хөрөнгө:	5,536,799	-	-	-	-	5,536,799
Бэлэн мөнгө болон гүйлгээний авлага	1,351,020	-	-	-	-	1,351,020
Иргэдээс авах авлага	596,627	-	-	-	-	596,627
Компаниудаас авах авлага	193,774	-	-	-	-	193,774
Бусад	3,395,378	-	-	-	-	3,395,378
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	3,846,727,488	61,020,731	227,942	6,086,475	14,784,500	3,928,847,136

Голомт банк

Санхүүгийн тайлангуудын тодруулгууд – 2014 оны 12 дугаар сарын 31

38 Санхүүгийн хэрэглүүрийн хэмжилтийн ангиллаарх тодруулга (үргэлжлэл)

2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн хөрөнгийг энэхүү хэмжилтийн ангиллаар харуулав:

Мянган төгрөгөөр	Зээл ба авлага	Борлуулахад бэлэн санхүүгийн хөрөнгө	ОЗДХЗБӨХ санхүүгийн хөрөнгө	Арилжааны хөрөнгө	Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших	НИЙТ
Санхүүгийн хөрөнгө						
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө (заавал байлгах нөөцөөс бусад)	310,932,590	-	-	-	-	310,932,590
Бэлэн мөнгө	94,632,052	-	-	-	-	94,632,052
Монгол банкинд байршуулсан мөнгө	216,300,538	-	-	-	-	216,300,538
Монгол банкинд байршуулсан заавал байлгах нөөц	259,809,543	-	-	-	-	259,809,543
Бодит үнэцэнэ нь ашиг, хүлээн зөвшөөрөгдөх санхүүгийн хөрөнгө	-	-	184,554	-	-	184,554
Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгө	159,657,425	-	-	-	-	159,657,425
Харилцагч банкууд						
Дотоод	5,078,753	-	-	-	-	5,078,753
Гадаад	145,754,357	-	-	-	-	145,754,357
Богино хугацаат хөрөнгө						
Дотоод	30,313	-	-	-	-	30,313
Бусад банкуудад анх 3 сараас их хугацаагаар байршуулсан хөрөнгө	8,270,684	-	-	-	-	8,270,684
Харилцагчид олгосон зээл ба урьдчилгаа	523,318	-	-	-	-	523,318
Бизнесийн зээл	2,199,227,860	-	-	-	-	2,199,227,860
Жижиг дунд бизнесийн зээл	917,747,369	-	-	-	-	917,747,369
Хувь хүнд олгосон хэрэглээний зээл	625,161,233	-	-	-	-	625,161,233
Хувь хүнд олгосон орон сууцны зээл	170,754,250	-	-	-	-	170,754,250
Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	485,565,008	-	-	-	-	485,565,008
Дуусгавар хугацаа хүртэл хадгалах үнэт цаасанд оруулсан хөрөнгө оруулалт	-	3,194,738	-	-	-	3,194,738
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	-	-	-	2,550,950	-	-
Бусад санхүүгийн хөрөнгө:	704,037,503	-	-	-	26,976,882	731,014,385
Бэлэн мөнгө болон гүйлгээний авлага	2,338,106	-	-	-	-	2,338,106
Иргэдээс авах авлага	1,426,774	-	-	-	-	1,426,774
Компаниудаас авах авлага	17,073	-	-	-	-	17,073
Бусад	164,653	-	-	-	-	164,653
	729,606	-	-	-	-	729,606
Нийт санхүүгийн хөрөнгө						
Total financial assets	3,636,003,027	3,194,738	184,554	2,550,950	26,976,882	3,666,359,201

2014 оны 12 дугаар сарын 31 болон 2013 оны 12 сарын 31-ний өдрөөр Группийн бүх санхүүгийн өр төлбөрүүд нь хорогдуулсан өртгийн аргаар бүртгэгдсэн байсан. Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр нь Бодит үнэ цэнэ нь ашиг, хүлээн зөвшөөрөгдөх гэсэн хэмжилтийн ангилалд багтана.

39 Холбоотой талуудын ажил үйлчилгээ

Эдгээр санхүүгийн тайлангийн зорилгоор талууд нь НББОУС 24 буюу “Холбоотой Талын Тодруулга”-д тодорхойлсноор хэрвээ тухайн компани нь нөгөө этгээдийн санхүүгийн болон бусад үйл ажиллагаатай холбоотой шийдвэр гаргалтанд нөлөө үзүүлэх буюу хянах чадвартай бол холбоотой талууд гэж тодорхойлно. Холбоотой талуудын магадлалт хамаарлыг авч үзэхдээ хуулийн хэлбэрээс илүү эдийн засгийн холбоо хамаарлыг авч үздэг.

Бизнесийн ердийн үйл ажиллагааны явцад Банк болон Групп нь хувь нийлүүлэгчид, захирлууд болон бусад холбоотой талуудтай ажил гүйлгээ явуулдаг. Эдгээр ажил гүйлгээнүүдэд төлбөр тооцоо, зээл олгох, хадгаламж татан төвлөрүүлэх, арилжаа, гадаад валютын худалдаа зэрэг нь хамаарагдана. Группийн бодлогын дагуу холбоотой талуудын ажил гүйлгээнүүд гэдэгт тухайн ажил гүйлгээнд зонхилон гарч ирдэг ижил нөхцлөөр хийгдсэн холбоотой талуудын ажил гүйлгээг хамруулна.

Холбоотой талуудыг доорх байдлаар ангилна:

Бодь Интернэйшнл ХХК

Өөрийн мэдлийн бүх хувьцаагаа Голомт Файнэншил Групп ХХК-руу шилжүүлэхээс өмнөх Банкны гол хувьцаа эзэмшигч компани. Голомт Файнэншил Групп ХХК болон Бодь Интернэйшнл ХХК нь нэг эцсийн шатны шууд эзэмшигчтэй тул холбоотой тал хэвээр үлдсэн.

Голомт Файнэншил Групп ХХК

Банкны гол хувьцаа эзэмшигч компани

Бусад

Голомт Файнэншил Групп ХХК болон Бодь Интернэйшнл ХХК-ны охин компаниуд.

Захирлууд болон гол удирдах

ТУЗ болон Банкны гүйцэтгэх удирдлагын баг

албан тушаалтнууд

2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний болон 2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаарх Банкны эцсийн шатны толгой компани болон шууд хянадаг, эцсийн шатны эзэмшигчийн талаар тодруулга 1-ээс үзнэ үү.

2013 оны 11 дүгээр сарын 12-ны өдрийг хүртгэл Бодь Интернэйшнл ХХК нь санхүүгийн болон үйл ажиллагааны шийдвэрт нөлөө үзүүлэхүйц эрх бүхий гурван хувьцаа эзэмшигчтэй байсан. 2013 оны 11 дүгээр сараас эхлэн Бодь Интернэйшнл ХХК-ны зарим охин компанийг бусад хувьцаа эзэмшигчдэд шилжүүлснээр Д.Баясгалан нь Бодь Интернэйшнл ХХК-ыг 100 хувь эзэмшигч болсон. Иймээс 2013 оны 11 дүгээр сарын 12-ний өдрийг хүртгэл Бодь Интернэйшнл ХХК-ны мэдэлд байсан эдгээр компаниудыг 2013 оны эхний 10 сарын турш холбоотой тал байсан гэж үзсэн. Удирдлагын зүгээс энэхүү санхүүгийн тайлангийн хэрэглэгчдийн хувьд материаллаг бус гүйлгээ гэж үзснээс бусад тохиолдолд 2013 онд эдгээр компаниудтай хийсэн гүйлгээг “Бусад холбоотой талууд” ангилалд багтаасан.

Мянган төгрөгөөр	Захирлууд болон гол удирдах албан тушаалтнууд	Бодь Интернэйшнл ХХК	Голомт Файнэншил Групп ХХК	Голомт Секюритиз ХХК	Бусад	НИЙТ
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны нийт дүн (гэрээт хүүний хувь: 6 – 24%)	1,180,225	18,070,000	-	-	43,930,806	63,181,031
Охин компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт	-	-	-	200,000	-	200,000
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр (үндсэн дүн: 65,996,000 мянган төгрөг)	-	-	3,608,452	-	-	3,608,452
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж (гэрээт хүүний хувь: 0 – 16.8%)	1,556,442	67,382,415	493,217	186,299	1,891,620	71,509,993
Хоёрдогч өглөг (гэрээт хүүний хувь: 4.5% - 6%)	-	-	66,248,404	-	-	66,248,404

Голомт банк

Санхүүгийн тайлангуудын тодруулгууд – 2014 оны 12 дугаар сарын 31

39 Холбоотой талуудын ажил үйлчилгээ (үргэлжлэл)

2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар холбоотой талуудын үлдэгдлүүдийг дор үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	Захирлууд болон гол удирдах албан тушаалтнууд	Бодь Интернэйшнл ХХК	Голомт Файнэншил Групп ХХК	Голомт Секюритиз ХХК	Бусад	НИЙТ
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны нийт дүн (гэрээт хүүний хувь: 6 – 24%)	1,231,480	-	-	-	24,927,907	26,159,387
Охин компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт	-	-	-	200,000	-	200,000
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж (гэрээт хүүний хувь: 0 – 16%)	787,781	1,811,576	-	344,335	3,513,538	6,457,230
Хоёрдогч өглөг (гэрээт хүүний хувь: 6%)	-	16,901,223	-	-	-	16,901,223

2014 оны холбоотой талуудад олгосон зээл ба урьдчилгааны хөдөлгөөнийг дор үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	Захирлууд болон гол удирдах албан тушаалтнууд	Бодь Интернэйшнл ХХК	Голомт Файнэншил Групп ХХК	Голомт Секюритиз ХХК	Бусад	НИЙТ
Гэрээт хүүний хувь	6%-14%	15%	N/A	N/A	10%-22%	
Харилцагчдад олгосон зээл						
01 сарын 01 байдлаар харилцагчдад олгосон зээл (нийт)	1,231,480	-	-	-	24,927,907	26,159,387
Тайлант хугацаанд харилцагчдад олгосон зээл	1,252,699	35,829,150	-	-	40,281,974	77,363,823
Тайлант хугацаанд төлөгдсөн зээл	(968,484)	(18,066,925)	-	-	(22,801,756)	(41,837,165)
Ханшийн зөрүү	(335,470)	307,775	-	-	1,522,681	1,494,986
12 сарын 31-ны байдлаарх харилцагчдад олгосон зээл (нийт)	1,180,225	18,070,000	-	-	43,930,806	63,181,031

2013 оны холбоотой талуудад олгосон зээл ба урьдчилгааны хөдөлгөөнийг дор үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	Захирлууд болон гол удирдах албан тушаалтнууд	Бодь Интернэйшнл ХХК	Голомт Файнэншил Групп ХХК	Голомт Секюритиз ХХК	Бусад	НИЙТ
Гэрээт хүүний хувь	6%-8%	N/A	N/A	N/A	10%-12%	
Харилцагчдад олгосон зээл						
01 сарын 01 байдлаар харилцагчдад олгосон зээл (нийт)	9,540,034	-	-	-	13,338,836	22,878,870
Тайлант хугацаанд харилцагчдад олгосон зээл	863,239	-	-	-	32,567,264	33,430,503
Тайлант хугацаанд төлөгдсөн зээл	(9,296,344)	-	-	-	(19,303,371)	(28,599,715)
Ханшийн зөрүү	124,551	-	-	-	(1,674,822)	(1,550,271)
12 сарын 31-ны байдлаарх харилцагчдад олгосон зээл (нийт)	1,231,480	-	-	-	24,927,907	26,159,387

2014 оны 12 дугаар сарын 31 болон 2013 оны 12 сарын 31-нээр Банк холбоотой талууддаа олгосон зээлд үнэ цэнийн бууралтын сан байгуулах шаардлагагүй хэмээн үзэж бүртгэлд тусгаагүй.

Банк нь удирдах ажилтнууддаа хөнгөлттэй нөхцөлөөр зээл олгодог ба зээлийн нөхцөлийн хувьд ажилчдад олгосон бусад зээлтэй ойролцоо нөхцөлтэй. Дэлгэрэнгүйг тодруулга 16-аас үзнэ үү.

2014 оны холбоотой талуудын харилцах, хадгаламжийн үлдэгдэл болон тайлант хугацаанд хийгдсэн гүйлгээ:

Мянган төгрөгөөр	Захирлууд болон гол удирдах албан тушаалтнууд	Бодь Интернэйшнл ХХК	Голомт Файнэншил Групп ХХК	Голомт Секюритиз ХХК	Бусад	НИЙТ
Гэрээт хүүний хувь	0%-8%	0%-11%	0%-4%	0%	0%-10.8%	
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж						
2014.01.01 –р харилцагчдын харилцах, хадгаламж	787,781	1,811,576	-	344,335	3,513,538	6,457,230
Тайлант жилд хүлээн авсан	13,139,282	509,462,491	49,140,649	14,202,560	298,672,810	884,617,792
Тайлант жил буцаан төлсөн	(12,278,488)	(444,060,625)	(48,651,337)	(14,387,576)	(300,246,931)	(819,624,957)
Ханшийн зөрүү	(98,780)	168,973	3,905	26,980	(47,797)	53,281
Цалингийн харилцах	6,647					6,647
2014.12.31 –нээрх харилцагчдын харилцах, хадгаламж	1,556,442	67,382,415	493,217	186,299	1,891,620	71,509,993

2013 оны холбоотой талуудын харилцах, хадгаламжийн үлдэгдэл болон тайлант хугацаанд хийгдсэн гүйлгээ:

Мянган төгрөгөөр	Захирлууд болон гол удирдах албан тушаалтнууд	Бодь Интернэйшнл ХХК	Голомт Файнэншил Групп ХХК	Голомт Секюритиз ХХК	Бусад	НИЙТ
Гэрээт хүүний хувь	0%-8%	0%-11%	N/A	0%	0%-10.8%	
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж						
2013.01.01 –р харилцагчдын харилцах, хадгаламж	554,614	3,092,881	-	50,742	1,758,113	5,456,350
Тайлант жилд хүлээн авсан	7,902,558	95,800,385	-	15,723,113	131,337,852	250,763,908
Тайлант жил буцаан төлсөн	(7,765,209)	(97,269,638)	-	(15,423,368)	(129,711,394)	(250,169,609)
Ханшийн зөрүү	95,818	187,948	-	(6,152)	128,966	406,580
2013.12.31 –нээрх харилцагчдын харилцах, хадгаламж	787,781	1,811,576	-	344,335	3,513,538	6,457,230

Голомт банк

Санхүүгийн тайлангуудын тодруулгууд – 2014 оны 12 дугаар сарын 31

39 Холбоотой талуудын ажил үйлчилгээ (үргэлжлэл)

2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн орлого болон зарлагыг дор харуулав:

Мянган төгрөгөөр	Захирлууд болон гол удирдах албан тушаалтнууд	Бодь Интернэйшнл ХХК	Голомт Файнэншил Групп ХХК	Голомт Секюритиз ХХК	Бусад	НИЙТ
Хүүний орлого	55,514	1,222,522	-		1,558,820	3,220,450
Хүүний зардал	87,928	966,123	1,655,554	7,455	132,811	2,849,871
Хураамж, шимтгэлийн орлого	75,467	31,011	600	639	31,068	207,135

2013 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн орлого болон зарлагыг дор харуулав:

Мянган төгрөгөөр	Захирлууд болон гол удирдах албан тушаалтнууд	Бодь Интернэйшнл ХХК	Голомт Файнэншил Групп ХХК	Голомт Секюритиз ХХК	Бусад	НИЙТ
Хүүний орлого	57,750	-	-		1,856,876	2,010,709
Хүүний зардал	15,329	8,731	-	5,459	22,677	111,272
Хураамж, шимтгэлийн орлого	3,812	17,232	-	62	50,894	92,236
Удирдлагын ба үйл ажиллагааны зардал	-	-	-	-	519,051	519,051

Тайлант хугацааны эцэст холбоотой талуудад гаргасан баталгааны үлдэгдэл дүнг дор харуулав:

Мянган төгрөг	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
Баталгаа		
01 сарын 01-ний өдрөөрх банкны батлалгаа	19,651,899	16,539,150
Гаргасан баталгаа/Ханшийн зөрүүний дахин үнэлгээ	-	3,112,749
Хаасан баталгаа	19,651,899	-
12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх банкны баталгаа	-	19,651,899

ТУЗ болон гүйцэтгэх удирдлагын багийн цалин болон бусад тэтгэмжийн талаарх мэдээллийг дор толилуулав:

In thousands of Mongolian Tugriks	2014 оны 12 сарын 31	2013 оны 12 сарын 31
Цалин	1,036,008	975,678
Урамшуулал	604,820	140,163
Нийгмийн даатгалын шимтгэл	180,491	122,743
Нөхөн олговор	8,400	-
НИЙТ	1,829,719	1,238,584

Захирлууд болон гол удирдах албан тушаалтнуудад ТУЗ болон гүйцэтгэх удирдлагын багийн гишүүд багтана.

Бусад холбоотой талуудад банк болон Банкны гол хувьцаа эзэмшигчдийн хяналтанд байдаг компаниуд багтана

40 Хувьцаанд суурилсан төлбөр

Дараах хүснэгтэд тухайн жилийн хугацаанд ажиллагсдын хөдөлмөрийн хөлсөнд хүлээн зөвшөөр-сөн зардлыг харуулав:

Мянган төгрөгөөр	2014	2013
Төлбөрийг хувьцаагаар олгохтой холбоотой зардал		
Хувьцаанд суурилсан опционы ажил гүйлгээний зардал	333,349	470,594

	2014		2013	
Мянган төгрөгөөр	Хувьцааны опционы тоо	Жигнэсэн дундаж хэрэгжих үнэ	Хувьцааны опционы тоо	Жигнэсэн дундаж хэрэгжих үнэ
Тайлант хугацааны эхний үлдэгдэл	792,100	4,565	792,100	4,565
Тухайн жилд олгосон	-	-	-	-
Тухайн жилд хугацаа нь дууссан	(338,950)	3,970	-	-
Тухайн жилд хэрэгжсэн	(167,900)	3,834	-	-
Тайлант хугацааны эцсийн үлдэгдэл	285,250	5,701	792,100	4,565

Хувьцаанд суурилсан төлбөрийн нөөц нь зардлаар хүлээн зөвшөөрөгдсөн хувьцааны эрхийн гүйцэтгэл болон опционы бодит үнэ цэнээс бүрдэнэ. Опцион эсвэл хувьцааны эрх нь хэрэгжилтүүд нь хувьцаат капиталыг нэмэгдүүлнэ.

41 Тайлант хугацааны дараах үйл явдлууд

2015 оны 1 дүгээр сарын 15-ны өдөр Монголбанк бодлогын хүүг өсгөж 12-оос 13 хувь болгосон. Банк нь 2015 оны 1 дүгээр сарын 30-ны өдөр 4 хувийн хүүтэй орон сууцны зээлийн эх үүсвэрээс 161.6 тэрбум төгрөгийг буцаан төлсөн.

Удирдлага нь эдгээр санхүүгийн тайлангуудад нөлөө үзүүлэх өөр үйл явдал тайлант хугацаа дуусгавар болсноос хойш 2015 оны 3 дугаар сарын 31-ний өдрийг хүртэлх хугацаанд гараагүй гэж үзэж байна.

42 Монгол хэлний орчуулга

Эдгээр санхүүгийн тайлангууд нь мөн Монгол хэл дээр бэлтгэгдсэн болно. Монгол болон Англи хэл дээрх хувилбаруудын хооронд ямар нэг зөрүү, ялгаа гарсан тохиолдолд Англи хувийг баримтална.

Харицагч банкууд

№	Улс	Харицагч банкууд	Свифт болон телекс дугаар	Мөнгөний нэгж	
1.	Австрали	AUSTRALIA AND NEW ZEALAND BANKING GROUP LIMITED ANZ CENTRE MELBOURNE, LEVEL 9, 833 COLLINS STREET DOCKLANDS, VICTORIA, AUSTRALIA, 3008	ANZBAU3M	AUD	920660AUD000001
2.	Австри	RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG	RZBAATWW	EUR	1-55 076 335
3.	Канад	CANADIAN IMPERIAL BANK OF COMMERCE TORONTO MSG 2MB, CANADA	CIBCCATT	CAD	1818910
4.	Хятад	THE AGRICULTURAL BANK OF CHINA INT.L DEPT. 5/F, JIN YU PLAZA ROAD, BEIJING 100036, CHINA	ABOCCNBJ	USD	821000908
5.		THE AGRICULTURAL BANK OF CHINA (NEIMENGGU BRANCH) HUHEHAOTE, INNER MONGOLIA, CHINA	ABOCCNBJ050	USD CNY	05999914040000049 05999901040000053
6.		BAOSHANG CHINA INNER MONGOLIA, BRANCH BAOTOU	BTBCNBJ Bank code: 313192000021	USD CNY	002105599800010 002105599800020
7.		BANK OF CHINA INNER MONGOLIA BRANCH ERLIAN SUB-BRANCH, CHINA	BKCHCNBJ880	USD CNY	155605293946 154005293944
8.		CHINA CONSTRUCTION BANK CORPORATION NEIMENGGU BRANCH, CHINA	PCBCCNBJNME	USD CNY	NRA15014150500220100181 15001658408052502177
9.		INDUSTRIAL AND COMMERCIAL BANK OF CHINA INNER MONGOLIA BRANCH NO.105, XILIN NORTH ROAD HOHHOT, INNER MONGOLIA, P.R.CHINA	ICBKCNCBJNMA	USD CNY	0610040629200061234 0610040609200054391
10.		BANK OF INNER MONGOLIA NO.33 TENGFEISOUTH ROAD, HOHHOT, INNER MONGOLIA, CHINA POSTCODE: 010010	HSSYCNBH	USD CNY	115914236000000184 115901236000000122
11.		CHINA CITIC BANK HUHEHAOTE BRANCH HUHEHAOTE, P.R.CHINA	CIBKCNBJ010 Bank Code: 302191027101	USD CNY	727111486000000181 727110186000000155
12.	Герман	COMMERZ BANK AG, FF/AM MAIN NEUE MAINZER STRASSE 32-36, 60261 FRANKFURT AM MAIN, GERMANY	COBADEFF 041/415 2530 CBD	USD EUR CHF GBP JPY	400 878 506 500 400 878 506 501 400 878 506 500 400 878 506 500 400 878 506 500
13.		DEUTSCHE BANK AG 60261, FRANKFURT AM MAIN	DEUTDEFF	EUR	100-9517673-0000
14.	Хонг Конг	BANK OF CHINA (HONG KONG) LIMITED HONG KONG	BKCHHKHH	HKD CNY USD	012-875-60115674 012-875-60118495 012-875-60121220
15.	Япон	MIZUHO BANK LTD TOKYO JP	MHCBJPJT	JPY	6740010
16.		SUMITOMO MITSUI BANKING CORPORATION 1-2 YURAKUCHO 1-COME, CHIYODA-KU, TOKYO, JAPAN	SMBCJPJT	USD JPY	3623 4374
17.		BANK OF TOKYO MITSUBISHI UFJ, Ltd. 191 NIHOMBASHI TOKYO 103-8684, JAPAN	BOTKJPJT	USD JPY	653-0455601 653-0432881
18.	Казакстан	KAZKOMMERTSBANK Joint-Stock Company 135g, Gagarin St, Almaty, 050060, Republic of Kazakhstan	KZKOKZK	USD	KZ76926001000694001
19.	Өмнөд Солонгос	KOREA EXCHANGE BANK 181, 2-KA, 181, EULJIRO 2-GA, JUNG-GU, C.P.O. BOX 2924, SEOUL 100-793, KOREA	KOEXKRSE	USD KRW	963-THR-313-01-2 0963FRW001000054
20.		SHINHAN BANK, SEOUL P.O.BOX 2997 SEOUL 100-629, KOREA	SHBKKRSE	USD KRW	0102245USD01 0102245KRW01
21.		HANA BANK, SEOUL	HNBKCRSE	USD KRW	060-910001-25031 060-910001-06501
22.		KOOKMIN BANK, SEOUL 150-868 SEOUL, KOREA	CZNBKRSE	USD KRW	819-8-USD-0-15 819-8-KRW-0-17

23.	Орос	SBERBANK, RUSSIA BAIKALSKY HEAD OFFICE, 32 DEPUTATSKAYA ST, 664047 IRKUTSK, RUSSIA TELEX 231231 БИК: 042520607 К/С: 30101810900000000607	SABRRU66 231231 SBANK.RU	USD RUB	30118405180000000003 30118106180000000001
24.		JSC BANK FOR FOREIGN TRADE 43, VORONTOVSKAYA STR., MOSCOW 109044, RUSSIA (Внешторг Банк) БИК: 044525187 К/С: 30101810700000000187	VTBRRUMM	USD RUB	30118106555500000126 30118401555500000104
25.		RUSSIAN AGRICULTURAL BANK 119034 MOSCOW, RUSSIAN FEDERATION /Россельхоз Банк/ БИК: 044525111 К/С: 30101810200000000111	RUAGRUMM	USD RUB	30118403000000000006 30118102000000000013
26.		SBER BANK, RUSSIA MOSCOW HEAD OFFICE, 19 Vavilova St, 117997 Moscow, Russia БИК: 044525225 К/С: 30101810400000000225	SABR RUM 012	USD RUB	30118401000000000840 30118108000000000840
27.	Сингапур	UNITED OVERSEAS BANK LIMITED 80 RAFFLES PLACE, #05-00 UOB PLAZA 1 SINGAPORE 048624	UOVBSGSG	SGD	301-399-069-5
28.		DBS BANK 12 Marina Boulevard DBS Asia Central @ Marina Bay	DBSSSGSG	USD	0710-000182-01-5
29.	Тайвань	LAND BANK OF TAIWAN HEAD OFFICE 46, KUAN CHIEN ROAD, TAIPEI, TAIWAN, REPUBLIC OF CHINA	LBOTTWTP	USD	088-185-00002
30.	Турк	YAPI ve KRED BANKASI A.	YAPITRIS	USD	95711515
31.	Польш	mBANK	BREXPLPW	PLN	IBAN: PL 52 114 000 000 000 114 851 001 001
32.	Нэгдсэн Вант Улс	BARCLAYS BANK PLC LONDON GB	BARCGB22 Sort Code: 20-32-53	GBP	43379779 IBAN: GB- 33BARC20325343379779
33.	АНУ	STANDARD CHARTERED BANK NEW YORK, NY 10036, US	SCBLUS33	USD	3582-026934-001
34.		DEUTSCHE BANK TRUST COMPANY AMERICAS NEW YORK, NY 10004	BKTRUS33	USD	04453138
35.		MASHREQ BANK PSC	MSHQUS33	USD	70010461

Гадаадад буй төлөөлөгчийн газар

1.	Бээжин дэх төлөөлөгчийн газар	СИТИС тауэр, Жиангуомен Дайжэ, Бээжин хот, БНХАУ	Утас: +(86-10)-65033876 Факс: +(86-10)-65923727 Гар утас: +(86-139)-11737254 мэйл: golomt@public2.bta.net.cn
2.	Лондон дахь төлөөлөгчийн газар	Тропмортон гудамж, Лондон хот, Их Британи	Утас: +(44-0)-20 7382 9900 факс: +(44-0)-20 7382 9988 мэйл: jeremy.denton-clark@gbw.com мэйл: mail@gbw.com

Улаанбаатар дахь салбарууд

БАНКНЫ НЭГЖ	ХАЯГ	ХОЛБОО БАРИХ
ТӨВ БИЗНЕС ТӨВ	Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 1-р хороо, Худалдааны гудамж 6/2. Монголбанкны байрны 6 корпус	Утас:310759 Факс:70003301
САНСАР БИЗНЕС ТӨВ	Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг, 7-р хороо, Их тойруу-22, Голомт банкны III-р оффис	Утас:456980 Факс:70003302
АРД САЛБАР	Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 1-р хорооны Бага тойруу гудамжны 41 тоот, "Он энд Он" ХХК-н байр	Факс:330436
СОЛОНГО САЛБАР	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, Сөүлийн гудамж, "Тулга дөрвөн үйл" ХХК-н үйлчилгээний төв	Утас:70110368 Факс:70003305
САЛПОРО САЛБАР	Улаанбаатар хот, Сонгинохайрхан дүүрэг, 1-р хороолол, "Бармон" ХХК байр	Утас: 681267 Факс:70003309
МОСКВА САЛБАР	Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 14-р хороо, 4-р хороолол, Л.Энэбишийн өргөн чөлөө-9, "Бодь Интернэйшнл" ХХК-н байр	Утас:305419, Факс:70003306
ЗЭЭЛИЙН ТӨВ САЛБАР	Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 2-р хороо, Энхтайвны өргөн чөлөө, "Бурхан халдун групп" ХХК-н үйлчилгээний төвийн байр	Утас:70003307 Факс:330621
ГОЛОМТ ХОТХОН САЛБАР	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 5-р хороо, Үндсэн хуулийн гудамж 4-2, Бодь интернэйшнл группын "Голомт хотхон" иоглолборын "Г" блокны байр	Утас:322943 Факс:70003323
100 АЙЛ ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 11-р хороо, Цагдаагийн гудамж, ИБМТөвийн байр	Утас:350544 Факс:350542
120 МЯНГАТ САЛБАР	Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 1-р хороо, Чингисийн өргөн чөлөө, Үйлчилгээний төв	Утас:70130080 Факс:70120018
МОННИС ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо, Чингисийн өргөн чөлөө-15, Моннис төвөр	Утас:321291, Факс:70003308
БАЯНЗҮРХ ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, 13-р хороолол, Баянзүрх дүүрэг, 15-р хороо 47-6, "Бо-Бо" худалдааны төв	Утас:458250 Факс:462892
НИСЭХ ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, Буянт-Ухаа 10-р хороо, Нисэх онгоцны төв буудал	Факс:283205
ГААЛЬ ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 1-р хороо, Улаанбаатар хотын гаалийн газрын байр	Утас:242943 Факс:70003324
ЦАМБАГАРАВ ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Сонгинохайрхан дүүрэг, 14-р хороо, 1-р хороолол, Энхтайвны өргөн чөлөө, Цамбагарав худалдааны төвийн Соёмбо продакшн ХХК-н байр	Утас:680762 Факс:70003312
ЦЭЦЭЭ ГҮН ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 4-р хороо, Сүхбаатарын гудамж -8, "ОНУХ САН" ХХК-н "Цэцээ гүн" дээд сургуулийн байр	Утас: 316395 Факс:316395
ТАМИР ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 14-р хороо, 3-р хороолол, Ард Аюушийн гудамж, "Тамир импекс" ХХК-н байр	Утас:304959 Факс:70003337
НАРАНТУУЛ ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг, 14-р хороо, Нарантуул ОУХТөвийн захиргааны 2 давхар	Утас:457018 Факс:70003327
ИХ ДЭЛГҮҮР ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, Цэрэндоржийн гудамж, Зан-Интернэйшнл ХХК-н байр	Утас:7011351 Факс:7011195
НОМИН ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, Энхтайвны өргөн чөлөө-44, Улсын их дэлгүүрийн байр	Утас:319977 Факс:70110579
СЕНТРАЛ ТАУЭР ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 8-р хороо, Сүхбаатарын талбай, Централ Тауэрийн 4 давхар	Утас:326474 Факс:70003313
ИБМУТ ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 11-р хороо, Цагдаагийн гудамж, "Жинтуул ХХК" байр	Утас:350267 Факс:70003303
32-ИЙН ТОЙРОГ ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 12-р хороо, 32-ын тойрог, "Сансар-32" худалдаа үйлчилгээний төвийн байр	Утас:77443232 Факс:77443131

СОНГИНОХАЙРХАН ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Сонгино-Хайрхан дүүрэг, 6-р хороо, Содон цогцолбор хороолол	Утас:636217 Факс:70003310 +(976-11)-77443131
ШУТИС ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 8-р хороо, Бага тойруу, Залуучуудын өргөн чөлөө, ШУТИС-ын төв байрны 1 давхар	Утас:7011530, Факс:70003304
ОФИЦЕРУУДИЙН ОРДОН ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг, 16-р хороо, Офицеруудын ордны зүүн талд байрлах Энх констракшны байр	Утас:+(976-11)76022002
13-Р ХОРООЛОЛ ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг, 25-р хороо, Манлайбаатар Дамдинсүрэнгийн гудамж, Эм Жи Эл ХХК-ны байр	Утас:457018 Факс:70003314
БЛЮ СКАЙ ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо, Энхтайваны өргөн чөлөө 17, "Блю скай Тауэр"-ын байр	Утас:70141530 Факс:70003326
МАКС МООЛ ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 17-р хороо, Энхтайваны өргөн чөлөө-35, Макс Моол худалдааны төвийн байр	Утас:7011227 Факс:70003328
10-Р ХОРООЛОЛ ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 5-р хороо, 10-р хороолол "ОЛД ЧЕХ" ХХК байр	Утас:682108 Факс:70003329
ӨРГӨӨ ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 3-р хороолол Ард Аюушийн гудамж, "Мега-стори" дэлгүүрийн байр	Утас:368276 Факс:70003321
ЖАПАН ТАУН ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 1-р хороо, Махатма Ганди гудамж "Japan town" Моннис-2	Утас:70129702 Факс:70129703
БӨХИЙН ӨРГӨӨ ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг, 3-р хороо, 12-р хороолол, "МӨНГӨН ГҮҮР" ББСБ байр	Утас:70157093
НАЙМАН ШАРГА ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 2-р хороо, Төмөрчний гудамж, Визард говь ХХК байр	Утас:7715884 Факс:7715884
ЗАЙСАН ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 1-р хороо, Зайсангийн гудамж, Билэг-2 худалдааны төв	Утас:70110301
ВАРЬЕТЕ ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 4-р хороо Газар холдинг ХХК-н байр	Утас:70129701 Факс:70129700
ДА ХҮРЭЭ ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг, 17-р хороо, Шар хадны гудамж Ш/С-51, Да хүрээ захын урд байрлах Иргэн Баттулгын байр	Утас:70151533 Факс:70003332
ТЭНГИС ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 5-р хороо, Ж.Самбуугийн гудамж "Виктори" төв	Утас:70120520 Факс:70120522
ЗАЙСАН СКУЭР ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 11-р хороо, Зайсан Скуэр оффисын 1-р давхарт	4600
ХАН-УУЛ БИЗНЕС ТӨВ ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 3-р хороо, Сүмт Өргөө ХХК байр	Утас:+(976)-70117676 /дотуур утас 4600/
КИНО ҮЙЛДВЭР ТООЦООНЫ ТӨВ	Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг, 14-р хороо, Жуковын гудамж, Номин хайпермаркетийн баруун талд, Скай Таун	2746
ХУВИЙН БАНКНЫ АЛБА	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо Сэйф фэйлд ХХК байр	Утас:311530, Факс:326840

Өөртөө үйлчлэх банк

№	Нэр	Хаяг
1	ӨӨРТӨӨ ҮЙЛЧЛЭХ БАНК №1	Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 14-р хороо, 4-р хороолол Москва салбарын байрны нэг давхарт
2	ӨӨРТӨӨ ҮЙЛЧЛЭХ БАНК №2	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо Монголын Урчуудын Эвлэлийн Б корпусын 1 давхарт
3	ӨӨРТӨӨ ҮЙЛЧЛЭХ БАНК №3	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, Сөүмийн гудамж, Солонго салбарын байрны 1 давхарт
4	ӨӨРТӨӨ ҮЙЛЧЛЭХ БАНК №4	Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 4-р хороо, Шинэ гэр хороолол
5	ӨӨРТӨӨ ҮЙЛЧЛЭХ БАНК №5	Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 2-р хороо, Зээлийн төв Бизнес төв
6	ӨӨРТӨӨ ҮЙЛЧЛЭХ БАНК №6	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо Их дэлгүүр тооцооны төв
7	ӨӨРТӨӨ ҮЙЛЧЛЭХ БАНК №7	Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 2-р хороо, Алтжин бөмбөгөр худалдааны төвийн 1 давхар
8	ӨӨРТӨӨ ҮЙЛЧЛЭХ БАНК №8	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 8-р хороо, Багшийн дээд Макс
9	ӨӨРТӨӨ ҮЙЛЧЛЭХ БАНК №9	Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 2-р хороо, Алтжин Бөмбөгөр худалдааны төв
10	ӨӨРТӨӨ ҮЙЛЧЛЭХ БАНК 10	Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, Шинэ гэр хороолол
11	ӨӨРТӨӨ ҮЙЛЧЛЭХ БАНК №11	Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, Голомт банкны Ард салбар
12	ӨӨРТӨӨ ҮЙЛЧЛЭХ БАНК №12	Улаанбаатар хот, Сонгинохайрхан дүүрэг, 14-р хороо, 1-р хороолол, Цамбагарав худалдааны төв
13	ӨӨРТӨӨ ҮЙЛЧЛЭХ БАНК №13	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 8-р хороо, их эзэн Чингис хааны нэрэмжит талбай, Централ Тауэр

Орон нутаг дахь салбарууд

БАНКНЫ НЭГЖ	ХАЯГ	ХОЛБОО БАРИХ
ОРХОН САЛБАР	Орхон аймаг, Баян өндөр сум, Хүрэнбулаг баг, Амарын гудамж, Хүрэнбулаг баг, Су-мо төвийн байр	Утас:70355200 Факс:70355100
ДАРХАН САЛБАР	Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 13-р баг, Голомт банкны байр	Утас:70373928 Факс:70377136
ХОВД САЛБАР	Ховд аймаг, Жаргалант сум, Цамбагарав баг, "Монголбанкны" байр	Утас:70432115 Факс:70432195
БАЯН-ӨЛГИЙ САЛБАР	Баян-Өлгий аймаг, Өлгий сум, 5-р баг, Голомт банкны байр	Утас:70422012 Факс:70422001
ӨМНӨГОВЬ ТООЦООНЫ ТӨВ ӨМНӨГОВЬ САЛБАР	Өмнөговь аймаг, Даланзадгад сум, 3-р баг, Голомт банкны байр	Утас:70533991 Факс:70533990
ДОРНОД САЛБАР	Дорнод аймаг, Хэрлэн сум, 7-р баг, Голомт банкны байр	Утас:70582703 Факс:70582702
ХӨВСГӨЛ ТООЦООНЫ ТӨВ ХӨВСГӨЛ САЛБАР	Хөвсгөл аймаг, Мөрөн сум, 3-р хороо, "Нэмэн" ХХК-н байр	Утас:01-382-21474 Факс:70381462
ДОРНОГОВЬ ТООЦООНЫ ТӨВ	Дорноговь аймаг, Сайншанд сум, 1-р баг,	Утас:02122-42792 Факс:0252242794
ДОРНОГОВЬ САЛБАР	Ц.Ванжилдоржийн эзэмшлийн байр	
БАГАНУУР ТООЦООНЫ ТӨВ	Багануур дүүрэг, 1-р хороо, Нацагдоржийн гудамж, Хэрлэн худалдааны төв	Утас:70212341 Утас:70212334 Факс:70212332
ЗАМЫН-ҮҮД ТООЦООНЫ ТӨВ	Дорноговь аймаг, Замын -Үүд сум, 1-р баг, Голомт банкны байр	Утас: 02-5245-43773 Факс:02-5245-43773
ОРХОН ПИРАМИД ТООЦООНЫ ТӨВ	Орхон аймаг, Баян өндөр сум, Согоот баг, "Тод жаргал" ХХК-н байр	Утас:25200 Факс:01-352- 25200
ОРХОН ЭЗЭЛИЙН ТӨВ ТООЦООНЫ ТӨВ	Орхон аймаг, Баян-Өндөр сум, Уурхайчин баг, "Орхон Чандмань" ХХК-н байр	Утас:70357057 Факс:70357058
ДАРХАН ЭЗЭЛИЙН ТӨВ ТООЦООНЫ ТӨВ	Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 5-р баг, "Дэлба" ХХК-н байр	
ЦОГТЛЭЦИЙ ТООЦООНЫ ТӨВ	Өмнөговь аймаг, Цогтлэций сум, Ямаан хүрэн баг, 1-7 тоот	Утас: 8911170 Утас: 0153-2-26520
ГУРВАН ТЭС ТООЦООНЫ ТӨВ	Өмнөговь аймаг, Гурван Тэс сум, 4-р баг, "Хүрд" дэлгүүр	Утас: 70536444 Факс:70536444
СЭЛЭНГЭ ТООЦООНЫ ТӨВ	Сэлэнгэ аймаг, Сүхбаатар сум, 2-р баг, "Баянхаан" худалдааны төв	Утас:70362318 Факс:70362318
ХАНБОГД ТООЦООНЫ ТӨВ	Өмнөговь аймаг, Ханбогд сум,Гоётын 1-7-р байр	Утас: 70535148 Факс:70535148
ХОВД БАЯНБҮРД ТООЦООНЫ ТӨВ	Ховд аймаг, Жаргалант сум, Жаргалан баг, "Баянбүрд" төв	Утас: 70432175 Факс:70432175
ДОРНОД-ХЭРЛЭН ТООЦООНЫ ТӨВ	Дорнод аймаг, Хэрлэн сум, 6-р баг, "Дорнод худалдаа" ХХК байр	Утас: Факс:70582704
ТИРЛИК ТООЦООНЫ ТӨВ	Баян-Өлгий аймаг, Өлгий сум, 5-р баг, "Тирлик" зах, "Армон" дэлгүүр	Утас:70422008 Факс:70422008
СҮХБААТАР ТООЦООНЫ ТӨВ	Сүхбаатар аймаг, Баруун-Урт сум, 7-р баг, "Монос" төвийн байр	Утас:70512006 Факс:70512007
ХОВД-БУЛГАН ТООЦООНЫ ТӨВ	Ховд аймаг, Булган сум, Бүрэнхайрхан баг, "Булган Баян буудай" ХХК-н байр	-
ОЮУ ТОЛГОЙ ТООЦООНЫ ТӨВ	Өмнөговь аймаг, Ханбогд сум, Оюу Толгойн камп	-
АРШАНД ТООЦООНЫ ТӨВ	Дорноговь аймаг, Сайншанд сум, 4-р баг, "Ган зам" худалдааны төвийн байр	Утас: 0252242796
ӨВӨРХАНГАЙ ТООЦООНЫ ТӨВ	Өвөрхангай аймаг, Арвайхээр сум, 5-р баг, Гэндэнгийн гудамж, "Оюу" төв	Утас: 70322525
БАЯНХОНГОР ТООЦООНЫ ТӨВ	Баянхонгор аймаг, Баянхонгор сум, 1-р баг, Баянхонгор их дэлгүүр	Утас: 70444522
УВС ТООЦООНЫ ТӨВ	Увс аймаг, Улаангом сум, 3-р баг, "Улаансарнай" ХХК байр	Утас: 70454566
"ШИНЭ ДАРХАН" ТООЦООНЫ ТӨВ	Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг, "Мөнх халдун" ХХК байр	

